

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝΩΣΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΥΠΟΔΟΜΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
«ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020»**

Μονάδα: Τοπικής Ανάπτυξης

Ταχ. Δ/ση: Λ. Αθηνών 54-56

Ταχ. Κωδ.: 10441

Πληροφορίες: Γ. Παπαγεωργίου, Ν. Κώτσηρας, Δ. Ρακιτζή, Π. Κουτρέτσης, Γ. Κατσούπης,
Μ. Μιχαλάκη

Τηλ.: 2105275104 / 2105275228 / 2310476557 / 2105275141 / 2105275257 /
210 5275266

Fax: 210 5275268

E-mail: gpageorgiou@mou.gr, nkotsiras@mou.gr, drakitzi@mou.gr,
pkoutretsis@mou.gr, gkatsoupis@mou.gr, mmichalaki@mou.gr

ΘΕΜΑ: «Πλαίσιο υλοποίησης του Μέτρου 19, Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, υπομέτρα 19.2 και 19.4»

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις:

α) της παραγράφου 2 του άρθρου 69 του ν. 4314/2014 «Α) Για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, β) Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13^{ης} Ιουνίου 2012 (ΕΕ L

Αθήνα 4/8/2021

Αρ. Πρωτ.: 3083

ΦΕΚ Β' 3702

156/16.6.2012) στο ελληνικό δίκαιο, τροποποίηση του ν. 3419/2005 (Α' 297) και άλλες διατάξεις» (Α' 265), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

β) Του άρθρου 90 του «Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και κυβερνητικά όργανα» που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Π.Δ. 63/2005 (Α' 98).

γ) Του ν. 4336/14-8-2015 «Συνταξιοδοτικές διατάξεις – Κύρωση του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης» (Α' 94).

δ) Του ν. 4622/2019 «Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» (Α' 133).

ε) Του ν. 4276/2017 περί απλούστευσης διαδικασιών λειτουργίας τουριστικών επιχειρήσεων και τουριστικών υποδομών, ειδικές μορφές τουρισμού και άλλες διατάξεις (Α' 155).

στ) Του ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α' 147), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει.

ζ) Του ν. 4782/2021 «Εκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και άλλες διατάξεις για την ανάπτυξη, τις υποδομές και την υγεία» (Α' 36), όπως κάθε φορά ισχύει.

η) Της παραγράφου 3 του εξηκοστού όγδοου άρθρου της από 20.03.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Κατεπείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση των συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, τη στήριξη της κοινωνίας και της επιχειρηματικότητας και τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της αγοράς και της δημόσιας διοίκησης» (Α' 68), όπως κυρώθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4683/2020 Κύρωση της από 20.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Κατεπείγοντα μέτρα για την αντιμετώπιση των

συνεπειών του κινδύνου διασποράς του κορωνοϊού COVID-19, τη στήριξη της κοινωνίας και της επιχειρηματικότητας και τη διασφάλιση της ομαλής λειτουργίας της αγοράς και της δημόσιας διοίκησης» (Α'83).

2. Τους Κανονισμούς:

α) Κανονισμός (ΕΕ) 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, το Ταμείο Συνοχής, το ΕΓΤΑΑ και ΕΤΘΑ και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, Ταμείο Συνοχής, ΕΤΘΑ και για την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006.

β) Κανονισμός (ΕΕ) 1305/2013 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το ΕΓΤΑΑ και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) 1698/2005 του Συμβουλίου.

γ) Κανονισμός (ΕΕ) 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτική και την κατάργηση των Κανονισμών (ΕΟΚ) 352/1978, (ΕΚ) 165/1994, (ΕΚ) 2799/1998, (ΕΚ) 1290/2005, (ΕΚ) 485/2008 του Συμβουλίου.

δ) Κανονισμός (ΕΕ) 807/2014 για τη συμπλήρωση του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013.

ε) Εκτελεστικός Κανονισμός (ΕΕ) 808/2014 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013.

στ) Κανονισμός (ΕΕ) 809/2014 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 1306/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου, τα μέτρα αγροτικής ανάπτυξης και την πολλαπλή συμμόρφωση κατ' εξουσιοδότηση του Κανονισμού (ΕΕ) 807/2004 για τη συμπλήρωση του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013.

ζ) Κανονισμός (ΕΕ) 702/2014 της Επιτροπής της 25^{ης} Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές συμβιβάσιμων με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της

Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως κάθε φορά ισχύει.

η) Κανονισμός (ΕΕ) 651/2014 της Επιτροπής της 17^{ης} Ιουνίου 2014 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης.

θ) Κανονισμός (ΕΕ) 2017/1084 της Επιτροπής της 14^{ης} Ιουνίου 2017 για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 όσον αφορά τις ενισχύσεις για τις λιμενικές και αερολιμενικές υποδομές, τα όρια κοινοποίησης για τις ενισχύσεις για τον πολιτισμό και τη διατήρηση της κληρονομιάς και για τις ενισχύσεις για αθλητικές υποδομές και πολυλειτουργικές ψυχαγωγικές υποδομές, καθώς και τα καθεστώτα περιφερειακών ενισχύσεων λειτουργίας για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, και για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 όσον αφορά τον υπολογισμό των επιλέξιμων δαπανών.

ι) Κανονισμός (ΕΕ) 1405/2006 του Συμβουλίου της 18^{ης} Σεπτεμβρίου 2006 σχετικά με τον καθορισμό ειδικών μέτρων για τη γεωργία στα μικρά νησιά του Αιγαίου και την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003.

ια) Κανονισμός (ΕΕ) 1407/2013 της Επιτροπής της 18^{ης} Δεκεμβρίου 2013 σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

ιβ) Κανονισμός (ΕΕ) 2020/532 της Επιτροπής της 16^{ης} Απριλίου 2020 σχετικά με την παρέκκλιση, για το έτος 2020, από τους εκτελεστικούς Κανονισμούς (ΕΕ) 809/2014, (ΕΕ).180/2014, (ΕΕ) 181/2014, (ΕΕ) 2017/892, (ΕΕ) 2016/1150, (ΕΕ) 2018/274, (ΕΕ) 2017/39, (ΕΕ) 2015/1368 και (ΕΕ) 2016/1240 όσον αφορά ορισμένους διοικητικούς και επιτόπιους ελέγχους που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής.

ιγ) Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2220 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τη θέσπιση ορισμένων μεταβατικών διατάξεων για τη στήριξη από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) τα έτη 2021 και 2022 και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1305/2013, (ΕΕ) αριθ. 1306/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1307/2013 όσον αφορά τους πόρους και την

εφαρμογή τους τα έτη 2021 και 2022 και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 όσον αφορά τους πόρους και την κατανομή αυτής της στήριξης τα έτη 2021 και 2022».

ιδ) Την υπ' αρ. C (2015) 9170/11.12.2015 απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, για την έγκριση του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2014-2020, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει κάθε φορά.

ιε) Την απόφαση της Επιτροπής, της 20^{ης} Δεκεμβρίου 2011, για την εφαρμογή του άρθρου 106 παρ. 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (2012/21/ΕΕ).

ιστ) Την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Κατευθυντήριες γραμμές για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα 2014-2020» (2013/C 209/01).

ιζ) Τις Κοινοτικές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τη διάσωση και την αναδιάρθρωση προβληματικών επιχειρήσεων (2004/C 244/02).

3. Το π.δ. 97/2017 σχετικά με τον Οργανισμό του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων» όπως ισχύει (Α' 138).

4. Το π.δ. 2/2021 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 2).

5. Το π.δ. 40/2021 «Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων και Γενικών Γραμματειών, σύσταση και μετονομασία Γενικών Γραμματειών» (Α' 100).

6. Την υπ' αρ. 24944/20-09-2016 κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων με θέμα: «Αναδιάρθρωση των Ειδικών Υπηρεσιών του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020» (Β' 3066), όπως ισχύει.

7. Την υπ' αρ. 2545/17-10-2016 κοινή υπουργική απόφαση «Εκχώρηση αρμοδιοτήτων της ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 στις ΕΥΔ Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) Περιφερειών» (Β' 3447) όπως ισχύει.
8. Την υπ' αρ. 2986/25-11-2016 κοινή υπουργική απόφαση, περί προσδιορισμού των λειτουργικών μορφών και κατηγοριών των τουριστικών καταλυμάτων και λοιπών τουριστικών εγκαταστάσεων που εντάσσονται σε προγράμματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (Β' 3885), όπως ισχύει.
9. Την υπ' αρ. 2/68332/ΔΕΠ κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού σχετικά με «Ρυθμίσεις για τις μετακινήσεις στο πλαίσιο ενεργειών Τεχνικής Βοήθειας του ΕΣΠΑ, συμπεριλαμβανομένων των ΠΑΑ και ΕΠΑΛΘ, του ΕΟΧ και του Μηχανισμού Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη» (Β' 2943) και όπως κάθε φορά ισχύει.
10. Την υπ' αρ. 68/08-01-2021 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Ιωάννη Οικονόμου» (Β' 36).
11. Την υπ' αρ. 7888/08-05-2017 κοινή υπουργική απόφαση, περί απλούστευσης πλαισίου λειτουργίας και χρήσης κολυμβητικών δεξαμενών (Β' 1654).
12. Την υπ' αρ. 1746/21-01-2015 κοινή υπουργική απόφαση, περί καθορισμού των προδιαγραφών για τις υπηρεσίες του άρθρου 25 του ν. 4276/2014 (Α' 155) των τεχνικών, λειτουργικών και ειδικών προδιαγραφών των εγκαταστάσεων των οιοτουριστικών επιχειρήσεων (Β' 135).
13. Την υπ' αρ. 543/34450/24-03-2017 κοινή υπουργική απόφαση, περί Πολυλειτουργικών Αγροκτημάτων (Β' 1145).
14. Την υπ' αρ. 1065/19-04-2016 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Θέσπιση διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του Προγράμματος "Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2014-2020"» (Β' 1273), όπως κάθε φορά ισχύει.
15. Την υπ' αρ. 2635/13-09-2017 κοινή απόφαση του Υπουργού Αγροτικής

Ανάπτυξης & Τροφίμων και του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομίας & Ανάπτυξης «Περί πλαισίου λειτουργίας του Υπομέτρου 19.2 «Στήριξη υλοποίησης δράσεων των στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων (CLLD/LEADER)» του Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας περιόδου 2014-2020» (Β'3313), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει κάθε φορά.

16. Την υπ' αρ. 2281/96031/2017 κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων «Ανάθεση καθηκόντων του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. ως Οργανισμού Πληρωμών στο πλαίσιο διαχείρισης του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης στις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) Περιφερειών για τα υπομέτρα 19.2, 19.3 και 19.4 του ΠΑΑ 2014-2020» (Β'3277), όπως ισχύει.

17. Την υπ' αρ. 4912/120862/05-11-2015 υπουργική απόφαση, περί καθορισμού των όρων και των απαιτήσεων παραγωγής και διάθεσης τροφίμων οικοτεχνικής παρασκευής και των διαδικασιών καταχώρισης των μονάδων παρασκευής αυτών στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Οικοτεχνίας (ΚΗΜΟ) (Β' 2468), όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αρ. 345/23924/02-03-2017 υπουργική απόφαση και ισχύει.

18. Την υπ' αρ. 1435/14-06-2016 (Β' 1839) πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την επιλογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων στο πλαίσιο του Μέτρου 19 «Στήριξη για Τοπική Ανάπτυξη μέσω του LEADER (ΤΑΠΤοΚ – Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων)» του ΠΑΑ 2014-2020 και της προτεραιότητας 4 «Αύξηση της Απασχόλησης και της Εδαφικής Συνοχής» του ΕΠΑΛΘ 2014-2020.

19. Την υπ' αρ. 1927/27-6-2017 (Β' 2297) πρόσκληση υποβολής προτάσεων για την επιλογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων στο πλαίσιο του Μέτρου 19 «Στήριξη για Τοπική Ανάπτυξη μέσω του LEADER (ΤΑΠΤοΚ – Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων)» του ΠΑΑ 2014-2020. (Δημόσια Δαπάνη ΕΓΤΑΑ: 20.000.000 €).

20. Την υπ' αρ. 3206/12-12-2016 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σχετικά με την «Έγκριση προγραμμάτων τοπικής ανάπτυξης στο πλαίσιο

της Πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για την επιλογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης του ΠΑΑ 2014-2020 και του ΕΠΑΛΘ 2014-2020 και κατανομή πιστώσεων Δημόσιας Δαπάνης» (Β' 4111) όπως ισχύει.

21. Την υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης με θέμα: «Αντικατάσταση της υπ' αρ. 110427/ΕΥΘΥ/1020/20.10.2016 (Β' 3521) υπουργικής απόφασης με τίτλο «Τροποποίηση και αντικατάσταση της υπ' αρ. 81986/ΕΥΘΥ712/31.7.2015 (Β' 1822) υπουργικής απόφασης “Εθνικοί κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014 - 2020 - Έλεγχοι νομιμότητας δημοσίων συμβάσεων συγχρηματοδοτούμενων πράξεων ΕΣΠΑ 2014-2020 από Αρχές Διαχείρισης και Ενδιάμεσους Φορείς - Διαδικασία ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων αξιολόγησης πράξεων”» (Β' 5968).

22. Την υπ' αρ. 13214/30-11-2017, υπουργική απόφαση «Πλαίσιο υλοποίησης Υπομέτρου 19.2, του Μέτρου 19, Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, για παρεμβάσεις Ιδιωτικού χαρακτήρα και λοιπές διατάξεις εφαρμογής των Τοπικών Προγραμμάτων» (Β' 4268), όπως τροποποιήθηκε με τις υπ' αρ. 7888/14-09-2018 (Β' 4178), 355/17-1-2019 (Β' 65) και 3218/25-6-2020 (Β' 2723), όμοιες αποφάσεις.

23. Την υπ' αρ. 13215/30-11-2017 υπουργική απόφαση «Πλαίσιο υλοποίησης Υπομέτρου 19.2, του Μέτρου 19, Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, για παρεμβάσεις Δημοσίου χαρακτήρα και λοιπές διατάξεις εφαρμογής των Τοπικών Προγραμμάτων» (Β' 4285), όπως τροποποιήθηκε με τις υπ' αρ. 1090/08-02-2019 (Β' 573), 7281/05-11-2019 (Β' 4205) και 4107/31-7-2020 (Β' 3312) όμοιες αποφάσεις.

24. Την υπ' αρ. 1547/26-2-2019 (Β' 761) υπουργική απόφαση που αφορά το Πλαίσιο υλοποίησης υπομέτρου 19.4 «Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμφύχωση» του Μέτρου 19 (Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020».

25. Την υπ' αρ. 154/21-01-2021 (Β' 252) απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Παράταση προθεσμιών των υπ' αριθ. 13214/30-11-2017

(Β' 4268) και 13215/30-11-2017 (Β' 4285) υπουργικών αποφάσεων».

26. Τις εγκυκλίους της ΕΑΑΔΗΣΥ για την υλοποίηση του ν. 4412/2016 (Β' 147).

27. Την υπ' αρ. 74391/ΕΥΚΕ2634/13-7-2016 εγκύκλιο του Υφυπουργού Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού, όπως εκάστοτε ισχύει.

28. Το υπ' αρ. 101270/ΕΥΚΕ 3633/30.9.2016 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Κρατικών Ενισχύσεων (ΕΥΚΕ) με θέμα: «Διευκρινίσεις σχετικά με ζητήματα εφαρμογής του Κανονισμού ΕΕ 651/2014».

29. Το υπ' αρ. 54929/ΕΥΚΕ 5601/16-5-2017 έγγραφο της ΕΥΚΕ με θέμα «Διευκρινίσεις σχετικά με το πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων για έργα υποδομών συλλογής και επεξεργασίας αστικών λυμάτων (ΕΕΛ)».

30. Την επιστολή της ΕΥΚΕ με θέμα «Οδηγίες σχετικά με την υποβολή εκθέσεων τεκμηρίωσης στο πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων υπό μορφή αντιστάθμισης για παροχή δημόσιας υπηρεσίας (ΥΓΟΣ)», υπ' αρ. 39499/ΕΥΚΕ 5288/31-03-2017 και τα συνημμένα αυτής.

31. Το υπ' αρ. 106681-21/10/2019 έγγραφο της ΕΥΚΕ, για την σύμφωνη γνώμη της.

32. Το υπ' αριθ. 1916/23-7-2021 έγγραφο της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης ΠΑΑ 2014-2020 για την σύμφωνη γνώμη της.

33. Το υπ' αρ. 42322/21-07-2021 έγγραφο του ΟΠΕΚΕΠΕ, για την σύμφωνη γνώμη του.

34. Τις συνέπειες της πανδημίας COVID-19 και την ανάγκη λήψης μέτρων προκειμένου να καταστεί δυνατή η υλοποίηση των επενδυτικών σχεδίων στο πλαίσιο του Υπομέτρου 19.2 «Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, για παρεμβάσεις Δημοσίου χαρακτήρα και λοιπές διατάξεις εφαρμογής των Τοπικών Προγραμμάτων» του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) της Ελλάδας περιόδου 2014-2020, να διασφαλισθεί η απορροφητικότητα της δημόσιας ενίσχυσης κατά τη διαδικασία της υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων και να αποφευχθεί η απώλεια ενωσιακών πόρων.

35. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις της απόφασης αυτής δεν προκαλείται δαπάνη

σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

Την τροποποίηση και αντικατάσταση της:

- υπ' αρ. 13215/30-11-2017 υπουργικής απόφασης «Πλαίσιο υλοποίησης Υπομέτρου 19.2, του Μέτρου 19, Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, για παρεμβάσεις Δημοσίου χαρακτήρα και λοιπές διατάξεις εφαρμογής των Τοπικών Προγραμμάτων» (Β' 4285), όπως τροποποιήθηκε με τις υπ' αρ. 1090/08-02-2019 (Β' 573), 7281/05-11-2019 (Β' 4205) και 4107/31-07-2020 (Β' 3312) υπουργικές αποφάσεις,
- της υπ' αρ. 13214/30-11-2017(Β'4268) υπουργικής απόφασης «Πλαίσιο υλοποίησης Υπομέτρου 19.2, Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, (ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020, για παρεμβάσεις Ιδιωτικού χαρακτήρα και λοιπές διατάξεις εφαρμογής των Τοπικών Προγραμμάτων», όπως τροποποιήθηκε με τις υπ' αρ. 7888/14-09-2018 (Β'4178), 355/17-1-2019 (Β'65) και 3218/25-6-2020 (Β'2723) υπουργικές αποφάσεις και
- της υπ' αρ. 1547/26-2-2019 υπουργικής απόφασης «Πλαίσιο υλοποίησης υπομέτρου 19.4 «Στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμπύχωση» του Μέτρου 19 (Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, ΤΑΠΤοΚ) του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020» (Β' 761), όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αρ. 1616/31-3-2020 (Β' 1454) υπουργική απόφαση,

ως εξής:

Πίνακας περιεχομένων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ «ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΠΟΜΕΤΡΩΝ 19.2 και 19.4»	13
Άρθρο 1 Σκοπός.....	13
Άρθρο 2 Αρμόδιοι Φορείς	14
Άρθρο 3 Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ).....	17
Άρθρο 4 Υποχρεώσεις ΟΤΔ	17
Άρθρο 5 Απολογιστική έκθεση	19
Άρθρο 6 Τροποποίηση του Τοπικού Προγράμματος	20
Άρθρο 7 Παραλαβή Τοπικού Προγράμματος	21
Άρθρο 8 Αξιολόγηση τοπικής στρατηγικής.....	21
Άρθρο 9 Επιβολή κυρώσεων στην ΟΤΔ κατά την εφαρμογή του Τοπικού Προγράμματος	22
Άρθρο 10 Καταλογισμός ευθυνών	25
Άρθρο 11 Παρακολούθηση των Τοπικών Προγραμμάτων.....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ «ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ 19.2»	26
Άρθρο 12 Ένταξη πράξεων.....	26
Άρθρο 13 Ανάκληση Ένταξης Πράξης.....	28
Άρθρο 14 Τροποποίηση Απόφασης ένταξης	30
Άρθρο 15 Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των πράξεων	30
Άρθρο 16 Προκαταβολή στον Δικαιούχο	31
Άρθρο 17 Αίτηση πληρωμής Δικαιούχου	33
Άρθρο 18 Διοικητικός έλεγχος επί των αιτήσεων πληρωμής του Δικαιούχου	34
Άρθρο 19. Ανάκληση αιτήματος - Διόρθωση προφανών σφαλμάτων αιτήματος πληρωμής/προκαταβολής.....	38
Άρθρο 20. Υποχρεώσεις δικαιούχων κατά την υλοποίηση	39
Άρθρο 21. Ολοκλήρωση πράξης	41
Άρθρο 22. Υποχρεώσεις δικαιούχων για θέματα δημοσιότητας και ενημέρωσης	41
Άρθρο 23. Κυρώσεις στους δικαιούχους των πράξεων	44
Άρθρο 24. Προκαταβολή στην ΟΤΔ για το υπομέτρο 19.2.....	47
Άρθρο 25. Αίτηση μερικής πληρωμής ΟΤΔ.....	48
Άρθρο 26. Διοικητικός έλεγχος αιτήματος μερικής πληρωμής ΟΤΔ.....	48
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄. ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2 «ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ».....	53

Άρθρο 27. Δράσεις που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.2 (Δημοσίου χαρακτήρα παρεμβάσεις)	53
Άρθρο 28. Ιδιωτική Συμμετοχή	58
Άρθρο 29. Όροι επιλεξιμότητας και επιλεξιμότητα δαπανών.....	58
Άρθρο 30. Είδος της ενίσχυσης.....	67
Άρθρο 31. Έκδοση πρόσκλησης	68
Άρθρο 32. Υποβολή αίτησης στήριξης	72
Άρθρο 33. Διοικητικός Έλεγχος Αιτήσεων Στήριξης.....	75
Άρθρο 34. Έλεγχος νομιμότητας σταδίων εξέλιξης δημόσιων συμβάσεων.....	84
Άρθρο 35. Τροποποίηση νομικής δέσμευσης (πλην έργων που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις).....	98
Άρθρο 36. Γενικοί κανόνες για τις πράξεις	103
Άρθρο 37. Μακροχρόνιες Υποχρεώσεις Δικαιούχων.....	104
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄. ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2 «ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ».....	107
Άρθρο 38. Δράσεις που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.2 (Ιδιωτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις).....	107
Άρθρο 39. Ιδιωτική Συμμετοχή	110
Άρθρο 40. Περίοδος Επιλεξιμότητας Δαπανών	112
Άρθρο 41. Είδος της ενίσχυσης, ποσά στήριξης, Χρηματοδοτικό σχήμα, Ένταση της ενίσχυσης.....	113
Άρθρο 42. Πρόσκληση – Δημοσιότητα.....	114
Άρθρο 43. Αίτηση Στήριξης.....	117
Άρθρο 44. Διοικητικός Έλεγχος Αιτήσεων Στήριξης.....	120
Άρθρο 45. Τροποποίηση Τεχνικών Δελτίων Πράξεων	129
Άρθρο 46. Γενικοί κανόνες για τις πράξεις	133
Άρθρο 47. Επιλέξιμες και μη επιλέξιμες δαπάνες	152
Άρθρο 48. Υποδράσεις 19.2.1.1 και 19.2.1.2.....	163
Άρθρο 49. Υποδράσεις 19.2.2.1, 19.2.2.2, 19.2.3.1 και 19.2.3.2	163
Άρθρο 50. Υποδράση 19.2.6.2	164
Άρθρο 51. Υποδράσεις 19.2.2.3 και 19.2.3.3.....	165
Άρθρο 52. Υποδράσεις 19.2.2.4 και 19.2.3.4.....	165
Άρθρο 53. Υποδράσεις 19.2.2.5 και 19.2.3.5.....	165
Άρθρο 54. Υποδράση 19.2.2.6	165
Άρθρο 55. Υποδράσεις 19.2.7.1, 19.2.7.2, 19.2.7.3, 19.2.7.4, 19.2.7.5, 19.2.7.6, 19.2.7.7 και 19.2.7.8.....	167

Άρθρο 56. Μακροχρόνιες Υποχρεώσεις Δικαιούχων.....	168
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄. ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.4 «ΣΤΗΡΙΞΗ ΟΤΔ».....	172
Άρθρο 57. Δικαιούχοι της ενίσχυσης	172
Άρθρο 58. Είδος της ενίσχυσης – Ποσά και ποσοστά στήριξης – Περίοδος Επιλεξιμότητας	173
Άρθρο 59. Διαδικασία χορήγησης προκαταβολής.....	174
Άρθρο 60. Επιλέξιμες δαπάνες	176
Άρθρο 61. Επικεφαλής Ταμείο.....	181
Άρθρο 62. Στελέχωση	182
Άρθρο 63. Πάγια και λοιπός εξοπλισμός – Λειτουργικές Δαπάνες	188
Άρθρο 64. Μετακινήσεις	189
Άρθρο 65. Εκπόνηση Μελετών	190
Άρθρο 66. Ενέργειες πληροφόρησης και προβολής - Ενέργειες εμπύχωσης.....	191
Άρθρο 67. Ενέργειες Επιμόρφωσης	194
Άρθρο 68. Φόρος Προστιθέμενης Αξίας.....	195
Άρθρο 69. Διοικητικός έλεγχος αιτημάτων πληρωμής υπομέτρου 19.4	195
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄. Τελικές διατάξεις.....	201
Άρθρο 70. Έναρξη ισχύος.....	201
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1. Υπόδειγμα Εγγυητικής Επιστολής χορήγησης προκαταβολής.....	202

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄ «ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΠΟΜΕΤΡΩΝ 19.2 και 19.4»

Άρθρο 1. Σκοπός

1. Σκοπός της παρούσας είναι:

α) η θέσπιση Γενικών Διατάξεων που αφορούν την εφαρμογή των Τοπικών Προγραμμάτων (ΤΠ) των Ομάδων Τοπικής Δράσης (ΟΤΔ),

β) η θέσπιση κανόνων και διαδικασιών στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.2 του LEADER/CLLD (ΤΑΠΤοΚ) του Μέτρου 19 του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2014 – 2020 (ΠΑΑ 2014 – 2020), όσον αφορά δημοσίου χαρακτήρα παρεμβάσεις,

γ) η θέσπιση κανόνων και διαδικασιών στο πλαίσιο του Υπομέτρου 19.2 του LEADER/CLLD (ΤΑΠΤοΚ) του Μέτρου 19 του ΠΑΑ 2014 – 2020, όσον αφορά ιδιωτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις,

δ) η θέσπιση κανόνων και διαδικασιών στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.4, του Μέτρου 19 LEADER/CLLD (Τοπική Ανάπτυξη με Πρωτοβουλία Τοπικών Κοινοτήτων, ΤΑΠΤοΚ) του ΠΑΑ 2014 – 2020, που στοχεύουν στη στήριξη των ΟΤΔ.

2. Όπου γίνεται αναφορά στο ΤΠ, νοείται το πρόγραμμα αυτό ως προς το σκέλος του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

Άρθρο 2. Αρμόδιοι Φορείς

1. Για την εφαρμογή της παρούσας αρμόδιοι είναι οι εξής:

1. Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΑΑ 2014-2020 (ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020) σύμφωνα με το ν. 4314/2014 (Α' 265).
2. Η Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής του ΠΑΑ 2014-2020 (ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020), στην οποία, σύμφωνα με την υπ' αρ. 24944/20-09-2016 κοινή υπουργική απόφαση (Β' 3066), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, εκχωρούνται αρμοδιότητες της ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020.
3. Οι Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης (ΕΥΔ) των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών, δυνάμει της 2545/17-10-2016 απόφασης εκχώρησης αρμοδιοτήτων και της 2281/96031/2017 (Β' 3277), απόφασης ανάθεσης καθηκόντων, όπως αυτές εκάστοτε ισχύουν.
4. Ο Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού & Εγγυήσεων (ΟΠΕΚΕΠΕ), είναι ο αρμόδιος φορέας για τη διενέργεια των αντίστοιχων πληρωμών.
5. Οι εγκεκριμένες για την εφαρμογή των ΤΠ, ΟΤΔ, οι οποίες σχεδιάζουν και μέσω της Επιτροπής Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ), υλοποιούν, σε προσδιορισμένες αγροτικές περιοχές ΤΠ, με ολοκληρωμένο πολυτομεακό ή/και πολυταμειακό χαρακτήρα στο πλαίσιο του Μέτρου 19 του ΠΑΑ 2014-

2020.

2. Ειδικότερα, για την ορθή και χωρίς διακρίσεις διαχείριση των υπομέτρων 19.2 και 19.4 προβλέπονται τα παρακάτω:

α. Η ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 ή/και η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 είναι οι αρμόδιοι φορείς για τα εξής:

- αα) Κατάρτιση θεσμικού πλαισίου, υποδείγματος πρόσκλησης και των συνημμένων εγγράφων αυτής.
- ββ) Έλεγχοι εποπτείας επί του συνόλου του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου.
- γγ) Συντονισμός διαχείρισης και εφαρμογής, παροχή οδηγιών και στήριξης στις ΕΥΔ (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών και ΟΤΔ, παρακολούθηση και αξιολόγηση υλοποίησης του CLLD/LEADER.
- δδ) Παραλαβή και τροποποίηση ΤΠ από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.
- εε) Επιτόπιοι και εκ των υστέρων έλεγχοι.

β. Οι ΕΥΔ (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών είναι οι αρμόδιοι φορείς για τα εξής:

- αα) Έλεγχος διαδικασίας προκήρυξης και δειγματοληπτικός έλεγχος αποτελεσμάτων.
- ββ) Σύνταξη απόφασης ένταξης/χρηματοδότησης/τροποποίησης και ανάκλησης αυτής.
- γγ) Δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος και αναγνώριση-εκκαθάριση των δαπανών.
- δδ) Παρακολούθηση υλοποίησης των υπομέτρων 19.2 και 19.4
- εε) Αποστολή στοιχείων προς τη ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 & ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.
- στστ) Έγκριση τροποποίησης Τεχνικού Δελτίου Πράξης (ΤΔΠ) εκτός διακριτών τμημάτων της πράξης.
- ζζ) Έγκριση τροποποίησης της νομικής δέσμευσης της πράξης.

- η) Έλεγχος διαδικασίας εξέλιξης των δημοσίων συμβάσεων (προέγκριση διακήρυξης, προέγκριση σύμβασης, έλεγχος Ανακεφαλαιωτικού Πίνακα Εργασιών (ΑΠΕ), παρατάσεις χρονοδιαγραμμάτων).
- θ) Ολοκλήρωση Πράξης.
- γ. Οι ΟΤΔ και η ΕΔΠ ως επίπεδο λήψης αποφάσεων για τη διαχείριση και εφαρμογή των ΤΠ, είναι οι αρμόδιοι φορείς για τα παρακάτω:
- αα) Διαδικασία προκήρυξης και αξιολόγηση: καθορισμός κριτηρίων, προετοιμασία και δημοσίευση προκηρύξεων, παραλαβή αιτήσεων στήριξης και αξιολόγηση αυτών, εξέταση προσφυγών.
  - ββ) Σύνταξη ΤΔΠ και έγκριση σχετικά με διαφοροποιήσεις του φυσικού αντικείμενου της πράξης εντός των διακριτών τμημάτων.
  - γγ) Έγκριση σχετικά με διαφοροποιήσεις του φυσικού αντικείμενου της πράξης εντός των διακριτών τμημάτων (πλην των έργων που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις).
  - δδ) Εισήγηση προς τις ΕΥΔ (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών, στα πλαίσια τροποποίησης νομικής δέσμευσης έργων που δεν εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις.
  - εε) Εισήγηση προς τις ΕΥΔ (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών, στα πλαίσια του ελέγχου νομιμότητας των σταδίων εξέλιξης δημοσίων συμβάσεων.
  - στστ) Παρακολούθηση πράξεων: παραλαβή αιτημάτων πληρωμής, διοικητικός έλεγχος/επιτόπια επιθεώρηση, επιβεβαίωση οικονομικού/φυσικού αντικειμένου, καταβολή ενίσχυσης.
  - ζζ) Εισήγηση προς τις ΕΥΔ (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών, στα πλαίσια της Ολοκλήρωσης Πράξης.
- δ. Ο ΟΠΕΚΕΠΕ είναι ο αρμόδιος φορέας για τη διενέργεια των αντίστοιχων πληρωμών.

Άρθρο 3. Επιτροπή Διαχείρισης Προγράμματος (ΕΔΠ)

1. Η ΕΔΠ αποτελεί το όργανο λήψης απόφασης της ΟΤΔ, για όλα τα θέματα που αφορούν την εφαρμογή του ΤΠ. Η σύνθεση της ΟΤΔ θα πρέπει να είναι σύμφωνη με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1303/2013 άρθρο 34 παρ.3 στοιχείο β), όπως κάθε φορά ισχύει.

Η ΕΔΠ δύναται να ταυτίζεται με το Δ.Σ. του φορέα (εταιρικό σχήμα), που έχει συστήσει την ΟΤΔ εφόσον τηρούνται οι όροι της παραπάνω παραγράφου.

Σε κάθε περίπτωση για τα φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν σε κάθε συνεδρίαση της ΕΔΠ και εκπροσωπούν τους φορείς που την απαρτίζουν πρέπει να διασφαλίζεται ότι, δεν υφίστανται σύγκρουση συμφερόντων, αναφορικά με την συγκεκριμένη απόφαση.

2. Σε κάθε απόφαση της ΕΔΠ πρέπει να τηρούνται και να αναγράφονται τα ακόλουθα: α) ονομαστική αναφορά των συμμετεχόντων β) ποιόν φορέα εκπροσωπούν γ) ότι «η εν λόγω σύνθεση είναι σύμφωνη με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1303/2013 άρθρο 34 παρ.3 στοιχείο β)» δ) ότι: «δεν υφίστανται σύγκρουση συμφερόντων, αναφορικά με την συγκεκριμένη απόφαση».

Άρθρο 4. Υποχρεώσεις ΟΤΔ

1. Η ΟΤΔ είναι υπεύθυνη για την ορθή και σύννομη εφαρμογή του ΤΠ βάσει και του σχετικού κοινοτικού και εθνικού θεσμικού πλαισίου.

Ειδικότερα, οι υποχρεώσεις της ΟΤΔ είναι κατ' ελάχιστον οι ακόλουθες:

1. Συγκρότηση και λειτουργία ΕΔΠ για τη διαχείριση των θεμάτων που αφορούν στην εφαρμογή του τοπικού προγράμματος.
2. Λειτουργία κατάλληλου υπηρεσιακού πυρήνα για την εφαρμογή του τοπικού προγράμματος.
3. Εφαρμογή του εγκεκριμένου τοπικού προγράμματος.

4. Πραγματοποίηση ενεργειών ευρείας ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του πληθυσμού, καθώς και προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος με σκοπό την υποβολή προτάσεων από τους εν δυνάμει δικαιούχους.
5. Παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης στους δικαιούχους για την προετοιμασία, την υλοποίηση και τη λειτουργία των επενδυτικών τους σχεδίων
6. Παρακολούθηση και εξασφάλιση της ορθής και κανονικής εκτέλεσης των ενταγμένων, στο ΤΠ, πράξεων.
7. Υποβολή στον αρμόδιο φορέα των απαιτούμενων στοιχείων και εγγράφων σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.
8. Ενημέρωση του αρμόδιου φορέα αναφορικά με αλλαγές, τροποποιήσεις που σχετίζονται με τους όρους και κανόνες λειτουργίας της εταιρείας.
9. Τήρηση πλήρους αρχείου και φακέλων ανά δικαιούχο, καθώς και πλήρους αρχείου με όλα τα έγγραφα τα οποία αφορούν στην εφαρμογή του ΤΠ.
10. Αποδοχή και διευκόλυνση των ελέγχων όλων των αρμοδίων οργάνων και συμμόρφωση στα αποτελέσματα αυτών.
11. Τήρηση των αρχών της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης στη δράση και τις αποφάσεις της που σχετίζονται με ενδιαφερόμενους (υποψήφιους, δικαιούχους, αναδόχους κ.λπ.).
12. Συμμόρφωση ως προς τις τυχόν παρατηρήσεις και υποδείξεις από τις αρμόδιες αρχές.
13. Η ΟΤΔ οφείλει να εφαρμόζει σε συνεχή βάση πρακτικές αξιολόγησης και αυτό-αξιολόγησης, λαμβάνοντας υπόψη τις προδιαγραφές που τίθενται και τις ιδιαιτερότητες του ΤΠ. Παράλληλα, υποχρεούται να τηρεί και να παρέχει τα απαραίτητα στοιχεία για την παρακολούθηση και αξιολόγηση ενώ όταν κληθεί οφείλει να παρίσταται σε ημερίδες, συσκέψεις ή ομάδες που αφορούν στην παρακολούθηση και αξιολόγηση.
14. Οι ΟΤΔ μεριμνούν για την ενεργή συμμετοχή τους στις δραστηριότητες του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου και παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τα ΤΠ που

διαχειρίζονται, προκειμένου να διευκολυνθεί η δικτύωση σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο.

15. Σύνταξη σχεδίου δράσης εμπύχωσης και αξιολόγησης τοπικής στρατηγικής.
16. Σύνταξη και αποστολή στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 των απολογιστικών εκθέσεων.

Άρθρο 5. Απολογιστική έκθεση

1. Η ΟΤΔ συντάσσει την πρώτη απολογιστική έκθεση, για τα πεπραγμένα του ΤΠ, εντός μηνός από την αποστολή σχετικού υποδείγματος από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, στην οποία κατ' ελάχιστον αποτυπώνονται το πλήθος των προκηρύξεων, το πλήθος των προτάσεων που υποβλήθηκαν, οι ενταγμένες και απενταγμένες πράξεις, οι συμβασιοποιημένες πράξεις, το ποσό και το ποσοστό απορρόφησης των υπομέτρων 19.2 και 19.3, το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης εκάστοτε επενδυτικού σχεδίου σύμφωνα με τον φάκελο υποψηφιότητας και το εκτιμώμενο χρονοδιάγραμμα υλοποίησης σύμφωνα με την πρόβλεψη της ΟΤΔ, το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα απορρόφησης, το καταγεγραμμένο επενδυτικό ενδιαφέρον (εφόσον υπάρχει) και οι προβλεπόμενες ενέργειες από την ΟΤΔ για τη δημοσίευση προκηρύξεων και τη συμβασιοποίηση του υπολοίπου ποσού δημόσιας δαπάνης των υπομέτρων 19.2 και 19.3, του ΤΠ (εφόσον υπάρχει). Η πρώτη απολογιστική έκθεση αποστέλλεται στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 με κοινοποίηση στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.
Επίσης παράλληλα με την υποβολή των παραπάνω στοιχείων, αναλύονται οι παράγοντες εκείνοι που συντέλεσαν στην εύρυθμη ή μη εφαρμογή του ΤΠ και τυχόν διορθωτικές κινήσεις που πρέπει να γίνουν.
2. Η ΟΤΔ έως τις 31-01-2021 συντάσσει την δεύτερη απολογιστική έκθεση για τα πεπραγμένα του ΤΠ με τα ίδια στοιχεία που περιέχει και η πρώτη. Επιπρόσθετα, στην δεύτερη έκθεση δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στον σχολιασμό της εφαρμογής του ΤΠ το τελευταίο έτος, σε σχέση με τις προβλέψεις της πρώτης απολογιστικής έκθεσης. Η δεύτερη απολογιστική έκθεση αποστέλλεται στην

ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 με κοινοποίηση στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.

3. Η ΕΥΕ ΠΑΑ σε συνεργασία με την ΕΥΔ ΠΑΑ, λαμβάνοντας υπόψη τα αναγραφόμενα στις δύο απολογιστικές εκθέσεις αλλά και τα στοιχεία που τηρεί η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 ως αποτέλεσμα της Εποπτείας των ΤΠ, εισηγούνται κατά περίπτωση, για κάθε ΤΠ και ΟΤΔ ξεχωριστά, είτε την συνέχεια των ΤΠ ως έχουν, είτε την μείωση του προϋπολογισμού των ΤΠ είτε την αύξηση του προϋπολογισμού των ΤΠ.
4. Η ΟΤΔ οφείλει να αναρτήσει επεξηγηματικές πινακίδες στις εγκαταστάσεις της σύμφωνα με την στην παρ. 2.2.β, του Παραρτήματος ΙΙΙ, του Κανονισμού (ΕΕ) 808/2014, όπως ισχύει κάθε φορά.

Άρθρο 6. Τροποποίηση του Τοπικού Προγράμματος

1. Κατά τη διάρκεια εφαρμογής του ΤΠ, είναι δυνατή η τροποποίησή του. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις δε θα πρέπει να επηρεάζουν την ολοκληρωμένη διάσταση του ΤΠ.
2. Η μεταφορά ποσών μεταξύ υποδράσεων διαφορετικών θεματικών κατευθύνσεων απαιτεί τροποποίηση του ΤΠ, κατόπιν σχετικού αιτήματος της ΟΤΔ και έγκρισης από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, ενώ η μεταφορά ποσών μεταξύ υποδράσεων της ίδιας θεματικής κατεύθυνσης του ΤΠ, πραγματοποιείται με απόφαση της ΕΔΠ. Η σχετική απόφαση κοινοποιείται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.
3. Η προσθήκη νέας υποδράσης και η απενεργοποίηση υποδράσεων απαιτεί τροποποίηση του ΤΠ, αφού πρώτα η υποδράση που απενεργοποιείται έχει προκηρυχτεί και δεν έχει υπάρξει σχετικό επενδυτικό ενδιαφέρον. Κατάργηση ή προσθήκη θεματικής κατεύθυνσης επιτρέπεται και εξετάζεται ως τροποποίηση τοπικής στρατηγικής. Το σχετικό αίτημα τίθεται από την ΟΤΔ, με επαρκή αιτιολόγηση και εγκρίνεται από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.
4. Οι υπερδευσεύσεις του προϋπολογισμού των προσκλήσεων, δεν συνιστούν τροποποίηση ΤΠ ή επιπλέον κατανομή πόρων.

Άρθρο 7. Παραλαβή Τοπικού Προγράμματος

Η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 είναι αρμόδια για την τελική τροποποίηση του ΤΠ και τον έλεγχο της ολοκλήρωσης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των πράξεων, σύμφωνα με τα δηλωθέντα από τους αρμόδιους φορείς, για την παρακολούθηση και υλοποίηση του ΤΠ.

Η παραλαβή του ΤΠ πραγματοποιείται μετά την περάτωση των ενταγμένων πράξεων, των υποδράσεων του, τη διενέργεια των απαιτούμενων διαδικασιών ελέγχου ολοκλήρωσης από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.

Άρθρο 8. Αξιολόγηση τοπικής στρατηγικής

1. Στο πλαίσιο της υλοποίησης του ΤΠ οι ΟΤΔ οφείλουν να διαθέτουν ένα σχέδιο παρακολούθησης και αξιολόγησης αυτής. Ειδικότερα η αξιολόγηση του προγράμματος σε τοπικό επίπεδο διενεργείται από την ΟΤΔ η οποία έχει τρεις επιλογές (αυτοαξιολόγηση ή εξωτερικό εμπειρογνώμονα ή συνδυασμός και των δύο) για την υλοποίηση της. Η ΟΤΔ πέραν των προκαθορισμένων σημείων της στρατηγικής, όπως δείκτες (Παραρτ. VI του Κανονισμού 808/2014), των αρχών της μεθόδου LEADER/CLLD, όπως αυτές προσδιορίζονται και του αντικειμένου - περιεχομένου της στρατηγικής (καθορισμός από ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020) επιλέγει με δική της ευθύνη τη μεθοδολογία προσέγγισης, της εσωτερικής αυτοαξιολόγησης ή με εξωτερική υποστήριξη την διαδικασία, την ευρύτητα και το κόστος αυτής.

2. Η διαδικασία εξετάζει τρία σημεία: α. την προστιθεμένη αξία του προγράμματος (κοινωνικό αντίκτυπο και τοπική κυβερνησιμότητα), β. τον μηχανισμό ανταπόκρισης (delivery mechanism) της ΟΤΔ (διοικητική συγκρότηση, συμμετοχικότητα ιδιωτικού – δημόσιου τομέα και γενικότερα ενεργειών ενδυνάμωσης αρχών της LEADER/CLLD μεθόδου όπως πολυτομεακότητα, συνεργασία και δικτύωση) και γ. την τοπική στρατηγική (μετρήσιμοι δείκτες και επιτεύξιμο αντικείμενο).

Άρθρο 9. Επιβολή κυρώσεων στην ΟΤΔ κατά την εφαρμογή του Τοπικού Προγράμματος

1. Οι ΟΤΔ υποχρεούνται να εφαρμόζουν το ΤΠ σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που περιγράφονται στην πρόσκληση με την οποία επιλέχθηκαν (υπουργικές αποφάσεις με αρ. 1435/2016 (Β'1839) και 1927/2017 (Β'2297)).
2. Σε περίπτωση που μια ΟΤΔ εφαρμόζει το ΤΠ κατά παρέκκλιση των όσων ορίζονται στον Κανονισμό 1303/2013, (άρθρο 32, σημείο 2β και άρθρο 34, σημείο 3β) σχετικά με το Επίπεδο Λήψης Απόφασης, επιβάλλεται η ποινή της απένταξης. Σε αυτή τη περίπτωση η ΕΥΔ ΠΑΑ εκδίδει απόφαση εκχώρησης στην οποία θα ορίζεται η αρμόδια υπηρεσία για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος.
3. Σε περίπτωση απόκλισης από τους όρους και τις προϋποθέσεις της πρόσκλησης, ενώ υπάρχει συμφωνία με τις διατάξεις του Κανονισμού 1303/2013 όσον αφορά στο άρθρο 32, σημείο 2β και στο άρθρο 34, σημείο 3β, επιβάλλεται κύρωση το ύψος της οποίας υπολογίζεται από τον παρακάτω τύπο:

$$X = \alpha * \beta * \gamma$$

Όπου X είναι η υπολογιζόμενη κύρωση σε ευρώ

Όπου α είναι ο συντελεστής κύρωσης

Όπου β είναι ο αριθμός των μηνών που υφίσταται η παρατυπία/το συνολικό αριθμό των μηνών επιλεξιμότητας του υπομέτρου 19.4 (π.χ. 87,5 μήνες αφορά τις ΟΤΔ που επιλέχθηκαν με την 1^η πρόσκληση – υπουργική απόφαση 1435/2016 (Β' 1839)).

Όπου γ είναι η συνολική δημόσια δαπάνη του υπομέτρου 19.4 σε ευρώ, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί τη στιγμή διόρθωσης της παρατυπίας

Ο συντελεστής κύρωσης (α) διαμορφώνεται ως εξής:

- Για παρατυπίες που αντιστοιχούν σε διάστημα έως 10% του συνολικού χρόνου επιλεξιμότητας του υπομέτρου 19.4 ο συντελεστής κύρωσης (α) είναι **0.10** (10%)

- Για παρατυπίες που αντιστοιχούν σε διάστημα από 10,01-20% του συνολικού χρόνου επιλεξιμότητας του υπομέτρου 19.4 ο συντελεστής κύρωσης (α) είναι **0,15** (15%)
- Για παρατυπίες που αντιστοιχούν σε διάστημα από 20,01-30% του συνολικού χρόνου επιλεξιμότητας του υπομέτρου 19.4 ο συντελεστής κύρωσης (α) είναι **0,20** (20%)
- Για παρατυπίες που αντιστοιχούν σε διάστημα από 30,01-40% του συνολικού χρόνου επιλεξιμότητας του υπομέτρου 19.4 ο συντελεστής κύρωσης (α) είναι **0,25** (25%)
- Για παρατυπίες που αντιστοιχούν σε διάστημα από 40,01-50% του συνολικού χρόνου επιλεξιμότητας του υπομέτρου 19.4 ο συντελεστής κύρωσης (α) είναι **0,30** (30%)
- Για παρατυπίες που αντιστοιχούν σε διάστημα ανώτερο του 50,01% του συνολικού χρόνου επιλεξιμότητας του υπομέτρου 19.4 ο συντελεστής κύρωσης (α) είναι **0,50** (50%)

Σε περίπτωση υποτροπής του ιδίου εταιρικού σχήματος το ως άνω υπολογιζόμενο ποσό κύρωσης σε ευρώ **διπλασιάζεται**.

4. Επίσης, κατά τη διάρκεια εφαρμογής του ΤΠ θα επιβληθούν κυρώσεις στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- 1) μη τήρηση των οδηγιών και υποδειγμάτων της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας,
- 2) δημοσίευση χωρίς την προηγούμενη έγκριση της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας,
- 3) σύνθεση επιτροπών αξιολόγησης και προσφυγών που δεν πληροί τους όρους και προϋποθέσεις που τίθενται,
- 4) μη ενημέρωση των ενδιαφερόμενων για το δικαίωμα υποβολής προσφυγών,
- 5) μη τήρηση των προθεσμιών για την υποβολή αιτήσεων στήριξης και υποβολής προσφυγών από δυνητικούς δικαιούχους,

και οι οποίες θεραπεύονται μόνο με επανάληψη της διαδικασίας και οι οποίες οφείλονται σε υπαιτιότητα/συνυπαιτιότητα της ΟΤΔ, αναφορικά με τη διαδικασία

προκήρυξης, επιβάλλεται ποινή ύψους 1% επί του προκηρυσσόμενου ποσού και μέχρι €5.000.

5. Σε περιπτώσεις ελέγχων δικαιούχων του υπομέτρου 19.2 από τους αρμόδιους φορείς του άρθρου 2 και σε περιπτώσεις διαπιστώσεων αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών ως αποτέλεσμα ελέγχων επιβάλλεται ποινή στην ΟΤΔ ύψους 5% επί του αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού και μέχρι 5.000€. Η κύρωση αυτή δεν εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που κοινοποιούνται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας προβλήματα και παρατυπίες, που διαπιστώνονται από την ΟΤΔ ύστερα από δικό της έλεγχο και αφορούν αποδεδειγμένα ενέργειες του δικαιούχου μετά την καταβολή της ενίσχυσης. Στις περιπτώσεις αυτές, η ΟΤΔ ενημερώνει την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, πριν την ημερομηνία διενέργειας του σχετικού ελέγχου. Οι κυρώσεις δεν επιβάλλονται στις περιπτώσεις που η παρατυπία δεν αποτελεί αποδεδειγμένα υπαιτιότητα της ΟΤΔ.

6. Εάν η ΟΤΔ δεν προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για την αντικατάστασή και τη συμπλήρωση του υπηρεσιακού πυρήνα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 62, επιβάλλεται ποινή που ισούται με το 150 % των ακαθάριστων αποδοχών του προηγούμενου της απουσίας μήνα του εργαζόμενου που λείπει. Σε περίπτωση σύμβασης έργου γίνεται αναγωγή της αμοιβής του σε μηνιαία βάση.

7. Εάν συντρέχουν περισσότερες της μίας εκ των ανωτέρω περιπτώσεων, οι κυρώσεις επιβάλλονται σωρευτικά στην ΟΤΔ για κάθε μία από αυτές.

8. Μετά την διαπίστωση των ανωτέρω από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ή την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, ή την ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020, η ΟΤΔ καλείται να διατυπώσει εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών εγγράφως τις απόψεις της στον φορέα που έκανε την σχετική διαπίστωση.

9. Στην περίπτωση που η ΟΤΔ δεν υποβάλει στην προθεσμία αυτή, τις απόψεις της ή αυτές δεν κριθούν βάσιμες, ο φορέας που διαπίστωσε τις ανωτέρω παραβάσεις, εισηγείται την τροποποίηση της απόφασης έγκρισης του ΤΠ στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020. Η τροποποίηση αυτή επιφέρει μείωση των εγκεκριμένων πιστώσεων του υπομέτρου 19.4, ανάλογα με τις προβλεπόμενες κυρώσεις κατά τα ανωτέρω και εκδίδει σχετική απόφαση τροποποίησης της απόφασης ένταξης του υπομέτρου 19.4.

Άρθρο 10. Καταλογισμός ευθυνών

1. Οποιαδήποτε απώλεια, ζημιά ή βλάβη υφίσταται η ΟΤΔ, το προσωπικό της ή οι εκπρόσωποί της ή προκαλείται από αυτήν σε τρίτους κατά την εφαρμογή του ΤΠ, βαρύνει αποκλειστικά τον φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ.

Άρθρο 11. Παρακολούθηση των Τοπικών Προγραμμάτων

1. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 έχουν την αρμοδιότητα της παρακολούθησης, της εφαρμογής των ΤΠ, από τις ΟΤΔ, σύμφωνα με το άρθρο 60 του Κανονισμού (ΕΕ) 809/2014.

2. Στο πλαίσιο της παρακολούθησης:

A. η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας διενεργεί δειγματοληπτικούς διοικητικούς ελέγχους επί:

- 1) των αιτήσεων στήριξης, κατά την διάρκεια της αντίστοιχης αξιολόγησης,
- 2) των αιτημάτων πληρωμής των δικαιούχων κατά την διάρκεια της αντίστοιχης διαδικασίας,

B. η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020:

- 1) αποφαινεται, κατά την αξιολόγηση αιτήσεων στήριξης σε ερωτήματα, για ζητήματα επιλεξιμότητας δαπανών ή πράξεων κατόπιν σχετικών ερωτημάτων της ΟΤΔ μέσω της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας,
- 2) εγκρίνει την τροποποίηση των μελών (φορείς) της ΕΔΠ κατόπιν σχετικού αιτήματος της ΟΤΔ,
- 3) συντονίζει την ενιαία εφαρμογή της παρούσας απόφασης σε όλες τις περιοχές εφαρμογής των ΤΠ και μέσω ΟΤΔ και των ΕΥΔ (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών,
- 4) υποστηρίζει τους δικαιούχους των ΤΠ, τις ΟΤΔ, τις ΕΥΔ (ΕΠ) των οικείων

Περιφερειών, μέσω της συνεχούς παρακολούθησης και βελτίωσης του θεσμικού πλαισίου, σε σχέση με την εφαρμογή των ΤΠ και για τον σκοπό αυτό στο πλαίσιο της παρακολούθησής τους, ελέγχει την πορεία υλοποίησης διοικητικά ή/και επιτόπια στις ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και στις ΟΤΔ αναφορικά με την εφαρμογή του εκάστοτε ισχύοντος θεσμικού πλαισίου,

- 5) ελέγχει την εξασφάλιση των στόχων που τέθηκαν κατά την υποβολή των ΤΠ,
- 6) διασφαλίζει την επιλεξιμότητα των ενεργειών σε όλες τις περιοχές εφαρμογής των ΤΠ και σύμφωνα με τις αναπτυξιακές πολιτικές του ΥΠΑΑΤ,
- 7) μεριμνά ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια και συμπληρωματικότητα των ΤΠ με την προηγούμενη προγραμματική περίοδο,
- 8) μεριμνά ώστε να αποφευχθεί κάθε φαινόμενο «σύγκρουσης συμφερόντων», ανάμεσα στην ΟΤΔ ως δικαιούχο, την ΕΔΠ ως κύριο παράγοντα λήψης αποφάσεων για το ΤΠ και την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας ως Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης (ΕΦΔ), με δεδομένα:

- τις ιδιαιτερότητες που προκύπτουν από το ενωσιακό δίκαιο για την εφαρμογή των ΤΠ από την μία και
- την αποκέντρωση των εξουσιών από την άλλη.

Γ. ο ΟΠΕΚΕΠΕ ελέγχει και διενεργεί τις αντίστοιχες πληρωμές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' «ΚΟΙΝΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΥΠΟΜΕΤΡΟΥ 19.2»

Άρθρο 12. Ένταξη πράξεων

1. Για τις αιτήσεις που επιλέχθηκαν προς στήριξη από την ΟΤΔ και μετά από την ολοκλήρωση της διαδικασίας προσφυγλών, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, εκδίδει απόφαση ένταξης πράξεων, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 66 του ν. 4314/2014 (Α' 265), με την οποία κάθε αίτηση χαρακτηρίζεται ως πράξη του ΠΑΑ 2014-2020, κατά την έννοια του άρθρου 2.(9) του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013.

Αναφορικά με παρεμβάσεις ιδιωτικού χαρακτήρα, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, δύναται να εκδώσει αποφάσεις ένταξης πράξεων, πριν την ολοκλήρωση της διαδικασίας ενδικοφανών προσφυγών, μετά από τεκμηριωμένη απόφαση της ΟΤΔ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 44.

Η έκδοση του σχεδίου απόφασης ένταξης δύναται να πραγματοποιηθεί μέσω του ΟΠΣΑΑ με ευθύνη της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και με βάση τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις σχετικές αιτήσεις και τα αποτελέσματα του διοικητικού ελέγχου αυτών.

2. Κάθε απόφαση ένταξης, περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον: τον τίτλο και τον κωδικό ΟΠΣΑΑ της πράξης/των πράξεων, το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης και την περίοδο επιλεξιμότητας της πράξης/των πράξεων, τους όρους χρηματοδότησης, το χρηματοδοτικό σχήμα, γενικές διατάξεις και τις υποχρεώσεις των δικαιούχων.

3. Μεταξύ του δικαιούχου και της ΟΤΔ υπογράφεται σύμβαση η οποία περιλαμβάνει αναλυτικά όλους τους όρους που διέπουν την υλοποίηση της ενταγμένης πράξης.

4. Αναφορικά με το αναλυτικό φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της κάθε πράξης η απόφαση παραπέμπει στην αίτηση στήριξη, όπως αυτή έχει υποβληθεί από το δικαιούχο στο αντίστοιχο Πληροφοριακό Σύστημα και διαμορφωθεί κατά το διοικητικό έλεγχό της.

5. Ο τελικός διατάκτης της απόφασης είναι ο οικείος Περιφερειάρχης. Η απόφαση ένταξης δύναται να περιλαμβάνει μία ή περισσότερες πράξεις ανά πρόσκληση. Η απόφαση αναρτάται στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» και στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ 2014-2020. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αποστέλλει την απόφαση ταχυδρομικά, ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, με απόδειξη παραλαβής, σε κάθε δικαιούχο, στις διευθύνσεις που έχουν δηλωθεί κατά την αίτηση στήριξης και κοινοποιείται στην αρμόδια ΟΤΔ.

6. Μετά την έκδοση της απόφασης, τα στοιχεία της (αριθμό και ημερομηνία πρωτοκόλλου, ΑΔΑ) καταχωρούνται στο ΟΠΣΑΑ από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και συσχετίζει την απόφαση ένταξης με την πράξη ή τις πράξεις που

περιλαμβάνονται σε αυτή, ενώ για κάθε πράξη που εντάσσεται, παράγεται αυτόματα από το ΟΠΣΑΑ σχετικό ΤΔΠ/νομική δέσμευση.

Άρθρο 13. Ανάκληση Ένταξης Πράξης

1. Είναι δυνατό να αρθεί η απόφαση ένταξης μιας πράξης από το ΠΑΑ 2014-2020, λόγω τεκμηριωμένων αδυναμιών εκτέλεσής της ή μη τήρησης των όρων της σχετικής απόφασης Ένταξης Πράξης. Διασφαλίζεται επίσης το δικαίωμα των δικαιούχων να αποσύρουν, ανά πάσα, στιγμή την αίτηση στήριξης που έχουν υποβάλει, χωρίς να παραβιάζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των δικαιούχων.

2. Η διαπίστωση της ανάγκης ανάκλησης της ένταξης πράξης μπορεί να προκύψει:

- 1) Με την υποβολή αιτήματος από τον δικαιούχο στην ΟΤΔ, σε εφαρμογή του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 809/2014, στο οποίο αναλύονται οι λόγοι αδυναμίας εκτέλεσης της πράξης.
- 2) Μετά από διαπιστωμένη απάτη, βάση απόφασης ή πορίσματος αρμόδιας δικαστικής ή άλλης αρχής.
- 3) Κατά τη διαδικασία παρακολούθησης και ελέγχου της πορείας υλοποίησης της πράξης, στην περίπτωση που διαπιστώνονται σοβαρές αποκλίσεις ή εμπλοκές σε σχέση με την προγραμματισθείσα πρόοδο ή τους όρους ένταξής της. Ενδεικτικά και κατά περίπτωση δράσης/υποδράσης, η διαδικασία δύναται να ενεργοποιείται εφόσον επιβάλλεται κατόπιν ελέγχων εθνικών ή ευρωπαϊκών ελεγκτικών οργάνων ή όταν διαπιστώνεται:
  - αα) η παρέλευση του χρόνου υλοποίησης της πράξης, χωρίς έγκριση σχετικής παράτασης·
  - ββ) μη αποδεκτή απόκλιση του φυσικού αντικειμένου·
  - γγ) αδυναμία στην καθολική πιστοποίηση του οικονομικού αντικειμένου και της επιλεξιμότητάς του με βάση τα πρωτότυπα παραστατικά και λοιπά δικαιολογητικά και στοιχεία τεκμηρίωσης·
  - δδ) άλλη παράβαση του εθνικού ή κοινοτικού θεσμικού πλαισίου η οποία

διενεργείται από τον δικαιούχο δόλια και δεν επιδέχεται θεραπεία.

3. Εφόσον, η διαπίστωση της ανάγκης ανάκλησης γίνεται από την ΟΤΔ, η τελευταία με απόφαση της ΕΔΠ εισηγείται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας την ανάκληση της ένταξης της εν λόγω πράξης από το ΠΑΑ 2014-2020.

4. Στις περιπτώσεις που απαιτείται, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, κατόπιν εισήγησης της ΟΤΔ, θέτει την πράξη σε καθεστώς επιτήρησης με αποστολή προειδοποιητικής επιστολής στο δικαιούχο της πράξης, με απόδειξη παραλαβής, στην οποία προσδιορίζονται οι αποκλίσεις και καθορίζονται διορθωτικά μέτρα και περίοδος συμμόρφωσης του δικαιούχου και ενημερώνει σχετικά την ΟΤΔ.

5. Μετά την παρέλευση του χρονικού διαστήματος συμμόρφωσης του δικαιούχου χωρίς αυτός να έχει προβεί στα υποδειχθέντα διορθωτικά μέτρα ή σε κάθε άλλη από τις περιπτώσεις της παρ. 2 του παρόντος άρθρου, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας προβαίνει σε έκδοση σχετικής απόφασης με την οποία ανακαλείται η ένταξη της εν λόγω πράξης ή με την οποία τροποποιείται η απόφαση ένταξης στην οποία περιλαμβανόταν. Το σχέδιο της απόφασης δύναται να παράγεται από το ΟΠΣΑΑ.

6. Ο τελικός διατάκτης της απόφασης είναι ο ίδιος που εξέδωσε τη σχετική απόφαση με την οποία εντάχθηκε η πράξη στο ΠΑΑ 2014-2020.

Η απόφαση αναρτάται στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» και στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ 2014-2020. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αποστέλλει την απόφαση ταχυδρομικά, ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, με απόδειξη παραλαβής, σε κάθε δικαιούχο, στις διευθύνσεις που έχουν δηλωθεί κατά την αίτηση στήριξης και κοινοποιείται στην αρμόδια ΟΤΔ.

7. Στην περίπτωση που για την συγκεκριμένη πράξη, η οποία ανακαλείται, έχει καταβληθεί μέρος ή το σύνολο της ενίσχυσης, τότε γίνεται ανάκτηση του ποσού σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, εκτός περιπτώσεων ανωτέρας βίας, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 640/2014.

8. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας καταχωρίζει στο ΟΠΣΑΑ τα στοιχεία της απόφασης ανάκλησης. Επιπλέον, καταχωρίζονται όλα τα δεδομένα που σχετίζονται με την ανάκτηση τυχόν καταβληθείσας ενίσχυσης.

Άρθρο 14. Τροποποίηση Απόφασης ένταξης

1. Η διαπίστωση της ανάγκης τροποποίησης της απόφασης ένταξης μπορεί να προκύψει από:

1. αλλαγή στοιχείων του δικαιούχου,
2. οριζόντιες παρατάσεις της προθεσμίας ολοκλήρωσης των πράξεων,
3. μεταβολές στο οικονομικό αντικείμενο και ειδικότερα:
  - αα) μείωση του συνολικού προϋπολογισμού της πράξης ή των πράξεων που περιλαμβάνονται σε μια απόφαση ένταξης σε ποσοστό άνω του 20%,
  - ββ) αύξηση προϋπολογισμού (δημοσίου χαρακτήρα παρεμβάσεις), σύμφωνα με το άρθρο 30.
- δ. ολοκλήρωση της πράξης, εάν ο τελικός προϋπολογισμός, διαφοροποιείται από τον αρχικά ενταγμένο.

2. Ο τελικός διατάκτης της εν λόγω απόφασης είναι ο οικείος Περιφερειάρχης. Η απόφαση αναρτάται στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» και αποστέλλεται με ευθύνη της ταχυδρομικά ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, με απόδειξη παραλαβής, σε κάθε δικαιούχο στις διευθύνσεις που έχουν δηλωθεί κατά την αίτηση στήριξης και κοινοποιείται στην αρμόδια ΟΤΔ.

3. Μετά την έκδοση της απόφασης, τα στοιχεία της (αριθμός και ημερομηνία πρωτοκόλλου, ΑΔΑ) καταχωρούνται στο ΟΠΣΑΑ από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και συσχετίζει την απόφαση με την πράξη ή τις πράξεις που περιλαμβάνονται σε αυτή. Πριν την τροποποίηση της απόφασης ένταξης στο ΟΠΣΑΑ, θα πρέπει να έχει προηγηθεί η τροποποίηση του ΤΔΠ/νομικής δέσμευσης της συγκεκριμένης πράξης.

Άρθρο 15. Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης των πράξεων

1. Ο δικαιούχος οφείλει να ολοκληρώσει το οικονομικό και φυσικό αντικείμενο της πράξης έως 30-06-2025. Η μη τήρηση της εν λόγω προθεσμίας, επιφέρει την ανάκληση ένταξης της πράξης, αυτομάτως, από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ενώ σε περίπτωση που έχει καταβληθεί δημόσια δαπάνη, αυτή επιστρέφεται εντόκως, από τον δικαιούχο της πράξης, με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.
2. Σε περιπτώσεις μη υπαιτιότητας του δικαιούχου (π.χ. ιατρικούς λόγους, καθυστερήσεις παραλαβής εξοπλισμού κ.λ.π.), το εγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα ενός ή περισσότερων έργων, μπορεί να παραταθεί πέραν της 30-06-2025, μετά από εισήγηση της αρμόδιας ΟΤΔ και σύμφωνη γνώμη της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, με κοινοποίηση στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.
3. Η ολοκλήρωση της πράξης δηλώνεται από τον δικαιούχο με τη κατάθεση των δικαιολογητικών/εγγράφων για την έκδοση της Απόφασης Ολοκλήρωσης, στην αρμόδια ΟΤΔ.

Άρθρο 16. Προκαταβολή στον Δικαιούχο

1. Οι δικαιούχοι, μετά την ένταξη της πράξης τους, δύνανται να αιτηθούν στην ΟΤΔ, μέσω του αντίστοιχου πληροφοριακού συστήματος, τη χορήγηση προκαταβολής σύμφωνα με τη διαδικασία Ι.6.1 του ΣΔΕ και τη σχετική εγκύκλιο του ΟΠΕΚΕΠΕ, έτσι όπως κάθε φορά ισχύουν.

Το συνολικό ύψος της προκαταβολής ή των προκαταβολών μπορεί να ανέλθει μέχρι 50% της δημόσιας δαπάνης που συνδέεται με την πράξη.

2. Η καταβολή της προκαταβολής ή των προκαταβολών υπόκειται στη σύσταση τραπεζικής εγγύησης ή ισοδύναμης εγγύησης που αντιστοιχεί στο 100 % του ποσού της προκαταβολής. Η εγγύηση συστήνεται προς τον ΟΠΕΚΕΠΕ και είναι αορίστου χρόνου. Στα αιτήματα πληρωμής, που έπονται της προκαταβολής, θα πρέπει να γίνει ολική απόσβεση της προκαταβολής και να επιστραφούν άμεσα στον ΕΛΕΓΕΠ οι παραγόμενοι τόκοι, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η αποδέσμευση της εγγυητικής.

Επιπρόσθετα, τα αιτήματα πληρωμής, που έπονται της προκαταβολής πρέπει να δικαιολογούνται με εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας, εντός τριών ετών από την-έτος ημερομηνία καταβολής της προκαταβολής και όχι μεταγενέστερα της 30^{ης} Ιουνίου 2023.

3. Το εν λόγω αίτημα υποβάλλεται από τον δικαιούχο στην ΟΤΔ μέσω του αντίστοιχου Πληροφοριακού Συστήματος, μαζί με όλα τα συνημμένα δικαιολογητικά που απαιτούνται. Η ΟΤΔ διενεργεί διοικητικό έλεγχο και αποστέλλει το αίτημα με τα δικαιολογητικά στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας για αξιολόγηση και εκκαθάριση σύμφωνα με τη διαδικασία Ι.6.4 του ΣΔΕ και τη σχετική εγκύκλιο του ΟΠΕΚΕΠΕ όπως κάθε φορά ισχύουν, εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την πλήρη υποβολή του. Για να θεωρηθεί πλήρης η υποβολή του αιτήματος, ο δικαιούχος οφείλει, να αποστείλει στην αρμόδια ΟΤΔ, την υπογεγραμμένη αίτηση, μαζί με όλα τα συνημμένα δικαιολογητικά που απαιτούνται.

Για τις αιτήσεις προκαταβολής και τα αιτήματα μερικής πληρωμής του δικαιούχου που θα ακολουθήσουν μέχρι την εκκαθάριση της προκαταβολής, το πιστοποιημένο ποσό αποτυπώνεται στο αντίστοιχο πληροφοριακό σύστημα ΘΠΣΑΑ και η καταβολή της δημόσιας δαπάνης διενεργείται από τον ΟΠΕΚΕΠΕ απευθείας στο λογαριασμό τραπεζής του δικαιούχου. Τα αιτήματα πληρωμής που θα έπονται του/των αιτήματος/ων πληρωμής με το/τα οποίο/α θα έχει ολοκληρωθεί η εκκαθάριση της προκαταβολής, θα ακολουθούν τη διαδικασία αναγνώρισης και εκκαθάρισης, που προβλέπεται στο άρθρο 26.

4. Σύμφωνα με την παρ. 1, του άρθρου 45, του ν. 4456/2017 (Α' 24), για τα έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις, οι προκαταβολές που χορηγούνται βάσει του άρθρου 72 παρ. 1 περίπτωση δ' και του άρθρου 150 του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως κάθε φορά ισχύουν, για συγχρηματοδοτούμενες πράξεις στα μέτρα του ΠΑΑ 2014-2020 θα αντιμετωπίζονται και θα δηλώνονται στην Ε.Ε. σύμφωνα με τον Εκτελεστικό Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 2016/1813 της 7^{ης} Οκτωβρίου 2016, όπως τροποποιούμενος ισχύει, ως αίτημα πληρωμής.

5. Στην περίπτωση κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται βάσει του Καν. (ΕΕ) 651/2014, σε περίπτωση χορήγησης προκαταβολής και προκειμένου να μην υπάρξει

υπέρβαση της έντασης της ενίσχυσης, οι καταβολές των ενισχύσεων και οι επιλέξιμες δαπάνες ανάγονται στην αξία τους κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης (με βάση το προεξοφλητικό επιτόκιο που ισχύει κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης). Ο υπολογισμός αυτός πραγματοποιείται πριν την τελική δόση – αποπληρωμή του έργου.

Άρθρο 17. Αίτηση πληρωμής Δικαιούχου

1. Οι πληρωμές των έργων γίνονται τμηματικά, με βάση τις πιστοποιήσεις των εργασιών που έχουν εκτελεσθεί.

2. Η υποβολή των αιτήσεων πληρωμής πραγματοποιείται από τον δικαιούχο, μέσω του αντίστοιχου Πληροφοριακού Συστήματος, μαζί με όλα τα συνημμένα δικαιολογητικά που απαιτούνται. Μετά από την ηλεκτρονική υποβολή ο δικαιούχος οφείλει να αποστείλει στην αρμόδια ΟΤΔ, υπογεγραμμένο αντίγραφο αυτής, καθώς και τυχόν δικαιολογητικά που δεν αναρτώνται στο αντίστοιχο Πληροφοριακό Σύστημα, τα οποία ορίζονται σε σχετική εγκύκλιο του ΟΠΕΚΕΠΕ, όπως κάθε φορά ισχύει.

Για τα έργα που εκτελούνται με διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, εξαίρεση από την υποβολή του αιτήματος μέσω ΟΠΣΑΑ, συνιστά η περίπτωση υποβολής από το δικαιούχο αιτήματος έγκρισης δημοπράτησης ή/και έγκρισης ανάληψης νομικής δέσμευσης, μαζί με το πρώτο αίτημα πληρωμής, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 34, όπου η υποβολή των αιτημάτων και των δικαιολογητικών γίνεται σε φυσικό φάκελο στην αρμόδια ΟΤΔ.

Αφού ολοκληρωθούν οι διαδικασίες ελέγχου για τα στάδια δημοπράτησης ή/και έγκρισης ανάληψης νομικής δέσμευσης και εκδοθούν οι σχετικές αποφάσεις της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας για τα εν λόγω στάδια, ολοκληρώνονται οι απαιτούμενες διαδικασίες στο ΟΠΣΑΑ και ακολούθως γίνεται η υποβολή του αιτήματος πληρωμής στο ΟΠΣΑΑ από τον δικαιούχο και ξεκινά η διαδικασία του διοικητικού ελέγχου.

Η ορθή καταχώρηση και υποβολή της αίτησης πληρωμής στο αντίστοιχο Πληροφοριακό Σύστημα, η πληρότητα αυτής και η εμπρόθεσμη οριστικοποίησή της είναι της αποκλειστικής ευθύνης του αιτούντα. Εφόσον η αίτηση πληρωμής υποβληθεί οριστικώς, λαμβάνει μοναδικό κωδικό που δίνεται από το ΠΣΚΕ και ημερομηνία οριστικοποίησης από το αντίστοιχο Πληροφοριακό Σύστημα, από την οποία τεκμαίρεται το εμπρόθεσμο της ηλεκτρονικής υποβολής.

3. Όσον αφορά σε έργα δημοσίου χαρακτήρα που δεν εκτελούνται με διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, τα παραπάνω αιτήματα πληρωμής μπορούν να ανέλθουν έως τα οκτώ (8). Στα έργα ιδιωτικού χαρακτήρα ο δικαιούχος έχει δικαίωμα να υποβάλλει μέχρι έξι (6) αιτήματα πληρωμής. Στο εν λόγω πλήθος αιτημάτων πληρωμής δεν συμπεριλαμβάνεται η προκαταβολή.

Για πράξεις που εκτελούνται με τις διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων, δεν ισχύει ο παραπάνω περιορισμός και ακολουθούνται οι διαδικασίες που ορίζονται στον ν. 4412/2016 (Α' 147), σχετικά με τους λογαριασμούς-πιστοποιήσεις. Σε κάθε περίπτωση ο δικαιούχος έχει την ευθύνη για την ολοκλήρωση του έργου εντός της τρέχουσας Προγραμματικής Περιόδου.

4. Όσον αφορά τις διαδικασίες και τα έντυπα πληρωμής, η ΟΤΔ κατά τον προσφορότερο τρόπο ενημερώνει τους δικαιούχους, όπως ενδεικτικά με την ανάρτηση των εντύπων στην ιστοσελίδα της.

Κατά τα λοιπά, ακολουθείται η διαδικασία Ι.6.1 του ΣΔΕ όπως ισχύει κάθε φορά.

Άρθρο 18. Διοικητικός έλεγχος επί των αιτήσεων πληρωμής του Δικαιούχου

1. Η ΕΔΠ με απόφασή της, ορίζει Επιτροπή Παρακολούθησης Πράξεων (ΕΠΠ) που αποτελείται από τουλάχιστον δύο στελέχη της ΟΤΔ, σχετικά με το αντικείμενο της πράξης.

Σημειώνεται ότι τα στελέχη, τα οποία συμμετείχαν ως εισηγητές στις διαδικασίες αξιολόγησης και στις επιτροπές ενδικοφανών προσφυγών, δεν μπορούν να συμμετέχουν στην ΕΠΠ των συγκεκριμένων αιτήσεων στήριξης.

Επιπλέον, εξασφαλίζεται ότι για τα στελέχη που συμμετέχουν στην ΕΠΠ με αντικείμενο τη συγκεκριμένη πράξη, δεν συντρέχουν λόγοι σύγκρουσης συμφερόντων, μέσω υποβολής υπεύθυνης δήλωσης.

2. Η ΕΠΠ διενεργεί διοικητικό έλεγχο ο οποίος καταχωρείται στο αντίστοιχο Πληροφοριακό Σύστημα και επιτόπια επίσκεψη σε όλα τα αιτήματα πληρωμής, για να πιστοποιήσει το οικονομικό και φυσικό αντικείμενο.

Για πράξεις που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις και για πράξεις με επιλέξιμο προϋπολογισμό μέχρι 50.000€, δύναται να πραγματοποιηθεί μια επιτόπια επίσκεψη στο τελευταίο αίτημα πληρωμής της πράξης.

Σε περιπτώσεις άυλων ενεργειών δεν απαιτείται επιτόπια επίσκεψη.

Ο δικαιούχος ή αρμοδίως εξουσιοδοτημένος εκπρόσωπός του, κατά την επιτόπια επίσκεψη, υπογράφει στην έκθεση αυτοψίας για να βεβαιώσει την παρουσία του στον έλεγχο και να προσθέσει τυχόν παρατηρήσεις.

3. Ο έλεγχος περιλαμβάνει:

- 1) την επαλήθευση της ολοκληρωμένης ενέργειας σε σχέση με την ενέργεια για την οποία ζητήθηκε και χορηγήθηκε η στήριξη,
- 2) την επαλήθευση των δαπανών που προέκυψαν και των πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν, λαμβάνοντας υπόψη τον εύλογο χαρακτήρα του κόστους τους, σύμφωνα με τα άρθρα 33 και 44.
- 3) Το σφράγισμα των πρωτότυπων παραστατικών δαπανών του δικαιούχου που περιλαμβάνονται στο αίτημα πληρωμής με την ένδειξη: "ελέγχθηκε και συγχρηματοδοτήθηκε για το ποσό..... με Δημόσια Δαπάνη ποσού ..... στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.2 του ΠΑΑ 2014 -2020".
- 4) Όσον αφορά παρεμβάσεις δημοσίου χαρακτήρα, την καταχώρηση στο ΟΠΣΑΑ των αποτελεσμάτων του ελέγχου και τη σύνταξη σχετικού πρακτικού, στο οποίο αποτυπώνονται τα αποτελέσματα του διενεργηθέντος ελέγχου και την ανάρτησή του στο ΟΠΣΑΑ μετά την θεώρησή του από τον πρόεδρο της ΕΔΠ ή του ΔΣ ή τον νόμιμο εκπρόσωπο ή τον διευθυντή/συντονιστή της αναπτυξιακής εταιρίας (εάν δεν μετέχει στην ΕΠΠ) και την οριστικοποίηση του διοικητικού ελέγχου του αιτήματος πληρωμής στο ΟΠΣΑΑ.

Όσον αφορά παρεμβάσεις ιδιωτικού χαρακτήρα, την καταχώρηση στο ΠΣΚΕ των αποτελεσμάτων του ελέγχου, την παραγωγή της έκθεσης πιστοποίησης από το ΠΣΚΕ, τη σύνταξη του σχετικού πρακτικού στο οποίο αποτυπώνονται τα αποτελέσματα του διενεργηθέντος ελέγχου, την ανάρτησή του στο ΠΣΚΕ μετά τη θεώρησή του από τον διευθυντή/συντονιστή της ΟΤΔ, ή τον Πρόεδρο της ΕΔΠ ή του ΔΣ ή τον νόμιμο εκπρόσωπο ή τον διευθυντή/συντονιστή της αναπτυξιακής εταιρίας (εάν δεν μετέχει στην ΕΠΠ) και την οριστικοποίηση του διοικητικού ελέγχου (έκθεση πιστοποίησης) του αιτήματος πληρωμής στο ΠΣΚΕ.

4. Στη συνέχεια, μετά την ολοκλήρωση του διοικητικού ελέγχου του αιτήματος πληρωμής, η ΟΤΔ καταβάλλει δημόσια δαπάνη στον δικαιούχο αναρτώντας στο αντίστοιχο Πληροφοριακό Σύστημα τα σχετικά αποδεικτικά πληρωμής του, σύμφωνα και με όσα περιγράφονται στην Διαδικασία 1.6.5 του ΣΔΕ και τη σχετική εγκύκλιο του ΟΠΕΚΕΠΕ, έτσι όπως κάθε φορά ισχύουν.

Αν ύστερα από την εξέταση ενός αιτήματος πληρωμής πράξης, από την ΟΤΔ, προκύπτει διαφορά μεταξύ του αιτούμενου και του επιλέξιμου ποσού, τότε λαμβάνονται υπόψη τα άρθρα 63 και 64 του Κανονισμού (ΕΕ) 1306/2013 και το άρθρο 63 του Κανονισμού (ΕΕ) 809/2014 όπως εκάστοτε ισχύουν, καθώς και των παρ. 1 και 2 του άρθρου 23.

Σημειώνεται, ότι σε έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις, η ΟΤΔ δύναται να καταβάλει το εγκεκριμένο ποσό του αιτήματος πληρωμής με πίστωση απ' ευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό του ανάδοχου του έργου. Σε αυτές τις περιπτώσεις στην αίτηση πληρωμής του δικαιούχου θα πρέπει να αναγράφεται ότι η πληρωμή του ποσού θα γίνεται στον τραπεζικό λογαριασμό του αναδόχου, ενώ μετά την είσπραξη του ποσού, ο ανάδοχος οφείλει να προσκομίσει στο δικαιούχο τη σχετική απόδειξη είσπραξης στο όνομα του δικαιούχου και να ενημερώνεται σχετικά η ΟΤΔ.

5. Με την επιφύλαξη της διαθέσιμης χρηματοδότησης, από την αρχική και την ετήσια προχρηματοδότηση και τις ενδιάμεσες πληρωμές, η ΟΤΔ σε συνεργασία με την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, εξασφαλίζει ότι ο δικαιούχος λαμβάνει πλήρως το συνολικό ποσό της οφειλόμενης επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης, το

αργότερο 60 ημέρες μετά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης πληρωμής από τον δικαιούχο.

Η προθεσμία πληρωμής των 60 ημερών μπορεί να μην τηρηθεί από την ΟΤΔ σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις όταν:

- 1) το αίτημα πληρωμής δεν είναι πλήρες ή δεν έχουν παρασχεθεί τα κατάλληλα δικαιολογητικά έγγραφα,
- 2) έχει κινηθεί διαδικασία διερεύνησης όσον αφορά ενδεχόμενη παρατυπία που επηρεάζει την εν λόγω δαπάνη,
- 3) έχει καθυστερήσει η απαιτούμενη αυτοψία από την ΟΤΔ, λόγω αντικειμενικών δυσκολιών (όπως δυσμενείς καιρικές συνθήκες).
- 4) δεν υπάρχουν διαθέσιμα χρήματα στον λογαριασμό που διατηρεί η ΟΤΔ για το υπομέτρο 19.2.

Ο ενδιαφερόμενος δικαιούχος ενημερώνεται εγγράφως ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο από την ΟΤΔ, για την καθυστέρηση και τους λόγους που οδήγησαν σε αυτή.

6. Κανένα ποσό δεν αφαιρείται ούτε παρακρατείται και δεν εισπράττεται καμία ειδική επιβάρυνση ή άλλο τέλος ισοδύναμου αποτελέσματος, που θα επέφερε μείωση των ποσών επιλέξιμης χρηματοδότησης για τους δικαιούχους, εκτός των κρατήσεων και των παρακρατήσεων στη ΔΟΥ, ΕΦΚΑ, κλπ, που προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία. Επισημαίνεται ότι κατά το διοικητικό έλεγχο αίτησης πληρωμής χρειάζεται να λαμβάνεται υπόψη η υποχρέωση τήρησης έντασης ενίσχυσης βάσει του καν. 651/2014 και του Ακαθάριστου Ισοδύναμου Επιχορήγησης (ΑΙΕ) σε περίπτωση ενεργοποίησης χρηματοδοτικού εργαλείου.

7. Κατά παρέκκλιση των οριζόμενων στο παρόν άρθρο, όταν ισχύουν μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 και εξαιτίας αυτών η ΕΠΠ δεν είναι σε θέση να διεξάγει την επιτόπια επίσκεψη της παρ. 2 του παρόντος άρθρου, για αιτήματα πληρωμής που πρέπει να πληρωθούν εντός του διαστήματος της παρ. 5 του παρόντος άρθρου, τότε ο φάκελος με τα δικαιολογητικά πληρωμής θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει και αποδεικτικά στοιχεία (όπως φωτογραφική τεκμηρίωση με γεωσήμανση-χρονοσήμανση, βίντεο ή και βιντεοκλήσεις) που μπορούν να

υποκαταστήσουν τις πληροφορίες που λαμβάνονται κανονικά από τις επιτόπιες επισκέψεις. Η προβλεπόμενη επιτόπια επίσκεψη θα διενεργείται από τις ΕΠΠ στην επόμενη αίτηση πληρωμής, όπου θα πιστοποιείται το οικονομικό και φυσικό αντικείμενο και των αιτημάτων πληρωμής για τα οποία δεν διενεργήθηκε επιτόπια επίσκεψη. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί μη επιλέξιμο ποσό, τότε εάν πρόκειται για αιτήματα που έχουν συμπεριληφθεί σε εγκεκριμένο αίτημα μερικής πληρωμής της ΟΤΔ, και το μη επιλέξιμο ποσό έχει πληρωθεί από τον ΟΠΕΚΕΠΕ, γίνεται ανάκτηση του μη επιλέξιμου ποσού σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις περί αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών. Σε κάθε άλλη περίπτωση, δίνεται η δυνατότητα επιστροφής του στο λογαριασμό που διατηρεί η ΟΤΔ για το υπομέτρο 19.2, αφού πρώτα ενημερωθεί ο δικαιούχος για τυχόν έκφραση αντιρρήσεων.

Τα παραπάνω ισχύουν εφόσον η αιτούμενη ή συνολικά αιτούμενη - εάν ο δικαιούχος έχει υποβάλει περισσότερα από ένα αιτήματα πληρωμής - προς καταβολή Δημόσια Δαπάνη αντιστοιχεί σε προϋπολογισμό που δεν υπερβαίνει το 50% του εγκεκριμένου. Εάν η συνολικά αιτούμενη προς καταβολή Δημόσια Δαπάνη αντιστοιχεί σε προϋπολογισμό που υπερβαίνει το 50% του εγκεκριμένου, η πληρωμή από την ΟΤΔ διενεργείται αφού ολοκληρωθεί η επιτόπια επίσκεψη.

7. Οι διοικητικοί έλεγχοι των αιτήσεων πληρωμής των έργων ιδιωτικού χαρακτήρα, καταχωρίζονται στο ΠΣΚΕ και μεταφέρονται στο ΟΠΣΑΑ μέσω κατάλληλης διαδικτυακής υπηρεσίας που παρέχεται από το ΠΣΚΕ.

Άρθρο 19. Ανάκληση αιτήματος - Διόρθωση προφανών σφαλμάτων αιτήματος πληρωμής/προκαταβολής

1. Οι δικαιούχοι μπορούν, οποιαδήποτε στιγμή, να ανακαλέσουν εγγράφως την αίτηση πληρωμής ή προκαταβολής ή τμήμα αυτής, σύμφωνα με το άρθρο 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 809/2014. Στην περίπτωση αυτή ακολουθείται η διαδικασία 1.6.2 του ΣΔΕ, έτσι όπως κάθε φορά ισχύει.

2. Οι δικαιούχοι μπορούν, σε περιπτώσεις προφανών σφαλμάτων, να διορθώσουν και να προσαρμόσουν την αίτηση πληρωμής ή προκαταβολής ή/και τα συνυποβαλλόμενα δικαιολογητικά, οποιαδήποτε στιγμή μετά την υποβολή τους,

σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 809/2014. Στην περίπτωση αυτή ακολουθείται η διαδικασία I.6.3 του ΣΔΕ, έτσι όπως κάθε φορά ισχύει.

3. Τα αιτήματα ανάκλησης υποβάλλονται σε έντυπη μορφή από τους δικαιούχους και αξιολογούνται από τις ΟΤΔ.

Άρθρο 20. Υποχρεώσεις δικαιούχων κατά την υλοποίηση

1. Η κύρια υποχρέωση των δικαιούχων είναι να υλοποιούν την πράξη, σύμφωνα με όσα προβλέπονται στην προκήρυξη, στην απόφαση ένταξης και στο εθνικό θεσμικό πλαίσιο όπως ισχύει κάθε φορά.

Επιπρόσθετα:

1. να μη μεταβάλλουν το ιδιοκτησιακό καθεστώς της ενισχυόμενης πράξης, καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης χωρίς να έχει προηγηθεί σχετικό αίτημα τροποποίησης στην ΟΤΔ, εισήγησή της και αντίστοιχη έγκριση από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας. Αν κατόπιν σχετικού ελέγχου, διαπιστωθεί μεταβολή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος χωρίς να έχει ακολουθηθεί η εν λόγω διαδικασία, και διαπιστωθεί ότι ο δικαιούχος δεν τηρεί τα κριτήρια επιλεξιμότητας ή ότι η διαφοροποίηση των κριτηρίων επιλογής τον καθιστά μη επιλέξιμο, τότε ανακαλείται η απόφαση ένταξης της πράξης και τυχόν ποσό ενίσχυσης που έχει καταβληθεί επιστρέφεται σύμφωνα με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών,
2. να μη χρησιμοποιούν πάγια στοιχεία που έχουν ενισχυθεί για δραστηριότητες που έρχονται σε αντίθεση με τα κριτήρια επιλεξιμότητας της αίτησης στήριξης. Αν διαπιστωθεί το παραπάνω από την ΟΤΔ ή τους αρμόδιους φορείς του άρθρου 2, κατά την διάρκεια της υλοποίησης της πράξης, τότε η δημόσια δαπάνη που έχει καταβληθεί για τα συγκεκριμένα πάγια επιστρέφεται με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων,
3. να μη μεταβιβάζουν πάγια περιουσιακά στοιχεία που έχουν ενισχυθεί, εκτός εάν αυτά αντικατασταθούν, πριν την τελευταία πληρωμή της πράξης από

την ΟΤΔ, από άλλα, κυριότητας του δικαιούχου και τουλάχιστον ίσης αξίας και δυναμικότητας τα οποία να ανταποκρίνονται στην εξυπηρέτηση της λειτουργίας της πράξης. Ο δικαιούχος οφείλει να γνωστοποιήσει την αντικατάσταση στην αρμόδια ΟΤΔ,

4. να πραγματοποιούν όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την εισαγωγή στο αντίστοιχο πληροφοριακό σύστημα, δεδομένων και εγγράφων που απαιτούνται για τη διαχείριση, την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και τον έλεγχο των πράξεων που υλοποιούν, διασφαλίζοντας την ακρίβεια, την ποιότητα και πληρότητα των στοιχείων που υποβάλλουν στο αντίστοιχο πληροφοριακό σύστημα,
5. για τα κριτήρια επιλογής, η επίτευξη των οποίων επιτυγχάνεται σε χρόνο μεταγενέστερο της υποβολής αίτησης στήριξης, ο δικαιούχος έχει την πλήρη υποχρέωση επίτευξης τους. Αν κατά την υλοποίηση της πράξης ή ακόμα και ύστερα από την ολοκλήρωση αυτής γίνει αντιληπτό από τους αρμόδιους φορείς του άρθρου 2, η μη τήρηση κάποιου ή κάποιων από τα κριτήρια επιλογής και η εκ νέου βαθμολόγηση της πρότασης έχει ως αποτέλεσμα η βαθμολογία της αίτησης στήριξης, να είναι μικρότερη της τιμής βάσεως αξιολόγησης για την συγκεκριμένη υποδράση, τότε ανακαλείται η απόφαση ένταξης της πράξης και τυχόν καταβληθείσα επιχορήγηση επιστρέφεται στο σύνολό της με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών,
6. να αποδέχονται και να διευκολύνουν ελέγχους στην έδρα της πράξης από την ΟΤΔ και άλλα αρμόδια ελεγκτικά όργανα,
7. να τηρούν τους κανόνες δημοσιότητας κατά την υλοποίηση της πράξης, όπως αυτοί περιγράφονται στο άρθρο 22.
8. Να αποδέχονται ότι τα μηνύματα που αποστέλλονται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση που έχει δηλωθεί στην αίτηση στήριξης ή την σύμβαση επέχουν θέση κοινοποίησης και συνεπάγονται την έναρξη όλων των έννομων συνεπειών και προθεσμιών. Σε περίπτωση αλλαγής της ηλεκτρονικής διεύθυνσης πρέπει να ενημερώνεται η ΟΤΔ.

Άρθρο 21. Ολοκλήρωση πράξης

1. Η έναρξη της διαδικασίας ολοκλήρωσης της πράξης πραγματοποιείται με την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της πράξης, εντός του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης της, και σύμφωνα με την διαδικασία Ι.6.6. του ΣΔΕ, όπως κάθε φορά ισχύει.

Επισημαίνεται ότι για έργα δημοσίου χαρακτήρα που δεν εκτελούνται με τις διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων, ακολουθείται η διαδικασία του ΣΔΕ για την ολοκλήρωση της πράξης, που αφορά στις παρεμβάσεις ιδιωτικών επενδύσεων.

2. Η υποβολή των δικαιολογητικών για την έκδοση της απόφασης ολοκλήρωσης πράξης, γίνεται από τον δικαιούχο στην αρμόδια ΟΤΔ, η οποία εν συνεχεία υποβάλλει την εισήγησή της, στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ώστε να προχωρήσει στην έκδοση της απόφασης, σύμφωνα με τα σχετικά υποδείγματα της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020. Η εν λόγω απόφαση αποστέλλεται στον δικαιούχο, με κοινοποίηση στην αρμόδια ΟΤΔ και στην Μονάδα Τοπικής Ανάπτυξης της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.

Άρθρο 22. Υποχρεώσεις δικαιούχων για θέματα δημοσιότητας και ενημέρωσης

1. Σύμφωνα με τους Εκτελεστικούς Κανονισμούς (ΕΕ) αριθ. 808/2014 (άρθρο 13, Παράρτημα ΙΙΙ) και αριθ. 669/2016 (άρθρο 1, Παράρτημα ΙΙΙ), οι δικαιούχοι πράξεων που συγχρηματοδοτούνται από το ΠΑΑ 2014-2020, είναι υποχρεωμένοι να προβούν σε ενέργειες ενημέρωσης του κοινού σχετικά με τη στήριξη που λαμβάνουν από το ΕΓΤΑΑ. Η μη τήρηση των ελάχιστων υποχρεωτικών κανόνων ενημέρωσης επισύρει κυρώσεις από τα ευρωπαϊκά και εθνικά όργανα ελέγχου.

2. Οι κατ' ελάχιστον υποχρεώσεις των δικαιούχων του υπομέτρου 19.2 (παρεμβάσεις Δημοσίου χαρακτήρα) ως προς την τήρηση των κανόνων δημοσιότητας και ενημέρωσης είναι:

- 1) Για πράξεις των οποίων η συνολική δημόσια δαπάνη είναι 50.000 – 500.000 Ευρώ, απαιτείται η ανάρτηση τουλάχιστον μίας αφίσας ελάχιστου μεγέθους A3 ή πινακίδας με πληροφορίες σχετικά με την πράξη, σε σημείο εύκολα ορατό, επισημαίνοντας τη χρηματοδοτική συνδρομή από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα.
- 2) Για πράξεις που αφορούν σε αγορά εξοπλισμού, ή υποδομές ή κατασκευαστικά έργα, των οποίων η συνολική δημόσια δαπάνη υπερβαίνει τις 500.000 Ευρώ, ο δικαιούχος τοποθετεί προσωρινή πινακίδα σημαντικού μεγέθους.
- 3) Το αργότερο εντός τριών μηνών από την ολοκλήρωση της πράξης, ο δικαιούχος τοποθετεί μόνιμη αναμνηστική πλάκα ή πινακίδα σημαντικού μεγέθους, σε σημείο εύκολα ορατό από το κοινό, όπου επισημαίνεται τουλάχιστον η περιγραφή της πράξης και η χρηματοδοτική συνδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας. Το υλικό κατασκευής και ο τρόπος τοποθέτησης των μόνιμων πινακίδων θα πρέπει να εξασφαλίζουν τη μόνιμη εγκατάστασή τους. Εφόσον η επεξηγηματική πινακίδα που τοποθετείται κατά την εκτέλεση του έργου έχει μόνιμο χαρακτήρα, δεν είναι απαραίτητη η τοποθέτηση αναμνηστικής πλάκας.
- 4) Ως προς την αναγραφή του προϋπολογισμού αναγράφεται ο συνολικός προϋπολογισμός της πράξης, όπως αναφέρεται στην απόφαση ένταξης της πράξης, με διάκριση σε Δημόσια Δαπάνη και Ιδιωτική Συμμετοχή.
- 5) Όσον αφορά στο βασικό στόχο της πράξης προτείνεται να είναι σύντομος και να γίνεται επικοινωνιακή επεξεργασία της διατύπωσής του, ώστε να είναι κατανοητός από το ευρύ κοινό.
- 6) Για πράξεις, στο πλαίσιο των οποίων λειτουργεί και ιστότοπος, θα πρέπει να γίνεται σύντομη περιγραφή της πράξης και να αναφέρεται η χρηματοδοτική συνδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας στην αρχική σελίδα.
- 7) Τα λογότυπα τοποθετούνται στη σελίδα του ιστοτόπου του δικαιούχου σε θέση που είναι ορατή και μέσα στο οπτικό πεδίο της ψηφιακής συσκευής που απεικονίζει.

- 8) Όταν ο δικαιούχος προβαίνει σε ενημέρωση του κοινού μέσω προωθητικού υλικού (έντυπου, ηλεκτρονικού ή οποιουδήποτε άλλου είδους προωθητικού υλικού) ή καταχωρίσεων στον τύπο, θα πρέπει να υπάρχει αναφορά στη συγχρηματοδότηση της πράξης από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα. Το έμβλημα της Ένωσης θα πρέπει να είναι πάντα ευδιάκριτο και να βρίσκεται σε προβεβλημένη θέση. Η θέση και το μέγεθός του είναι ανάλογη της κλίμακας του υλικού ή του εγγράφου που χρησιμοποιείται. Επίσης η αναφορά στο Ταμείο χρηματοδότησης θα πρέπει να είναι ευανάγνωστη.
- 9) Όταν ο δικαιούχος προβαίνει σε ενημέρωση του κοινού μέσω τηλεοπτικών μηνυμάτων θα πρέπει να αναφέρεται το όνομα της πράξης στο κυρίως πλαίσιο του κειμένου της διαφήμισης και αυτό του ΠΑΑ 2014-2020. Επίσης θα πρέπει στο τέλος του τηλεοπτικού μηνύματος να εμφανίζονται τα λογότυπα που προβλέπονται. Επιπλέον θα πρέπει να εκφωνείται η φράση: «Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης».
- 10) Όταν ο δικαιούχος προβαίνει σε ενημέρωση του κοινού μέσω ραδιοφωνικών μηνυμάτων να αναφέρεται κατά τη διάρκεια του μηνύματος το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων, το ΠΑΑ 2014-2020, το LEADER και το ΕΓΤΑΑ: η Ευρώπη επενδύει στις αγροτικές περιοχές, ενώ στο κλείσιμο του μηνύματος να εκφωνείται «Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης».
- 11) Οι πληροφορίες και αναφορές στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Σημαία, Ταμείο, σύνθημα, συγχρηματοδότηση καθώς και λογότυπο LEADER) πρέπει να καταλαμβάνουν νοητά τουλάχιστον το 25% της πινακίδας, ή της αναμνηστικής πλάκας, ή της αρχικής σελίδας του ιστοτόπου. Τα γραφικά πρότυπα της Σημαίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα:
- http://europa.eu/about-eu/basic-information/symbols/flag/index_el.htm.
- 12) Αν διαπιστωθεί από την ΟΤΔ ή τους αρμόδιους φορείς του άρθρου 2 της παρούσης, ότι κατά την διάρκεια της υλοποίησης της πράξης δεν τηρούνται

οι εν λόγω κανόνες δημοσιότητας, εφαρμόζονται τα προβλεπόμενα στην παρ. 4 του άρθρου 23.

Άρθρο 23. Κυρώσεις στους δικαιούχους των πράξεων

1. Μετά τη διενέργεια των διοικητικών ελέγχων σε κάθε αίτησης πληρωμής από την ΟΤΔ, οι πληρωμές των δικαιούχων υπολογίζονται βάσει των ποσών που διαπιστώνεται ότι είναι επιλέξιμα. Για τον προσδιορισμό του ποσού που είναι επιλέξιμο για παροχή στήριξης καθορίζονται τα εξής:

- α) το ποσό προς καταβολή στον δικαιούχο βάσει της αίτησης πληρωμής και της απόφασης χορήγησης,
- β) το ποσό προς καταβολή στον δικαιούχο κατόπιν εξέτασης της επιλεξιμότητας των δαπανών στην αίτηση πληρωμής.

Εάν το ποσό που καθορίζεται βάσει της υποβληθείσας από τον δικαιούχο αίτησης πληρωμής (σημείο α της παρούσας παραγράφου) υπερβαίνει το επιλέξιμο ποσό που καθορίζεται μετά την εξέταση της επιλεξιμότητας των δαπανών στην αίτηση πληρωμής (σημείο β της παρούσας παραγράφου) κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 10,00%, επιβάλλεται διοικητική κύρωση επί του επιλέξιμου ποσού, η οποία ισούται με τη διαφορά μεταξύ αυτών των δύο ποσών αλλά δεν υπερβαίνει την πλήρη ανάκτηση της στήριξης. Σημειώνεται ότι δεν επιβάλλονται κυρώσεις αν ο δικαιούχος μπορεί να αποδείξει έναντι της αρμόδιας ΟΤΔ ότι δεν ευθύνεται για την ένταξη του μη επιλέξιμου ποσού ή εάν η αρμόδια ΟΤΔ κρίνει με αιτιολογημένο τρόπο ότι ο εν λόγω δικαιούχος δεν υπέχει ευθύνη.

Στην περίπτωση διαπίστωσης μη επιλέξιμης δαπάνης ενημερώνεται εγγράφως ο δικαιούχος για τυχόν έκφραση αντιρρήσεων ή λήψη διορθωτικών μέτρων. Η μη ανταπόκριση εκ μέρους του δικαιούχου εντός προθεσμίας επτά (7) εργάσιμων ημερών από την επομένη της έγγραφης ειδοποίησης ή απόρριψη από την ΟΤΔ, μέρους ή όλων των αντιρρήσεων, συνεπάγεται την επιβολή της διοικητικής κύρωσης του παραπάνω εδαφίου με ευθύνη της ΟΤΔ.

2. Επιπρόσθετα, η ενίσχυση που ζητείται απορρίπτεται ή ανακτάται εξ' ολοκλήρου όταν οι όροι επιλεξιμότητας που αναφέρονται στα άρθρα 29 και 47 και στην πρόσκληση των ΤΠ δεν πληρούνται. Επίσης, δεν καταβάλλεται ή ανακτάται συνολικά ή εν μέρει, εφόσον δεν πληρούνται: α) δεσμεύσεις που καθορίζονται στο ΠΑΑ 2014-2020 ή β) άλλες υποχρεώσεις που τυχόν προβλέπονται, σε σχέση με την πράξη, από την ενωσιακή ή εθνική νομοθεσία ή καθορίζονται στο ΠΑΑ 2014-2020, ιδίως δε οι διατάξεις για τις κρατικές ενισχύσεις και άλλα υποχρεωτικά πρότυπα και διατάξεις.

Η διοικητική κύρωση της παρ. 1 του εν λόγω άρθρου, επιβάλλεται κατ' αναλογία σε μη επιλέξιμες δαπάνες που εντοπίζονται κατά τη διάρκεια των επιτόπιων ελέγχων.

Δεν επιβάλλονται διοικητικές κυρώσεις όταν η μη συμμόρφωση οφείλεται σε ανωτέρα βία, προφανή σφάλματα τα οποία αναγνωρίζουν οι φορείς του άρθρου 2, σφάλμα των φορέων του άρθρου 2 και εφόσον το σφάλμα δεν μπορούσε να εντοπιστεί εύλογα από το πρόσωπο το οποίο αφορά η διοικητική κύρωση και όταν ο αρμόδιος φορέας πεισθεί ότι το συγκεκριμένο πρόσωπο δεν ευθύνεται για τη μη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις.

3. Στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται ότι ο δικαιούχος δηλώνει ψευδή στοιχεία ή δεν δηλώνει τα απαραίτητα στοιχεία λόγω αμελείας, προκειμένου να λάβει ενίσχυση, η αίτηση στήριξης απορρίπτεται και δεν έχει δικαίωμα κατάθεσης αίτησης στήριξης σε προσκλήσεις του υπομέτρου 19.2 όλων των ΤΠ, για το ημερολογιακό έτος διαπίστωσης κατά την οποία δήλωσε ψευδή στοιχεία ή δεν δήλωσε τα απαραίτητα στοιχεία λόγω αμέλειας, καθώς και για το επόμενο.

Αντίστοιχα, αν πρόκειται για αίτημα πληρωμής, το αίτημα απορρίπτεται, ανακαλείται η απόφαση ένταξης της πράξης και ανακτάται η τυχόν καταβληθείσα ενίσχυση, ενώ δεν έχει δυνατότητα υποβολής αίτησης στήριξης σε προσκλήσεις του υπομέτρου 19.2 όλων των ΤΠ για το ημερολογιακό έτος της διαπίστωσης, καθώς και για το επόμενο.

Στην περίπτωση αυτή, η αρμόδια ΟΤΔ αφού ολοκληρωθεί η διαδικασία αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένης και της εξέτασης των ενδικοφανών προσφυγών, διαβιβάζει πλήρη φάκελο με τα στοιχεία της υπόθεσης στην ΕΥΕ ΠΑΑ

2014 – 2020, με έγγραφη ενημέρωση του δυνητικού δικαιούχου, όπου τον καλεί να εκφέρει τις απόψεις του στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014 – 2020 εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά (7) εργασίμων ημερών από την επομένη της κοινοποίησης της σχετικής ενημέρωσης.

Στη συνέχεια η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014 – 2020 εξετάζει τους λόγους απόρριψης της αίτησης στήριξης από την ΟΤΔ και λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του δυνητικού δικαιούχου τον δικαιώνει ή τον απορρίπτει.

Εάν απορρίψει τον δυνητικό δικαιούχο, εκδίδεται από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 απόφαση, στην οποία αναγράφονται οι κυρώσεις που του επιβάλλονται, διαβιβάζει την απόφαση, σε όλες τις ΟΤΔ ώστε να εφαρμόσουν τις επιβληθείσες κυρώσεις και αν το έργο έχει ενταχθεί, ανακαλείται η απόφαση ένταξης της πράξης.

Αντίθετα, αν δικαιώσει τον δυνητικό δικαιούχο και πρόκειται για αίτηση στήριξης που πληροί τα κριτήρια ένταξης, τότε η εν λόγω αίτηση, θεωρείται θετικά αξιολογημένη και συμπεριλαμβάνεται στον Πίνακα Κατάταξης.

Αντίστοιχα, αν πρόκειται για αίτημα πληρωμής και αρμόδια ΟΤΔ κατά τον διοικητικό έλεγχο του αιτήματος, διαπιστώσει δήλωση ψευδών στοιχείων από τον δικαιούχο προκειμένου να λάβει ενίσχυση ή δεν δηλώσει τα απαραίτητα στοιχεία λόγω αμελείας, η στήριξη δεν καταβάλλεται και ακολουθείται η παραπάνω διαδικασία ελέγχου που αφορά τις αιτήσεις στήριξης, λαμβάνοντας υπόψη τη διαδικασία 1.6.5 του ΣΔΕ, όπως ισχύει.

Αντίθετα, αν η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014 – 2020 δικαιώσει τον δικαιούχο, τότε ακολουθείται η διαδικασία τροποποίησης του διοικητικού ελέγχου της αίτησης πληρωμής και το εν λόγω αίτημα συμπεριλαμβάνεται σε επόμενο αίτημα μερικής πληρωμής της ΟΤΔ.

Το παρόν εδάφιο εφαρμόζεται για όλες τις αιτήσεις στήριξης και αιτήσεις πληρωμής που υποβλήθηκαν, στα πλαίσια των προσκλήσεων του υπομέτρου 19.2 του ΠΑΑ 2014-2020.

4. Όταν διαπιστωθεί από την ΟΤΔ ή άλλες αρμόδιες Υπηρεσίες ότι κατά την διάρκεια της υλοποίησης της πράξης δεν τηρούνται οι κανόνες δημοσιότητας, γίνεται σύσταση συμμόρφωσης στον δικαιούχο. Εάν επαναληφθεί η παράβαση,

επιβάλλεται ποινή στον δικαιούχο που αντιστοιχεί στο 5% της δημόσιας δαπάνης της πράξης με αντίστοιχη μείωση της δημόσιας δαπάνης.

5. Οι μειώσεις, απορριπτικές αποφάσεις, ανακτήσεις και κυρώσεις του παρόντος άρθρου επιβάλλονται με την επιφύλαξη πρόσθετων κυρώσεων σύμφωνα με άλλες διατάξεις του ενωσιακού ή του εθνικού δικαίου.

Άρθρο 24. Προκαταβολή στην ΟΤΔ για το υπομέτρο 19.2

1. Η ΟΤΔ δύναται να αιτηθεί προκαταβολή ποσού, μέχρι το 50% της εγκεκριμένης δημόσιας δαπάνης του υπομέτρου 19.2 για την υλοποίησή του.

Η ΟΤΔ υποβάλλει στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αίτημα λήψης προκαταβολής προσκομίζοντας εγγυητική επιστολή τραπεζής ή άλλου χρηματοπιστωτικού οργανισμού, που έχει από το νόμο το δικαίωμα έκδοσης εγγυητικών επιστολών, ποσού ίσου με το 100% της αιτούμενης προκαταβολής, η οποία εκδίδεται προς τον ΟΠΕΚΕΠΕ και έχει ισχύ αορίστου χρόνου.

Για τον λόγο αυτό, η ΟΤΔ διατηρεί διακριτό τραπεζικό λογαριασμό με αποκλειστικό σκοπό τις πληρωμές των πράξεων του υπομέτρου 19.2.

Η επιστροφή των εγγυητικών επιστολών των προκαταβολών πραγματοποιείται μετά την ολοκλήρωση των διοικητικών ελέγχων εποπτείας του ΟΠΕΚΕΠΕ στο τελευταίο αίτημα Μερικής Πληρωμής Δαπανών και την επιστροφή τυχόν αδιάθετων υπολοίπων, συμπεριλαμβανομένων των τόκων, στον ΕΛΕΓΕΠ, εντός ενός μηνός από τη λήξη του προγράμματος. Σε περίπτωση μη επιστροφής των αδιάθετων υπολοίπων καταπίπτει μερικώς η εγγυητική επιστολή προκαταβολής κατά το ποσό που αντιστοιχεί σε αυτά.

2. Απαγορεύεται η χρήση του λογαριασμού του υπομέτρου 19.2 για οποιοδήποτε άλλο λόγο πέραν των πληρωμών των πράξεων. Όταν αυτό διαπιστωθεί, από τους αρμόδιους φορείς ελέγχου, τότε το ποσό το οποίο αντλήθηκε για άλλους σκοπούς επιστρέφεται άμεσα στο λογαριασμό του 19.2 μαζί με τους τόκους που αντιστοιχούν από την ημερομηνία ανάληψης του ποσού, για άλλο λόγο πέραν των πληρωμών των πράξεων, έως την ημερομηνία επιστροφής στον ανωτέρω

λογαριασμό.

Άρθρο 25. Αίτηση μερικής πληρωμής ΟΤΔ

1. Η ΟΤΔ μετά την καταβολή των πληρωμών στους δικαιούχους δύναται να υποβάλλει αίτημα μερικής πληρωμής προς τον ΟΠΕΚΕΠΕ, διά της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.

Για τον σκοπό αυτό, αποστέλλει στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αίτημα μερικής πληρωμής του υπομέτρου 19.2, με τα συνημμένα δικαιολογητικά, σύμφωνα με σχετική εγκύκλιο του ΟΠΕΚΕΠΕ.

2. Η ΟΤΔ πριν την υποβολή του αιτήματος μερικής πληρωμής, οφείλει να ελέγξει αν περιλαμβάνονται αιτήματα πληρωμής από φορείς μέλη της ΕΔΠ, καθώς και του φορέα (εταιρικό σχήμα) που έχει συστήσει την ΟΤΔ, με σκοπό να επιβεβαιώσει ότι έχουν γίνει οι κατάλληλες ενέργειες στη νομική δέσμευση του υποέργου, ώστε οι συγκεκριμένοι δικαιούχοι να συμπεριληφθούν στο δειγματοληπτικό διοικητικό έλεγχο που θα πραγματοποιήσει η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.

Σε περίπτωση που η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας διαπιστώσει την μη ορθή υλοποίηση της ανωτέρω διαδικασίας, από πλευράς της ΟΤΔ, επιστρέφεται το αίτημα μερικής πληρωμής, προκειμένου να γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις.

Άρθρο 26. Διοικητικός έλεγχος αιτήματος μερικής πληρωμής ΟΤΔ

1. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας πραγματοποιεί, αναγνώριση και εκκαθάριση επί του συνόλου των δαπανών του αιτήματος μερικής πληρωμής, με βάση την αίτηση μερικής πληρωμής των ΟΤΔ και τα συνημμένα δικαιολογητικά που την συνοδεύουν.

2. Πριν την αποστολή της μερικής πληρωμής στον ΟΠΕΚΕΠΕ, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας πραγματοποιεί δειγματοληπτικό διοικητικό έλεγχο τουλάχιστον στο 5% επί της δημόσιας δαπάνης των αιτήσεων πληρωμής που περιλαμβάνονται στο

εκάστοτε αίτημα μερικής πληρωμής της ΟΤΔ.

Εάν σε ένα αίτημα μερικής πληρωμής περιλαμβάνονται περισσότερα του ενός αιτήματα πληρωμής ενός δικαιούχου που αφορούν στην ίδια πράξη και ένα από αυτά περιλαμβάνεται στο δείγμα ελέγχου της αίτησης μερικής πληρωμής, τότε το σύνολο των αιτημάτων αυτών συμπεριλαμβάνονται υποχρεωτικά στο δείγμα.

Στην περίπτωση όπου ο φορέας (εταιρικό σχήμα), που έχει συστήσει την ΟΤΔ είτε φορείς μέλη της ΕΔΠ, υποβάλουν αίτηση πληρωμής, τότε συμπεριλαμβάνονται υποχρεωτικά στο δείγμα, πέραν του ποσοστού του 5%. Επιπρόσθετα, στις παρεμβάσεις ιδιωτικού χαρακτήρα ελέγχεται εάν έχουν υποβάλει αίτηση πληρωμής δικαιούχοι που εμπίπτουν στις περιπτώσεις γ. και ε. της παρ. 4 του άρθρου 46, με την αποστολή από την ΟΤΔ στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας των απαραίτητων σχετικών αποδεικτικών εγγράφων. Στην περίπτωση αυτή απορρίπτεται η συγκεκριμένη αίτηση στήριξης και ανακαλείται η απόφαση ένταξης, για τον εν λόγω δικαιούχο.

Επίσης, αν για οποιοδήποτε λόγο, μια αίτηση πληρωμής απορριφθεί από ένα αίτημα μερικής πληρωμής, τότε αν τυχόν συμπεριληφθεί σε μεταγενέστερο, υποχρεωτικά συμπεριλαμβάνεται στο δείγμα ελέγχου, επιπλέον του ποσοστού 5%.

Η διαδικασία αυτή αφορά διοικητικό έλεγχο, επί των αντίστοιχων αιτημάτων πληρωμής των δικαιούχων και επιτόπια επίσκεψη στον τόπο υλοποίησης της πράξης. Για πράξεις που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις και για πράξεις με συνολικό προϋπολογισμό μέχρι 50.000€, η επιτόπια επίσκεψη είναι υποχρεωτική μόνο στο τελευταίο αίτημα πληρωμής της πράξης. Εξαιρούνται από τις επιτόπιες επισκέψεις άυλες ενέργειες.

Σε περίπτωση που ισχύουν μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 και εφόσον η αιτούμενη ή συνολικά αιτούμενη - εάν ο δικαιούχος έχει υποβάλει περισσότερα από ένα αιτήματα πληρωμής - προς καταβολή Δημόσια Δαπάνη αντιστοιχεί σε προϋπολογισμό που υπερβαίνει το 50% του εγκεκριμένου, η επιτόπια επίσκεψη διενεργείται αμέσως μετά την λήξη των περιοριστικών μέτρων. Όταν διαπιστωθεί η πληρωμή μη επιλέξιμου ποσού, τότε γίνεται ανάκτησή του σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις περί αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

Το δείγμα, του αιτήματος μερικής πληρωμής της ΟΤΔ προκύπτει ηλεκτρονικά από το ΟΠΣΑΑ. Ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, οφείλει να έχει ολοκληρωθεί εντός 20 ημερολογιακών ημερών από την παραλαβή των φακέλων πληρωμής των δικαιούχων του δείγματος από την ΟΤΔ και περιλαμβάνει, τις παρακάτω επαληθεύσεις:

- 1) νομιμότητα της ΕΔΠ σύμφωνα με το άρθρο 3.
- 2) για τα στελέχη που έχει ορίσει η ΟΤΔ για την υλοποίηση – ολοκλήρωση των πράξεων, ως μέλη της ΕΠΠ δεν θα πρέπει να υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων, μέσω υποβολής κατάλληλης δήλωσης,
- 3) κατά πόσο το αίτημα είναι σύμφωνο με τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό του έργου και την αντίστοιχη νομική δέσμευση/ΤΔΠ του έργου,
- 4) τήρηση του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης του έργου,
- 5) ύπαρξη, κατά περίπτωση, των απαιτούμενων αδειών και βεβαιώσεων δημοσίων αρχών που διέπουν τη νομιμότητα υλοποίησης ή/και λειτουργίας της συγκεκριμένης πράξης.
- 6) την νόμιμη πραγματοποίηση των δαπανών για τις οποίες υποβάλλεται το αίτημα πληρωμής,
- 7) κατά πόσο η πράξη είναι λειτουργική και αποδίδει το προγραμματισμένο αποτέλεσμα σε σχέση με την πρόταση που υποβλήθηκε και εγκρίθηκε, στην περίπτωση του τελικού αιτήματος πληρωμής,
- 8) η εκπλήρωση των υποχρεώσεων του δικαιούχου κατά την διάρκεια υλοποίησης της πράξης όπως ορίζονται στο άρθρο 20.

Εάν διαπιστωθεί ότι οι φάκελοι πληρωμής των δικαιούχων του δείγματος δε συνοδεύονται από το σύνολο των απαιτούμενων εγγράφων, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας ενημερώνει άμεσα την αρμόδια ΟΤΔ, για την υποχρέωση υποβολής των συμπληρωματικών εγγράφων. Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση της ΟΤΔ μέχρι την υποβολή από αυτήν των συμπληρωματικών εγγράφων δεν προσμετράται στην προθεσμία των είκοσι (20) ημερολογιακών ημερών που έχει η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας στη διάθεσή της για να ολοκληρώσει τον

δειγματοληπτικό διοικητικό έλεγχο.

3. Για τη διεξαγωγή του δειγματοληπτικού διοικητικού ελέγχου η ΟΤΔ αποστέλλει εντύπως ή ηλεκτρονικά, φάκελο στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, με τα παρακάτω δικαιολογητικά:

- 1) Παραστατικά δαπανών και αποδεικτικά εξόφλησης αυτών σε φωτοαντίγραφα ή ψηφιακή μορφή.
- 2) Κάθε έγγραφο / δικαιολογητικό που αποδεικνύει τη νομιμότητα της δαπάνης σε φωτοαντίγραφα ή ψηφιακή μορφή.

4. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας συντάσσει, σχετική Έκθεση Δειγματοληπτικού Διοικητικού Ελέγχου, στην οποία καταγράφονται, κατ' ελάχιστον, οι πραγματοποιηθείσες ελεγκτικές εργασίες, τα αποτελέσματα των επαληθεύσεων και τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση των αποκλίσεων.

Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας καταχωρεί την εν λόγω έκθεση στο ΟΠΣΑΑ και την διαβιβάζει στην αρμόδια ΟΤΔ.

Κατά τον διοικητικό έλεγχο ενός αιτήματος πληρωμής:

α. Εάν για δημοσίου χαρακτήρα παρεμβάσεις, διαπιστωθεί από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ότι η ΕΠΠ εσφαλμένα είχε επιβάλει περικοπή κατά τον διοικητικό έλεγχο που διενήργησε, απορρίπτει το συγκεκριμένο αίτημα πληρωμής από το αίτημα μερικής πληρωμής της ΟΤΔ.

Ακολούθως, αφού ενημερώσει την ΟΤΔ για τους λόγους απόρριψης, η ΟΤΔ καταθέτει το ποσό της περικοπής στον τραπεζικό λογαριασμό του δικαιούχου και γίνονται οι απαραίτητες ενέργειες (από τον δικαιούχο και την ΟΤΔ) στο ΟΠΣΑΑ, προκειμένου το αίτημα πληρωμής του δικαιούχου να συμπεριληφθεί σε επόμενο αίτημα μερικής πληρωμής που θα υποβάλει η ΟΤΔ στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.

Εάν κατά τον διοικητικό έλεγχο ενός αιτήματος πληρωμής, διαπιστωθεί από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας μη επιλέξιμο ποσό, για το οποίο δεν είχε επιβληθεί περικοπή από την ΕΠΠ, καταχωρίζεται στο ΟΠΣΑΑ η σχετική μείωση και αν απαιτείται, η αντίστοιχη ποινή και περικόπτεται ανάλογα το ποσό του αιτήματος

μερικής πληρωμής και η ΟΤΔ αναζητεί το ποσό από τον δικαιούχο, με επιστροφή του στο λογαριασμό που διατηρεί η ΟΤΔ για το υπομέτρο 19.2. ή το παρανόμως καταβληθέν ποσό αναζητείται στο πλαίσιο της ισχύουσας Κ.Υ.Α. του Συστήματος Δημοσιονομικών Διορθώσεων.

Για τις παραπάνω περιπτώσεις η ΟΤΔ ενημερώνεται εγγράφως από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, για τυχόν έκφραση αντιρρήσεων εντός προθεσμίας επτά (7) εργάσιμων ημερών από την επομένη της έγγραφης ή ψηφιακής ειδοποίησης.

β. Για ιδιωτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις, εάν διαπιστωθεί από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας διαφοροποίηση ως προς την επιλεξιμότητα δαπανών σε σχέση με την ΕΠΠ, τότε απορρίπτει το συγκεκριμένο αίτημα πληρωμής, από το αίτημα μερικής πληρωμής της ΟΤΔ. Σε κάθε περίπτωση η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας κάνει αναφορά στο check list κατά την αποστολή της παρτίδας προς την ΟΠΕΚΕΠΕ, για την εξαίρεση του συγκεκριμένου αιτήματος πληρωμής κατά την διαδικασία του δειγματοληπτικού ελέγχου του αιτήματος μερικής πληρωμής, ότι το συγκεκριμένο αίτημα πληρωμής συμπεριλαμβάνονταν στο αίτημα μερικής πληρωμής.

Ακολούθως, αφού ενημερώσει την ΟΤΔ για τους λόγους διαφοροποίησης, η ΟΤΔ έχει προθεσμία επτά (7) εργάσιμων ημερών από την επομένη της έγγραφης ενημέρωσης για τυχόν έκφραση αντιρρήσεων.

Μετά τη διεκπεραίωση των αντιρρήσεων, η ΟΤΔ και η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, προσαρμόζουν κατάλληλα το ΠΣΚΕ και το ΟΠΣΑΑ στη βάση της διαφοροποίησης της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και το παρανόμως καταβληθέν ποσό επιστρέφεται στο λογαριασμό που διατηρεί η ΟΤΔ για το υπομέτρο 19.2. ή αναζητείται στο πλαίσιο της ισχύουσας Κ.Υ.Α. του Συστήματος Δημοσιονομικών Διορθώσεων.

Το αίτημα πληρωμής του δικαιούχου συμπεριλαμβάνεται σε επόμενη παρτίδα της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας προς τον ΟΠΕΚΕΠΕ.

5. Όταν ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος έχει ευρήματα, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας οφείλει να αυξήσει το δείγμα στο 10%, επί των δαπανών του εκάστοτε αιτήματος μερικής πληρωμής της ΟΤΔ.

Αν στο επιπλέον δείγμα προκύψουν εκ νέου ευρήματα, τότε η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας οφείλει να αυξήσει το δείγμα στο 20%, επί των δαπανών του εκάστοτε αιτήματος μερικής πληρωμής της ΟΤΔ, ενώ αν προκύψουν και πάλι ευρήματα, τότε οφείλει να ελέγξει το σύνολο των αιτημάτων πληρωμής που περιλαμβάνονται στο αίτημα μερικής πληρωμής της ΟΤΔ.

Κατά τη διενέργεια του δειγματοληπτικού διοικητικού ελέγχου, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, εξετάζει τη διαδικασία επαλήθευσης από την ΟΤΔ, του εύλογου χαρακτήρα των δαπανών που υποβλήθηκαν, στις περιπτώσεις που απαιτείται, σύμφωνα με την εν λόγω υπουργική απόφαση. Για το σκοπό αυτό, μπορούν να ζητηθούν από την ΟΤΔ πρόσθετα στοιχεία και πληροφορίες για την επαλήθευση του εύλογου κόστους. Σε κάθε περίπτωση εάν η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, κρίνει ότι χρειάζεται περαιτέρω έλεγχος της διαδικασίας επαλήθευσης του εύλογου χαρακτήρα των δαπανών που υποβλήθηκαν, μπορεί να πραγματοποιήσει εκ νέου έλεγχο για το εύλογο κόστος των εν λόγω δαπανών, λαμβάνοντας υπόψη τον χρόνο υλοποίησης τους.

6. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, διαβιβάζει το αίτημα μερικής πληρωμής της ΟΤΔ, στον ΟΠΕΚΕΠΕ, αφού πρώτα έχει εξασφαλιστεί η σχετική έγκριση διάθεσης πίστωσης.

7. Ο ΟΠΕΚΕΠΕ πιστώνει τον τραπεζικό λογαριασμό που διατηρούν οι ΟΤΔ αποκλειστικά για την εφαρμογή του υπομέτρου 19.2.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ'. ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2 «ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ»

Άρθρο 27. Δράσεις που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.2 (Δημοσίου χαρακτήρα παρεμβάσεις)

1. Οι δράσεις που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.2 και τα ποσοστά στήριξης αυτών, περιγράφονται στα άρθρα 3 και 5 της υπ' αρ. 2635/13-09-2017 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 3313).

2. Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις: Οι παρεμβάσεις αυτές συμβάλουν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο στην εξυπηρέτηση και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού και στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, για την επίτευξη των στόχων της εγκεκριμένης τοπικής στρατηγικής. Οι εν λόγω παρεμβάσεις παρέχονται δωρεάν στο ευρύ κοινό, ή η όποια χρηματική συνεισφορά από το κοινό καλύπτει μέρος μόνο του πραγματικού κόστους της δραστηριότητας, δεν μεταβάλλει τον μη οικονομικό της χαρακτήρα και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αποζημίωση για την παρεχόμενη υπηρεσία.

3. Αναλυτικότερα, οι ενδεικτικές δράσεις και υποδράσεις που δύναται να υλοποιηθούν, μέσω των τοπικών στρατηγικών, όσον αφορά σε δημοσίου χαρακτήρα παρεμβάσεις είναι οι ακόλουθες:

Δράση 19.2.4 Βασικές υπηρεσίες & ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές, η οποία περιλαμβάνει τις ακόλουθες υποδράσεις:

19.2.4.1 Στήριξη για υποδομές μικρής κλίμακας (ενδεικτικά: ύδρευση, αποχέτευση, οδοποιία εντός οικισμού), συμπεριλαμβανομένης της εξοικονόμησης ενέργειας σε χρησιμοποιούμενα δημόσια κτίρια.

Η υποδράση αφορά σε υποδομές μικρής κλίμακας εντός οικισμών. Οι πράξεις που μπορούν να υλοποιηθούν βάσει της υποδράσης αφορούν σε έργα κατασκευής/βελτίωσης δικτύων ύδρευσης και αποχέτευσης, διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων, οδοποιίας, καθώς και έργα ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων κτηρίων. Στην παρούσα υποδράση δύναται να ενταχθούν και λοιπές σχετικές πράξεις, οι οποίες υλοποιούνται εντός οικισμών και αφορούν σε βασικές υποδομές για την βελτίωση της διαβίωσης του τοπικού πληθυσμού (ενδεικτικά: διευθετήσεις χειμάρρων, έργα αντιστήριξης πρανών).

Σημειώνεται, ότι στο πλαίσιο υλοποίησης των παραπάνω υποδομών, δύναται να εκτελεστούν εργασίες/φυσικό αντικείμενο εκτός οικισμού, μόνο στην περίπτωση που στοχεύουν αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση των κατοίκων των οικισμών.

19.2.4.2 Στήριξη για τη δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση τοπικών βασικών υπηρεσιών για τον αγροτικό πληθυσμό, καθώς και των σχετικών υποδομών (ενδεικτικά: παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία).

Η υποδράση αφορά σε δημιουργία, βελτίωση ή επέκταση βασικών υπηρεσιών, με σκοπό την εξυπηρέτηση και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του τοπικού πληθυσμού. Στην παρούσα υποδράση δύναται να ενταχθούν πράξεις όπως παιδικοί σταθμοί, αγροτικά ιατρεία, κέντρα απασχόλησης και φροντίδας νέων, ηλικιωμένων ή ΑμεΑ, αθλητικοί χώροι.

19.2.4.3 Στήριξη για επενδύσεις για δημόσια χρήση σε υπηρεσίες και υποδομές αναψυχής, ανάπλασης χώρων εντός οικισμών, τουριστικές πληροφορίες και τουριστικές υποδομές μικρής κλίμακας (ενδεικτικά: σημάνσεις, δημόσιοι κοινόχρηστοι χώροι, προβολή προώθηση περιοχών, ποδηλατικές διαδρομές).

Η υποδράση αφορά σε έργα μικρής κλίμακας που συμβάλουν/στοχεύουν στη βελτίωση της ελκυστικότητας της περιοχής όπως άλση, πάρκα/πλατείες, μονοπάτια, διαδρομές, αξιοθέατα, καταφύγια, παρατηρητήρια, θέσεις θέας. Παράλληλα, μέσω της υποδράσης μπορούν να υλοποιηθούν πράξεις οι οποίες αφορούν στην τουριστική προβολή και εξυπηρέτηση της περιοχής εφαρμογής όπως η δημιουργία, βελτίωση και εκσυγχρονισμός των τοπικών κέντρων τουριστικής πληροφόρησης, η δημιουργία ιστοσελίδων, παραγωγή πληροφοριακού και τουριστικού υλικού, δημόσιες υποδομές που κρίνονται απαραίτητες για την αύξηση της προσβασιμότητας σε επισκέψιμους χώρους. Οι πράξεις που θα ενταχθούν μπορούν να έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα και με ιδιωτικές επενδύσεις.

Στο πλαίσιο της υποδράσης οποιαδήποτε πράξη τουριστικής φύσης ενταχθεί, πρέπει να στοχεύει αποκλειστικά στην εξυπηρέτηση των επισκεπτών (ενδεικτικά: σημεία πληροφόρησης) και όχι στην προβολή της περιοχής με στόχο την αύξηση της επισκεψιμότητας ή την προβολή προϊόντων που συνδέονται και εξυπηρετούν ιδιωτικά συμφέροντα.

19.2.4.4 Ενίσχυση πολιτιστικών εκδηλώσεων.

Η υποδράση αφορά στη διατήρηση της πολιτιστικής παράδοσης ή άλλων στοιχείων της περιοχής εφαρμογής, τα οποία προβάλλονται μέσα από τις τοπικές εκδηλώσεις. Οι πράξεις που δύναται να υλοποιηθούν θα πρέπει να συνδέονται με άμεσο τρόπο με την προβολή/διατήρηση των τοπικών στοιχείων της περιοχής όπως για παράδειγμα η παράδοση, τα έθιμα, η λαογραφία, η ιστορία, τα τοπικά προϊόντα και

επαγγέλματα. Η ενίσχυση αφορά σε πράξεις άυλου χαρακτήρα.

19.2.4.5 Στήριξη για μελέτες, υπηρεσίες και επενδύσεις, που συνδέονται με τον πολιτισμό, με τη διατήρηση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων με υψηλή φυσική αξία, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών κοινωνικό-οικονομικών πτυχών, καθώς και δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης (συμπεριλαμβανομένων πολιτιστικών/συνεδριακών κέντρων, μουσείων, πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου – μύλοι, γεφύρια).

Μέσω της υποδράσης δύναται να υλοποιηθούν πράξεις που συνδέονται με:

- Την πολιτιστική κληρονομιά, όπως για παράδειγμα μελέτες καταγραφής, ενίσχυση πολιτιστικών συλλόγων μέσω της προμήθειας μουσικών οργάνων, παραδοσιακών φορεσιών, δημιουργία εκθετηρίων-συλλογών, πολιτιστικών / συνεδριακών κέντρων, μουσείων, βιβλιοθηκών, παρεμβάσεις για τη διατήρηση των πολιτιστικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου-μύλοι, γεφύρια.
- Την φυσική κληρονομιά, όπως μικρής κλίμακας τεχνικά έργα καθαρισμού, προστασίας ή αποκατάστασης/αναβάθμισης τοπίων και χώρων.
- Την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, όπως δράσεις ενημέρωσης και πληροφόρησης, διοργάνωση συναντήσεων, ημερίδων, σχεδίαση ενημερωτικού υλικού και υλικού προώθησης.

19.2.4.6 Στήριξη για επενδύσεις που στοχεύουν στη μετεγκατάσταση κτιρίων γεωργικών εκμεταλλεύσεων, εξαιρουμένων του εκσυγχρονισμού και της αύξησης παραγωγικής ικανότητας των εγκαταστάσεων.

Στην παρούσα υποδράση μπορούν να ενταχθούν πράξεις που στοχεύουν στη μετεγκατάσταση δραστηριοτήτων και στη μετατροπή κτιρίων ή άλλων εγκαταστάσεων που βρίσκονται εντός ή κοντά σε αγροτικούς οικισμούς και λειτουργούν νόμιμα, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής ή την αύξηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οικισμού. Δικαιούχοι της πράξης είναι οι ιδιοκτήτες των εκμεταλλεύσεων.

Δράση 19.2.5 Παρεμβάσεις για τη βελτίωση υποδομών στον πρωτογενή τομέα, η οποία περιλαμβάνει τις ακόλουθες υποδράσεις:

19.2.5.1 Βελτίωση πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις.

Η υποδράση αφορά στην βελτίωση της σύνδεσης των κτηνοτροφικών και γεωργικών εκμεταλλεύσεων με τις μεταποιητικές μονάδες της περιοχής, καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου, για την ταχύτερη και ασφαλέστερη μεταφορά των ευπαθών προϊόντων καθώς και τη μείωση του κόστους μεταφοράς τους και με τελικό σκοπό την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Βασική προϋπόθεση για την υλοποίηση μίας πράξης εντός της υποδράσης είναι η ύπαρξη και εξυπηρέτηση μεταποιητικών μονάδων (τουλάχιστον μίας) που δραστηριοποιούνται στην περιοχή εφαρμογής του ΤΠ, παράλληλα με την εξυπηρέτηση του συνόλου των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής.

19.2.5.2 Βελτίωση διαχείρισης υδατικών πόρων και αποθήκευσης ύδατος (ενδεικτικά: εγγειοβελτιωτικά έργα, ομβροδεξαμενές).

Η υποδράση αφορά στη δημιουργία ή βελτίωση εγγειοβελτιωτικών έργων όπως λιμνοδεξαμενές, ομβροδεξαμενές, έργων για την μεταφορά και διανομή του ταμιευμένου ύδατος, αρδευτικών δικτύων, αντλιοστασίων και δεξαμενών, καθώς και λοιπά έργα διαχείρισης υδάτων.

Δράση 19.2.6 Ανάπτυξη και βελτίωση βιωσιμότητας δασών, η οποία περιλαμβάνει τις ακόλουθες υποδράσεις:

19.2.6.1.1 Πρόληψη δασών και δασικών εκτάσεων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα.

Η υποδράση αφορά στην ενίσχυση πράξεων για την πρόληψη ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές, θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς και καταστροφικά συμβάντα καθώς και συμβάντα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Μέσω της υποδράσης μπορούν να ενισχυθούν πράξεις όπως έργα προστατευτικών υποδομών, πρόληψης πυρκαγιών.

19.2.6.1.2 Αποκατάσταση δασών και δασικών εκτάσεων από πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα.

Η υποδράση αφορά στην ενίσχυση πράξεων για την αποκατάσταση ζημιών σε δάση από δασικές πυρκαγιές, θεομηνίες, δυσμενή κλιματικά φαινόμενα, επιβλαβείς για τα φυτά οργανισμούς και καταστροφικά συμβάντα καθώς και συμβάντα που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή. Μέσω της υποδράσης μπορούν να ενισχυθούν πράξεις όπως έργα αποκατάστασης δασικού δυναμικού.

4. Στο πλαίσιο του ΤΠ είναι δυνατή η υλοποίηση έργων δημοσίου χαρακτήρα των οποίων η δημόσια δαπάνη δεν μπορεί να υπερβαίνει το 40% της δημόσιας δαπάνης της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης (υπομέτρο 19.2) και θα αναφέρεται στην πρόσκληση.

Άρθρο 28. Ιδιωτική Συμμετοχή

1. Η ιδιωτική συμμετοχή του δικαιούχου, σε ότι αφορά την πράξη, αποτελεί την διαφορά της Δημόσιας Δαπάνης από το συνολικό προϋπολογισμό του έργου.

2. Για την κάλυψη της ιδιωτικής συμμετοχής, ο δυνητικός δικαιούχος της ενίσχυσης μπορεί να χρησιμοποιήσει ιδίους πόρους ή/και δάνειο ή/και συνδυασμό τους.

3. Επισημαίνεται ότι όταν η κάλυψη της ιδιωτικής συμμετοχής αποτελεί βαθμολογούμενο κριτήριο, αυτή τεκμηριώνεται με αποδεικτικό χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, ή άλλο επίσημο έγγραφο που θα αξιολογείται κατά περίπτωση.

Το σχετικό αποδεικτικό θα πρέπει να αποδεικνύει την δυνατότητα για την άμεση κάλυψη της ιδιωτικής συμμετοχής, ενώ η προσκόμιση σχετικής υπεύθυνης δήλωσης βαθμολογείται με μηδέν (0).

Άρθρο 29. Όροι επιλεξιμότητας και επιλεξιμότητα δαπανών

Όροι επιλεξιμότητας

1. Τα έργα πρέπει:

- 1) να είναι σύμφωνα με το αντίστοιχο εφαρμοστέο ενωσιακό δίκαιο και το σχετικό με την εφαρμογή τους εθνικό δίκαιο,
- 2) να είναι στοχευμένα και να συμβάλουν στην επίτευξη της τοπικής στρατηγικής και στην επίτευξη των επιλεγμένων θεματικών κατευθύνσεων των ΤΠ,
- 3) να είναι σε συνάφεια με τις προτεραιότητες που αναφέρονται στο ΠΑΑ 2014-2020 σχετικά με το CLLD/Leader,
- 4) να εξυπηρετούν με άμεσο ή έμμεσο τρόπο την τοπική κοινωνία και να συμβάλουν στην ανάπτυξη αυτής,
- 5) για τα έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις, να τηρείται Φάκελος Δημόσιας Σύμβασης [κατά την έννοια του άρθρου 45 του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως ισχύει].

Σε περιπτώσεις που οι οριστικές μελέτες και τα τεύχη δημοπράτησης, δεν έχουν υποβληθεί με την αίτηση στήριξης, τότε θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί μέσα σε ένα εξάμηνο από την απόφαση ένταξης του έργου, ενώ δεν επιτρέπεται η υπέρβαση του προϋπολογισμού της προτεινόμενης πράξης που περιλήφθηκε στην αίτηση στήριξης, λαμβάνοντας υπόψη τα αναγραφόμενα στο άρθρο 30. Το παραπάνω χρονικό διάστημα μπορεί να παραταθεί έως έξι (6) μήνες σε πλήρως αιτιολογημένες περιπτώσεις και ύστερα από σχετικό αίτημα του δικαιούχου προς την αρμόδια ΟΤΔ και σχετική απόφαση της ΕΔΠ, η οποία κοινοποιείται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας. Σε αντίθετη περίπτωση ανακαλείται η απόφαση ένταξης της πράξης, εκτός των περιπτώσεων που δοθεί επιπλέον παράταση σύμφωνα με τα οριζόμενα στην υπουργική απόφαση 154/22-01-2021 (Β' 252).

Για τα έργα που αφορούν σε αισθητική και λειτουργική αναβάθμιση και ανάδειξη οικισμού ή τμήματος αυτού, στο πλαίσιο των δράσεων του υπομέτρου 19.2, πρέπει να υφίσταται μελέτη συνολικής θεώρησης αισθητικής και λειτουργικής αναβάθμισης ή ανάδειξης του οικισμού ή τμήματος αυτού, το περιεχόμενο της οποίας θα εξειδικευτεί στην πρόσκληση. Κατά προτεραιότητα εντάσσονται περιοχές στις οποίες έχουν ήδη ολοκληρωθεί τα βασικά δίκτυα (όπως ύδρευσης, αποχέτευσης),

- 6) να επαληθεύουν το εύλογο κόστος των υποβληθεισών δαπανών, (εκτός των έργων που υλοποιούνται με διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων),
- 7) να λαμβάνουν υπόψη την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και τους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης. Ιδιαίτερα για όλες τις πράξεις, γίνεται εκτίμηση της αναμενόμενης περιβαλλοντολογικής επίπτωσης με βάση τη συγκεκριμένη, για την επένδυση, νομοθεσία, όταν αυτή μπορεί να θίξει το περιβάλλον,
- 8) να διασφαλίζουν την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και να αποτρέπουν κάθε διάκριση εξαιτίας του φύλλου, της φυλής ή της εθνικής καταγωγής, της θρησκείας ή των πεποιθήσεων, της αναπηρίας, της ηλικίας ή του γενετήσιου προσανατολισμού,
- 9) να διασφαλίζεται ότι δεν έχουν χρηματοδοτηθεί ή/και χρηματοδοτούνται από άλλα εθνικά ή/και συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, για το ίδιο φυσικό αντικείμενο,
- 10) να λαμβάνουν μέριμνα για τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε αυτές ατόμων με αναπηρία, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006. Ως προς τις επιμέρους προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται στις εν λόγω παρεμβάσεις, σε σχέση με την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία, λαμβάνεται υπόψη το ισχύον ενωσιακό και εθνικό δίκαιο και η φύση της πράξης,
- 11) να μπορούν να τεκμηριώσουν τον υπεύθυνο φορέα για τη λειτουργία ή τη συντήρηση, όπου απαιτείται.

2. Στην εκτέλεση των έργων πρέπει να ληφθεί υπόψη η ισχύουσα εθνική και ενωσιακή νομοθεσία σχετικά με την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ειδικότερα ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27^{ης} Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων

προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων), ΕΕ L 119 της 04-05-2016.

Επιλεξιμότητα δαπανών

3. Οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να είναι σύμφωνες με τα άρθρα 45, 46 και 60 (όπου έχει εφαρμογή), του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013 καθώς και των άρθρων 65-71 και του άρθρου 69 παρ. 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013.

4. Εξαιρουμένων των γενικών δαπανών όπως ορίζονται στην περ. γ) της παρ. 6 του παρόντος άρθρου, ως έναρξη της περιόδου επιλεξιμότητας των δαπανών θεωρείται η οριστική υποβολή της αιτήσεως από τον δυνητικό δικαιούχο στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΟΠΣΑΑ). Δαπάνες που πραγματοποιούνται και εξοφλούνται πριν την τελική ένταξη της πράξης, γίνονται με αποκλειστική ευθύνη του δυνητικού δικαιούχου.

5. Δεν είναι επιλέξιμες οι δαπάνες των οποίων το φυσικό αντικείμενο έχει ολοκληρωθεί, πριν από την υποβολή αίτησης στήριξης στην ΟΤΔ, ανεξάρτητα αν ο δυνητικός δικαιούχος έχει εκτελέσει ή όχι τις σχετικές πληρωμές. Ειδικότερα, όσον αφορά στις πράξεις οι οποίες υλοποιούνται δυνάμει των Κανονισμών (ΕΕ) 651/2014 και 702/2014 πρέπει να πληρείται ο χαρακτήρας κινήτρου και για τον σκοπό αυτό δεν πρέπει να έχει γίνει έναρξη εργασιών του υπό ενίσχυση σχεδίου, πριν από την υποβολή της αίτησης στήριξης από τους δυνητικούς δικαιούχους. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες (όπως η λήψη αδειών και η εκπόνηση μελετών σκοπιμότητας) και η αγορά γης, που πραγματοποιούνται πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης δεν αναιρούν τον χαρακτήρα κινήτρου. Στην περίπτωση αυτή αποτελούν μη επιλέξιμη δαπάνη. Εξαιρούνται τα έργα πολιτισμού δυνάμει του άρθρου 6, σημείο 5 περ. η) του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014».

6. Ενδεικτικά, επιλέξιμες δαπάνες αποτελούν οι πιο κάτω κατηγορίες δαπανών:

α) η κατασκευή ή βελτίωση ακίνητης περιουσίας·

β) η αγορά νέων μηχανημάτων και εξοπλισμού μέχρι την αγοραστική αξία του περιουσιακού στοιχείου·

γ) οι γενικές δαπάνες συνδεδεμένες με τις δαπάνες που αναφέρονται στις περιπτώσεις α) και β), όπως αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, αμοιβές για συμβουλές σχετικά την περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για μελέτες σκοπιμότητας. Οι μελέτες σκοπιμότητας παραμένουν επιλέξιμες δαπάνες ακόμη και όταν, βάσει των αποτελεσμάτων τους, δεν πραγματοποιούνται δαπάνες σύμφωνα με τις περιπτώσεις α) και β). Η επιλεξιμότητα των συγκεκριμένων δαπανών αρχίζει από:

αα. την ημερομηνία έγκρισης του τοπικού προγράμματος, για χρήση του Κανονισμού (ΕΕ) 1305/2013.

ββ. την ημερομηνία οριστικής υποβολής της αίτησης στήριξης για χρήση των Κανονισμών (ΕΕ) 651/2014 και 702/2014.

Οι γενικές δαπάνες για να είναι επιλέξιμες πρέπει να αφορούν αποκλειστικά το προτεινόμενο έργο·

δ) που αφορούν άυλα στοιχεία όπως απόκτηση ή ανάπτυξη λογισμικού·

ε) οι δαπάνες για την απόκτηση των απαραίτητων για την πράξη εδαφικών εκτάσεων, εφ' όσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:

(αα) Η αξία της εδαφικής έκτασης πιστοποιείται από την αντικειμενική αξία της εδαφικής έκτασης, όπως αυτή προσδιορίζεται κατά περίπτωση από το Υπουργείο Οικονομικών.

(ββ) Η έκταση δεν ανήκει στο δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

(γγ) Η επιλέξιμη, για συνεισφορά από το ΕΓΤΑΑ, δαπάνη για αγορά μη οικοδομημένης και οικοδομημένης γης δεν υπερβαίνει το 10% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών για την οικεία πράξη. Για εγκαταλελειμμένες και πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν κτίρια, το όριο αυτό αυξάνεται στο 15% εκτός εάν αφορά σε πρόσκληση σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 702/2014 οπότε το όριο είναι 10%. Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, το όριο μπορεί να αυξηθεί υπερβαίνοντας τα αντίστοιχα

προαναφερθέντα ποσοστά, για πράξεις που αφορούν διατήρηση του περιβάλλοντος.

Σε περίπτωση απαλλοτριώσεων, εφαρμόζονται οι όροι που αναφέρονται στις ανωτέρω υποπεριπτώσεις (αα), (ββ) και (γγ). Ως δαπάνη αγοράς νοείται η τιμή της αναγκαστικής απαλλοτριώσης, η οποία καθορίζεται από τα αρμόδια δικαστήρια:

στ) σύνδεσης με Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας (ΟΚΩ) ενδεικτικά: ΔΕΗ, ύδρευση, αποχέτευση, τηλεφωνοδότηση, εντός των ορίων του οικοπέδου·

ζ) ασφαλιστήριου συμβολαίου κατά παντός κινδύνου, κατά τη διάρκεια των εργασιών της επένδυσης (υποχρεωτική ασφάλιση)·

η) σε περιπτώσεις αυτεπιστασίας (τεχνικά έργα): αμοιβές προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης, εφόσον αυτό προσελήφθη, για να εργασθεί αποκλειστικά για την υλοποίηση της επένδυσης και να απολυθεί με την ολοκλήρωσή του, λοιπές δαπάνες εφόσον τεκμηριώνεται η αναγκαιότητά τους για την υλοποίηση του έργου, κόστος προμηθειών-υπηρεσιών που προβλέπονται στην αυτεπιστασία.

7. Για τα έργα δημοσίου χαρακτήρα που υλοποιούνται από φορείς του δημοσίου, η δαπάνη εκπόνησης της σχετικής μελέτης μπορεί να είναι επιλέξιμη μόνο στην περίπτωση που ο φορέας, δεν διαθέτει την τεχνική επάρκεια να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στην εκπόνησή της.

Επίσης, αν η τεχνική υπηρεσία της αναθέτουσας αρχής δεν πληροί τις προδιαγραφές επάρκειας για τη διεξαγωγή της διαδικασίας σύναψης, την εποπτεία και την επίβλεψη δημόσιας σύμβασης έργου ή μελέτης, ακολουθούνται τα προβλεπόμενα στο άρθρο 44 του ν. 4412/2016 (Α' 147), όπως ισχύει κάθε φορά.

8. Όταν η ένταση ενίσχυσης είναι στο 100% των επιλέξιμων δαπανών, η πρόσβαση στις επιχορηγούμενες υποδομές από το ευρύ κοινό πρέπει να παρέχεται δωρεάν ή το τυχόν αντίτιμο, το οποίο θα προκύπτει μέσω μεθόδου χρηματοοικονομικής ανάλυσης, να καλύπτει μέρος μόνο του πραγματικού κόστους της δραστηριότητας, να μην μεταβάλει τον μη οικονομικό της χαρακτήρα και δεν μπορεί να θεωρηθεί ως

αποζημίωση για την παρεχόμενη υπηρεσία, ενώ για παρεμβάσεις που έχουν ως παραδοτέο κάποιο προϊόν, πρέπει να αναγράφεται ότι αυτό διανέμεται δωρεάν.

9. Οι κάθε είδους μελέτες δεν μπορούν να αποτελέσουν από μόνες τους πράξη, παρά μόνο ως απαραίτητη ενέργεια για την υλοποίηση της αντίστοιχης πράξης και μόνο σε αυτή την περίπτωση μπορούν να θεωρηθούν επιλέξιμες δαπάνες.

10. Σε περίπτωση πράξεων που περιλαμβάνουν υποδομές απαιτούνται είτε αποδεικτικά ιδιοκτησίας στο όνομα του δικαιούχου, είτε μακροχρόνια μίσθωση/παραχώρηση επί του γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου στα οποία πραγματοποιούνται οι επενδύσεις που να καλύπτει χρονική περίοδο, τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ετών από τη δημοσιοποίηση της σχετικής πρόσκλησης. Στις παραπάνω πράξεις όταν δεν περιλαμβάνεται επέμβαση στον φέροντα οργανισμό του κτιρίου ή σε περίπτωση μικρών προσθηκών-βοηθητικών κτισμάτων εντός του οικοπέδου/γηπέδου που συμπληρώνουν την λειτουργικότητα του κτιρίου, απαιτούνται αποδεικτικά μίσθωσης/παραχώρησης τουλάχιστον εννέα (9) ετών από την δημοσιοποίηση της πρόσκλησης.

Αναφορικά με τις πράξεις που αφορούν σε αγορά εξοπλισμού (ενδεικτικά: φορεσιές, μουσικά όργανα), απαιτούνται αποδεικτικά ιδιοκτησίας, στο όνομα του δικαιούχου, ή μακροχρόνια μίσθωση/παραχώρηση, κατά τον χρόνο υπογραφής της σύμβασης μεταξύ ΟΤΔ και δικαιούχου, ενώ θα πρέπει να ενημερώνει την ΟΤΔ σε περίπτωση αλλαγής του χώρου και ως το πέρας των μακροχρονίων υποχρεώσεων του δικαιούχου.

Κατά την υποβολή φακέλου συμμετοχής, στα πλαίσια της αίτησης στήριξης, γίνονται δεκτά προσύμφωνα μίσθωσης/παραχώρησης ή αγοράς γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου, τα οποία είναι εν ισχύ κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης, ενώ τα συμφωνητικά πρέπει να προσκομίζονται με την υπογραφή της σύμβασης μεταξύ ΟΤΔ και δικαιούχου.

Επισημαίνεται ότι τα προσύμφωνα δεν πρέπει να αποτελούν ανάληψη υποχρέωσης που καθιστά μη αναστρέψιμη την επένδυση, έτσι ώστε να πληροίτε ο χαρακτήρας κινήτρου στην περίπτωση επενδύσεων που υλοποιούνται βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014.

Κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων στήριξης δυνητικών δικαιούχων που υπάγονται στις διατάξεις του ν. 4430/2016 (Α' 205) γίνονται αποδεκτά έγγραφα αρχικής παραχώρησης έως πέντε (5) ετών σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2Α του άρθρου 185 του ν. 3463/2006 «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» (Α' 114).

Ο παραχωρησιούχος φορέας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομίας υποχρεούται μέσω σχετικής υπεύθυνης δήλωσης, που υποβάλει με την αίτησης στήριξης, να αιτηθεί την περαιτέρω παραχώρηση του ακινήτου εφόσον ενταχθεί στο πρόγραμμα, σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. β' της παρ. 2 του άρθρου 192 του ν. 3463/2006 (Α' 114) όπως αντικαταστάθηκε από τον ν. 4555/2018 άρθρο 196 (Α' 133), ώστε το συνολικό χρονικό διάστημα της παραχώρησης να είναι σύμφωνο με τις διατάξεις του παρόντος άρθρου.

11. Το ακίνητο στο οποίο πρόκειται να υλοποιηθεί το έργο, πρέπει να είναι ελεύθερο βαρών (προσημείωση υποθήκης ή υποθήκη) και να μην εκκρεμούν διεκδικήσεις τρίτων επ' αυτού (πιστοποιητικό βαρών και μη διεκδικήσεων αντίστοιχα). Κατ' εξαίρεση, στις ακόλουθες περιπτώσεις είναι δυνατή η ύπαρξη εγγεγραμμένων βαρών όταν:

- α. η προσημείωση υποθήκης ή η υποθήκη έχει εγγραφεί σε εξασφάλιση δανείου που χορηγήθηκε ύστερα από φυσική καταστροφή,
- β. η προσημείωση υποθήκης ή η υποθήκη έχει εγγραφεί σε εξασφάλιση δανείου για την υλοποίηση της πρότασης,
- γ. η προσημείωση υποθήκης ή η υποθήκη έχει εγγραφεί σε εξασφάλιση δανείου για την ίδια φύση επένδυσης.

Στις περιπτώσεις άυλων ενεργειών και προμήθειας εξοπλισμού που δεν απαιτεί την μόνιμη εγκατάστασή του ή ήπιες ενέργειες που δεν συνδέονται μόνιμα και σταθερά με το ακίνητο, δεν απαιτείται ο έλεγχος ύπαρξης βαρών και διεκδικήσεων.

12. Ως μη επιλέξιμες δαπάνες στο πλαίσιο των αιτήσεων στήριξης για όλες τις υποδράσεις είναι:

- 1) Δαπάνες μίσθωσης κτιριακών εγκαταστάσεων παλαιών ή καινούργιων, ανεξάρτητα από την πιθανή προηγούμενη χρήση τους.

- 2) Έργα απλής συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων, υπό την έννοια των μεμονωμένων επιδιορθώσεων που ανακύπτουν από τη λειτουργία του έργου και εργασίες συντήρησης μηχανολογικού εξοπλισμού.
- 3) Προσωρινά έργα μη άμεσα συνδεδεμένα με την εκτέλεση της πράξης (ενδεικτικά: προσωρινό υπόστεγο για την φύλαξη υλικών).
- 4) Πάσης φύσεως έξοδα, εισφορές, φόροι, τέλη, δημοσιονομικές επιβαρύνσεις, αποζημιώσεις, ασφάλιστρα υπέρ τρίτων.
- 5) Δαπάνες συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης, ασφάλιστρα (εξαιρείται η υποχρεωτική ασφάλιση), κεφάλαιο κίνησης και δαπάνες αναλωσίμων υλικών.
- 6) Τα μεταχειρισμένα οχήματα και ο μεταχειρισμένος εξοπλισμός.
- 7) Η αγορά μεταφορικών μέσων εκτός ειδικών πλήρως αιτιολογημένων περιπτώσεων, που αφορούν σε οχήματα ειδικής χρήσης-ειδικού σκοπού (ενδεικτικά: όχημα με πρόσβαση αναπηρικού αμαξιδίου, όχημα βιβλιοθήκη, πυροσβεστικό όχημα).
- 8) Οι λειτουργικές δαπάνες των υποδομών.
- 9) Η χρηματοδοτική μίσθωση εξοπλισμού/παγίων εκτός αν με την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου η κυριότητα τους περιέλθει στην κυριότητα του φορέα της επένδυσης.
- 10) Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) εκτός της περίπτωσης που δεν είναι ανακτήσιμος δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας (άρθρο 69 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013 και άρθρο 17 της υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 απόφασης του Υφυπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης (Β' 5968)), όπως ισχύουν κάθε φορά.
- 11) Οι δαπάνες για απλή αντικατάσταση μηχανολογικού εξοπλισμού, παρόμοιας κατηγορίας, μεγέθους ή δυναμικότητας, ακόμη και όταν γίνεται με εγκατάσταση καινούργιου, εφόσον ο εξοπλισμός που αντικαθίσταται δεν έχει αποσβεστεί.
- 12) Δαπάνες των υποβαλλόμενων αιτήσεων στήριξης που χρηματοδοτούνται από άλλο επενδυτικό πρόγραμμα.
- 13) Παραγωγικές δαπάνες ή δαπάνες εξοπλισμού, με σκοπό τη συμμόρφωση με τα υποχρεωτικά Ενωσιακά πρότυπα.
- 14) Αιτούμενες δαπάνες, η υλοποίηση των οποίων δεν εγκρίθηκε κατά την διαδικασία αξιολόγησης της αίτησης στήριξης.

- 15) Υπερβάσεις εγκεκριμένου κόστους εκτός από τις περιπτώσεις που έχουν γίνει αποδεκτές στο πλαίσιο αιτήματος τροποποίησης του δικαιούχου.
- 16) Αμοιβές προσωπικού για την λειτουργία της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης.
- 17) Πάσης φύσεως αμοιβές καλλιτεχνών και συγκροτημάτων στα πλαίσια εκδηλώσεων της υποδράσης 19.2.4.4.

Άρθρο 30. Είδος της ενίσχυσης

1. Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιχορήγησης και το ύψος της υπολογίζεται βάσει των επιλέξιμων δαπανών, όπως αναφέρεται στο άρθρο 4 της υπ' αρ. 2635/13-09-2017 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 3313).
2. Ο προϋπολογισμός της πράξης που διαμορφώνεται με το πέρας της διαδικασίας διοικητικού ελέγχου της αίτησης στήριξης, αποτελεί τον εγκεκριμένο συνολικό προϋπολογισμό της. Δεν μπορεί να δικαιολογηθεί οποιαδήποτε αύξηση του εγκεκριμένου συνολικού προϋπολογισμού και της επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης του έργου, εκτός των περιπτώσεων:
  1. Όπου ανακύπτει από σχετικές κανονιστικές ρυθμίσεις όπως αύξηση συντελεστών ΦΠΑ, αύξηση των τιμολογίων των δημοσίων έργων-
  2. Όπου ο δικαιούχος αιτηθεί αύξηση του εγκεκριμένου συνολικού προϋπολογισμού και της επιλέξιμης δημόσιας δαπάνης της πράξης, στο ποσό που αντιστοιχεί στο ΦΠΑ αυτής, σε περίπτωση που ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμος και ο δικαιούχος δεν τον είχε υπολογίσει κατά την αίτηση στήριξης.
  3. Όπου προέκυψε, κατά την πορεία υλοποίησης, του έργου, ανάγκη εκτέλεσης εργασιών αρχαιολογικών ερευνών, που δεν είχαν προβλεφθεί στη μελέτη του έργου.

Επισημαίνεται ότι έργα που εκτελούνται με τις διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων και εντάχθηκαν με συμμετοχή του δικαιούχου (μη επιλέξιμες λοιπές αξίες), δύναται να μειωθεί το συγκεκριμένο ποσό, στο ποσό της έκπτωσης που θα

προκύψει από την διαδικασία δημοπράτησης του έργου. Η διαδικασία αυτή μπορεί να ακολουθηθεί μόνο στις περιπτώσεις που η αρμόδια ΟΤΔ έλαβε υπερδέσμευση που δεν ξεπερνούσε το 110% του προϋπολογισμού της εκάστοτε πρόσκλησης, είτε δοθεί τυχόν πρόσθετη υπερδέσμευση.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την αύξηση του εγκεκριμένου συνολικού προϋπολογισμού της πράξης, αποτελεί η διαθεσιμότητα των πόρων της πρόσκλησης, είτε η διαθεσιμότητα από άλλη πηγή χρηματοδότησης (ΠΔΕ).

Οποιαδήποτε άλλη αύξηση του κόστους, βαρύνει αποκλειστικά και μόνο το δικαιούχο.

3. Σε περίπτωση αύξησης του προϋπολογισμού του έργου, λόγω σύναψης συμπληρωματικής σύμβασης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ν. 4412/2016 (Α' 147), το κόστος αυτής βαρύνει αποκλειστικά τον δικαιούχο, ενώ αντικείμενο παρακολούθησης και ελέγχου αποτελεί το σύνολο της πράξης.

4. Επισημαίνεται, ότι κάθε δυνητικός δικαιούχος μπορεί να συμμετέχει με δικούς του πόρους στο χρηματοδοτικό σχήμα μιας πράξης,. Στην περίπτωση αυτή, παρόλο που οι υπερβάλλουσες δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες προς συγχρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, αντικείμενο αξιολόγησης και παρακολούθησης-ελέγχου αποτελεί το σύνολο της πράξης.

5. Για όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, επισημαίνεται ότι εγκεκριμένος συνολικός προϋπολογισμός των ενισχυόμενων παρεμβάσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια που αναγράφονται άρθρο 4 της υπ' αρ. 2635/13-09-2017 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 3313), όπως κάθε φορά ισχύει.

6. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξη μιας πράξης αποτελεί η διαθεσιμότητα των πόρων της Πρόσκλησης.

Άρθρο 31. Έκδοση πρόσκλησης

1. Η σύνταξη του σχεδίου-προτύπου των προσκλήσεων, όλων των υποδράσεων γίνεται από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 και αποστέλλεται στην Ειδική Υπηρεσία

Κρατικών Ενισχύσεων (ΕΥΚΕ) για τελική έγκριση, σύμφωνα με την υπ' αρ. 74391/ΕΥΚΕ2634/13-07-2016 εγκύκλιο Υφυπουργού Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού. Σε περίπτωση τυχόν τροποποίησης του σχεδίου-προτύπου των προσκλήσεων, αποστέλλεται εκ νέου στην ΕΥΚΕ προς έγκριση.

2. Η ΟΤΔ εκδίδει πρόσκληση για την υποβολή αιτήσεων στήριξης προς τους δυνητικούς δικαιούχους της υποδράσης, η οποία εγκρίνεται από την ΕΔΠ. Η πρόσκληση δύναται να αφορά μία ή και περισσότερες υποδράσεις του ΤΠ.

3. Το περιεχόμενο της πρόσκλησης περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της πρόσκλησης η ΟΤΔ παρέχει στους δυνητικούς δικαιούχους σαφείς και λεπτομερείς πληροφορίες τουλάχιστον σχετικά με:

- 1) την προκηρυσσόμενη υποδράση,
- 2) σύντομη περιγραφή της υποδράσης με ενδεικτική παράθεση των πράξεων/ενεργειών που προβλέπει το ΤΠ,
- 3) τους δικαιούχους της υποδράσης,
- 4) την περιοχή εφαρμογής και την καταληκτική ημερομηνία της πρόσκλησης,
- 5) τον τόπο και το χρονικό διάστημα κατά το οποίο μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις στήριξης,
- 6) το συνολικό ποσό της δημόσιας ενίσχυσης που διατίθεται, τα ποσά και ποσοστά στήριξης ανά υποδράση και το ανώτατο ύψος συνολικού επιλέξιμου κόστους ανά πράξη,
- 7) τις προϋποθέσεις και τους όρους επιλεξιμότητας τους οποίους πρέπει να πληρούν οι δυνητικοί δικαιούχοι, καθώς και τα κριτήρια επιλογής,
- 8) το υπόδειγμα της αίτησης στήριξης και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που τη συνοδεύουν, ανάλογα με τη φύση του έργου,
- 9) τη διαδικασία υποβολής των αιτήσεων στήριξης μέσω του ΟΠΣΑΑ,
- 10) τις διαδικασίες για το διοικητικό έλεγχο των αιτήσεων στήριξης και τις σχετικές χρονικές περιόδους, όπως στάδια αξιολόγησης, αρμόδια όργανα,

- δυνατότητα, τρόπος και προθεσμίες υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής,
- 11) τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δικαιούχων μετά την ένταξή τους στην υποδράση, ιδίως:
- αα) τις υποχρεώσεις τήρησης των δεσμεύσεων που απορρέουν από την ένταξή τους στο πρόγραμμα,
  - ββ) της τήρησης και παροχής των απαραίτητων στοιχείων,
  - γγ) της εφαρμογής δράσεων ενημέρωσης ή δημοσιότητας, όπου απαιτείται,
  - δδ) της αποδοχής ελέγχων και επιτόπιων επισκέψεων από όλα τα εθνικά και ενωσιακά όργανα, καθώς και τις προβλεπόμενες κυρώσεις σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων εκ μέρους τους,
- 12) τα σημεία, τα αντίστοιχα στελέχη και το διαδικτυακό τόπο για την παροχή σχετικών πληροφοριών,
- 13) τους εγκεκριμένους Πίνακες Τιμών Μονάδων για παρεμβάσεις που αφορούν υποδομές.
4. Για τη διευκόλυνση των δυνητικών δικαιούχων, η πρόσκληση δύναται να συνοδεύεται ή να παραπέμπει σε αναλυτικό οδηγό, με λεπτομέρειες σχετικά με τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες, καθώς και την παροχή διευκρινίσεων για τη συμπλήρωση και υποβολή της αίτησης στήριξης.
5. Το σχέδιο της πρόσκλησης αποστέλλεται από την ΟΤΔ στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, όπου προβαίνει στον έλεγχο της διαδικασίας έκδοσης προσκλήσεων από τις ΟΤΔ, καθώς και στη διασφάλιση των ακολούθων:
- 1. της συμβατότητας με τους στόχους του μέτρου / υπομέτρου / δράσης / υποδράσης, όπως αυτοί έχουν αποτυπωθεί στο εγκεκριμένο ΤΠ καθώς και στο ισχύον Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης,
  - 2. της συμβατότητας με τα ισχύοντα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής,
  - 3. της συμβατότητας με το θεσμικό πλαίσιο,
  - 4. της πλήρους και αναλυτικής ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή

τους στην υποδράση,

5. της συλλογής όλων των απαιτούμενων δεδομένων για την παρακολούθηση των δεικτών.
6. Με ευθύνη των ΕΥΔ (ΕΠ) των οικείων Περιφερειών εξετάζεται το σχέδιο της πρόσκλησης και δίνεται, το αργότερο εντός είκοσι (20) ημερών από την παραλαβή του σχετικού αιτήματος της ΟΤΔ, η σύμφωνη γνώμη για τη δημοσιοποίησή της, η οποία διαβιβάζεται μαζί με τυχόν παρατηρήσεις στην ΟΤΔ, που τις ενσωματώνει στην πρόσκληση και ενημερώνει σχετικά την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.
Παράλληλα, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας κοινοποιεί τη σύμφωνη γνώμη στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, προκειμένου αυτή να εξετάσει και οριστικοποιήσει την πρόσκληση στο ΟΠΣΑΑ.
7. Η δημοσίευση της πρόσκλησης γίνεται μετά τη σύμφωνη γνώμη της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και την οριστικοποίησή της στο ΟΠΣΑΑ από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.
8. Η ΟΤΔ, ή/και η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, μεριμνούν για την ευρεία δημοσιοποίηση, μέσω του τύπου ή/και ηλεκτρονικά, της πρόσκλησης. Επιπλέον, η πρόσκληση δημοσιεύεται στις ιστοσελίδες του ΠΑΑ 2014-2020 και του ΕΣΠΑ 2014-2020 και κοινοποιείται σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.
9. Το κείμενο που δημοσιεύεται μπορεί να αποτελεί περίληψη της πλήρους πρόσκλησης και να παραπέμπει σε αναλυτικό πληροφοριακό υλικό, το οποίο τίθεται στη διάθεση των ενδιαφερομένων σε έντυπη και σε ηλεκτρονική μορφή, είτε από την έδρα των εμπλεκόμενων φορέων, είτε μέσω του διαδικτύου.

Ειδικότερα:

Η δημοσίευση της πρόσκλησης γίνεται κατ' ελάχιστον μέσω του τύπου και ηλεκτρονικά. Η περίληψη της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος πρέπει κατ' ελάχιστον να δημοσιευθεί μία φορά σε μία εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας στην περιοχή παρέμβασης του ΤΠ, ενώ θα πρέπει να είναι διαθέσιμη και στην ιστοσελίδα της ΟΤΔ.

Σε κάθε περίπτωση η πρόσκληση θα πρέπει να διατηρηθεί αναρτημένη,

τουλάχιστον εξήντα (60) ημέρες στην ιστοσελίδα των ΟΤΔ.

Η δημοσιοποίηση της περίληψης της πρόσκλησης πρέπει να περιέχει κατ' ελάχιστον:

- 1) την προκηρυσσόμενη υποδράση,
- 2) σύντομη περιγραφή της υποδράσης με ενδεικτική παράθεση των πράξεων/ενεργειών που προβλέπει το ΤΠ,
- 3) τον επιλέξιμο προϋπολογισμό, δημόσια δαπάνη, της υποδράσης,
- 4) τους δικαιούχους της υποδράσης,
- 5) την ένταση ενίσχυσης της υποδράσης,
- 6) την περιοχή εφαρμογής και την καταληκτική ημερομηνία της πρόσκλησης.

Επίσης, ενδείκνυται η λήψη πρόσθετων μέτρων δημοσιοποίησης, όπως:

- 1) οργάνωση ανοικτών ημερίδων ενημέρωσης,
- 2) οργάνωση Γραφείου Υποστήριξης (Help Desk), ώστε να παρέχονται κατά ενιαίο και τυποποιημένο τρόπο πληροφορίες προς τους δυνητικούς δικαιούχους.

10. Με ευθύνη της ΟΤΔ, τα στοιχεία της πρόσκλησης καταχωρίζονται στο ΟΠΣΑΑ ανά υποδράση και η οριστικοποίησή της γίνεται από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.

Άρθρο 32. Υποβολή αίτησης στήριξης

1. Οι δυνητικοί δικαιούχοι μπορούν, μετά τη δημοσιοποίηση της σχετικής πρόσκλησης, να υποβάλλουν αιτήσεις στήριξης σύμφωνα με το υπόδειγμα που περιλαμβάνεται στην πρόσκληση. Η προθεσμία υποβολής δεν μπορεί να είναι μικρότερη των εξήντα (60) ημερών από την δημοσίευση της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

Οι εν λόγω αιτήσεις περιλαμβάνουν, τουλάχιστον τα ακόλουθα:

1. στοιχεία του αιτούντος,

2. στοιχεία και φωτογραφική απεικόνιση της υφιστάμενης κατάστασης του προτεινόμενου έργου, εκτός άυλων ενεργειών,
  3. αναλυτική περιγραφή της προτεινόμενης πράξης,
  4. αναλυτικό προϋπολογισμό της προτεινόμενης πράξης,
  5. ειδικές πληροφορίες ανάλογα με την υπό-δράση,
  6. στοιχεία για τον υπολογισμό των κοινών και ειδικών δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης,
  7. δικαιολογητικά που να αποδεικνύουν το «εύλογο κόστος» των αιτούμενων προς ενίσχυση δαπανών (πλην των δαπανών που αναφέρονται σε έργα που υλοποιούνται με δημόσιες συμβάσεις),
  8. τεκμηρίωση του είδους και του ύψους των δαπανών, ώστε να συνάδουν με τη φύση, τους στόχους και την λειτουργικότητα του επενδυτικού σχεδίου (πλην έργων που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις),
  9. τεκμηρίωση της δυνατότητας του δικαιούχου αναφορικά με τη λειτουργία-συντήρηση του έργου,
  10. τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατά περίπτωση από το εθνικό θεσμικό πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις, τα οποία θα εξειδικεύονται στις επιμέρους προσκλήσεις των υποδράσεων,
  11. συντέλεση των απαιτούμενων απαλλοτριώσεων, εφόσον απαιτούνται,
  12. δήλωση δικαιούχου ότι θα διευκολύνει κάθε έλεγχο από την ΟΤΔ και από τους αρμόδιους ελεγκτικούς μηχανισμούς.
2. Η υποβολή των αιτήσεων στήριξης καθώς και οριστικοποίησή της, πραγματοποιείται μέσα από το ΟΠΣΑΑ από τον δυνητικό δικαιούχο, ο οποίος υποβάλλει ηλεκτρονικά και τα απαραίτητα δικαιολογητικά, όπως αυτά θα καθορίζονται στην πρόσκληση. Εφόσον η αίτηση υποβληθεί επιτυχώς, λαμβάνει μοναδικό κωδικό και ημερομηνία οριστικοποίησης, από την οποία τεκμαίρεται το εμπρόθεσμο της υποβολής.

3. Μετά την ηλεκτρονική υποβολή, οι δυνητικοί δικαιούχοι οφείλουν, εντός προθεσμίας που καθορίζεται στην πρόσκληση και δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δέκα (10) ημέρες, να αποστείλουν στην ΟΤΔ αποδεικτικό κατάθεσης της αίτησης στήριξης, καθώς και όλα τα δικαιολογητικά που δύναται να εκπληρώνουν τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής, όπως αυτά τίθενται στις προσκλήσεις των ΟΤΔ.

4. Η ΟΤΔ έχει την δυνατότητα να ζητήσει, εκτός περιπτώσεων αυτεπάγγελτης αναζήτησης δικαιολογητικών, σε πρωτότυπο, ένα δικαιολογητικό για το οποίο αμφιβάλει για την γνησιότητά του, ή τα σχέδια σε ηλεκτρονική μορφή, στο αρχικό λογισμικό που παρήχθησαν.

5. Οι αιτούντες μπορούν να διορθώνουν την αίτηση στήριξης και τα συνοποβληθέντα δικαιολογητικά, ακόμη και μετά την οριστική υποβολή της, εφόσον δεν έχει παρέλθει η καταληκτική ημερομηνία που προβλέπεται στη σχετική πρόσκληση. Για το σκοπό αυτό ακολουθούν τη διαδικασία που προβλέπεται, κατά περίπτωση, στο ΟΠΣΑΑ.

Εφόσον η διόρθωση αφορά και σε δικαιολογητικά που έχουν ήδη υποβληθεί σε έντυπη μορφή, αυτά αποστέλλονται εκ νέου στην αρμόδια ΟΤΔ για την αντικατάστασή τους. Η ΟΤΔ διατηρεί στο αρχείο της και τα δικαιολογητικά που αντικαταστάθηκαν.

6. Πέραν των ανωτέρω οι αιτούντες δύναται να ανακαλέσουν την αίτησης στήριξης εν όλω ή εν μέρει μετά από σχετικό έγγραφο αίτημά τους στην ΟΤΔ σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 809/2014.

Σε περίπτωση ένταξης της πράξης ο δικαιούχος έχει δικαίωμα με σχετικό αίτημα στην ΟΤΔ να ανακαλέσει εν μέρει την αίτηση στήριξης, με αίτημα τροποποίησης της απόφασης ένταξης ή εν όλω με αίτημα ανάκλησης ένταξης της πράξης, έτσι όπως περιγράφεται στο άρθρο 13.

7. Με την υποβολή της αίτησης στήριξης, οι αιτούντες αποδέχονται την περαιτέρω επεξεργασία από τις αρμόδιες υπηρεσίες των προσωπικών δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων και των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Σε κάθε

περίπτωση διασφαλίζεται η τήρηση της νομοθεσίας περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Άρθρο 33. Διοικητικός Έλεγχος Αιτήσεων Στήριξης

1. Σκοπός της διαδικασίας είναι η διασφάλιση της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των δυνητικών δικαιούχων κατά το διοικητικό έλεγχο (αξιολόγηση) των αιτήσεων στήριξης και η επιλογή από την ΟΤΔ των αιτήσεων που θα ενισχυθούν στο πλαίσιο του ΤΠ.

2. Ο διοικητικός έλεγχος των αιτήσεων στήριξης, συμπεριλαμβανομένης της εξέτασης των προσφυγών, διενεργείται από εισηγητές που ορίζονται με απόφαση της ΕΔΠ. Οι εισηγητές, υποβάλλουν την εισήγησή τους στην ΕΔΠ, η οποία καταλήγει με δικαίωμα τροποποιήσεων στην αξιολόγηση της πρότασης.

Οι εισηγητές δύναται να είναι:

α. στελέχη της ΟΤΔ,

β. άλλα στελέχη του φορέα (εταιρικό σχήμα) που έχει συστήσει την ΟΤΔ,

γ. υπάλληλοι άλλων φορέων του Δημοσίου ή και ανεξάρτητοι αξιολογητές. Στην περίπτωση ανεξάρτητων εισηγητών, η επιλογή τους γίνεται υποχρεωτικά, ύστερα από πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος που διενεργεί η ΟΤΔ.

Σε κάθε περίπτωση εξασφαλίζεται ότι άτομα που έχουν λειτουργήσει ως εισηγητές αξιολόγησης της αίτησης στήριξης δε συμμετέχουν στη διαδικασία εξέτασης προσφυγής που αφορά τη συγκεκριμένη αίτηση.

Επιπλέον, εξασφαλίζεται ότι για τα άτομα που μετέχουν στη παραπάνω διαδικασία, δεν συντρέχουν λόγοι σύγκρουσης συμφερόντων, μέσω υποβολής υπεύθυνης δήλωσης.

Επίσης, στις περιπτώσεις όπου ο φορέας (εταιρικό σχήμα) που έχει συστήσει την ΟΤΔ είναι ο δυνητικός δικαιούχος της στήριξης, ο διοικητικός έλεγχος της αίτησης στήριξης διενεργείται από πρόσωπα ανεξάρτητα από την εν λόγω ΟΤΔ.

3. Στον διοικητικό έλεγχο, σύμφωνα με το άρθρο 48, παρ. 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 809/2014, περιλαμβάνεται επαλήθευση των παρακάτω σημείων:

- 1) της εμπρόθεσμης υποβολής της αίτησης στήριξης και της πληρότητας αυτής,
- 2) της επιλεξιμότητας του δικαιούχου,
- 3) των κριτηρίων επιλεξιμότητας, των δεσμεύσεων και άλλων υποχρεώσεων που συνδέονται με την ενέργεια για την οποία ζητείται στήριξη,
- 4) της συμμόρφωσης με τα κριτήρια επιλογής,
- 5) της επιλεξιμότητας των δαπανών της πράξης,
- 6) του εύλογου χαρακτήρα των υποβληθεισών δαπανών του άρθρου 67 παρ. 1 στοιχείο α) του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013, εξαιρουμένων των συνεισφορών σε είδος και του κόστους απόσβεσης (δεν αφορά έργα που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις).

4. Πράξεις των οποίων το φυσικό αντικείμενο δεν οδηγεί σε έργο ολοκληρωμένου και λειτουργικού χαρακτήρα, δεν είναι επιλέξιμες για ενίσχυση.

5. Η διαδικασία αξιολόγησης αναλυτικά έχει ως εξής:

- 1) Οι εισηγητές αξιολόγησης ορίζονται από την ΕΔΠ της ΟΤΔ και είναι κατάλληλων ειδικοτήτων αναφορικά με το είδος της εκάστοτε αξιολογούμενης πράξης. Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης είναι δυνατή η χρήση εμπειρογνομόνων.
- 2) Ο συντονιστής της ΟΤΔ χρεώνει στους εισηγητές αξιολόγησης φακέλους αίτησης στήριξης προς αξιολόγηση.
- 3) Οι εισηγητές συντάσσουν την εισήγησή τους.
- 4) Η ΕΔΠ λαμβάνοντας υπόψη την εισήγηση αξιολόγησης ολοκληρώνει την αξιολόγηση.

Αφού ολοκληρωθεί η κατάθεση η του φυσικού φακέλου των αιτήσεων στήριξης στην ΟΤΔ, ο συντονιστής ορίζει στελέχη της ΟΤΔ, τα οποία θα πραγματοποιήσουν επιτόπια επίσκεψη στον προτεινόμενο χώρο υλοποίησης όλων των πράξεων, για να διαπιστωθεί η υφιστάμενη κατάσταση. Τα αποτελέσματα της επιτόπιας επίσκεψης αποτυπώνονται σε έκθεση αυτοψίας, η οποία συνοδεύεται από φωτογραφική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης. Η έκθεση αυτοψίας συνοδεύει, την

εισήγηση αξιολόγησης των αιτήσεων στήριξης προς την ΕΔΠ. Εξαιρούνται της διαδικασίας οι άυλες ενέργειες.

Σημειώνεται, ότι αν έχουν εκτελεστεί εργασίες προ του χρόνου έναρξης της επιλεξιμότητας δαπανών (δηλαδή πριν την οριστική υποβολή της αίτησης στήριξης από τον δυνητικό δικαιούχο στο ΟΠΣΑΑ), είναι απαραίτητο η αίτηση στήριξης του δυνητικού δικαιούχου να συνοδεύεται από φωτογραφική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και το συντομότερο δυνατόν, να πραγματοποιείται από την ΟΤΔ επιτόπια επίσκεψη στον προτεινόμενο χώρο υλοποίησης του έργου, ώστε να γίνει η σχετική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης.

Όταν ένας δυνητικός δικαιούχος επιθυμεί την έναρξη της υλοποίησης της πράξης, αμέσως μετά την οριστικοποίηση της αίτησής του, τότε ο δικαιούχος το γνωστοποιεί εγγράφως στην ΟΤΔ, η οποία κατά προτεραιότητα πραγματοποιεί επιτόπια επίσκεψη για την διαπίστωση της υφιστάμενης κατάστασης.

Όταν λόγω των μέτρων που θεσπίστηκαν ή θα θεσπιστούν για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 ή άλλων έκτακτων συμβάντων, δεν δύναται τεκμηριωμένα, με απόφαση της ΕΔΠ, να πραγματοποιηθεί επίσκεψη στον τόπο της επένδυσης στο χρονικό διάστημα από 11/03/2020 έως τη λήξη των μέτρων, η επιτόπια επίσκεψη μπορεί να αντικατασταθεί με οποιοδήποτε συναφές αποδεικτικό υλικό (π.χ. φωτογραφίες με γεωσήμανση και χρονοσήμανση, βίντεο ή και βιντεοκλήσεις), εάν η φύση της επένδυσης το επιτρέπει.

Κατά την αξιολόγηση η ΟΤΔ δύναται να ζητήσει εγγράφως και παράλληλα μέσω του ΟΠΣΑΑ, την υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας, που περιγράφεται στην πρόσκληση.

Συμπληρωματικά στοιχεία, είναι αυτά τα οποία διορθώνουν προφανή σφάλματα της αίτησης ή των δικαιολογητικών που προβλέπονταν στην πρόσκληση και εκδόθηκαν πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης.

Οι διευκρινίσεις, είναι στοιχεία που ζητούνται με σκοπό την αποσαφήνιση των υποβληθέντων στοιχείων και την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου της αίτησης στήριξης.

Όταν κάποιο δικαιολογητικό δεν έχει υποβληθεί, λόγω καθυστέρησης του αρμόδιου φορέα για την έκδοση του, τότε ο δυνητικός δικαιούχος μπορεί να υποβάλει την αίτηση που έχει κατατεθεί στον φορέα, με την προϋπόθεση ότι αυτή έχει ημερομηνία προγενέστερη της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης στήριξης.

Αν το σχετικό δικαιολογητικό επηρεάζει το αποτέλεσμα της αξιολόγησης, ο δυνητικός δικαιούχος θα πρέπει να το προσκομίσει πριν το πέρας της αξιολόγησης στην αρμόδια ΟΤΔ, στο πλαίσιο της διαδικασίας υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων.

Ο δυνητικός δικαιούχος υποβάλλει στην ΟΤΔ, τα παραπάνω έγγραφα με υπογεγραμμένη επιστολή υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων, ενώ για όσα απαιτείται, τα υποβάλλει ταυτόχρονα ηλεκτρονικά στο ΟΠΣΑΑ.

Για τις πράξεις που δεν εκτελούνται με τη διαδικασία των δημοσίων συμβάσεων, οι δαπάνες, ως προς το εύλογο του κόστους τους, αξιολογούνται με χρήση κατάλληλου συστήματος αξιολόγησης, όπως δαπάνες αναφοράς (πίνακας τιμών ΟΤΔ), σύγκριση των διαφόρων προσφορών, διασταυρωτικός έλεγχος προσφορών ομοειδών προϊόντων άλλων πράξεων ή με τη χρήση διαδικτύου, από τους εισηγητές της αξιολόγησης.

Επίσης, η ΟΤΔ οφείλει επιπλέον να λαμβάνει υπόψη τους επίσημους τιμοκαταλόγους των προμηθευτών καθώς και διαθέσιμες σχετικές μελέτες προσδιορισμού του εύλογου κόστους που έχουν καταρτιστεί για τον σκοπό αυτό και έχουν υποστηρίξει βάσεις δεδομένων τιμών αναφοράς μηχανολογικού εξοπλισμού και κτιριακών υποδομών, εφόσον αυτές είναι διαθέσιμες και επικαιροποιημένες.

Για τον υπολογισμό του εύλογου κόστους, ο υποψήφιος προσκομίζει οικονομικές προσφορές για λοιπές δαπάνες πλην κτιριακών υποδομών. Εφόσον το μοναδιαίο ανά τεμάχιο κόστος αυτών υπερβαίνει, σε αξία τα 1.000€, ή τα 5.000€ συνολικού ποσού ανά είδος, απαιτούνται τρεις (3) συγκρίσιμες προσφορές για το εν λόγω τεμάχιο, ενώ σε περιπτώσεις κάτω των ανωτέρω ορίων τουλάχιστον δύο (2). Οι συγκρίσιμες προσφορές αφορούν ομοειδή και εφάμιλλα προϊόντα. Η ΟΤΔ καλείται να αξιολογήσει τόσο τις οικονομικές παραμέτρους των προσφορών, όσο και τις

ποιοτικές. Έτσι είναι δυνατό να γίνει δεκτή μια προσφορά η οποία δεν είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά, αρκεί ο δυνητικός δικαιούχος να τεκμηριώνει και η ΟΤΔ να αποδέχεται, την μοναδικότητα ή την υψηλή ποιότητα ή τις ειδικές προδιαγραφές που προσφέρει το προμηθευόμενο προϊόν.

Όσον αφορά στις δαπάνες που αφορούν κτιριακές υποδομές, ο έλεγχος του «εύλογου κόστους» θα πραγματοποιείται μέσω σχετικών εγκεκριμένων Πινάκων Τιμών Μονάδος. Οι Πίνακες αυτοί προτείνονται από την ΟΤΔ και εγκρίνονται από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, σε συνάρτηση με τα στοιχεία διαθέσιμων σχετικών μελετών που έχουν καταρτιστεί για τον σκοπό αυτό, στο πλαίσιο της έγκρισης της πρώτης πρόσκλησης και αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της. Οι Πίνακες αυτοί επικαιροποιούνται στα πλαίσια της διαδικασίας έγκρισης μεταγενέστερων προσκλήσεων, εφόσον από στοιχεία προκύπτει σχετική ανάγκη.

Αναφορικά με τις δαπάνες που αφορούν σε όλες τις κατηγορίες μελετών και λοιπών υποστηρικτικών ενεργειών το ύψος τους (χωρίς ΦΠΑ) ορίζεται σε:

1. Δαπάνη υποβολής φακέλου (κατάθεση αίτησης στήριξης) μέχρι 1.000 €.
- β. Τεχνική στήριξη για την υλοποίηση του έργου (παρακολούθηση της διοίκησης του επενδυτικού σχεδίου) μέχρι 3.000 €.
- γ. Μελέτη για την έκδοση της οικοδομικής άδειας και λοιπές μελέτες για την εκτέλεση του έργου ως :
  - αα. Μελέτες για την έκδοση οικοδομικής αδειας (μελέτη – επίβλεψη) μέχρι ποσοστού 10% επί του συνολικού προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου που αφορά την κατασκευή, τις ηλεκτρομηχανολογικές εγκαταστάσεις του κτιρίου και τον περιβάλλοντα χώρο.
  - ββ. Παροχή υπηρεσιών για λοιπές υποστηρικτικές μελέτες (ενδεικτικά: περιβαλλοντικές, μουσειολογικές) σωρευτικά μέχρι του ποσού των 6.000 €.
  - γγ. Μελέτες ενεργειακής αναβάθμισης κτιρίων και ενεργειακές επιθεωρήσεις για εφαρμογή συστημάτων Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) μέχρι το πόσο των 1.000 €.

δδ. Μελέτες και πιστοποίηση συστημάτων ποιότητας (ISO) σωρευτικά μέχρι του ποσού των 2.500 €.

Σε κάθε περίπτωση οι ΟΤΔ έχουν την δυνατότητα να χρησιμοποιούν πρόσθετα στοιχεία και πληροφορίες για την επαλήθευση του εύλογου κόστους των παραπάνω δαπανών.

Σημειώνεται ότι οι δαπάνες παροχής υπηρεσιών παρακολούθησης και διοίκησης του επενδυτικού σχεδίου είναι επιλέξιμες υπό τον όρο ότι αφορούν στο χρονικό διάστημα από την υποβολή της αίτησης στήριξης και μέχρι την ολοκλήρωση της επένδυσης.

Στη συνέχεια γίνεται η αξιολόγηση όλων των αιτήσεων στήριξης και βαθμολόγηση όλων των κριτηρίων επιλογής και προσδιορίζεται ο συνολικός εγκρινόμενος προϋπολογισμός και το ισχύον ποσοστό στήριξης, λαμβάνοντας υπόψη και το «εύλογο κόστος» των προτεινόμενων δαπανών (δεν αφορά έργα που εκτελούνται με τη διαδικασία των δημοσίων συμβάσεων).

Σε κάθε περίπτωση ο ανωτέρω περιγραφόμενος διοικητικός έλεγχος και η βαθμολόγηση όλων των κριτηρίων επιλογής ολοκληρώνεται για κάθε αίτηση στήριξης ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα οποιουδήποτε σταδίου.

Οι εισηγήσεις υποβάλλονται στην ΕΔΠ για έγκριση και ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης. Αν η γνώμη της ΕΔΠ αποκλίνει από αυτή των εισηγητών, κατόπιν κατάλληλης τεκμηρίωσης, διαμορφώνεται ανάλογα ο Πίνακας Αποτελεσμάτων (προσωρινός) και αποστέλλεται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των αιτήσεων στήριξης από την ΕΔΠ, αποτυπώνονται στο ΟΠΣΑΑ, στο οποίο αναρτώνται οι εισηγήσεις των εισηγητών αξιολόγησης καθώς και η αξιολόγηση της ΕΔΠ.

Ο Πίνακας Αποτελεσμάτων (προσωρινός) περιλαμβάνει: τις παραδεκτές (εκείνες που πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας) και τις μη παραδεκτές (εκείνες που δεν πληρούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας) αιτήσεις στήριξης και οι οποίες κατατάσσονται ανά υποδράση και με φθίνουσα βαθμολογική σειρά, με την ένδειξη «παραδεκτή» ή «μη παραδεκτή».

Πιο αναλυτικά στον Πίνακα Αποτελεσμάτων (προσωρινό) περιλαμβάνονται:

- 1) οι αιτήσεις που κρίνονται παραδεκτές προς στήριξη, των οποίων ο συνολικός προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης δεν υπερβαίνει αθροιστικά τον αντίστοιχο της πρόσκλησης και των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη του ελαχίστου ορίου που έχει τεθεί στην πρόσκληση για τη συγκεκριμένη υποδράση,
- 2) οι αιτήσεις οι οποίες κρίνονται μεν παραδεκτές, των οποίων ο συνολικός προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης υπερβαίνει αθροιστικά, τον αντίστοιχο της πρόσκλησης και των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη του ελαχίστου ορίου που έχει τεθεί στην πρόσκληση για τη συγκεκριμένη υποδράση, αλλά λόγω εξάντλησης της διατιθέμενης δημόσιας δαπάνης της πρόσκλησης στη συγκεκριμένη υποδράση δεν δύναται να ενταχθούν,
- 3) οι αιτήσεις που κρίνονται «μη παραδεκτές» προς στήριξη και οι λόγοι απόρριψής τους,
- 4) το οικονομικό αντικείμενο και η βαθμολογία όλων των αιτήσεων στήριξης, έτσι όπως διαμορφώθηκε από το διοικητικό έλεγχο.

6. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας διενεργεί δειγματοληπτικό διοικητικό έλεγχο ύστερα από την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης από την ΕΔΠ.

Η δειγματοληψία και ο διοικητικός έλεγχος της αξιολόγησης του δείγματος από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, διενεργείται στο ΟΠΣΑΑ. Ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος διενεργείται τουλάχιστον στο 5% του αριθμού των αιτήσεων στήριξης της εκάστοτε πρόσκλησης.

Όταν ο φορέας που έχει συστήσει την ΟΤΔ, είτε φορείς μέλη της ΕΔΠ, είναι αιτούντες, τότε οι αιτήσεις τους τίθεται αυτομάτως στον δειγματοληπτικό έλεγχο από την ΕΥΔ (ΕΠ) οικείας Περιφέρειας, πέραν του δείγματος του 5%.

Αν ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος έχει ευρήματα, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, οφείλει να αυξήσει το δείγμα στο 10% του αριθμού των αιτήσεων στήριξης.

Αν ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος έχει ευρήματα που τεκμηριώνουν συστηματικό λάθος, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας καλεί την ΟΤΔ να

επαναξιολογήσει όλες τις αιτήσεις στήριξης και η διαδικασία επαναλαμβάνεται από την αρχή.

7. Ύστερα από την ολοκλήρωση της διαδικασίας δειγματοληπτικού ελέγχου από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας δημοσιοποιείται ο Πίνακας Αποτελεσμάτων, ο οποίος συνοδεύεται από σαφείς πληροφορίες για την πρόσβαση των αιτούντων στο αναλυτικό αποτέλεσμα του διοικητικού ελέγχου, όπως αυτό απεικονίζεται στο ΟΠΣΑΑ, για τη δυνατότητα υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής, τον τρόπο, τον τόπο και τις προθεσμίες υποβολής της εν λόγω προσφυγής.

Ο Πίνακας Αποτελεσμάτων δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο μέσο για την ενημέρωση των αιτούντων. Επιπλέον, η ΟΤΔ ενημερώνει και ατομικά τον κάθε αιτούντα για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης, με απόδειξη παραλαβής αναφέροντας το δικαίωμα κάθε δυνητικού δικαιούχου για την υποβολή ενδικοφανούς προσφυγής και ότι ο εν λόγω Πίνακας Αποτελεσμάτων θεωρείται προσωρινός και η οριστικοποίησή του θα προέλθει ύστερα από την εξέταση των τυχόν υποβληθεισών προσφυγών, λαμβανομένου υπόψη της οριστικοποίησης της βαθμολογικής ακολουθίας των δυνητικών δικαιούχων και τη διαθεσιμότητα των οικονομικών πόρων ανά υποδράση.

8. Συστήνεται Επιτροπή Ενδικοφανών Προσφυγών με απόφαση της ΕΔΠ. Η διαδικασία ενστάσεων ακολουθεί την παρ. 7 του άρθρου 43 της υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 απόφασης του Υφυπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης (Β' 5968), όπως ισχύει κάθε φορά.

Επιπλέον, εξασφαλίζεται ότι για τα άτομα που μετέχουν στη παραπάνω διαδικασία, δεν συντρέχουν λόγοι σύγκρουσης συμφερόντων, μέσω υποβολής κατάλληλης δήλωσης. Τα μέλη της Επιτροπής Ενδικοφανών Προσφυγών δεν πρέπει να έχουν συμμετάσχει στην αξιολόγηση της ίδιας πράξης, για την οποία έχει υποβληθεί προσφυγή.

9. Ο δυνητικός δικαιούχος υποβάλλει ηλεκτρονικά στο ΟΠΣΑΑ την προσφυγή του επί των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης, με την ανάλογη τεκμηρίωση, εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά (7) εργασίμων ημερών από την επομένη της έγγραφης ενημέρωσής του.

Στη συνέχεια οριστικοποιεί την προσφυγή του στο ΟΠΣΑΑ και το εκτυπωμένο αποδεικτικό κατάθεσης αποστέλλεται μαζί με δικαιολογητικά (όπου απαιτούνται), στην ΟΤΔ. Η προσφυγή εξετάζεται από την Επιτροπή Ενδικοφανών Προσφυγών εντός δεκαπέντε (15) εργασίμων ημερών από την επομένη της ημερομηνίας υποβολής του πλήρους αιτήματος προσφυγής. Το παραπάνω χρονικό διάστημα εξέτασης των προσφυγών ορίζεται σαφώς στην πρόσκληση.

Επιπλέον, η ΟΤΔ ενημερώνει και ατομικά όλους τους αιτούντες προσφυγών για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης αυτών, με απόδειξη παραλαβής.

10. Η ΕΔΠ δύναται με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένης και της εξέτασης των ενδικοφανών προσφυγών, με απόφαση της να εγκρίνει αιτήσεις στήριξης, μιας ή περισσότερων υποδράσεων, κατά φθίνουσα σειρά βαθμολογίας (και μεγαλύτερη της ελάχιστης τεθείσας από την ΟΤΔ βαθμολογίας), πέραν του προϋπολογισμού της συγκεκριμένης υποδράσης, εφόσον υπάρχουν διαθέσιμες πιστώσεις:

- 1) είτε κατόπιν απόφασής της, για υπερδέσμευση της τρέχουσας πρόσκλησης, μέχρι το 110% του προϋπολογισμού της εκάστοτε πρόσκλησης.
- 2) είτε κατόπιν απόφασής της, από μεταφορά ποσών μεταξύ υποδράσεων της ίδιας θεματικής κατεύθυνσης του ΤΠ, χωρίς αύξηση του προϋπολογισμού της πρόσκλησης.
- 3) είτε από μεταφορά ποσών μεταξύ υποδράσεων διαφορετικών θεματικών κατευθύνσεων του ΤΠ, χωρίς αύξηση του προϋπολογισμού της πρόσκλησης.
- 4) είτε από υπερδέσμευση της τρέχουσας πρόσκλησης, πέραν του 110% του προϋπολογισμού της εκάστοτε Πρόσκλησης.

Στην περίπτωση (γ.) θα πρέπει να έχει προηγηθεί αίτημα από την ΟΤΔ προς την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, για την έγκριση της μεταφοράς των ποσών μεταξύ υποδράσεων.

Στην περίπτωση (δ.) θα πρέπει η ΟΤΔ να αιτηθεί υπερδέσμευση πόρων από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020. Η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 σε συνεργασία με την ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 αποφασίζουν για την έγκριση ή όχι του σχετικού αιτήματος.

Σε περιπτώσεις ισοβαθμούντων δυνητικών δικαιούχων, εντάσσονται όλοι εφόσον επαρκεί ο προϋπολογισμός της υποδράσης. Σε αντίθετη περίπτωση δεν εντάσσεται κανείς από τους ισοβαθμούντες.

Για λόγους επιτάχυνσης της πορείας του Προγράμματος και μέχρι να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες (α.), (β.), (γ.) και (δ.), για τις αιτήσεις στήριξης οι οποίες μετά την εξέταση των προσφυγών, κρίνονται παραδεκτές προς στήριξη και των οποίων ο συνολικός προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης δεν υπερβαίνει αθροιστικά τον αντίστοιχο της πρόσκλησης για τη συγκεκριμένη υποδράση, δύναται να ξεκινήσει η διαδικασία ένταξής τους.

Προϋπόθεση για την εφαρμογή της παραπάνω διαδικασίας είναι να τηρείται αυστηρά η βαθμολογική σειρά για τις αιτήσεις στήριξης που θα επιλεγούν προς ένταξη, διαφορετικά θα πρέπει να ολοκληρωθούν οι διαδικασίες (α.), (β.), (γ.) και (δ.) πριν ξεκινήσει η διαδικασία ένταξής.

11. Με βάση το αποτέλεσμα της εξέτασης των προσφυγών και την τυχόν μεταβολή των πόρων της πρόσκλησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 10 του παρόντος άρθρου, συντάσσεται ο Πίνακας Κατάταξης της αρχικής αξιολόγησης συμπεριλαμβανομένων και των προτάσεων που εξετάσθηκαν στο πλαίσιο των προσφυγών θετικά και εγκρίνεται με απόφαση της ΕΔΠ, η οποία δεν μπορεί να αποκλίνει από αυτή της Επιτροπής Ενδικοφανών Προσφυγών, με τις τελικά επιλεγμένες αιτήσεις στήριξης. Τα αποτελέσματα της εξέτασης των προσφυγών, αποτυπώνονται στο ΟΠΣΑΑ.

Ο Πίνακας Κατάταξης δημιουργείται και οριστικοποιείται στο ΟΠΣΑΑ από την ΟΤΔ και αποστέλλεται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας δημοσιοποιείται, με κάθε πρόσφορο μέσο, ο Πίνακας Κατάταξης.

Άρθρο 34. Έλεγχος νομιμότητας σταδίων εξέλιξης δημόσιων συμβάσεων

1. Ο έλεγχος νομιμότητας σταδίων εξέλιξης δημόσιων συμβάσεων εφαρμόζεται σε πράξεις, που υλοποιούνται με τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων (έργων, προμηθειών και υπηρεσιών), πραγματοποιείται σύμφωνα με την ενωσιακή και εθνική νομοθεσία και αφορά σε:

- 1) έγκριση δημοπράτησης,
- 2) έγκριση ανάληψης νομικής δέσμευσης,
- 3) έγκριση τροποποίησης νομικής δέσμευσης.

2. Έγκριση δημοπράτησης

Υποβολή αιτήματος από το δικαιούχο

Ο δικαιούχος υποβάλλει, μέσω του ΟΠΣΑΑ, αίτημα για την εξέταση της διαδικασίας προκήρυξης, συνοδευόμενο από τα απαραίτητα έγγραφα, όπως αυτά περιγράφονται στο υπ' αρ. 4647/01-07-2019 έγγραφο της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, όπως κάθε φορά ισχύει.

Μετά την ηλεκτρονική υποβολή, ο δικαιούχος οφείλει να αποστείλει στην ΟΤΔ, το αίτημα, καθώς και τυχόν δικαιολογητικά που δεν αναρτώνται στο ΟΠΣΑΑ. Η ημερομηνία πρωτοκόλλησης της αποστολής αυτής θεωρείται ως ημερομηνία υποβολής του αιτήματος.

Το αίτημα θα πρέπει να υποβληθεί:

α) πριν τη δημοσίευση της προκήρυξης του διαγωνισμού για διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 40 της υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 απόφασης του Υφυπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης (Β' 5968), όπως ισχύει κάθε φορά.

Ειδικότερα, το αίτημα υποβάλλεται πριν τη δημοσίευση της προκήρυξης διαγωνισμού για:

- αα) διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών και
- ββ) i. διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών οι οποίες δεν εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ)

και έχουν εκτιμώμενη αξία ανώτερη του ποσού των 60.000€, άνευ ΦΠΑ, εφόσον δεν εφαρμόζεται μεθοδολογία εκτίμησης επικινδυνότητας,

ii. διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων έργων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της ΕΕ και έχουν εκτιμώμενη αξία ανώτερη του ποσού του 1.000.000€, άνευ ΦΠΑ,

iii. διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων έργων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της ΕΕ και έχουν εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη του ποσού του 1.000.000€, άνευ ΦΠΑ και ανώτερη του ποσού των 60.000€, άνευ ΦΠΑ, εφόσον δεν εφαρμόζεται μεθοδολογία εκτίμησης επικινδυνότητας,

β) πριν τη δημοσίευση της προκήρυξης του διαγωνισμού ή κατά την υποβολή της πρώτης αίτησης πληρωμής ενός υποέργου για διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων που δεν ελέγχθηκαν κατά το προηγούμενο στάδιο λόγω του προϋπολογισμού τους ή λόγω εφαρμογής εγκεκριμένης μεθόδου εκτίμησης επικινδυνότητας.

Εξέταση αιτήματος – Έκδοση θετικής ή αρνητικής γνώμης.

Η ΟΤΔ, προβαίνει σε εξέταση του αιτήματος με βάση το ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, τους όρους της απόφασης ένταξης της πράξης και της σχετικής προκήρυξης, καθώς και τους όρους της υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 απόφασης (Β' 5968), όπως κάθε φορά ισχύει.

Η ΟΤΔ αποστέλλει την εισήγησή της στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την υποβολή του αιτήματος.

Τα αποτελέσματα της εξέτασης αποτυπώνονται σε Λίστα Εξέτασης Σχεδίου Διακήρυξης και με βάση τα στοιχεία της και την εισήγηση της ΟΤΔ, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, διατυπώνει, με απόφαση που υπογράφεται από τον Προϊστάμενο της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, γνώμη, θετική ή αρνητική, επί της διαδικασίας διακήρυξης, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την υποβολή της εισήγησης της ΟΤΔ.

Το περιεχόμενο της Λίστας Εξέτασης Σχεδίου Διακήρυξης, καθώς και το περιεχόμενο της εισήγησης της ΟΤΔ περιγράφονται στο υπ' αρ. 4647/01-07-2019 έγγραφο της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, όπως κάθε φορά ισχύει.

Η θετική γνώμη της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, αποτελεί όρο για τη χρηματοδότηση της πράξης και αναφέρεται ρητά στην οικεία απόφαση διακήρυξης.

Στην περίπτωση αρνητικής γνώμης, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας ενημερώνει το δικαιούχο για τους λόγους απόρριψης, καθώς και για τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί για την έκδοση θετικής γνώμης, εφόσον αυτό είναι εφικτό.

Η σχετική απόφαση προέγκρισης ή απόρριψης του αιτήματος από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, κοινοποιείται στην αρμόδια ΟΤΔ.

Στο πλαίσιο αυτό διευκρινίζονται τα εξής:

α) Στην περίπτωση που το αίτημα του δικαιούχου δε συνοδεύεται από το σύνολο των απαιτούμενων για την εξέταση εγγράφων, η ΟΤΔ ενημερώνει άμεσα το δικαιούχο, με κοινοποίηση στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, για την υποχρέωση υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων. Τα εν λόγω στοιχεία υποβάλλονται από το δικαιούχο μέσω του ΟΠΣΑΑ, εντός προθεσμίας επτά (7) εργάσιμων ημερών από την επομένη της ενημέρωσης του δικαιούχου.

Παράλληλα με την ηλεκτρονική υποβολή, ο δικαιούχος οφείλει αποστείλει στην ΟΤΔ, όσα δικαιολογητικά δεν αναρτώνται στο ΟΠΣΑΑ.

Ως ημερομηνία υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων ή αλλαγών, θεωρείται η ημερομηνία πρωτοκόλλησης του σχετικού διαβιβαστικού, από την ΟΤΔ. Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του δικαιούχου μέχρι την αποστολή από αυτόν των συμπληρωματικών στοιχείων δεν προσμετράται στην προθεσμία που έχει η ΟΤΔ, στη διάθεσή της για να εκφράσει την εισήγησή της.

Άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων ή ελλιπής συμπλήρωση τους ή εκπρόθεσμη υποβολή τους επιφέρει την έκδοση αρνητικής γνώμης από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, κατόπιν εισήγησης της ΟΤΔ.

Ο δικαιούχος έχει τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέων προθεσμιών για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Η αντίστοιχη διαδικασία ακολουθείται, όταν η διαπίστωση των ελλিপών δικαιολογητικών γίνει από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ενώ η αλληλογραφία με τον δικαιούχο, κοινοποιείται στην ΟΤΔ.

β) Κατά τη διενέργεια του ελέγχου, εάν η ΟΤΔ, διαπιστώσει ότι το αίτημα του δικαιούχου χρειάζεται βελτιωτικές ή υποχρεωτικές αλλαγές, ειδοποιεί άμεσα το δικαιούχο για τα ζητήματα που έχουν ανακύψει, για να τροποποιήσει το αίτημά του.

Ο δικαιούχος οφείλει να υιοθετήσει τις υποχρεωτικές αλλαγές και να υποβάλλει εκ νέου το αίτημα εντός επτά (7) εργάσιμων ημερών, από την επομένη της κοινοποίησης της σχετικής ειδοποίησης από την ΟΤΔ. Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του δικαιούχου μέχρι την επανυποβολή από αυτόν του αιτήματος δεν προσμετράται στην προθεσμία των δέκα (10) εργάσιμων ημερών που έχει η ΟΤΔ στη διάθεσή της για να εκφράσει την εισήγησή της.

Ελλιπής υιοθέτηση των υποχρεωτικών αλλαγών ή άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας επανυποβολής του αιτήματος ή εκπρόθεσμη υποβολή του επιφέρει υποχρεωτικά την έκδοση από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αρνητικής γνώμης, κατόπιν εισήγησης της ΟΤΔ.

Στην περίπτωση αυτή ο δικαιούχος έχει τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέων προθεσμιών για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Η αντίστοιχη διαδικασία ακολουθείται, όταν η διαπίστωση των αλλαγών που απαιτούνται γίνει από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ενώ η αλληλογραφία με τον δικαιούχο, κοινοποιείται στην ΟΤΔ.

γ) Στις περιπτώσεις που η διαδικασία εξέτασης της διακήρυξης διενεργείται κατά την πρώτη αίτηση πληρωμής του δικαιούχου, αν εκφέρει αρνητική γνώμη η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, τότε ανακαλείται η απόφαση ένταξης της πράξης.

δ) Για τις δημόσιες συμβάσεις που κατά τη φάση αξιολόγησης της αίτησης στήριξης έχει ήδη δημοσιευτεί η σχετική διακήρυξη, η εξέταση της διαδικασίας της δημοπράτησης διενεργείται κατά την αξιολόγηση του αιτήματος στήριξης και αποτυπώνεται στις λίστες ελέγχου που υπογράφονται από την ΟΤΔ και αποστέλλονται, μαζί με τα απαραίτητα έγγραφα, στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, η οποία τις συνυπογράφει, αναγράφει τις τυχόν παρατηρήσεις της και εκφέρει θετική ή αρνητική γνώμη. Ανάλογα με τη γνώμη της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, αξιολογείται θετικά ή αρνητικά η αίτηση στήριξης.

Όταν η διαδικασία δημοπράτησης διενεργηθεί μετά το πέρας της διαδικασίας αξιολόγησης των αιτήσεων στήριξης και πριν την ένταξη της πράξης, με ευθύνη του δυνητικού δικαιούχου ενημερώνεται η ΟΤΔ, και η θετική γνώμη από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας για την διαδικασία αυτή, είναι απαραίτητη για την έκδοση της απόφασης ένταξης της πράξης.

Η έγκριση της διαδικασίας θεωρείται ότι έχει γίνει με την ένταξη του έργου και την έκδοση της σχετικής απόφασης, στην οποία πρέπει να γίνεται σχετική αναφορά στα έχοντας υπόψη αυτής.

ε) Οι δαπάνες συγχρηματοδοτούμενων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 4412/2018 (Α' 147) είναι επιλέξιμες εφόσον η ανάθεσή τους γίνεται κατόπιν διαδικασιών που τηρούν τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και τις γενικές αρχές για την ανάθεση ενωσιακών συμβάσεων (αρχή της μη εισαγωγής διακρίσεων, της ίσης μεταχείρισης, της διαφάνειας, της αμοιβαίας αναγνώρισης και της αναλογικότητας), κατόπιν δημόσιας πρόσκλησης επιλογής. Άρθρο 36 της υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 απόφασης (Β' 5968), όπως ισχύει.

στ) Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της μεθοδολογίας εκτίμησης επικινδυνότητας, καθορίζονται στην παρ. 3, του άρθρου 40, της υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 απόφασης (Β' 5968), όπως ισχύει.

Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΑΑ

Με την οριστικοποίηση της απόφασης ένταξης στο ΟΠΣΑΑ, δημιουργείται αυτόματα από το ΟΠΣΑΑ αίτηση έγκρισης διακήρυξης. Ο δικαιούχος συμπληρώνει τα στοιχεία

του αιτήματος και αφού αυτό εξεταστεί από την ΟΤΔ, το υποβάλλει οριστικά. Ακολούθως η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας καταχωρίζει το αποτέλεσμα της εξέτασης του αιτήματος.

3. Έγκρισης ανάληψης νομικής δέσμευσης

Περιγραφή Διαδικασίας

Η διαδικασία εφαρμόζεται πριν την ανάληψη νομικής δέσμευσης για τα υποέργα που υλοποιούνται με τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων (έργων, προμηθειών και υπηρεσιών), σύμφωνα με την υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης (Β' 5968), όπως ισχύει κάθε φορά.

Υποβολή αιτήματος από το δικαιούχο

Ο δικαιούχος υποβάλλει, μέσω του ΟΠΣΑΑ, αίτημα για την εξέταση της διαδικασίας ανάληψης νομικής δέσμευσης συνοδευόμενο από τα απαραίτητα έγγραφα, όπως αυτά περιγράφονται στο υπ' αρ. 4647/01-07-2019 έγγραφο της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, όπως κάθε φορά ισχύει.

Μετά την ηλεκτρονική υποβολή, ο δικαιούχος οφείλει να αποστείλει στην ΟΤΔ το αίτημα καθώς και τυχόν δικαιολογητικά που δεν αναρτώνται στο ΟΠΣΑΑ. Η ημερομηνία πρωτοκόλλησης της αποστολής αυτής θεωρείται ως ημερομηνία υποβολής του αιτήματος.

Το αίτημα υποβάλλεται:

α) πριν την υπογραφή της σύμβασης για διαδικασίες ανάθεσης και σχέδια συμβάσεων έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 40 της υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 απόφασης του Υφυπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης (Β' 5968), όπως ισχύει κάθε φορά.

Ειδικότερα, το αίτημα υποβάλλεται πριν την υπογραφή της σύμβασης για:

- αα) διαδικασίες ανάθεσης και σχέδια συμβάσεων έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών και
- ββ) i. διαδικασίες ανάθεσης και σχέδια συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της ΕΕ και

έχουν εκτιμώμενη αξία ανώτερη του ποσού των 60.000 €, άνευ ΦΠΑ, εφόσον δεν εφαρμόζεται μεθοδολογία εκτίμησης επικινδυνότητας,

ii. διαδικασίες ανάθεσης και σχέδια συμβάσεων έργων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της ΕΕ και έχουν εκτιμώμενη αξία ανώτερη του ποσού του 1.000.000 €, άνευ ΦΠΑ,

iii. διαδικασίες ανάθεσης και σχέδια συμβάσεων έργων που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των οδηγιών της ΕΕ και έχουν εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη του ποσού του 1.000.000 €, άνευ ΦΠΑ και ανώτερη του ποσού των 60.000 €, άνευ ΦΠΑ, εφόσον δεν εφαρμόζεται μεθοδολογία εκτίμησης επικινδυνότητας,

β) πριν την υπογραφή της σύμβασης ή κατά την υποβολή του πρώτου αιτήματος πληρωμής ενός υποέργου για διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων που δεν ελέγχθηκαν κατά το προηγούμενο στάδιο λόγω του προϋπολογισμού τους ή λόγω εφαρμογής εγκεκριμένης μεθόδου εκτίμησης επικινδυνότητας.

Εξέταση αιτήματος – Έκδοση θετικής ή αρνητικής γνώμης.

Η ΟΤΔ, προβαίνει σε εξέταση του αιτήματος με βάση το ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, τους όρους της απόφασης ένταξης της πράξης και της σχετικής προκήρυξης, καθώς και τους όρους της υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 απόφασης του Υφυπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης (Β' 5968), όπως ισχύει κάθε φορά.

Η ΟΤΔ αποστέλλει την εισήγησή της στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την υποβολή του αιτήματος.

Τα αποτελέσματα της εξέτασης αποτυπώνονται σε Λίστα Εξέτασης Σχεδίου Σύμβασης και με βάση τα στοιχεία της και την εισήγηση της ΟΤΔ, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, διατυπώνει με απόφαση που υπογράφεται από τον Προϊστάμενο της, γνώμη, θετική ή αρνητική, επί της διαδικασίας ανάθεσης και του σχεδίου σύμβασης ή της σύμβασης, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την υποβολή της εισήγησης της ΟΤΔ.

Το περιεχόμενο της Λίστας Εξέτασης Σχεδίου Σύμβασης, καθώς και το περιεχόμενο της εισήγησης της ΟΤΔ περιγράφονται στο υπ' αρ. 4647/01-07-2019 έγγραφο της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.

Η θετική γνώμη της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αποτελεί όρο για τη χρηματοδότηση της πράξης και αναφέρεται ρητά, στην απόφαση ανάθεσης και στα συμβατικά κείμενα.

Στην περίπτωση έκδοσης θετικής γνώμης από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ο δικαιούχος προβαίνει στην υπογραφή του εγκεκριμένου σχεδίου σύμβασης. Αντίγραφο της υπογραφείσας σύμβασης και των συνοδευτικών εγγράφων αποστέλλονται από το δικαιούχο στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και στην ΟΤΔ.

Στην περίπτωση αρνητικής γνώμης, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ενημερώνει το δικαιούχο για τους λόγους απόρριψης, καθώς και για τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί για την έκδοση θετικής γνώμης, εφόσον αυτό είναι εφικτό.

Στο πλαίσιο αυτό διευκρινίζονται τα εξής:

α) Στην περίπτωση που το αίτημα του δικαιούχου δε συνοδεύεται από το σύνολο των απαιτούμενων για την εξέταση εγγράφων, η ΟΤΔ, ενημερώνει άμεσα το δικαιούχο, με κοινοποίηση στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, για την υποχρέωση υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων. Τα εν λόγω στοιχεία υποβάλλονται από το δικαιούχο μέσω του ΟΠΣΑΑ, εντός προθεσμίας επτά (7) εργάσιμων ημερών από την επομένη της ενημέρωσης του δικαιούχου.

Παράλληλα με την ηλεκτρονική υποβολή, ο δικαιούχος οφείλει να αποστείλει στην ΟΤΔ όσα δικαιολογητικά δεν αναρτώνται στο ΟΠΣΑΑ. Ως ημερομηνία υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων ή αλλαγών, θεωρείται η ημερομηνία πρωτοκόλλησης του σχετικού διαβιβαστικού, από την ΟΤΔ.

Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του δικαιούχου μέχρι την αποστολή από αυτόν των συμπληρωματικών στοιχείων δεν προσμετράται στην προθεσμία που έχει η ΟΤΔ, στη διάθεση της για να εκφράσει την εισήγησή της.

Άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων ή ελλιπής συμπλήρωση τους ή εκπρόθεσμη υποβολή τους επιφέρει την έκδοση αρνητικής γνώμης από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, κατόπιν εισήγησης της ΟΤΔ. Ο δικαιούχος έχει τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέας προθεσμίας για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Η αντίστοιχη διαδικασία ακολουθείται όταν η διαπίστωση των ελλিপών δικαιολογητικών γίνει από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ενώ η αλληλογραφία με τον δικαιούχο, κοινοποιείται στην ΟΤΔ.

β) Κατά τη διενέργεια του ελέγχου, εάν η ΟΤΔ, διαπιστώσει ότι το αίτημα του δικαιούχου χρειάζεται βελτιωτικές ή υποχρεωτικές αλλαγές, ειδοποιεί άμεσα το δικαιούχο για τα ζητήματα που έχουν ανακύψει, για να τροποποιήσει το αίτημά του.

Ο δικαιούχος οφείλει να υιοθετήσει τις υποχρεωτικές αλλαγές και να υποβάλλει εκ νέου το αίτημα εντός επτά (7) εργάσιμων ημερών, από την επομένη της κοινοποίησης της σχετικής ειδοποίησης από την ΟΤΔ. Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του δικαιούχου μέχρι την επανυποβολή από αυτόν του αιτήματος δεν προσμετράται στην προθεσμία των δέκα (10) εργάσιμων ημερών που έχει η ΟΤΔ στη διάθεσή της για να εκφράσει την εισήγησή της.

Ελλιπής υιοθέτηση των υποχρεωτικών αλλαγών ή άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας επανυποβολής του αιτήματος ή εκπρόθεσμη υποβολή του επιφέρει υποχρεωτικά την έκδοση από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αρνητικής γνώμης, κατόπιν εισήγησης της ΟΤΔ.

Στην περίπτωση αυτή ο δικαιούχος έχει τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέων προθεσμιών για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Η αντίστοιχη διαδικασία ακολουθείται, όταν η διαπίστωση των αλλαγών που απαιτούνται γίνει από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ενώ η αλληλογραφία με τον δικαιούχο, κοινοποιείται στην ΟΤΔ.

γ) Στις περιπτώσεις που η εξέταση της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης διενεργείται κατά την πρώτη αίτηση πληρωμής του δικαιούχου, αν εκφέρει

αρνητική γνώμη η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, τότε ανακαλείται η απόφαση ένταξης της πράξης.

δ) Για τις δημόσιες συμβάσεις που κατά τη φάση αξιολόγησης της αίτησης στήριξης έχει ήδη υπογραφεί η σχετική σύμβαση, η εξέταση της διαδικασίας ανάθεσης δημόσιας σύμβασης διενεργείται κατά την αξιολόγηση του αιτήματος στήριξης και αποτυπώνεται στις λίστες ελέγχου που υπογράφονται από την ΟΤΔ και αποστέλλονται, μαζί με τα απαραίτητα έγγραφα, στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, η οποία τις συνυπογράφει, αναγράφει τις τυχόν παρατηρήσεις της και εκφέρει θετική ή αρνητική γνώμη. Ανάλογα με τη γνώμη της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, αξιολογείται θετικά ή αρνητικά η αίτηση στήριξης.

Όταν η διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης διενεργηθεί μετά το πέρας της διαδικασίας αξιολόγησης των αιτήσεων στήριξης και πριν την ένταξη της πράξης, με ευθύνη του δυνητικού δικαιούχου ενημερώνεται η ΟΤΔ, και η θετική γνώμη από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας για την διαδικασία αυτή, είναι απαραίτητη για την έκδοση της απόφασης ένταξης της πράξης.

Η έγκριση της διαδικασίας θεωρείται ότι έχει γίνει με την ένταξη του έργου και την έκδοση της σχετικής απόφασης, στην οποία πρέπει να γίνεται ρητή αναφορά στα έχοντας υπόψη αυτής.

ε) Οι λεπτομέρειες για την εφαρμογή της μεθοδολογίας εκτίμησης επικινδυνότητας, καθορίζονται στην παρ. 3 άρθρου 40 της υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 απόφασης του Υφυπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης (Β' 5968), όπως ισχύει κάθε φορά.

Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΑΑ

Με την οριστικοποίηση του αποτελέσματος της εξέτασης του αιτήματος έγκρισης διακήρυξης και εφόσον αυτό είναι θετικό και για τα έργα που δημοπρατήθηκαν πριν την έκδοση της απόφασης ένταξης, δημιουργείται αυτόματα από το ΟΠΣΑΑ αίτηση έγκρισης ανάληψης νομικής δέσμευσης. Ο δικαιούχος συμπληρώνει τα στοιχεία του αιτήματος και αφού αυτό εξεταστεί από την ΟΤΔ, το υποβάλλει οριστικά. Ακολούθως η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας καταχωρίζει το αποτέλεσμα της εξέτασης του αιτήματος.

4. Προέγκριση τροποποίησης νομικής δέσμευσης.

Υποβολή φακέλου

Σε περίπτωση τροποποίησης της σύμβασης ο έλεγχος διενεργείται πριν την υπογραφή της τροποποίησης.

Σε κάθε περίπτωση η θετική γνώμη της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αποτελεί όρο για τη πληρωμή του δικαιούχου από την ΟΤΔ.

Ο δικαιούχος υποβάλλει, μέσω του ΟΠΣΑΑ αίτημα για την εξέταση της διαδικασίας τροποποίησης της σύμβασης (νομικής δέσμευσης) συνοδευόμενο από τα απαραίτητα έγγραφα, όπως αυτά περιγράφονται στο υπ' αρ. 4647/01-07-2019 έγγραφο της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, όπως κάθε φορά ισχύει.

Μετά την ηλεκτρονική υποβολή, ο δικαιούχος οφείλει να αποστείλει στην ΟΤΔ, το αίτημα καθώς και τυχόν δικαιολογητικά που δεν αναρτώνται στο ΟΠΣΑΑ.

Η ημερομηνία πρωτοκόλλησης της αποστολής αυτής θεωρείται ως ημερομηνία υποβολής του αιτήματος.

Εξέταση αιτήματος

Η ΟΤΔ, προβαίνει σε εξέταση του αιτήματος με βάση το ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο για τη σύναψη και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων, τους όρους της απόφασης ένταξης της πράξης, καθώς και τους όρους της υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 απόφασης του Υφυπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης (Β' 5968), όπως ισχύει κάθε φορά.

Η ΟΤΔ αποστέλλει την εισήγησή της στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την υποβολή του αιτήματος.

Τα αποτελέσματα της εξέτασης αποτυπώνονται σε Λίστα Εξέτασης τροποποίησης νομικής δέσμευσης και με βάση τα στοιχεία της και την εισήγηση της ΟΤΔ, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, διατυπώνει με απόφαση που υπογράφεται από τον Προϊστάμενο της, γνώμη, θετική ή αρνητική, επί της διαδικασίας τροποποίησης της νομικής δέσμευσης, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την υποβολή της εισήγησης της ΟΤΔ.

Το περιεχόμενο της Λίστας Εξέτασης τροποποίησης νομικής δέσμευσης καθώς και το περιεχόμενο της εισήγησης της ΟΤΔ περιγράφονται στο υπ' αρ. 4647/01-07-2019 έγγραφο της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, όπως κάθε φορά ισχύει.

Η θετική γνώμη της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αποτελεί όρο για τη χρηματοδότηση της πράξης και αναφέρεται ρητά στα συμβατικά κείμενα.

Στην περίπτωση έκδοσης θετικής γνώμης από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας ο δικαιούχος προβαίνει στην υπογραφή του εγκεκριμένου σχεδίου τροποποιημένης σύμβασης, αντίγραφο της οποίας αποστέλλει στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και στην ΟΤΔ. Στην περίπτωση αρνητικής γνώμης, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας ενημερώνει το δικαιούχο για τους λόγους απόρριψης, καθώς και για τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί για την έκδοση θετικής γνώμης, εφόσον αυτό είναι εφικτό.

Στο πλαίσιο αυτό διευκρινίζονται τα εξής:

α) Στην περίπτωση που το αίτημα του δικαιούχου δεν συνοδεύεται από το σύνολο των απαιτούμενων για την εξέταση εγγράφων, η ΟΤΔ, ενημερώνει άμεσα το δικαιούχο, με κοινοποίηση στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, για την υποχρέωση υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων. Τα εν λόγω στοιχεία υποβάλλονται από το δικαιούχο μέσω του ΟΠΣΑΑ, εντός προθεσμίας επτά (7) εργάσιμων ημερών από την επομένη της ενημέρωσης του δικαιούχου.

Παράλληλα με την ηλεκτρονική υποβολή, ο δικαιούχος οφείλει να αποστείλει στην ΟΤΔ όσα δικαιολογητικά δεν αναρτώνται στο ΟΠΣΑΑ. Ως ημερομηνία υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων ή αλλαγών, θεωρείται η ημερομηνία πρωτοκόλλησης του σχετικού διαβιβαστικού, από την ΟΤΔ.

Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του δικαιούχου μέχρι την αποστολή από αυτόν των συμπληρωματικών στοιχείων δεν προσμετράται στην προθεσμία που έχει η ΟΤΔ, στη διάθεση της για να εκφράσει την εισήγησή της.

Άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων ή ελλιπής συμπλήρωση τους ή εκπρόθεσμη υποβολή τους επιφέρει την έκδοση αρνητικής γνώμης από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, κατόπιν εισήγησης της ΟΤΔ.

Ο δικαιούχος έχει τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέας προθεσμίας για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Η αντίστοιχη διαδικασία ακολουθείται, όταν η διαπίστωση των ελλিপών δικαιολογητικών γίνει από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ενώ η αλληλογραφία με τον δικαιούχο, κοινοποιείται στην ΟΤΔ.

β) Κατά τη διενέργεια του ελέγχου, εάν η ΟΤΔ, διαπιστώσει ότι το αίτημα του δικαιούχου χρειάζεται βελτιωτικές ή υποχρεωτικές αλλαγές, ειδοποιεί άμεσα το δικαιούχο για τα ζητήματα που έχουν ανακύψει, για να τροποποιήσει το αίτημά του.

Ο δικαιούχος οφείλει να υιοθετήσει τις υποχρεωτικές αλλαγές και να υποβάλλει εκ νέου το αίτημα εντός επτά (7) εργάσιμων ημερών, από την επομένη της κοινοποίησης της σχετικής ειδοποίησης από την ΟΤΔ. Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του δικαιούχου μέχρι την επανυποβολή από αυτόν του αιτήματος δεν προσμετράται στην προθεσμία των δέκα (10) εργάσιμων ημερών που έχει η ΟΤΔ στη διάθεσή της για να εκφράσει την εισήγησή της.

Ελλιπής υιοθέτηση των υποχρεωτικών αλλαγών ή άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας επανυποβολής του αιτήματος ή εκπρόθεσμη υποβολή του επιφέρει υποχρεωτικά την έκδοση από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αρνητικής γνώμης, κατόπιν εισήγησης της ΟΤΔ.

Στην περίπτωση αυτή ο δικαιούχος έχει τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέων προθεσμιών για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, εξετάζει εάν με την τροποποίηση της νομικής δέσμευσης απαιτείται τροποποίηση της σχετικής απόφασης ένταξης σύμφωνα με την ως άνω περιγραφόμενη διαδικασία.

Η αντίστοιχη διαδικασία ακολουθείται, όταν η διαπίστωση των αλλαγών που απαιτούνται γίνει από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ενώ η αλληλογραφία με τον δικαιούχο, κοινοποιείται στην ΟΤΔ.

Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΑΑ

Με την οριστικοποίηση του αποτελέσματος της εξέτασης του αιτήματος έγκρισης ανάληψης νομικής δέσμευσης και εφόσον αυτό είναι θετικό, δημιουργείται αυτόματα από το ΟΠΣΑΑ νομική δέσμευση.

Προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία τροποποίησης της σύμβασης, ο δικαιούχος δημιουργεί τροποποίηση της νομικής δέσμευσης, μεταβάλλει τα στοιχεία της και την υποβάλλει οριστικά, αφού εξεταστεί από την ΟΤΔ και ακολούθως η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας καταχωρίζει το αποτέλεσμα της εξέτασης του αιτήματος.

Άρθρο 35. Τροποποίηση νομικής δέσμευσης (πλην έργων που εκτελούνται με δημόσιες συμβάσεις)

1. Η διαπίστωση της ανάγκης τροποποίησης της νομικής δέσμευσης μπορεί να προκύψει:

- 1) Με την υποβολή αιτήματος τροποποίησης στοιχείων της πράξης από το δικαιούχο προς την ΟΤΔ. Στο αίτημα θα πρέπει να αναφέρονται τα σημεία τροποποίησης και να τεκμηριώνονται επαρκώς οι λόγοι τροποποίησης στοιχείων της πράξης. Στο αίτημα επισυνάπτονται όλα τα έγγραφα και δικαιολογητικά που τεκμηριώνουν το αίτημα. Αντίστοιχο αίτημα υποβάλλεται και για τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 640/2014.
- 2) Κατά τη διαδικασία παρακολούθησης, της πορείας υλοποίησης της πράξης, στην περίπτωση που διαπιστώνονται αλλαγές στα στοιχεία της πράξης όπως αυτά αποτυπώνονται στην απόφαση ένταξης ή αποκλίσεις κατά την υλοποίηση της πράξης (ενδεικτικά: λόγω διαχειριστικών προβλημάτων, εμπλοκών στην εκτέλεση της πράξης).

2. Οι τροποποιήσεις των νομικών δεσμεύσεων μπορούν να αφορούν:

- 1) τροποποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της πράξης,
- 2) παράταση του χρονοδιαγράμματος ολοκλήρωσης της πράξης,

- 3) αλλαγή στοιχείων του δικαιούχου (όπως για παράδειγμα της νομικής μορφής, της επωνυμίας της επιχείρησης, της μετοχικής σύνθεσης),
- 4) μεταφορές ποσών μεταξύ «κατηγοριών δαπανών»,
- 5) διόρθωση προφανών σφαλμάτων (άρθρο 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 809/2013).

3. Το αίτημα τροποποίησης της νομικής δέσμευσης μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά, υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω του ΟΠΣΑΑ. Μετά την ηλεκτρονική υποβολή, ο δικαιούχος οφείλει να αποστείλει στην ΟΤΔ με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο το αίτημα καθώς και τυχόν δικαιολογητικά που δεν αναρτώνται στο ΟΠΣΑΑ.

Η ημερομηνία πρωτοκόλλησης της αποστολής αυτής θεωρείται ως ημερομηνία υποβολής του αιτήματος.

4. Με την ολοκλήρωση της υποβολής αιτήματος τροποποίησης της νομικής δέσμευσης από το δικαιούχο και τη διαπίστωση της ανάγκης αλλαγής στοιχείων της πράξης, η αρμόδια ΟΤΔ εξετάζει τις διαφοροποιήσεις ιδίως ως προς την σύνδεσή τους με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής.

5. Επιπρόσθετα, πρέπει να τηρούνται οι όροι και προϋποθέσεις ένταξης της πράξης και να μην αλλοιώνεται το αποτέλεσμα της αξιολόγησής της σε βαθμό που να καθιστά την πράξη μη επιλέξιμη προς ένταξη. Επιπλέον, οι σχετικές μεταβολές δεν πρέπει να συνιστούν σημαντική τροποποίηση της πράξης κατά τα οριζόμενα στη παρ. 1 του άρθρου 71, του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013:

- α) παύση ή μετεγκατάσταση μιας παραγωγικής δραστηριότητας εκτός της περιοχής του ΤΠ,
- β) αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος ενός στοιχείου υποδομής η οποία παρέχει σε μια εταιρεία ή δημόσιο οργανισμό αδικαιολόγητο πλεονέκτημα,
- γ) ουσιαστική μεταβολή που επηρεάζει τη φύση, τους στόχους ή την εφαρμογή των όρων ένταξης, που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τους αρχικούς στόχους της πράξης.

6. Ο δικαιούχος έχει ως υποχρέωση στο αίτημα τροποποίησης, να κάνει αναλυτική περιγραφή στα ποσά, και στους λόγους τροποποίησης.

Η αρμόδια ΟΤΔ, αφού εξετάσει το αίτημα, εισηγείται προς την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας την έγκριση ή απόρριψη της τροποποίησης, με απόφαση της ΕΔΠ, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την υποβολή του αιτήματος.

Στη συνέχεια, η ΟΤΔ αποστέλλει το σχετικό αίτημα τροποποίησης της νομικής δέσμευσης του δικαιούχου, μαζί με την σχετική απόφαση της ΕΔΠ, στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ώστε να προβεί σε έγκριση ή απόρριψη της τροποποίησης της νομικής δέσμευσης, με την έκδοση σχετικής απόφασης του οικείου Περιφερειάρχη ή άλλου εξουσιοδοτημένου οργάνου, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών.

Στο πλαίσιο αυτό διευκρινίζονται τα εξής:

α) Στην περίπτωση που το αίτημα του δικαιούχου δε συνοδεύεται από το σύνολο των απαιτούμενων για την εξέταση εγγράφων, η ΟΤΔ ενημερώνει άμεσα το δικαιούχο ηλεκτρονικά, με κοινοποίηση στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, για την υποχρέωση υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων. Τα εν λόγω στοιχεία υποβάλλονται από το δικαιούχο μέσω του ΟΠΣΑΑ, εντός προθεσμίας επτά (7) εργάσιμων ημερών, από την επομένη της ενημέρωσης του δικαιούχου.

Παράλληλα με την ηλεκτρονική υποβολή, ο δικαιούχος οφείλει να αποστείλει στην ΟΤΔ όσα δικαιολογητικά δεν αναρτώνται στο ΟΠΣΑΑ. Ως ημερομηνία υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων ή αλλαγών, θεωρείται η ημερομηνία πρωτοκόλλησης του σχετικού διαβιβαστικού, από την ΟΤΔ. Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του δικαιούχου μέχρι την αποστολή από αυτόν των συμπληρωματικών στοιχείων δεν προσμετράται στην προθεσμία που έχει η ΟΤΔ, στη διάθεσή της για να εκφράσει την εισήγησή της.

Άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων ή ελλιπής συμπλήρωση τους ή εκπρόθεσμη υποβολή τους επιφέρει την έκδοση αρνητικής γνώμης από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, κατόπιν εισήγησης της ΟΤΔ.

Ο δικαιούχος έχει τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέων προθεσμιών για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Η αντίστοιχη διαδικασία ακολουθείται, όταν η διαπίστωση των ελλিপών δικαιολογητικών γίνει από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ενώ η αλληλογραφία με τον δικαιούχο, κοινοποιείται στην ΟΤΔ.

β) Κατά τη διενέργεια του ελέγχου, εάν η ΟΤΔ, διαπιστώσει ότι το αίτημα τροποποίησης της νομικής δέσμευσης χρειάζεται βελτιωτικές ή υποχρεωτικές αλλαγές, ειδοποιεί άμεσα το δικαιούχο για τα ζητήματα που έχουν ανακύψει, για να τροποποιήσει το αίτημά του.

Ο δικαιούχος οφείλει να υιοθετήσει τις υποχρεωτικές αλλαγές και να υποβάλλει εκ νέου το αίτημα εντός επτά (7) εργάσιμων ημερών, από την επομένη της κοινοποίησης της σχετικής ειδοποίησης από την ΟΤΔ. Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του δικαιούχου μέχρι την επανυποβολή από αυτόν του αιτήματος δεν προσμετράται στην προθεσμία των δέκα (10) εργάσιμων ημερών που έχει η ΟΤΔ στη διάθεσή της για να εκφράσει την εισήγησή της.

Ελλιπής υιοθέτηση των υποχρεωτικών αλλαγών ή άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας επανυποβολής του αιτήματος ή εκπρόθεσμη υποβολή του επιφέρει υποχρεωτικά την έκδοση από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αρνητικής γνώμης, κατόπιν εισήγησης της ΟΤΔ.

Στην περίπτωση αυτή ο δικαιούχος έχει τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέων προθεσμιών για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, εξετάζει εάν με την τροποποίηση της νομικής δέσμευσης απαιτείται τροποποίηση της σχετικής απόφασης ένταξης σύμφωνα με την ως άνω περιγραφόμενη διαδικασία.

Η αντίστοιχη διαδικασία ακολουθείται, όταν η διαπίστωση των αλλαγών που απαιτούνται γίνει από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ενώ η αλληλογραφία με τον δικαιούχο, κοινοποιείται στην ΟΤΔ.

7. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αναρτά την απόφαση στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» και εγκρίνει τη νομική δέσμευση στο ΟΠΣΑΑ.

Ακολούθως, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας κοινοποιεί την απόφαση στην αρμόδια ΟΤΔ και αυτή με την σειρά της την αποστέλλει ταχυδρομικά ή με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, με απόδειξη παραλαβής, σε κάθε δικαιούχο.

8. Τροποποιήσεις ήσσονος σημασίας, που δεν επηρεάζουν τα στοιχεία της πράξης (εντός διακριτών τμημάτων), όπως αντικατάσταση υλικού κατασκευής, επουσιώδεις αλλαγές εξοπλισμού, τροποποίηση κωδικών ή εργασιών και μεταφορές ποσών εντός «κατηγοριών δαπανών», που τεκμηριώνεται ότι εξυπηρετούν καλύτερα τις ανάγκες της πράξης και δεν αλλοιώνουν το αποτέλεσμα της αξιολόγησης σε βαθμό που να καθίσταται η πράξη μη επιλέξιμη για ένταξη, κατατίθενται πριν την υποβολή του αιτήματος πληρωμής από τον δικαιούχο και δύναται να γίνονται για λόγους απλοποίησης με ευθύνη της ΟΤΔ και χωρίς προηγούμενη έγκριση της ΕΔΠ, η οποία θα ενημερωθεί αναλυτικά για όλα τα σχετικά αιτήματα σε επόμενη συνεδρίαση της.

9. Η τροποποίηση της νομικής δέσμευσης προηγείται του αιτήματος πληρωμής, εφόσον το αίτημα πληρωμής σχετίζεται με την τροποποίηση.

10. Το πλήθος των τροποποιήσεων των νομικών δεσμεύσεων, που αιτείται ο δικαιούχος, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα οκτώ (8), κατά την διάρκεια του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος υλοποίησης.

11. Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΑΑ

Με την οριστικοποίηση της απόφασης ένταξης στο ΟΠΣΑΑ, δημιουργείται αυτόματα νομική δέσμευση (πρόχειρη). Ο δικαιούχος συμπληρώνει τα απαραίτητα στοιχεία και την υποβάλλει οριστικά, ενημερώνοντας σχετικά την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, με κοινοποίηση στην αρμόδια ΟΤΔ και ακολούθως η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας καταχωρίζει το αποτέλεσμα της εξέτασης του αιτήματος.

Προκειμένου να ξεκινήσει η διαδικασία τροποποίησης της νομικής δέσμευσης, ο δικαιούχος δημιουργεί τροποποίηση της νομικής δέσμευσης, μεταβάλλει τα στοιχεία της και την υποβάλλει οριστικά, αφού την εξετάσει η ΟΤΔ και ακολούθως η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας καταχωρίζει το αποτέλεσμα της εξέτασης του αιτήματος.

Άρθρο 36. Γενικοί κανόνες για τις πράξεις

1. Οι δικαιούχοι του υπομέτρου 19.2 περιγράφονται στο άρθρο 2 της υπ' αρ. 2635/13-09-2017 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 3313), όπως ισχύει.

Στο πλαίσιο της κάθε πρόσκλησης, βάσει και του σχετικού θεσμικού πλαισίου εφαρμογής, η ΟΤΔ δύναται να εξειδικεύει περαιτέρω τους δικαιούχους, σε επίπεδο δράσεων ή υποδράσεων, σε εφαρμογή της εγκεκριμένης τοπικής τους στρατηγικής.

Γενικότερα οι δικαιούχοι δύναται να είναι:

- α. Υφιστάμενα, είτε υπό ίδρυση νομικά πρόσωπα-φορείς. Ειδικά για τις υπό ίδρυση ατομικές επιχειρήσεις και τα φυσικά πρόσωπα, αρκεί η αίτηση στήριξης ενώ για τα νομικά πρόσωπα-φορείς απαιτείται η κατάθεση καταστατικού ή σχεδίου καταστατικού συνημμένο στην αίτηση στήριξης, καθώς και ύπαρξη ΑΦΜ.
- β. Το νομικό πρόσωπο (εταιρικό σχήμα) που έχει συστήσει την ΟΤΔ ή μέλος που την απαρτίζει συμπεριλαμβανομένων και των μελών της ΕΔΠ καθώς επίσης και μέλη του ΔΣ του νομικού προσώπου, σε επίπεδο φορέων. Τα φυσικά πρόσωπα που εκπροσωπούν τους παραπάνω φορείς δεν μπορεί να είναι δικαιούχοι.
- γ. Εργαζόμενος σε ΝΠΙΔ εφόσον δεν κωλύεται από διατάξεις του καταστατικού του ΝΠΙΔ ή εργαζόμενος σε ΝΠΔΔ και στο Δημόσιο τομέα, που διαθέτει σχετική άδεια από Υπηρεσιακό Συμβούλιο ή άλλο αρμόδιο όργανο.

2. Επισημαίνεται ότι τα υπό ίδρυση νομικά πρόσωπα-φορείς :

- α) υποβάλλουν αίτηση στήριξης κάνοντας χρήση του προσωπικού ΑΦΜ του νόμιμου εκπροσώπου, αρκεί να υποβάλλεται σχετική εξουσιοδότηση των υπολοίπων μερών-μελών, νόμιμα εκδοθείσα,
- β) στη συνέχεια και εφόσον η αίτηση στήριξης έχει αξιολογηθεί θετικά, και έχει συμπεριληφθεί στον πίνακα κατάταξης με την ένδειξη «Προς Ένταξη» και για να εκδοθεί η απόφαση ένταξης στα στοιχεία του φορέα, θα πρέπει:

Μέσα σε διάστημα όχι μεγαλύτερο των 6 μηνών από τη σχετική ενημέρωση από την ΟΤΔ να έχουν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες σύστασης του Φορέα και να έχει γίνει τροποποίηση της αρχικής αίτησης στήριξης στο ΟΠΣΑΑ, στα πεδία εκείνα που θα

ταυτοποιούν τη νόμιμη λειτουργία του, ήτοι ΑΦΜ, επωνυμία, στοιχεία επικοινωνίας κλπ και να προστεθεί η «Λίστα Δικαιούχου» με τα νέα στοιχεία στον αρχικό πίνακα κατάταξης.

Με αυτόν τον τρόπο η σχετική απόφαση ένταξης που έπεται, θα εκδοθεί στα νόμιμα στοιχεία του Φορέα.

Για όλα τα παραπάνω θα δίνεται η σχετική δυνατότητα μέσω του ΟΠΣΑΑ διασφαλίζοντας την τροποποίηση μόνο των σχετικών με τα στοιχεία του υπό ίδρυση φορέα, πεδίων.

3. Δικαιούχοι δεν είναι:

- α. Εξωχώριες/υπεράκτιες εταιρείες.
- β. Φυσικά πρόσωπα:
  - αα) του Υπηρεσιακού Πυρήνα της ΟΤΔ,
  - ββ) στελέχη του φορέα (εταιρικό σχήμα), που έχει συστήσει την ΟΤΔ
  - γγ) εκπρόσωποι φορέων στην ΕΔΠ και στο Διοικητικό Συμβούλιο του φορέα (εταιρικό σχήμα) που έχει συστήσει την ΟΤΔ.
- γ. Δυνητικοί δικαιούχοι στους οποίους έχουν επιβληθεί πρόστιμα τα οποία έχουν αποκτήσει τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ, για παραβάσεις εργατικής νομοθεσίας και ειδικότερα για: Παράβαση «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας (3 πρόστιμα/3 έλεγχοι) ή αδήλωτη εργασία (2 πρόστιμα/2 έλεγχοι).

4. Για δράσεις που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και θα εξετασθούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 της Επιτροπής της 17^{ης} Ιουνίου 2014, είναι απαραίτητο να περιέχονται στο φάκελο που θα υποβληθεί προς αξιολόγηση, στοιχεία για να εξετασθεί η εκπλήρωση των προϋποθέσεων του Γενικού και Ειδικού μέρους του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού, όπως θα περιγραφούν στην πρόσκληση.

Άρθρο 37. Μακροχρόνιες Υποχρεώσεις Δικαιούχων

1. Ο δικαιούχος οφείλει να αποδέχεται και να διευκολύνει τους ελέγχους στην έδρα της πράξης, από την ΟΤΔ και τους αρμόδιους φορείς ελέγχου. Σε περίπτωση άρνησης ελέγχου τότε επιστρέφεται το σύνολο της δημόσιας δαπάνης που καταβλήθηκε, με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

2. Ο δικαιούχος οφείλει για περίοδο πέντε (5) ετών, από την τελευταία πληρωμή της πράξης από την ΟΤΔ, να μην προβεί σε:

α) Παύση ή μετεγκατάσταση μιας παραγωγικής δραστηριότητας εκτός της περιοχής προγράμματος.

β) Αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος ενός στοιχείου υποδομής η οποία παρέχει σε μια εταιρεία ή δημόσιο οργανισμό αδικαιολόγητο πλεονέκτημα.

γ) Ουσιαστική μεταβολή που επηρεάζει τη φύση, τους στόχους ή την εφαρμογή των όρων που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τους αρχικούς στόχους. Ως ενδεικτική περίπτωση ουσιαστικής μεταβολής αναφέρεται και η διαπίστωση περί πλημμελούς συντήρησης των έργων από τους δικαιούχους, με αποτέλεσμα αυτά να μην είναι πλέον λειτουργικά.

Παράλληλα, υποχρεούται στην τήρηση των όρων που προβλέπονται στην πρόσκληση, ενώ δεν μπορεί να ενισχυθεί από άλλο εθνικό ή/και συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα για την υλοποίηση της ίδιας πρότασης ή τμήματος αυτής.

Επισημαίνεται, ότι ο δικαιούχος της ενίσχυσης μπορεί να μεταβιβάσει πάγια περιουσιακά στοιχεία που έχει ενισχυθεί, μόνο εάν αυτά αντικατασταθούν από άλλα κυριότητας του φορέα και ανάλογης αξίας, που ανταποκρίνονται στην εξυπηρέτηση της πράξης (στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται ενημέρωση της αρμόδιας ΟΤΔ).

3. Στον δικαιούχο της ενίσχυσης, σε περίπτωση αθέτησης των παραπάνω υποχρεώσεων, επιβάλλεται επιστροφή της δημόσιας επιχορήγησης αναλογικά προς την περίοδο για την οποία δεν εκπληρώθηκαν οι απαιτήσεις.

4. Ο δικαιούχος οφείλει να τηρεί τα κριτήρια επιλογής, για τα οποία βαθμολογήθηκε κατά την αξιολόγηση της αίτησης στήριξης και αποτελούν

μακροχρόνιες υποχρεώσεις, για πέντε (5) έτη από την τελευταία πληρωμή της πράξης από την ΟΤΔ. Σε αντίθετη περίπτωση, αν ένα ή περισσότερα κριτήρια δεν ικανοποιούνται τότε επιστρέφεται, με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, ποσοστό της Δημόσιας Δαπάνης που έχει καταβληθεί, και απορρέει από τον ακόλουθο τύπο:

$$(\alpha-\beta)/100 * \gamma/5 \times \text{Δημόσια Δαπάνη.}$$

Όπου: α η βαθμολογία του κριτηρίου κατά την αξιολόγηση,

β η νέα βαθμολογία του κριτηρίου σύμφωνα με τα ευρήματα του ελέγχου και

γ ο αριθμός των ετών από την τελευταία πληρωμή της πράξης από την ΟΤΔ

Ο παραπάνω τύπος εφαρμόζεται για κάθε κριτήριο επιλογής που ελέγχεται και η προς ανάκτηση Δημόσια Δαπάνη υπολογίζεται αθροιστικά.

Αν η επανεξέταση των κριτηρίων έχει ως αποτέλεσμα η βαθμολογία με την οποία αξιολογήθηκε η αίτηση στήριξης, να είναι μικρότερη της τιμής βάσεως αξιολόγησης για την συγκεκριμένη υποδράση, τότε επιστρέφεται κατ' αναλογία το ποσοστό της Δημόσιας Δαπάνης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 71 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013.

Η προς ανάκτηση Δημόσια Δαπάνη υπολογίζεται με τον ακόλουθο τύπο:

$$\alpha * \Delta\Delta / 5$$

Όπου: α το έτος (1^ο ή 2^ο ή 3^ο ή 4^ο ή 5^ο) κατά το οποίο διενεργείται ο έλεγχος, ύστερα από την τελευταία πληρωμή και ΔΔ η Δημόσια Δαπάνη που καταβλήθηκε.

5. Ο δικαιούχος υποχρεούται κάθε έτος και στα πλαίσια της διάρκειας των μακροχρονίων υποχρεώσεων του να αποστέλλει ηλεκτρονικά ή εγγράφως στην ΟΤΔ, αποδεικτικά τήρησης των μακροχρονίων υποχρεώσεών του.

6. Οι ΟΤΔ διατηρούν λεπτομερείς φακέλους με όλες τις πληροφορίες και τα δικαιολογητικά έγγραφα που απαιτούνται, οι οποίοι φυλάσσονται επί 10 έτη από την ημερομηνία ολοκλήρωσης των πράξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ'. ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.2 «ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ»

Άρθρο 38. Δράσεις που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.2 (Ιδιωτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις)

1. Οι δράσεις που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.2 και τα ποσοστά στήριξης αυτών, περιγράφονται στα άρθρα 3 και 5 της υπ' αρ. 2635/13-09-2017 κοινής υπουργικής απόφασης (Β' 3313), όπως τροποποιήθηκε με την με αρ. 1384/2019 (Β' 1557) απόφαση.

2. Ιδιωτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις: Οι παρεμβάσεις αυτές έχουν επιχειρηματικό χαρακτήρα και συμβάλουν στην ανάπτυξη του δευτερογενή και τριτογενή τομέα της τοπικής οικονομίας. Το σύνολο των παρεμβάσεων που εντάσσονται και υλοποιούνται μέσω των ΤΠ συμβάλουν στην επίτευξη των στόχων της εγκεκριμένης τοπικής στρατηγικής και είναι σύμφωνες με τα όσα προβλέπονται στο κάθε εγκεκριμένο ΤΠ.

3. Αναλυτικότερα, οι ενδεικτικές δράσεις και υποδράσεις που δύναται να υλοποιηθούν, μέσω των ΤΠ, όσον αφορά σε ιδιωτικού χαρακτήρα παρεμβάσεις είναι οι ακόλουθες:

Δράση 19.2.1 Μεταφορά γνώσεων και ενημέρωσης

19.2.1.1 Μεταφορά γνώσεων τομέα και ενημέρωσης στο γεωργικό και το δασικό τομέα.

19.2.1.2 Μεταφορά γνώσεων και ενημέρωσης σε ΜΜΕ αγροτικών περιοχών

Δράση 19.2.2 Ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας περιοχή εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους.

19.2.2.2 Ενίσχυση επενδύσεων στην μεταποίηση, εμπορία και/ή ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν για την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.

19.2.2.3 Ενίσχυση επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.

19.2.2.4 Ενίσχυση επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.

19.2.2.5 Ενίσχυση επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κ.λπ.) με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.

19.2.2.6 Ενίσχυση επενδύσεων οικοτεχνίας και πολυλειτουργικών αγροκτημάτων με σκοπό την εξυπηρέτηση ειδικών στόχων της τοπικής στρατηγικής.

Δράση 19.2.3 Οριζόντια ενίσχυση στην ανάπτυξη / βελτίωση της επιχειρηματικότητας και ανταγωνιστικότητας της περιοχή εφαρμογής

19.2.3.1 Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.

19.2.3.2 Οριζόντια εφαρμογή μεταποίησης, εμπορίας και/ή ανάπτυξης γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα μη γεωργικό προϊόν με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.

19.2.3.3 Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στον τομέα του τουρισμού με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.

19.2.3.4 Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων στους τομείς της βιοτεχνίας, χειροτεχνίας, παραγωγής ειδών μετά την 1η μεταποίηση, και του εμπορίου με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.

19.2.3.5 Οριζόντια εφαρμογή ενίσχυσης επενδύσεων παροχής υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση του αγροτικού πληθυσμού (παιδικοί σταθμοί, χώροι αθλητισμού, πολιτιστικά κέντρα, κ.λπ.) με σκοπό την εξυπηρέτηση των στόχων της τοπικής στρατηγικής.

Δράση 19.2.6 Ανάπτυξη και βελτίωση βιωσιμότητας δασών

19.2.6.2 Επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στην επεξεργασία, κινητοποίηση και εμπορία δασικών προϊόντων.

Δράση 19.2.7 Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών παραγόντων.

19.2.7.1 Πιλοτικά έργα (εκτός γεωργικού τομέα).

19.2.7.2 Ανάπτυξη νέων προϊόντων, πρακτικών, διεργασιών και τεχνολογιών στον τομέα των τροφίμων και της δασοπονίας.

19.2.7.3 Συνεργασία μεταξύ μικρών επιχειρήσεων για διοργάνωση κοινών μεθόδων εργασίας και τη κοινή χρήση εγκαταστάσεων και πόρων καθώς και για την ανάπτυξη και/ή την εμπορία τουριστικών υπηρεσιών, που συνδέονται με τον αγροτουρισμό.

19.2.7.4 Κοινή δράση που αναλαμβάνεται με σκοπό το μετριασμό της αλλαγής κλίματος ή την προσαρμογή σε αυτή.

19.2.7.5 Διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων σε δραστηριότητες που αφορούν την εκπαίδευση σχετικά με το περιβάλλον και τη διατροφή.

19.2.7.6 Διαφοροποίηση των γεωργικών δραστηριοτήτων σε δραστηριότητες που αφορούν την υγειονομική περίθαλψη, την κοινωνική ένταξη και τη γεωργία που στηρίζεται από τις τοπικές κοινότητες.

19.2.7.7 Οριζόντια και κάθετη συνεργασία μεταξύ φορέων της αλυσίδας εφοδιασμού για τη δημιουργία, την ανάπτυξη και την προώθηση βραχέων αλυσίδων και τοπικών αγορών.

19.2.7.8 Κοινές προσεγγίσεις σε ότι αφορά τα περιβαλλοντικά έργα και τις τρέχουσες περιβαλλοντικές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικής διαχείρισης των υδάτων, της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της διατήρησης των γεωργικών τοπίων.

Άρθρο 39. Ιδιωτική Συμμετοχή

1. Η ιδιωτική συμμετοχή του δικαιούχου, σε ότι αφορά την πράξη, αποτελεί την διαφορά της Δημόσιας Δαπάνης από το Συνολικό Προϋπολογισμό του έργου.
2. Για την κάλυψη της ιδιωτικής συμμετοχής, ο δυνητικός δικαιούχος της ενίσχυσης μπορεί να χρησιμοποιήσει ιδίους πόρους ή/και δάνειο ή/και συνδυασμό τους. Το δάνειο που θα χρησιμοποιηθεί είναι δυνατόν να υποστηρίζεται από χρηματοδοτικά εργαλεία συγχρηματοδοτούμενα από τα Ευρωπαϊκά Διαθρωπτικά και Επενδυτικά Ταμεία
3. Σε περίπτωση που χρηματοδοτικά εργαλεία συνδυάζονται με επιχορηγήσεις:
  - α) οι διατάξεις που ισχύουν για τα χρηματοδοτικά εργαλεία εφαρμόζονται σε όλες τις μορφές στήριξης για τις εν λόγω πράξεις,
  - β) πρέπει να τηρούνται οι ισχύοντες κανόνες της Ένωσης περί κρατικών ενισχύσεων και συνδυασμού επιχορηγήσεων με τα χρηματοδοτικά εργαλεία,
  - γ) πρέπει να διενεργούνται χωριστές λογιστικές εγγραφές για την κάθε μορφή στήριξης,
  - δ) μπορεί ο συνδυασμός τους να καλύπτει την ίδια δαπάνη υπό τον όρο ότι το άθροισμα όλων των συνδυασμένων μορφών στήριξης δεν υπερβαίνει το συνολικό ποσό της συγκεκριμένης δαπάνης (το τμήμα χρηματοδοτικού εργαλείου μαζί με την Επιχορήγηση να είναι μικρότερο ή ίσο του επιχορηγούμενου π/υ του επενδυτικού σχεδίου),
  - ε) οι επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του Μέτρου δεν χρησιμοποιούνται για την αποπληρωμή στήριξης που ελήφθη από χρηματοδοτικά εργαλεία,

στ) τα χρηματοδοτικά εργαλεία δεν χρησιμοποιούνται για τη προχρηματοδότηση επιχειρήσεων.

Επισημαίνεται ότι όταν το χρηματοδοτικό εργαλείο εμπεριέχει ενίσχυση, το ΑΙΕ αυτής σωρεύει με την επιχορήγηση κατά τον υπολογισμό του ορίου που θέτουν οι Κανονισμοί χορήγησης των ενισχύσεων. Το ΑΙΕ που υπολογίζεται, αφαιρείται από την επιχορήγηση κατά την τελευταία πληρωμή.

4. Η απόδειξη της ιδιωτικής συμμετοχής δύναται να τεκμηριώνεται, είτε με υπεύθυνη δήλωση του δικαιούχου, είτε με σχετικό τραπεζικό έγγραφο, είτε με την απόδειξη κατοχής άλλου άμεσα ρευστοποιήσιμου τίτλου όπως μετοχές και ομόλογα.

5. Ειδικά για τις πράξεις που ενισχύονται μέσω του άρθρου 14 του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 της Επιτροπής η ιδιωτική συμμετοχή του δικαιούχου της ενίσχυσης πρέπει να ανέρχεται σε τουλάχιστον 25% των επιλέξιμων δαπανών, είτε μέσω ιδίων πόρων είτε μέσω εξωτερικής χρηματοδότησης και ειδικότερα μέσω εγκεκριμένου τραπεζικού δανεισμού (η έγκριση του δανείου προαπαιτείται της έκδοσης της απόφασης ένταξης της πράξης) και με μορφή που δεν ενέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης. Όταν γίνεται χρήση υπεύθυνης δήλωσης περί ιδίων πόρων, θα πρέπει να αναγράφεται ότι σε περίπτωση δανεισμού, που θα ανέρχεται στο ως άνω ποσοστό, το δάνειο θα πρέπει να είναι ελεύθερο από κάθε είδους κρατική ενίσχυση, συμπεριλαμβανομένων τυχόν εγγυήσεων ή επιδοτήσεων επιτοκίου, ή δανείου με ευνοϊκότερους όρους χορήγησης μέσω κάθε είδους χρηματοδοτικών εργαλείων.

6. Η απουσία κάθε κρατικής στήριξης, πρέπει να επιβεβαιώνεται καθ' όλη τη διάρκεια της υλοποίησης του έργου που χρηματοδοτείται και σε όλα τα στάδια (αίτηση, προκαταβολή, ενδιάμεσες πληρωμές, τελική πληρωμή) προκειμένου η εν λόγω ενίσχυση να είναι συμβατή.

7. Επισημαίνεται ότι σε περίπτωση που η κάλυψη της Ιδιωτικής Συμμετοχής αποτελεί βαθμολογούμενο κριτήριο, η προσκόμιση υπεύθυνης δήλωσης βαθμολογείται με μηδέν (0).

Άρθρο 40. Περίοδος Επιλεξιμότητας Δαπανών

1. Ως έναρξη της περιόδου επιλεξιμότητας των δαπανών θεωρείται η οριστική υποβολή της αιτήσεως από το δικαιούχο στο Πληροφορικό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ) με εξαίρεση τις πράξεις που εμπίπτουν στον Κανονισμό (ΕΕ) 1407/2013 η επιλεξιμότητα των οποίων ξεκινάει από την ημερομηνία έγκρισης του εκάστοτε ΤΠ. Δαπάνες που πραγματοποιούνται και εξοφλούνται πριν την τελική ένταξη της πράξης, γίνονται με αποκλειστική ευθύνη του δικαιούχου. Δεν είναι επιλέξιμες οι δαπάνες των οποίων το φυσικό αντικείμενο έχει ολοκληρωθεί πριν την υποβολή αίτησης στήριξης στην ΟΤΔ, ανεξάρτητα αν ο δυνητικός δικαιούχος έχει εκτελέσει ή όχι τις σχετικές πληρωμές.

2. Όσον αφορά στις γενικές δαπάνες που αναφέρονται στο άρθρο 47 παρ. 1, περίπτωση ι, είναι επιλέξιμες:

α. Από την ημερομηνία έγκρισης του τοπικού προγράμματος, για χρήση των Κανονισμών (ΕΕ) 1305/2013 και 1407/2013.

β. Από την ημερομηνία οριστικής υποβολής της αίτησης στήριξης για χρήση των Κανονισμών (ΕΕ) 651/2014 και 702/2014.

Οι γενικές δαπάνες για να είναι επιλέξιμες πρέπει να αφορούν αποκλειστικά το προτεινόμενο έργο.

3. Ειδικότερα, όσον αφορά στις πράξεις οι οποίες υλοποιούνται δυνάμει των Κανονισμών (ΕΕ) 651/2014 και 702/2014 πρέπει να πληρείται ο χαρακτήρας κινήτρου και για τον σκοπό αυτό δεν πρέπει να έχει γίνει έναρξη εργασιών του υπό ενίσχυση σχεδίου, πριν από την υποβολή της αίτησης ενίσχυσης από τους δικαιούχους. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες (όπως η λήψη αδειών και η εκπόνηση μελετών σκοπιμότητας), καθώς και η αγορά γης, που πραγματοποιούνται πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης δεν αναιρούν τον χαρακτήρα κινήτρου. Στην περίπτωση αυτή αποτελούν μη επιλέξιμη δαπάνη.

Άρθρο 41. Είδος της ενίσχυσης, ποσά στήριξης, Χρηματοδοτικό σχήμα, Ένταση της ενίσχυσης

1. Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιχορήγησης και το ύψος της υπολογίζεται βάσει των επιλέξιμων δαπανών.

2. Ο συνολικός προϋπολογισμός κάθε αίτησης στήριξης δυνητικού δικαιούχου ενίσχυσης δεν μπορεί να υπερβεί τις 600.000 € για πράξεις που αφορούν σε υποδομές ή/και εξοπλισμό και τις 100.000€ για πράξεις που αφορούν σε άυλες ενέργειες.

Κάθε δυνητικός δικαιούχος μπορεί να πραγματοποιήσει πράξη με προϋπολογισμό στα ανωτέρω όρια. Ωστόσο, απαραίτητη προϋπόθεση για την ένταξη μιας πράξης αποτελεί η διαθεσιμότητα των πόρων της Πρόσκλησης.

3. Σε περίπτωση χρήσης του καθεστώτος de minimis του Κανονισμού (ΕΕ) 1407/2013, η μέγιστη Δημόσια Δαπάνη μπορεί να ανέλθει στις 200.000€ την τριετία συναθροίζοντας και τυχόν ενισχύσεις που έχουν ληφθεί ή θα ληφθούν, από άλλα μέτρα που υπάγονται στο καθεστώς de minimis σε οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών σε επίπεδο ενιαίας επιχείρησης.

4. Ο ΦΠΑ, είναι επιλέξιμος, κατά το μέρος που δεν είναι ανακτήσιμος δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας.

5. Ο προϋπολογισμός που διαμορφώνεται μετά την εξέταση - αξιολόγηση του κάθε αιτήματος στήριξης αποτελεί τον συνολικό εγκεκριμένο προϋπολογισμό του έργου. Δεν μπορεί να δικαιολογηθεί οποιαδήποτε αύξηση του συνολικού εγκεκριμένου προϋπολογισμού του έργου.

6. Η ένταση της ενίσχυσης των αιτήσεων στήριξης, ο εφαρμοζόμενος κανονισμός χορήγησης της ενίσχυσης ανά υποδράση και οι ειδικοί όροι ανά υποδράση για το σύνολο των προκηρυσσόμενων υποδράσεων στο πλαίσιο της παρούσας, παρουσιάζονται αναλυτικά στο Παράρτημα IV του προτύπου της Πρόσκλησης.

7. Σε κάθε περίπτωση, η ένταση της ενίσχυσης, σε όρους παρούσας αξίας κατά το χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης, δεν υπερβαίνει τα ανώτατα ποσοστά σύμφωνα με τα οριζόμενα στους Κανονισμούς (ΕΕ) 702/2014 και 651/2014.

Άρθρο 42. Πρόσκληση – Δημοσιότητα

1. Η σύνταξη σχεδίου/προτύπου πρόσκλησης, γίνεται από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.

Η ΟΤΔ εκδίδει πρόσκληση για την υποβολή αιτήσεων στήριξης, προς τους δυνητικούς δικαιούχους, η οποία προηγουμένως έχει εγκριθεί από την ΕΔΠ. Η πρόσκληση δύναται να αφορά μία ή και περισσότερες υποδράσεις του ΤΠ.

2. Το περιεχόμενο της πρόσκλησης περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων. Ειδικότερα, στο πλαίσιο της πρόσκλησης η ΟΤΔ παρέχει στους δυνητικούς δικαιούχους σαφείς και λεπτομερείς πληροφορίες τουλάχιστον σχετικά με:

- 1) τις προκηρυσσόμενες υποδράσεις,
- 2) σύντομη περιγραφή των υποδράσεων με ενδεικτική παράθεση των πράξεων/ενεργειών που προβλέπει το ΤΠ,
- 3) τους δικαιούχους των υποδράσεων,
- 4) την περιοχή εφαρμογής και την καταληκτική ημερομηνία της πρόσκλησης,
- 5) τον τόπο και το χρονικό διάστημα κατά το οποίο μπορούν να υποβάλλονται οι αιτήσεις στήριξης,
- 6) το συνολικό ποσό της δημόσιας ενίσχυσης που διατίθεται, τα ποσά και ποσοστά στήριξης ανά υποδράση και το ανώτατο ύψος συνολικού επιλέξιμου κόστους ανά πράξη,
- 7) τις προϋποθέσεις και τους όρους επιλεξιμότητας τους οποίους πρέπει να πληρούν οι δυνητικοί δικαιούχοι, καθώς και τα κριτήρια επιλογής,
- 8) το υπόδειγμα της αίτησης στήριξης και τα απαιτούμενα δικαιολογητικά που τη συνοδεύουν, ανάλογα με τη φύση του έργου,
- 9) τη διαδικασία υποβολής των αιτήσεων στήριξης μέσω του ΠΣΚΕ,
- 10) τις διαδικασίες για το διοικητικό έλεγχο των αιτήσεων στήριξης και τις σχετικές χρονικές περιόδους, όπως στάδια αξιολόγησης, αρμόδιοι φορείς, δυνατότητα, τρόπος και προθεσμίες υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής,

- 11) τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των δικαιούχων μετά την ένταξή τους στην υποδράση, ιδίως:
- 11.1. τις υποχρεώσεις τήρησης των δεσμεύσεων που απορρέουν από την ένταξή τους στο πρόγραμμα,
  - 11.2. της τήρησης και παροχής των απαραίτητων στοιχείων,
  - 11.3. της εφαρμογής δράσεων ενημέρωσης ή δημοσιότητας, όπου απαιτείται,
  - 11.4. της αποδοχής ελέγχων και επιτόπιων επισκέψεων από όλα τα εθνικά και κοινοτικά όργανα, καθώς και τις προβλεπόμενες κυρώσεις σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων εκ μέρους τους,
- 12) τα σημεία, τα αντίστοιχα στελέχη και το διαδικτυακό τόπο για την παροχή σχετικών πληροφοριών,
- 13) τους εγκεκριμένους Πίνακες Τιμών Μονάδων για παρεμβάσεις που αφορούν υποδομές.

Για τη διευκόλυνση των δυνητικών δικαιούχων, η πρόσκληση δύναται να συνοδεύεται ή να παραπέμπει σε αναλυτικό οδηγό, με λεπτομέρειες σχετικά με τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες, καθώς και την παροχή διευκρινίσεων για τη συμπλήρωση και υποβολή της αίτησης στήριξης.

3. Το σχέδιο της πρόσκλησης αποστέλλεται από την ΟΤΔ στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, η οποία προβαίνει στον έλεγχο της διαδικασίας έκδοσης προσκλήσεων από τις ΟΤΔ, καθώς και για τη διασφάλιση των ακολούθων:

- 1) της συμβατότητας με τους στόχους της μέτρου/υπομέτρου/δράσης/υποδράσης, όπως αυτοί έχουν αποτυπωθεί στο εγκεκριμένο τοπικό πρόγραμμα καθώς και στο ισχύον Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης,
- 2) της συμβατότητας με τα ισχύοντα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής,
- 3) της συμβατότητας με το θεσμικό πλαίσιο,
- 4) της σαφούς και εξαντλητικής ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχής τους στην υποδράση,
- 5) της συλλογής όλων των απαιτούμενων δεδομένων για την παρακολούθηση των δεικτών.

Το αργότερο εντός 20 ημερών από την παραλαβή του σχετικού αιτήματος της ΟΤΔ, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας δίνει την σύμφωνη γνώμη για τη δημοσιοποίησή της, η οποία διαβιβάζεται μαζί με τυχόν παρατηρήσεις στην ΟΤΔ, που τις ενσωματώνει στην πρόσκληση.

4. Κατόπιν η πρόκληση αποστέλλεται από την ΟΤΔ στην ΕΥΚΕ για τελική έγκριση, σύμφωνα με την υπ' αρ. 74391/ΕΥΚΕ2634/13-07-2016 εγκύκλιο Υφυπουργού Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού.

Μετά την έγκρισή της από την ΕΥΚΕ, η ΟΤΔ την αποστέλλει στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, με σκοπό την ανάρτηση στην ιστοσελίδα του ΠΑΑ 2014 – 2020 και τα στοιχεία της πρόσκλησης μεταφέρονται στο ΠΣΚΕ, με κατάλληλη υπηρεσία διαδικτύου, που παρέχεται από το ΟΠΣΑΑ.

Το κείμενο που δημοσιεύεται από την ΟΤΔ, μπορεί να αποτελεί περίληψη της πλήρους πρόσκλησης και να παραπέμπει σε αναλυτικό πληροφοριακό υλικό, το οποίο τίθεται στη διάθεση των ενδιαφερομένων σε έντυπη και σε ηλεκτρονική μορφή, είτε από την έδρα των εμπλεκόμενων φορέων, είτε μέσω του διαδικτύου.

Η δημοσίευση της πρόσκλησης γίνεται κατ' ελάχιστον μέσω του τύπου και ηλεκτρονικά. Ειδικότερα, περίληψη της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος πρέπει κατ' ελάχιστον να δημοσιευθεί μία φορά σε μία εφημερίδα ευρείας κυκλοφορίας στην περιοχή παρέμβασης του ΤΠ, ενώ θα πρέπει να είναι διαθέσιμη και στην ιστοσελίδα της ΟΤΔ.

Σε κάθε περίπτωση η πρόσκληση θα πρέπει να διατηρηθεί αναρτημένη, τουλάχιστον 60 ημέρες στην ιστοσελίδα των ΟΤΔ.

Η δημοσιότητα θα πρέπει να περιλαμβάνει την δημοσιοποίηση της πρόσκλησης η οποία πρέπει περιέχει κατ' ελάχιστον:

- 1) τις προκηρυσσόμενες υποδράσεις,
- 2) σύντομη περιγραφή των υποδράσεων με ενδεικτική παράθεση των πράξεων/ενεργειών που προβλέπει το ΤΠ,
- 3) τον επιλέξιμο προϋπολογισμό και τη δημόσια δαπάνη, των υποδράσεων,
- 4) τους δικαιούχους των υποδράσεων,
- 5) την ένταση ενίσχυσης των υποδράσεων,

6) την περιοχή εφαρμογής και την καταληκτική ημερομηνία της πρόσκλησης.

Επίσης, ενδείκνυται η λήψη πρόσθετων μέτρων δημοσιοποίησης, όπως:

- 1) οργάνωση ανοικτών ημερίδων ενημέρωσης,
- 2) οργάνωση Γραφείου Υποστήριξης (Help Desk), ώστε να παρέχονται κατά ενιαίο και τυποποιημένο τρόπο πληροφορίες προς τους δυνητικούς δικαιούχους.

Άρθρο 43. Αίτηση Στήριξης

1. Οι δυνητικοί δικαιούχοι μπορούν, μετά τη δημοσιοποίηση της σχετικής πρόσκλησης, να υποβάλλουν αιτήσεις στήριξης σύμφωνα με το υπόδειγμα που περιλαμβάνεται στην εν λόγω πρόσκληση. Η προθεσμία υποβολής των προτάσεων των δυνητικών δικαιούχων δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 60 ημερών από την πρώτη δημοσίευση της πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος. Οι εν λόγω αιτήσεις περιλαμβάνουν, τουλάχιστον τα ακόλουθα:

- α. στοιχεία του αιτούντος,
- β. στοιχεία και φωτογραφική απεικόνιση της υφιστάμενης κατάστασης του προτεινόμενου έργου, εκτός άυλων ενεργειών,
- γ. μέγεθος επιχείρησης, μέσω υποδείγματος δήλωσης σχετικά με τα στοιχεία που αφορούν την ιδιότητα ΜΜΕ μιας επιχείρησης, (Παράρτημα Ι Κανονισμός (ΕΕ) 651/2014),
- δ. στοιχεία σώρευσης κρατικών ενισχύσεων, όπου απαιτείται,
- ε. αναλυτική περιγραφή της προτεινόμενης πράξης,
- στ. αναλυτικό προϋπολογισμό της προτεινόμενης πράξης,
- ι. δικαιολογητικά που να αποδεικνύουν το «εύλογο κόστος» των αιτούμενων προς ενίσχυσης δαπανών,
- ια. στοιχεία για τον υπολογισμό των κοινών και ειδικών δεικτών αξιολόγησης,
- ιβ. ειδικές πληροφορίες ανάλογα με την υποδράση,

ιγ. τεκμηρίωση του είδους και του ύψους των δαπανών, ώστε να συνάδουν με τη φύση, τους στόχους και την λειτουργικότητα του επενδυτικού σχεδίου,

ιδ. δήλωση δικαιούχου ότι θα διευκολύνει κάθε έλεγχο της ΟΤΔ και των αρμόδιων φορέων.

2. Η αίτηση υποβάλλεται στο ΠΣΚΕ, μέσω κατάλληλων προσωπικών κωδικών πρόσβασης που αποκτάει ο κάθε δυνητικός δικαιούχος.

Εφόσον η αίτηση υποβληθεί επιτυχώς στο ΠΣΚΕ, λαμβάνει μοναδικό κωδικό και ημερομηνία οριστικοποίησης, από την οποία τεκμαίρεται το εμπρόθεσμο της υποβολής.

3. Μετά την ηλεκτρονική υποβολή, οι δυνητικοί δικαιούχοι οφείλουν, εντός προθεσμίας που καθορίζεται στην πρόσκληση και δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δέκα (10) ημέρες, να αποστείλουν στην ΟΤΔ αποδεικτικό κατάθεσης της αίτησης στήριξης, όπως παράγεται από το ΠΣΚΕ, μαζί με φυσικό φάκελο ο οποίος θα περιέχει:

α. Την αίτηση στήριξης, έτσι όπως υποβλήθηκε και τυπώθηκε από το ΠΣΚΕ.

β. Όλα τα δικαιολογητικά που δύναται να εκπληρώνουν τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής, όπως αυτά τίθενται στις προσκλήσεις των ΟΤΔ.

Η κάθε πρόσκληση θα προσδιορίζει τα δικαιολογητικά που θα υποβάλλονται ηλεκτρονικά μέσω του ΠΣΚΕ.

4. Η ΟΤΔ έχει την δυνατότητα να ζητήσει, εκτός περιπτώσεων αυτεπάγγελτης αναζήτησης δικαιολογητικών, σε πρωτότυπο οποιοδήποτε δικαιολογητικό για το οποίο, αμφιβάλει για την γνησιότητά του ή τα σχέδια σε ηλεκτρονική μορφή, στο αρχικό λογισμικό που παρήχθησαν.

5. Οι αιτούντες μπορούν να διορθώνουν την αίτηση στήριξης και τα συνυποβληθέντα δικαιολογητικά, ακόμη και μετά την οριστική υποβολή της, μέχρι τρεις (3) τουλάχιστον εργάσιμες ημέρες πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής, που προβλέπεται στη σχετική πρόσκληση.

Σε περίπτωση διόρθωσης η διαδικασία έχει ως εξής:

α. Υποβολή και οριστικοποίηση της αρχικής αίτησης στο ΠΣΚΕ.

- β. Υποβολή φυσικού φακέλου στην ΟΤΔ, με αριθμό πρωτοκόλλου.
- γ. Αίτημα ηλεκτρονικά στο Helpdesk της ΜΟΔ (support@mou.gr) για αποοριστικοποίηση της αίτησης, από τον δικαιούχο, στο οποίο θα παραθέτει το ΑΦΜ του, τους λόγους αποοριστικοποίησης και συνημμένα φωτοτυπία της ταυτότητας του.
- δ. Υποβολή και οριστικοποίηση της διορθωμένης αίτησης στο ΠΣΚΕ.
- ε. Υποβολή του διορθωμένου φυσικού φακέλου στην ΟΤΔ, με αριθμό πρωτοκόλλου.
6. Σε κάθε περίπτωση ως ημερομηνία έναρξης επιλεξιμότητας λαμβάνεται η ημερομηνία της τελευταίας οριστικοποίησης.
7. Η ΟΤΔ διατηρεί και τους δύο φακέλους στο αρχείο της. Αξιολογεί τον διορθωμένο φάκελο.
8. Πέραν των ανωτέρω οι αιτούντες δύναται να ανακαλέσουν την αίτησης στήριξης μετά από σχετικό αίτημά τους, που προβλέπεται στη σχετική πρόσκληση σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 809/2014.
9. Σε περίπτωση ένταξης της πράξης ο δικαιούχος έχει δικαίωμα με σχετικό αίτημα στην ΟΤΔ να ανακαλέσει εν μέρει την αίτηση στήριξης, με αίτημα τροποποίησης ή εν όλω με αίτημα ανάκλησης ένταξης της πράξης, έτσι όπως περιγράφεται στο άρθρο 13.
10. Επιτρέπεται η κατάθεση μόνο μίας αίτησης στήριξης ανά ΑΦΜ ανά Υποδράση, στα πλαίσια της ίδιας πρόσκλησης ανά ΤΠ για όλη την περίοδο 2014 -2020. Εξαίρεση για τεχνικούς λόγους αποτελεί η κατάθεση αίτησης στην υποδράση 19.2.2.6 που υποστηρίζεται από άνω του ενός καθεστώτος ενίσχυσης, με την προϋπόθεση ότι ο συνολικός αιτούμενος επιλέξιμος προϋπολογισμός ανά δυνητικό δικαιούχο δεν θα υπερβαίνει αυτόν του άρθρου 30.
11. Επιτρέπεται η συμμετοχή φυσικού ή νομικού προσώπου σε περισσότερες από μια αιτήσεις στήριξης στα πλαίσια της ίδιας υποδράσης ανά ΤΠ, εφόσον τα ποσοστά συμμετοχής του στα νομικά πρόσωπα που καταθέτουν τις αιτήσεις στήριξης, δεν υπερβαίνουν αθροιστικά το 100% για όλη την περίοδο 2014 -2020.

Δεν θεωρείται διαφορετική υποδράση, η διαφοροποίηση μεταξύ οριζόντιας εφαρμογής μιας υποδράσης και εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους στο ίδιο ΤΠ, εφόσον το περιεχόμενο της υποδράσης είναι το ίδιο (άρθρο 3 ΚΥΑ 2635/13-09-2017, (Β' 3313)).

12. Με την υποβολή της αίτησης στήριξης, ο δυνητικός δικαιούχος αποδέχεται ότι τα στοιχεία του δημοσιοποιούνται σύμφωνα με το άρθρο 111 του Κανονισμού (ΕΕ) 1306/2013, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://transpay.opkepe.gr> και τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 9 και στο άρθρο 10 του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014. Οι πληροφορίες αυτές οργανώνονται και είναι προσβάσιμες με τυποποιημένο τρόπο βάσει του Παραρτήματος III Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 και ενδέχεται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας από τις αρχές ελέγχου και διερεύνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Χώρας. Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 9 του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παρ. 2γ του ίδιου άρθρου δημοσιεύονται εντός έξι μηνών από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης και παραμένουν διαθέσιμες επί τουλάχιστον 10 έτη από την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Επιπλέον ο δυνητικός δικαιούχος αποδέχεται την περαιτέρω επεξεργασία από τις αρμόδιες υπηρεσίες των προσωπικών δεδομένων, συμπεριλαμβανομένων και των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Σε κάθε περίπτωση τηρούνται οι κείμενες διατάξεις περί προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Άρθρο 44. Διοικητικός Έλεγχος Αιτήσεων Στήριξης

1. Σκοπός της διαδικασίας είναι η διασφάλιση της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των δυνητικών δικαιούχων κατά το διοικητικό έλεγχο (αξιολόγηση) των αιτήσεων στήριξης και η επιλογή από την ΟΤΔ των αιτήσεων που θα ενισχυθούν στο πλαίσιο του τοπικού προγράμματος.

2. Ο διοικητικός έλεγχος των αιτήσεων στήριξης, συμπεριλαμβανομένης της εξέτασης των προσφυγών, διενεργείται από εισηγητές που ορίζονται με απόφαση

της ΕΔΠ. Οι εισηγητές, υποβάλλουν την εισήγησή τους στην ΕΔΠ, η οποία καταλήγει με δικαίωμα τροποποιήσεων στην αξιολόγηση της πρότασης.

Οι εισηγητές δύναται να είναι:

- α. στελέχη της ΟΤΔ,
- β. άλλα στελέχη του φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ,
- γ. υπάλληλοι άλλων φορέων του Δημοσίου ή και ανεξάρτητοι αξιολογητές. Στην περίπτωση ανεξάρτητων εισηγητών, η επιλογή τους γίνεται υποχρεωτικά, μετά από πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος που διενεργεί η ΟΤΔ.

Σε κάθε περίπτωση εξασφαλίζεται ότι άτομα που έχουν λειτουργήσει ως εισηγητές αξιολόγησης της αίτησης στήριξης δε συμμετέχουν στη διαδικασία εξέτασης προσφυγής που αφορά τη συγκεκριμένη αίτηση.

Επιπλέον, εξασφαλίζεται ότι για τα άτομα που μετέχουν στη παραπάνω διαδικασία, δεν συντρέχουν λόγοι σύγκρουσης συμφερόντων, μέσω υποβολής υπεύθυνης δήλωσης.

Επίσης, στις περιπτώσεις όπου ο φορέας (εταιρικό σχήμα) που έχει συστήσει την ΟΤΔ είναι ο δυνητικός δικαιούχος της στήριξης, ο διοικητικός έλεγχος της αίτησης στήριξης διενεργείται από πρόσωπα ανεξάρτητα από την εν λόγω ΟΤΔ.

3. Στον διοικητικό έλεγχο, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 48, του Κανονισμού (ΕΕ) 809/2014, περιλαμβάνεται επαλήθευση των παρακάτω σημείων:

- α. της εμπρόθεσμης υποβολής της αίτησης στήριξης και της πληρότητας αυτής,
- β. της επιλεξιμότητας του δικαιούχου,
- γ. των κριτηρίων επιλεξιμότητας, των δεσμεύσεων και άλλων υποχρεώσεων που συνδέονται με την ενέργεια για την οποία ζητείται στήριξη,
- δ. της συμμόρφωσης με τα κριτήρια επιλογής,
- ε. της επιλεξιμότητας των δαπανών της πράξης,
- στ. του εύλογου χαρακτήρα των υποβληθεισών δαπανών του άρθρου 67 παρ. 1 στοιχείο α) του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013, εξαιρουμένων των συνεισφορών σε είδος και του κόστους απόσβεσης.

4. Πράξεις των οποίων το φυσικό αντικείμενο δεν οδηγεί σε έργο ολοκληρωμένου και λειτουργικού χαρακτήρα, δεν είναι επιλέξιμες για ενίσχυση.

5. Στη συνέχεια γίνεται η αξιολόγηση όλων των αιτήσεων στήριξης και βαθμολόγηση όλων των κριτηρίων επιλογής και προσδιορίζεται ο συνολικός εγκρινόμενος προϋπολογισμός και το ισχύον ποσοστό στήριξης, λαμβάνοντας υπόψη και το «εύλογο κόστος» των προτεινόμενων δαπανών.

Σε κάθε περίπτωση ο ανωτέρω περιγραφόμενος διοικητικός έλεγχος και η βαθμολόγηση όλων των κριτηρίων επιλογής ολοκληρώνεται για κάθε αίτηση στήριξης ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα οποιουδήποτε σταδίου.

6. Με βάση τα παραπάνω, η ΟΤΔ συντάσσει Πίνακα Αποτελεσμάτων, που περιλαμβάνει: τις παραδεκτές και τις μη παραδεκτές αιτήσεις στήριξης, οι οποίες κατατάσσονται ενιαία ανά υποδράση και με φθίνουσα βαθμολογική σειρά, με την ένδειξη «παραδεκτή» ή «μη παραδεκτή»

Πιο αναλυτικά στον Πίνακα Αποτελεσμάτων (προσωρινό) περιλαμβάνονται:

α. οι αιτήσεις που κρίνονται παραδεκτές προς στήριξη, των οποίων ο συνολικός προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης δεν υπερβαίνει αθροιστικά τον αντίστοιχο της πρόσκλησης και των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη του ελαχίστου ορίου που έχει τεθεί στην πρόσκληση για τη συγκεκριμένη υποδράση,

β. οι αιτήσεις οι οποίες, κρίνονται μεν παραδεκτές, των οποίων ο συνολικός προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης υπερβαίνει αθροιστικά, τον αντίστοιχο της πρόσκλησης και των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη του ελαχίστου ορίου που έχει τεθεί στην πρόσκληση για τη συγκεκριμένη υποδράση, αλλά λόγω εξάντλησης της διατιθέμενης δημόσιας δαπάνης της πρόσκλησης στη συγκεκριμένη υποδράση δεν δύναται να ενταχθούν,

γ. οι αιτήσεις που κρίνονται «μη παραδεκτές» προς στήριξη και οι λόγοι απόρριψής τους,

δ. το οικονομικό αντικείμενο και η βαθμολογία όλων των αιτήσεων στήριξης, έτσι όπως διαμορφώθηκε από το διοικητικό έλεγχο.

7. Η διαδικασία αξιολόγησης αναλυτικά έχει ως εξής:

α. Οι εισηγητές αξιολόγησης ορίζονται από την ΕΔΠ και είναι κατάλληλων ειδικοτήτων αναφορικά με το είδος της εκάστοτε αξιολογούμενης πράξης. Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης είναι δυνατή η χρήση εμπειρογνομόνων.

β. Ο συντονιστής της ΟΤΔ χρεώνει στους εισηγητές αξιολόγησης φακέλους αίτησης στήριξης προς αξιολόγηση.

γ. Οι εισηγητές συντάσσουν την εισήγησή τους.

δ. Η ΟΤΔ ελέγχει το καθεστώς de minimis μέσω της υποβαλλόμενης υπεύθυνης δήλωσης καθώς και μέσω του ΠΣΚΕ www.sorefsis.gr/soreusis/.

ε. Η ΕΔΠ λαμβάνοντας υπόψη την εισήγηση αξιολόγησης ολοκληρώνει την αξιολόγηση.

Οι εισηγήσεις υποβάλλονται στην ΕΔΠ για έγκριση και ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης και τη σύνταξη του Προσωρινού Πίνακα Αποτελεσμάτων. Σε περίπτωση που η γνώμη της ΕΔΠ αποκλίνει από αυτή των εισηγητών κατόπιν κατάλληλης τεκμηρίωσης, διαμορφώνεται ανάλογα ο Προσωρινός Πίνακας Αποτελεσμάτων.

στ. Ο Προσωρινός Πίνακας Αποτελεσμάτων αποστέλλεται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των αιτήσεων στήριξης από την ΕΔΠ, καταχωρούνται στο ΠΣΚΕ στο οποίο αναρτώνται οι εισηγήσεις των εισηγητών αξιολόγησης και η αξιολόγηση της ΕΔΠ σε ξεχωριστά έγγραφα.

Κατά την αξιολόγηση η ΟΤΔ δύναται να ζητήσει, εγγράφως την υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας, που περιγράφεται στην πρόσκληση.

Συμπληρωματικά στοιχεία είναι αυτά τα οποία, διορθώνουν προφανή σφάλματα της αίτησης ή των δικαιολογητικών που προβλέπονταν στην πρόσκληση και εκδόθηκαν πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης.

Οι διευκρινίσεις είναι στοιχεία που ζητούνται με σκοπό την αποσαφήνιση των υποβληθέντων στοιχείων και την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου της αίτησης στήριξης.

Σε περίπτωση που κάποιο δικαιολογητικό δεν έχει υποβληθεί, λόγω καθυστέρησης του αρμόδιου φορέα στην έκδοσή του, τότε ο δυνητικός δικαιούχος μπορεί να υποβάλει την αίτηση που έχει καταθέσει στον φορέα, με την προϋπόθεση ότι αυτή έχει ημερομηνία προγενέστερη της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης στήριξης. Αν το σχετικό δικαιολογητικό επηρεάζει το αποτέλεσμα της αξιολόγησης, ο δυνητικός δικαιούχος θα πρέπει να το προσκομίσει πριν το πέρας της αξιολόγησης, στην αρμόδια ΟΤΔ, στο πλαίσιο της διαδικασίας υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων.

Ο δυνητικός δικαιούχος υποβάλει στην ΟΤΔ, τα παραπάνω έγγραφα με υπογεγραμμένη επιστολή υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων.

8. Οι δαπάνες, ως προς το εύλογο του κόστους τους, αξιολογούνται με χρήση κατάλληλου συστήματος αξιολόγησης, όπως δαπάνες αναφοράς (πίνακας τιμών ΟΤΔ), σύγκριση των διαφόρων προσφορών, διασταυρωτικός έλεγχος προσφορών ομοειδών προϊόντων άλλων πράξεων ή με τη χρήση διαδικτύου, από τους εισηγητές της αξιολόγησης.

Επίσης, η ΟΤΔ οφείλει επιπλέον να λαμβάνει υπόψη τους και τους επίσημους τιμοκαταλόγους των προμηθευτών καθώς και με διαθέσιμες σχετικές μελέτες προσδιορισμού του εύλογου κόστους που έχουν καταρτιστεί για τον σκοπό αυτό και έχουν υποστηρίξει βάσεις δεδομένων τιμών αναφοράς μηχανολογικού εξοπλισμού και κτιριακών υποδομών, εφόσον αυτές είναι διαθέσιμες και επικαιροποιημένες.

Για τον υπολογισμό του εύλογου κόστους, ο υποψήφιος προσκομίζει οικονομικές προσφορές για λοιπές δαπάνες πλην κτιριακών υποδομών. Εφόσον το μοναδιαίο ανά τεμάχιο κόστος αυτών υπερβαίνει, σε αξία τα 1.000€, ή τα 5.000€ συνολικού ποσού ανά είδος, απαιτούνται τρεις (3) συγκρίσιμες προσφορές για το εν λόγω τεμάχιο, ενώ για ποσά κάτω των ανωτέρω ορίων τουλάχιστον δύο (2). Οι συγκρίσιμες προσφορές αφορούν ομοειδή και εφάμιλλα προϊόντα. Η ΟΤΔ καλείται να αξιολογήσει τόσο τις οικονομικές παραμέτρους των προσφορών, όσο και τις ποιοτικές. Έτσι είναι δυνατό να γίνει δεκτή μια προσφορά η οποία δεν είναι η πιο συμφέρουσα οικονομικά, αρκεί ο δυνητικός δικαιούχος να τεκμηριώνει και η ΟΤΔ

να αποδέχεται, την μοναδικότητα ή την υψηλή ποιότητα ή τις ειδικές προδιαγραφές που προσφέρει το προμηθευόμενο προϊόν.

Όσον αφορά στις δαπάνες που αφορούν κτιριακές υποδομές ο έλεγχος του «εύλογου κόστους» θα πραγματοποιείται μέσω σχετικών εγκεκριμένων Πινάκων Τιμών Μονάδος. Οι Πίνακες αυτοί θα προτείνονται από την ΟΤΔ και θα εγκρίνονται από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας σε συνάρτηση με τα στοιχεία διαθέσιμων σχετικών μελετών που έχουν καταρτιστεί για τον σκοπό αυτό, στο πλαίσιο της έγκρισης της πρώτης πρόσκλησης και θα αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της. Οι Πίνακες αυτοί δύναται να επικαιροποιούνται στο πλαίσιο της διαδικασίας έγκρισης μεταγενέστερων προσκλήσεων εφόσον από στοιχεία προκύπτει σχετική ανάγκη.

9. Στην περίπτωση εμπλοκής ανεξάρτητων εισηγητών, η αναγγελία της πρόσκλησης που έχει διενεργηθεί για την επιλογή αυτών, έχει συμπεριλάβει όλους τους προσήκοντες κανόνες και ενέργειες διαφάνειας και δημοσιότητας (σε τοπικό επίπεδο).

10. Μετά την ολοκλήρωση της κατάθεσης και του φυσικού φακέλου των αιτήσεων στήριξης στην ΟΤΔ, ο συντονιστής ορίζει στελέχη της ΟΤΔ τα οποία θα πραγματοποιήσουν επιτόπια επίσκεψη στον προτεινόμενο χώρο υλοποίησης όλων των πράξεων, προκειμένου να διαπιστωθεί η υφιστάμενη κατάσταση. Τα αποτελέσματα της επιτόπιας επίσκεψης αποτυπώνονται σε έκθεση αυτοψίας, η οποία συνοδεύεται από φωτογραφική αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης. Η έκθεση αυτοψίας συνοδεύει, την εισήγηση αξιολόγησης των αιτήσεων στήριξης προς την ΕΔΠ. Εξαιρούνται της διαδικασίας οι άυλες ενέργειες.

Όταν λόγω των μέτρων που έχουν θεσπιστεί για την αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19 δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί επίσκεψη στον τόπο της επένδυσης στο χρονικό διάστημα από 11/3/2020 έως τη λήξη των μέτρων, η επιτόπια επίσκεψη, μπορεί να αντικατασταθεί με οποιοδήποτε συναφές αποδεικτικό υλικό (π.χ. φωτογραφίες με γεωσήμανση).

11. Σε περίπτωση που ένας δυνητικός δικαιούχος επιθυμεί την έναρξη της υλοποίησης της πράξης, αμέσως μετά την οριστικοποίηση της αίτησής του, τότε ο δυνητικός δικαιούχος το γνωστοποιεί εγγράφως στην ΟΤΔ η οποία κατά

προτεραιότητα πραγματοποιεί επιτόπια επίσκεψη για την διαπίστωση της υφιστάμενης κατάστασης.

12. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας διενεργεί δειγματοληπτικό διοικητικό έλεγχο μετά και την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης από την ΕΔΠ.

Ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος της αξιολόγησης από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, αναρτάται ως επισυναπτόμενο έγγραφο στο ΠΣΚΕ. Ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος διενεργείται τουλάχιστον στο 5% του αριθμού των αιτήσεων στήριξης της εκάστοτε πρόσκλησης.

Σε περίπτωση που ο φορέας που έχει συστήσει την ΟΤΔ, είτε φορείς μέλη της ΟΤΔ, είτε φορείς μέλη της ΕΔΠ, είτε φορείς μέλη του Δ.Σ. του φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ, είναι αιτούντες, τότε οι αιτήσεις τους τίθεται αυτομάτως στον δειγματοληπτικό έλεγχο από την ΕΥΔ (ΕΠ) οικείας Περιφέρειας, πέραν του δείγματος του 5%.

Σε περίπτωση που ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος έχει ευρήματα, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας οφείλει να αυξήσει το δείγμα στο 10%, του αριθμού των αιτήσεων στήριξης.

Σε περίπτωση που ο δειγματοληπτικός διοικητικός έλεγχος έχει ευρήματα που τεκμηριώνουν συστηματικό λάθος, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας καλεί την ΟΤΔ να επαναξιολογήσει όλες τις αιτήσεις στήριξης και η διαδικασία επαναλαμβάνεται από την αρχή.

13. Μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας δειγματοληπτικού ελέγχου από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας δημοσιοποιείται ο Πίνακας Αποτελεσμάτων ο οποίος συνοδεύεται από σαφείς πληροφορίες για την πρόσβαση των αιτούντων στο αναλυτικό αποτέλεσμα του διοικητικού ελέγχου, όπως αυτό απεικονίζεται στο ΠΣΚΕ, για τη δυνατότητα υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής, τον τρόπο, τον τόπο και τις προθεσμίες υποβολής της εν λόγω προσφυγής.

Ο Πίνακας Αποτελεσμάτων δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο μέσο για την ενημέρωση των αιτούντων. Επιπλέον, η ΟΤΔ ενημερώνει και ατομικά τον κάθε αιτούντα για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης, με απόδειξη παραλαβής αναφέροντας το δικαίωμα κάθε δυνητικού δικαιούχου για την υποβολή

ενδικοφανούς προσφυγής και ότι ο εν λόγω Πίνακας Αποτελεσμάτων θεωρείται προσωρινός και η οριστικοποίησή του θα προέλθει μετά την εξέταση των τυχόν υποβληθεισών προσφυγών, λαμβανομένου υπόψη της οριστικοποίησης της βαθμολογικής ακολουθίας των δυνητικών δικαιούχων και τη διαθεσιμότητα των οικονομικών πόρων ανά υποδράση.

14. Συστήνεται Επιτροπή Ενδικοφανών Προσφυγών με απόφαση της ΕΔΠ. Η διαδικασία ενστάσεων ακολουθεί την παρ. 7 του άρθρου 43 της υπ' αρ. 137675/ΕΥΘΥ1016/19-12-2018 (Β' 5968) Υπουργικής Απόφασης του Υφυπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, όπως ισχύει κάθε φορά.

Επιπλέον, εξασφαλίζεται ότι για τα άτομα που μετέχουν στη παραπάνω διαδικασία, δεν συντρέχουν λόγοι σύγκρουσης συμφερόντων, μέσω υποβολής κατάλληλης δήλωσης.

15. Ο δυνητικός δικαιούχος κάνοντας χρήση της ιστοσελίδας του ΠΣΚΕ (www.ependyseis.gr) υποβάλει την προσφυγή του επί των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης με την ανάλογη τεκμηρίωση εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά (7) εργάσιμων ημερών από την επομένη της έγγραφης ενημέρωσής του, ο δυνητικός δικαιούχος οριστικοποιεί την προσφυγή του στο ΠΣΚΕ και αποστέλλει το αίτημά του μαζί με δικαιολογητικά (όπου απαιτούνται), στην ΟΤΔ. Η προσφυγή εξετάζεται από την Επιτροπή Ενδικοφανών Προσφυγών εντός δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την επόμενη της ημερομηνίας υποβολής του πλήρους αιτήματος προσφυγής. Το παραπάνω χρονικό διάστημα εξέτασης των προσφυγών ορίζεται σαφώς στην πρόσκληση. Τα μέλη της Επιτροπής Ενδικοφανών Προσφυγών δεν πρέπει να έχουν συμμετάσχει στην αξιολόγηση της ίδιας πράξης, για την οποία έχει υποβληθεί προσφυγή.

Τα αποτελέσματα της εξέτασης των προσφυγών, αποτυπώνονται στο ΠΣΚΕ.

16. Επιπλέον, η ΟΤΔ ενημερώνει και ατομικά όλους τους αιτούντες προσφυγών για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης αυτών, με απόδειξη παραλαβής.

17. Η ΕΔΠ δύναται με την ολοκλήρωση της διαδικασίας αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένης και της εξέτασης των ενδικοφανών προσφυγών, με απόφαση της να εγκρίνει αιτήσεις στήριξης, μιας ή περισσότερων υποδράσεων,

κατά φθίνουσα σειρά βαθμολογίας (και μεγαλύτερη της ελάχιστης τεθείσας από την ΟΤΔ βαθμολογίας), πέραν του προϋπολογισμού της συγκεκριμένης υποδράσης, εφόσον υπάρχουν διαθέσιμες πιστώσεις:

- α. είτε κατόπιν απόφασής της, για υπερδέσμευση της τρέχουσας πρόσκλησης, μέχρι το 110% του προϋπολογισμού της εκάστοτε πρόσκλησης,
- β. είτε κατόπιν απόφασής της από ανακατανομή πόρων εντός θεματικών κατευθύνσεων του ΤΠ, χωρίς αύξηση του προϋπολογισμού της πρόσκλησης,
- γ. είτε από ανακατανομή πόρων μεταξύ θεματικών κατευθύνσεων του ΤΠ, χωρίς αύξηση του προϋπολογισμού της πρόσκλησης,
- δ. είτε από υπερδέσμευση της τρέχουσας πρόσκλησης, πέραν του 110% του προϋπολογισμού της εκάστοτε πρόσκλησης.

Στην περίπτωση (δ) θα πρέπει η ΟΤΔ να αιτηθεί υπερδέσμευση πόρων από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020. Η ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 αποφασίζει σε συνεργασία με την ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 για την έγκριση ή όχι του σχετικού αιτήματος.

Η ΕΔΠ, για λόγους επιτάχυνσης της πορείας του Προγράμματος, μπορεί με τεκμηριωμένη απόφαση της, μετά τον δειγματοληπτικό έλεγχο αξιολόγησης από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και πριν τη διαδικασία των ενδικοφανών προσφυγών, να εγκρίνει αιτήσεις στήριξης, μέχρι του 90% της διαθέσιμης δημόσιας δαπάνης, δηλαδή το ποσό της προκήρυξης συν το ποσό της υπερδέσμευσης μετά από σχετική απόφαση της ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 και ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 και τυχόν άλλα διατιθέμενα ποσά, σύμφωνα με τις ως άνω περιγραφόμενες διαδικασίες (α-δ). Η απόφαση αυτή της ΕΔΠ, αποστέλλεται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, με κοινοποίηση στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας εκδίδει απόφαση ένταξης πράξεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 12.

18. Με βάση το αποτέλεσμα της εξέτασης των προσφυγών και την τυχόν μεταβολή των πόρων της πρόσκλησης, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 17 του παρόντος άρθρου, συντάσσεται ο Πίνακας Κατάταξης της αρχικής αξιολόγησης συμπεριλαμβανομένων και των προτάσεων που εξετάσθηκαν στο πλαίσιο των προσφυγών και εγκρίνεται με απόφαση της ΕΔΠ, η οποία δεν μπορεί να αποκλίνει

από αυτή της Επιτροπής Ενδικοφανών Προσφυγών, με τις τελικά επιλεγμένες αιτήσεις στήριξης.

Σε περιπτώσεις ισοβαθμούντων δυνητικών δικαιούχων, εντάσσονται όλοι εφόσον επαρκεί ο προϋπολογισμός της υποδράσης. Σε αντίθετη περίπτωση δεν εντάσσεται κανείς από τους ισοβαθμούντες.

Ο Πίνακας Κατάταξης συντάσσεται από την ΟΤΔ και αποστέλλεται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.

Μετά την ολοκλήρωση της παραπάνω διαδικασίας δημοσιοποιείται, με κάθε πρόσφορο μέσο ο Πίνακας Κατάταξης.

19. Όλες οι αιτήσεις στήριξης και τα αποτελέσματα των διοικητικών ελέγχων αυτών μεταφέρονται στο ΟΠΣΑΑ με κατάλληλη υπηρεσία διαδικτύου που παρέχεται από το ΠΣΚΕ.

Άρθρο 45. Τροποποίηση Τεχνικών Δελτίων Πράξεων

1. Η διαπίστωση της ανάγκης τροποποίησης της πράξης μπορεί να προκύψει:

1. Με την υποβολή αιτήματος τροποποίησης στοιχείων της πράξης από το δικαιούχο προς την ΟΤΔ. Στο αίτημα θα πρέπει να αναφέρονται τα σημεία τροποποίησης και να τεκμηριώνονται επαρκώς οι λόγοι τροποποίησης στοιχείων της πράξης. Στο αίτημα επισυνάπτονται όλα τα έγγραφα και δικαιολογητικά που τεκμηριώνουν το αίτημα. Αντίστοιχο αίτημα υποβάλλεται και για τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας, σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 640/2014.
2. Κατά τη διαδικασία παρακολούθησης, της πορείας υλοποίησης της πράξης, στην περίπτωση που διαπιστώνονται αλλαγές στα στοιχεία της πράξης όπως αυτά αποτυπώνονται στην απόφαση ένταξης ή αποκλίσεις κατά την υλοποίηση της πράξης (λόγω διαχειριστικών προβλημάτων, εμπλοκών στην εκτέλεση της πράξης κ.α.).

2. Οι τροποποιήσεις των πράξεων μπορούν να αφορούν:

- 1) τροποποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της Πράξης,
- 2) παράταση του χρονοδιαγράμματος ολοκλήρωσης της Πράξης,
- 3) αλλαγή στοιχείων του δικαιούχου (της νομικής μορφής, της επωνυμίας της επιχείρησης, της μετοχικής σύνθεσης κλπ.),
- 4) μεταφορές ποσών μεταξύ «Κατηγοριών δαπανών»,
- 5) διόρθωση προφανών σφαλμάτων (άρθρο 4 Κανονισμός (ΕΕ) 809/2013).

3. Το αίτημα τροποποίησης της πράξης μαζί με τα σχετικά δικαιολογητικά, υποβάλλεται ηλεκτρονικά μέσω του ΠΣΚΕ. Μετά την ηλεκτρονική υποβολή, ο δικαιούχος οφείλει να αποστείλει στην ΟΤΔ, με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, το αίτημα και τυχόν δικαιολογητικά που δεν επισυνάπτονται στο ΠΣΚΕ.

Εξαιρεση αποτελούν περιπτώσεις τροποποίησης που δεν μπορούν να υποβληθούν στο ΠΣΚΕ χωρίς την προηγούμενη σύμφωνη γνώμη της ΕΔΠ και της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας (π.χ. τροποποίηση της νομικής μορφής του δικαιούχου, η οποία οδηγεί σε αλλαγή ΑΦΜ). Στην περίπτωση αυτή ο δικαιούχος ζητά εγγράφως την σύμφωνη γνώμη της ΕΔΠ και της ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας πριν την υποβολή του αιτήματος στο ΠΣΚΕ.

4. Με την ολοκλήρωση της υποβολής αιτήματος τροποποίησης της πράξης από το δικαιούχο και τη διαπίστωση της ανάγκης αλλαγής στοιχείων της πράξης, η αρμόδια ΟΤΔ εξετάζει τις διαφοροποιήσεις ιδίως ως προς την σύνδεσή τους με τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής.

Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να τηρούνται οι όροι και προϋποθέσεις ένταξης της πράξης και να μην αλλοιώνεται το αποτέλεσμα της αξιολόγησής της σε βαθμό που να καθιστά την πράξη μη επιλέξιμη προς ένταξη. Επιπλέον, οι σχετικές μεταβολές δεν πρέπει να συνιστούν σημαντική τροποποίηση της πράξης κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 71, παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013:

- 1) παύση ή μετεγκατάσταση μιας παραγωγικής δραστηριότητας εκτός της περιοχής του ΤΠ,
- 2) αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος ενός στοιχείου υποδομής η οποία παρέχει σε μια εταιρεία ή δημόσιο οργανισμό αδικαιολόγητο πλεονέκτημα,

3) ουσιαστική μεταβολή της πράξης, που επηρεάζει τη φύση της, τους στόχους της ή την εφαρμογή των όρων ένταξης που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τους αρχικούς στόχους της πράξης.

Ο δικαιούχος έχει ως υποχρέωση, στο αίτημα τροποποίησης, να κάνει αναλυτική περιγραφή στα ποσά, και στους λόγους τροποποίησης.

5. Η αρμόδια ΟΤΔ, αφού εξετάσει το αίτημα, εισηγείται προς την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας την έγκριση ή απόρριψη της τροποποίησης, με απόφαση της ΕΔΠ, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την υποβολή του αιτήματος.

Στη συνέχεια, η ΟΤΔ αποστέλλει το σχετικό αίτημα τροποποίησης του ΤΔΠ του δικαιούχου, μαζί με την σχετική απόφαση της ΕΔΠ, στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, ώστε να προβεί σε έγκριση ή απόρριψη της τροποποίησης του ΤΔΠ, με την έκδοση σχετικής απόφασης του οικείου Περιφερειάρχη ή άλλου εξουσιοδοτημένου οργάνου, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών.

Στο πλαίσιο αυτό διευκρινίζονται τα εξής:

α) Στην περίπτωση που το αίτημα του δικαιούχου δε συνοδεύεται από το σύνολο των απαιτούμενων για την εξέταση εγγράφων, η ΟΤΔ ενημερώνει άμεσα το δικαιούχο ηλεκτρονικά, με κοινοποίηση στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, για την υποχρέωση υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων. Τα εν λόγω στοιχεία υποβάλλονται από το δικαιούχο με ηλεκτρονική υποβολή προς την ΟΤΔ, εντός προθεσμίας επτά (7) εργάσιμων ημερών, από την επομένη της ενημέρωσης του δικαιούχου.

Άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων ή ελλιπής συμπλήρωση τους ή εκπρόθεσμη υποβολή τους επιφέρει την έκδοση αρνητικής γνώμης από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, κατόπιν εισήγησης της ΟΤΔ.

Ο δικαιούχος έχει τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέων προθεσμιών για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

β) Κατά τη διενέργεια του ελέγχου, εάν η ΟΤΔ ή η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, διαπιστώσει ότι το αίτημα τροποποίησης του ΤΔΠ, χρειάζεται βελτιωτικές ή

υποχρεωτικές αλλαγές, η ΟΤΔ ειδοποιεί άμεσα το δικαιούχο για τα ζητήματα που έχουν ανακύψει και αξιολογεί αρνητικά το σχετικό αίτημα στο ΠΣΚΕ .

Ο δικαιούχος οφείλει να υιοθετήσει τις υποχρεωτικές αλλαγές και να υποβάλλει εκ νέου το αίτημα εντός επτά (7) εργάσιμων ημερών, από την επομένη της κοινοποίησης της σχετικής ηλεκτρονικής ειδοποίησης από την ΟΤΔ. Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του δικαιούχου μέχρι την επανυποβολή από αυτόν του αιτήματος δεν προσμετράται στην προθεσμία των δέκα (10) εργάσιμων ημερών που έχει η ΟΤΔ στη διάθεσή της για να εκφράσει την εισήγησή της.

Ελλιπής υιοθέτηση των υποχρεωτικών αλλαγών ή άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας επανυποβολής του αιτήματος ή εκπρόθεσμη υποβολή του επιφέρει υποχρεωτικά την έκδοση από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αρνητικής γνώμης. Στην περίπτωση αυτή ο δικαιούχος έχει τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέων προθεσμιών για την ολοκλήρωση της διαδικασίας.

6. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, εξετάζει εάν με την τροποποίηση του ΤΔΠ απαιτείται τροποποίηση της σχετικής απόφασης ένταξης σύμφωνα με την ως άνω περιγραφόμενη διαδικασία.

Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αναρτά την απόφαση στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ».

Ακολούθως, η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας κοινοποιεί με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο την απόφαση στην αρμόδια ΟΤΔ. Η ΟΤΔ εγκρίνει την τροποποίηση στο ΠΣΚΕ και ενημερώνει το ΟΠΣΑΑ. Στην συνέχεια την αποστέλλει με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο σε κάθε δικαιούχο, στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις που έχουν δηλωθεί κατά την αίτηση στήριξης.

7. Τροποποιήσεις ή σσνος σημασίας που δεν επηρεάζουν τα στοιχεία της πράξης (εντός διακριτών τμημάτων) π.χ. αντικατάσταση υλικού κατασκευής, επουσιώδεις αλλαγές εξοπλισμού, τροποποίηση κωδικών ή εργασιών, κλπ και μεταφορές ποσών εντός «Κατηγοριών Δαπανών», που τεκμηριώνεται ότι εξυπηρετούν καλύτερα τις ανάγκες της επένδυσης, οι οποίες σε κάθε περίπτωση δεν αλλοιώνουν τα αποτελέσματα της αξιολόγησης σε βαθμό που καθίσταται η επένδυση μη επιλέξιμη

προς ένταξη, κατατίθενται πριν την υποβολή του αιτήματος πληρωμής από τον δικαιούχο και δύναται να γίνονται για λόγους απλοποίησης με ευθύνη της ΟΤΔ και χωρίς προηγούμενη έγκριση της ΕΔΠ, η οποία θα ενημερωθεί αναλυτικά για όλα τα σχετικά αιτήματα σε επόμενη συνεδρίαση της.

8. Η τροποποίηση του ΤΔΠ προηγείται του αιτήματος πληρωμής, εφόσον το αίτημα πληρωμής σχετίζεται με την τροποποίηση.

Το πλήθος των τροποποιήσεων των πράξεων, που αιτείται ο δικαιούχος, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα έξι (6), κατά την διάρκεια του εγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος υλοποίησης.

Άρθρο 46. Γενικοί κανόνες για τις πράξεις

1. Δικαιούχοι είναι ΟΤΑ Α & Β βαθμού και φορείς τους, Φορείς Δημοσίου Τομέα, ιδιωτικοί φορείς με καταστατικό σκοπό την υλοποίηση αντίστοιχων έργων, καθώς και φυσικά ή νομικά πρόσωπα, σύμφωνα και με την επιλεξιμότητα που καθορίζεται σε κάθε ΤΠ της ΟΤΔ. Η ίδια η ΟΤΔ μπορεί επίσης να είναι δικαιούχος με την έννοια του άρθρου 2 στοιχείο 10 Κανονισμός (ΕΕ) 1303/2013, εφόσον αφορά σε έργο με συλλογική ή εδαφική διάσταση ή δημιουργεί ένα πλαίσιο (μελέτες, υποδομές, κατάρτιση κ.λπ.) που απαιτούνται για την εφαρμογή της στρατηγικής.

Στο πλαίσιο της κάθε πρόσκλησης, βάσει και του σχετικού θεσμικού πλαισίου εφαρμογής, η ΟΤΔ δύναται να εξειδικεύει περαιτέρω τους δικαιούχους, σε επίπεδο δράσεων ή υποδράσεων, σε εφαρμογή της εγκεκριμένης τοπικής τους στρατηγικής.

Γενικότερα οι δικαιούχοι δύναται να είναι:

α. υφιστάμενες, είτε υπό ίδρυση επιχειρήσεις. Ειδικά για τις υπό ίδρυση ατομικές επιχειρήσεις, αρκεί η αίτηση στήριξης ενώ για τα νομικά πρόσωπα απαιτείται η κατάθεση καταστατικού ή σχεδίου καταστατικού συνημμένο στην αίτηση στήριξης καθώς και απόκτηση ΑΦΜ,

β. το νομικό πρόσωπο (εταιρικό σχήμα) που έχει συστήσει την ΟΤΔ ή μέλος που την απαρτίζει συμπεριλαμβανομένων και των μελών της ΕΔΠ καθώς επίσης και

μέλη του ΔΣ του νομικού προσώπου, σε επίπεδο φορέων. Τα φυσικά πρόσωπα που εκπροσωπούν τους παραπάνω φορείς δεν μπορεί να είναι δικαιούχοι,

γ. εργαζόμενος σε ΝΠΙΔ εφόσον δεν κωλύεται από διατάξεις του καταστατικού της ΝΠΙΔ ή εργαζόμενος σε ΝΠΔΔ και στο Δημόσιο τομέα, που διαθέτει σχετική άδεια από Υπηρεσιακό Συμβούλιο ή άλλο αρμόδιο όργανο, για επιχειρηματική δραστηριότητα.

2. Επισημαίνεται ότι οι υπό ίδρυση επιχειρήσεις:

α) υποβάλλουν αίτηση στήριξης κάνοντας χρήση του προσωπικού ΑΦΜ του νόμιμου εκπροσώπου,

β) υποχρεούνται πριν την υπογραφή της σύμβασης να έχουν συστήσει το νομικό πρόσωπο του φορέα, να έχουν αποκτήσει ΑΦΜ και να προσκομίσουν την έναρξη δραστηριότητας στην ΟΤΔ:

αα) επτά (7) ημερολογιακές ημέρες από την δημοσιοποίηση του Πίνακα Αποτελεσμάτων, σε περίπτωση εγκεκριμένης αίτησης ή

ββ) επτά (7) ημερολογιακές ημέρες από την δημοσιοποίηση του Πίνακα Κατάταξης, σε περίπτωση εγκεκριμένης αίτησης από την διαδικασία των ενστάσεων.

3. Οι δικαιούχοι θα πρέπει να δραστηριοποιούνται ή να δραστηριοποιηθούν σε επιλέξιμους τομείς δραστηριότητας (ΚΑΔ), οι οποίοι δεν έρχονται σε αντίθεση με την παρούσα.

4. Δικαιούχοι δεν είναι:

α. Εξωχώριες /υπεράκτιες εταιρείες.

β. Προβληματικές επιχειρήσεις με βάση τον ορισμό της προβληματικής επιχείρησης στον Κανονισμό (ΕΕ) 651/2014 αρ. 2 σημείο 18 ή στον Κανονισμό (ΕΕ) 702/2014 αρ. 2 σημείο 14 κατά περίπτωση. Η συγκεκριμένη διάταξη δεν αφορά σε πράξεις που ενισχύονται βάσει των Κανονισμών (ΕΕ) 1305/2013, 1407/2013 και του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 22).

γ. Φυσικά πρόσωπα:

αα) του Υπηρεσιακού Πυρήνα της ΟΤΔ.

ββ) στελέχη του φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ.

γγ) εκπρόσωποι φορέων στην ΕΔΠ και στο Διοικητικό Συμβούλιο του φορέα (εταιρικό σχήμα) που έχει συστήσει την ΟΤΔ

δ. Δυνητικοί δικαιούχοι στους οποίους έχουν επιβληθεί πρόστιμα τα οποία έχουν αποκτήσει τελεσίδικη και δεσμευτική ισχύ, για παραβάσεις εργατικής νομοθεσίας και ειδικότερα για: Παράβαση «υψηλής» ή «πολύ υψηλής» σοβαρότητας (3 πρόστιμα/ 3 έλεγχοι) ή αδήλωτη εργασία (2 πρόστιμα/2 έλεγχοι).

ε. Νομικά πρόσωπα, στα οποία μετέχει ως εταίρος, εκπρόσωπος φορέα που συμμετέχει στην ΕΔΠ ή/και στο Διοικητικό Συμβούλιο του φορέα που έχει συστήσει την ΟΤΔ.

στ. Δυνητικοί δικαιούχοι, οι οποίοι είναι υπόχρεοι σε ανάκτηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης κατόπιν προηγούμενης απόφασης της ΕΕ σε περίπτωση χρήσης των Κανονισμών (ΕΕ) 651/2014, 702/2014.

5. Αναλυτικά οι υποδράσεις και τα καθεστώτα ενίσχυσης των ΤΠ περιγράφονται στο άρθρο 3 της ΚΥΑ 2635/13-09-2017 (Β' 3313). Για τις ανάγκες της παρούσας οι υποδράσεις αναφέρονται, σύμφωνα με την κωδικοποίηση της εν λόγω ΚΥΑ.

6. Ο συνολικός προϋπολογισμός κάθε αίτησης στήριξης δυνητικού δικαιούχου ενίσχυσης δεν μπορεί να υπερβεί τις 600.000 € για πράξεις που αφορούν σε υποδομές ή/και εξοπλισμό και τις 100.000€ για άυλες πράξεις.

Ως άυλες πράξεις χαρακτηρίζονται οι πράξεις οι οποίες δεν αφορούν στη δημιουργία υποδομών ή σε αγορά μηχανολογικού ή λοιπού εξοπλισμού.

7. Για δράσεις που ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης και θα εξετασθούν στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής της 17^{ης} Ιουνίου 2014, είναι απαραίτητο να περιέχονται στο φάκελο που θα υποβληθεί προς αξιολόγηση στοιχεία προκειμένου να εξετασθεί η εκπλήρωση των προϋποθέσεων του Γενικού και Ειδικού μέρους του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού, όπως θα περιγραφεί στην πρόσκληση.

8. Δεν θεωρείται διαφορετική υποδράση, η διαφοροποίηση μεταξύ οριζόντιας εφαρμογής μιας υποδράσης και εφαρμογής σε εξειδικευμένους τομείς, περιοχές ή δικαιούχους στο ίδιο ΤΠ. εφόσον το περιεχόμενο της υποδράσης είναι το ίδιο (άρθρο 3 ΚΥΑ 2635/13-09-2017 (Β' 3313)).

9. Σε περίπτωση πράξεων που αφορούν ίδρυση νέας επιχείρησης ή εκσυγχρονισμό υφιστάμενης και περιλαμβάνουν επενδύσεις σε νέες ή υφιστάμενες υποδομές, απαιτούνται είτε αποδεικτικά ιδιοκτησίας στο όνομα του δικαιούχου είτε μακροχρόνια μίσθωση/παραχώρηση επί του γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου, στις οποίες πραγματοποιούνται οι επενδύσεις που να καλύπτει χρονική περίοδο, τουλάχιστον δεκαπέντε (15) ετών από τη δημοσιοποίηση της σχετικής πρόσκλησης.

Στις παραπάνω πράξεις όταν δεν περιλαμβάνεται επέμβαση στον φέροντα οργανισμό του κτιρίου ή σε περίπτωση μικρών προσθηκών-βοηθητικών κτισμάτων εντός του οικοπέδου/γηπέδου που συμπληρώνουν την λειτουργικότητα του κτιρίου, απαιτούνται αποδεικτικά μίσθωσης/παραχώρησης τουλάχιστον εννέα (9) ετών από τη δημοσιοποίηση της σχετικής πρόσκλησης.

Κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων στήριξης δυνητικών δικαιούχων που υπάγονται στις διατάξεις του ν. 4430/2016 (Α' 205) γίνονται αποδεκτά έγγραφα αρχικής παραχώρησης έως πέντε (5) ετών σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 185 του ν. 3463/2006 (Α' 114) «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» παρ. 2Α, με την υποχρέωση του παραχωρησιούχου φορέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Οικονομίας, μέσω σχετικής Υπεύθυνης Δήλωσης που υποβάλει με την αίτηση στήριξης, να αιτηθεί την περαιτέρω παραχώρηση του ακινήτου εφόσον ενταχθεί στο πρόγραμμα, σύμφωνα με τις διατάξεις της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 192 του ν. 3463/2006 (Α' 114) όπως αντικαταστάθηκε από τον ν. 4555/2018 άρθρο 196 (Α' 133) ώστε το συνολικό χρονικό διάστημα της παραχώρησης να είναι σύμφωνο με τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου.

Σε περιπτώσεις χρηματοδότησης με βάση τους Κανονισμούς (ΕΕ) 651/2014 ή/και 702/2014 θα πρέπει να πληρείται ο χαρακτήρας κινήτρου.

10. Κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης στο ΤΠ, γίνονται δεκτά προσύμφωνα μίσθωσης/παραχώρησης ή αγοράς γηπέδου ή του οικοπέδου ή/και του ακινήτου τα οποία τα οποία είναι εν ισχύ κατά την υποβολή της αίτησης στήριξης, ενώ τα συμφωνητικά πρέπει να προσκομίζονται με την υπογραφή της σύμβασης μεταξύ ΟΤΔ και δικαιούχου.

Επισημαίνεται ότι τα προσύμφωνα δεν πρέπει να αποτελούν ανάληψη υποχρέωσης που καθιστά μη αναστρέψιμη την επένδυση, έτσι ώστε να πληρείται ο χαρακτήρας κινήτρου στην περίπτωση επενδύσεων που υλοποιούνται βάσει των Κανονισμών (ΕΕ) 651/2014 και 702/2014.

Οι παραπάνω χρονικοί περίοδοι, υπολογίζονται από την ημερομηνία δημοσιοποίησης της πρόσκλησης, ανεξάρτητα από την ημερομηνία υπογραφής των σχετικών εγγράφων. Σε κάθε περίπτωση η ημερομηνία υπογραφής τους θα πρέπει να είναι πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης.

11. Το γήπεδο ή το οικόπεδο ή το ακίνητο θα πρέπει να είναι ελεύθερο βαρών, εκτός της περίπτωσης που το βάρος έχει προκύψει από επιχειρηματικό δάνειο για την ίδια φύση επένδυσης ή θα προκύψει από επιχειρηματικό δάνειο για την υλοποίηση της πρότασης ή από δάνειο για την αντιμετώπιση φυσικής καταστροφής, από την οποία επλήγη η επιχείρηση. Σε περιπτώσεις άυλων ενεργειών, προμήθειας εξοπλισμού που δεν απαιτεί μόνιμη εγκατάστασή ή ήπιων ενεργειών που δεν συνδέονται μόνιμα και σταθερά με το ακίνητο, δεν απαιτείται ο έλεγχος ύπαρξης βαρών και διεκδικήσεων.

12. Είναι επιλέξιμη δαπάνη η αγορά οικοδομημένης ή μη οικοδομημένης γης, σε πράξεις που περιλαμβάνουν κτιριακές υποδομές, για ποσό που ανέρχεται μέχρι το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της πράξης. Για εγκαταλελειμμένες και πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν κτίρια, το όριο αυτό αυξάνεται στο 15 % εκτός εάν αφορά σε πρόσκληση σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 702/2014 οπότε το όριο είναι 10%.

13. Ο ΦΠΑ, είναι επιλέξιμος, κατά το μέρος που δεν είναι ανακτήσιμος δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας για τον ΦΠΑ.

14. Σε περίπτωση που σκοπός της πράξης είναι αποκλειστικά ή εν μέρει ο οινoturισμός με την έννοια του ν. 4276/2014 (Α' 155), τότε ο δικαιούχος οφείλει να τηρεί στο σύνολό του ή στο μέρος που αναλογεί στην επένδυση τις προδιαγραφές της ΚΥΑ 1746/21-01-2015 (Β' 135).

15. Τα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής παρουσιάζονται αναλυτικά στους σχετικούς Πίνακες της πρόσκλησης.

Εν προκειμένω τα κριτήρια επιλεξιμότητας δύναται να παίρνουν τιμές «ΝΑΙ» ή «ΔΕΝ ΑΦΟΡΑ». Όταν ένα ή περισσότερα κριτήρια πάρουν τιμή «ΟΧΙ», η αίτηση στήριξης κρίνεται «μη παραδεκτή».

Τα κριτήρια επιλογής παίρνουν τιμές όπως περιλαμβάνονται στις σχετικές στήλες και πολλαπλασιάζονται με την ανάλογη βαρύτητα. Το αποτέλεσμα κάθε κριτηρίου αθροίζεται και προκύπτει η συνολική βαθμολογία. Κάθε κριτήριο βαθμολογείται από 0-100 ανάλογα με το βαθμό επίτευξης του.

16. Τα δικαιολογητικά τεκμηρίωσης των κριτηρίων επιλεξιμότητας και επιλογής περιλαμβάνονται στην τελευταία στήλη κάθε πίνακα.

Επισημαίνεται ότι η άδεια περιβαλλοντικών επιπτώσεων είναι υποχρεωτικό δικαιολογητικό και προσκομίζεται στην ΟΤΔ πριν την υπογραφή της σύμβασης μεταξύ ΟΤΔ και δικαιούχου.

Η άδεια περιβαλλοντικών επιπτώσεων δεν αποτελεί κριτήριο επιλογής.

17. Για να είναι οι ενισχύσεις συμβατές με τους κοινοτικούς κανόνες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα παρακάτω, ανάλογα με το καθεστώς ενίσχυσης της πράξης:

Ι. Σε περίπτωση χρήσης του Κανονισμού (ΕΕ) 1407/2013, προκειμένου να είναι οι ενισχύσεις συμβατές με τον Κανονισμό αυτό πρέπει να ληφθούν υπόψη οι παρακάτω όροι και προϋποθέσεις:

Α. Γενικοί όροι:

1. Ο Κανονισμός (ΕΕ) 1407/2013 δεν εφαρμόζεται στις:

α) ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, που εμπίπτουν στον Κανονισμό (ΕΚ) 104/2000 του Συμβουλίου,

β) ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων,

γ) ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

i. όπου το ποσό της ενίσχυσης καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα τέτοιων προϊόντων που πωλούνται από πρωτογενείς παραγωγούς ή διατίθενται στην αγορά από τις οικείες επιχειρήσεις,

ii. όπου η ενίσχυση συνοδεύεται από την υποχρέωση απόδοσής της εν μέρει ή εξ ολοκλήρου σε πρωτογενείς παραγωγούς,

δ) ενισχύσεις για τις οποίες τίθεται ως όρος η χρήση εγχώριων αγαθών αντί των εισαγόμενων, βάσει των ιδρυτικών Συνθηκών της ΕΕ,

ε) στην περίπτωση επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς οι οποίοι αναφέρονται στα στοιχεία α), β) ή γ) της παραγράφου 1 και δραστηριοποιούνται επίσης σε έναν ή περισσότερους από τους τομείς οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω Κανονισμού ή ασκούν άλλες δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω Κανονισμού, ο παρών Κανονισμός εφαρμόζεται σε ενισχύσεις χορηγούμενες στους τελευταίους αυτούς τομείς ή δραστηριότητες, υπό την προϋπόθεση ότι με κατάλληλα μέσα, όπως ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων ή η διάκριση του κόστους, διασφαλίζεται ότι οι δραστηριότητες στους τομείς που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του εν λόγω Κανονισμού δεν τυγχάνουν ενίσχυσης ή σσωνος σημασίας που χορηγείται δυνάμει του εν λόγω Κανονισμού,

στ) ενισχύσεις για δραστηριότητες που σχετίζονται με εξαγωγές προς τρίτες χώρες ή προς κράτη μέλη της ΕΕ, ιδίως δε ενισχύσεις που συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, με τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής ή με άλλες τρέχουσες δαπάνες που σχετίζονται με την εξαγωγική δραστηριότητα.

B. Ειδικοί όροι

1) Η ενίσχυση, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 200.000€ Δημόσιας Δαπάνης, συναθροίζοντας και τυχόν ενισχύσεις που έχουν ληφθεί ή θα ληφθούν, από άλλα μέτρα που υπάγονται στο καθεστώς *deminimis*, σε οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών και από οποιοδήποτε φορέα χορήγησης σε επίπεδο ενιαίας επιχείρησης.

2) Όταν σημειωθεί υπέρβαση του σχετικού ανώτατου ορίου που ορίζεται προηγουμένως, με τη χορήγηση νέας ενίσχυσης ή σσονος σημασίας, κανένα τμήμα της εν λόγω νέας ενίσχυσης δεν δύναται να υπαχθεί στο ευεργέτημα του εν λόγω Κανονισμού.

3) Σε περίπτωση επένδυσης από επιχείρηση που εκτελεί οδικές εμπορευματικές μεταφορές για λογαριασμό τρίτων το ποσό των ενισχύσεων δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 100.000 € σε οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών.

4) Η ενίσχυση ή σσονος σημασίας θεωρείται ότι χορηγείται κατά τον χρόνο παραχώρησης στην οικεία επιχείρηση του έννομου δικαιώματος λήψης της ενίσχυσης. Ο έλεγχος σώρευσης διενεργείται οπωσδήποτε κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων στήριξης και πριν την υπογραφή της σύμβασης.

5) Τα ανωτέρω όρια ισχύουν υπό το πρίσμα του όρου της «ενιαίας επιχείρησης». Στον όρο «ενιαία επιχείρηση» περιλαμβάνονται, για τους σκοπούς του εν λόγω Κανονισμού, όλες οι επιχειρήσεις που έχουν τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες σχέσεις μεταξύ τους:

α) μια επιχείρηση κατέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων ή των εταίρων άλλης επιχείρησης·

β) μια επιχείρηση έχει το δικαίωμα να διορίζει ή να παύει την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού, διαχειριστικού ή εποπτικού οργάνου άλλης επιχείρησης·

γ) μια επιχείρηση έχει το δικαίωμα να ασκεί δεσπόμενη επιρροή σε άλλη επιχείρηση βάσει σύμβασης που έχει συνάψει με αυτήν ή δυνάμει ρήτρας του καταστατικού αυτής της τελευταίας·

δ) μια επιχείρηση που είναι μέτοχος ή εταίρος άλλης επιχείρησης ελέγχει μόνη της, βάσει συμφωνίας που έχει συνάψει με άλλους μετόχους ή εταίρους της εν

λόγω επιχείρησης, την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων ή των εταίρων αυτής της επιχείρησης.

Οι επιχειρήσεις που έχουν οποιαδήποτε από τις σχέσεις που αναφέρονται στα στοιχεία α) έως δ) του πρώτου εδαφίου με μία ή περισσότερες άλλες επιχειρήσεις θεωρούνται, επίσης ενιαία επιχείρηση.

II. Σε περίπτωση χρήσης του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014, προκειμένου να είναι οι ενισχύσεις συμβατές με τον Κανονισμό αυτό πρέπει να ληφθούν υπόψη οι παρακάτω όροι και προϋποθέσεις:

A. Γενικοί όροι:

Ο Κανονισμός (ΕΕ) 651/2014 δεν εφαρμόζεται:

- 1) στις ενισχύσεις για δραστηριότητες που σχετίζονται με εξαγωγές,
- 2) στις ενισχύσεις που εξαρτώνται από την κατά προτίμηση χρήση εγχώριων προϊόντων αντί των εισαγομένων,
- 3) στους τομείς αλιείας και υδατοκαλλιέργειας,
- 4) τις ενισχύσεις που χορηγούνται στον τομέα της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής, με εξαίρεση τις περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, τα καθεστώτα περιφερειακών ενισχύσεων λειτουργίας, τις ενισχύσεις για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε ΜΜΕ, τις ενισχύσεις χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου, τις ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη, τις ενισχύσεις καινοτομίας προς τις ΜΜΕ, τις ενισχύσεις για την προστασία του περιβάλλοντος, τις ενισχύσεις για επαγγελματική κατάρτιση και τις ενισχύσεις για εργαζομένους σε μειονεκτική θέση και εργαζομένους με αναπηρία,
- 5) στην μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων αν το ποσό της ενίσχυσης καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα των εν λόγω προϊόντων που αγοράζονται από πρωτογενείς παραγωγούς ή διατίθενται στην αγορά από τις οικείες επιχειρήσεις ή όταν η ενίσχυση συνοδεύεται από την υποχρέωση απόδοσής της εν μέρει ή εξ ολοκλήρου σε πρωτογενείς παραγωγούς,
- 6) στις ενισχύσεις που διευκολύνουν την παύση λειτουργίας μη ανταγωνιστικών ανθρακωρυχείων, που εμπίπτουν στην απόφαση 2010/787/ΕΕ του Συμβουλίου,

7) σε επιχειρήσεις κατά των οποίων εκκρεμεί διαταγή ανάκτησης, κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής, με την οποία μια ενίσχυση κηρύσσεται παράνομη και ασυμβίβαστη,

8) στις ενισχύσεις για προβληματικές επιχειρήσεις,

9) στα μέτρα κρατικών ενισχύσεων που συνιστούν παραβίαση του δικαίου της Ένωσης που τα καθιστά παράνομα στο σύνολό τους και συνεπάγονται ιδίως:

α) την υποχρέωση του δικαιούχου να διατηρεί στο αντίστοιχο κράτος μέλος είτε την έδρα του είτε την κύρια εγκατάστασή του. Είναι αποδεκτή η υποχρέωση του δικαιούχου να έχει, κατά τη χρονική στιγμή καταβολής της ενίσχυσης, εγκατάσταση ή υποκατάστημα στο κράτος μέλος που χορηγεί την ενίσχυση·

β) την υποχρέωση του δικαιούχου να χρησιμοποιεί προϊόντα εγχώριας παραγωγής ή εθνικές υπηρεσίες·

10. όταν μια επιχείρηση δραστηριοποιείται τόσο στους τομείς που εξαιρούνται από τον κανονισμό όσο και στους τομείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω Κανονισμού, ο παρών Κανονισμός εφαρμόζεται στις ενισχύσεις που χορηγούνται στους τομείς ή δραστηριότητες της δεύτερης αυτής περίπτωσης, υπό την προϋπόθεση ότι τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν, με τα κατάλληλα μέσα, όπως τον διαχωρισμό των δραστηριοτήτων ή τη διάκριση των δαπανών, ότι οι δραστηριότητες που ασκούνται στους εξαιρούμενους τομείς δεν επωφελούνται από τις ενισχύσεις που χορηγούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω Κανονισμού.

B. Επιπλέον, ο Κανονισμός (ΕΕ) 651/2014 θέτει τις παρακάτω προϋποθέσεις προκειμένου να τυγχάνει εφαρμογής:

1) Οι ενισχύσεις μπορούν να τύχουν απαλλαγής μόνον εάν έχουν χαρακτήρα κινήτρου. Για τον σκοπό αυτό δεν πρέπει να έχει γίνει έναρξη εργασιών του υπό ενίσχυση επενδυτικού σχεδίου πριν από την υποβολή της αίτησης υποβολής από τους δικαιούχους στο πλαίσιο της παρούσας. Σε αντίθετη περίπτωση το σύνολο του επενδυτικού σχεδίου καθίσταται μη επιλέξιμο προς χρηματοδότηση.

2) Σώρευση:

- I. για τα όρια και τις μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης λαμβάνεται υπόψη το συνολικό ποσό της ενίσχυσης,
- II. οι απαλλασσόμενες ενισχύσεις μπορούν να σωρευθούν με οποιεσδήποτε άλλες κρατικές ενισχύσεις, εάν πρόκειται για διαφορετικές προσδιορισμένες δαπάνες,
- III. δεν επιτρέπεται η σώρευση των απαλλασσόμενων ενισχύσεων με οποιεσδήποτε άλλες ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, οι οποίες επικαλύπτονται πλήρως ή εν μέρει, εάν το αποτέλεσμα υπερβαίνει την υψηλότερη ένταση ενίσχυσης/το υψηλότερο ποσό ενίσχυσης που εφαρμόζεται στην ενίσχυση αυτή,
- IV. οι κρατικές ενισχύσεις που τυγχάνουν απαλλαγής δυνάμει του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 δεν σωρεύονται με οποιεσδήποτε ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που αφορούν τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, εάν η σώρευση αυτή θα οδηγήσει σε υπέρβαση της έντασης ενίσχυσης που προβλέπεται στο κεφάλαιο III του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014.

3) Οι οφειλόμενες για το μέλλον ενισχύσεις, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων που καταβάλλονται σε περισσότερες δόσεις, ανάγονται στην αξία τους κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Οι επιλέξιμες δαπάνες ανάγονται στην αξία τους κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Το επιτόκιο που χρησιμοποιείται για την αναγωγή είναι το προεξοφλητικό επιτόκιο που ισχύει κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης.

Γ. Σε περίπτωση χρήσης του άρθρου 14 του Κανονισμού. (ΕΕ) 651/2014 (Περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις) πέραν των όρων χρήσης του σημείου II ισχύουν οι παρακάτω πρόσθετες προϋποθέσεις:

i) Γενικοί όροι:

Το άρθρο 14 του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 **δεν εφαρμόζεται:**

1) στις ενισχύσεις που ευνοούν δραστηριότητες στον τομέα του χάλυβα, στον τομέα του άνθρακα, στον ναυπηγικό τομέα, στον τομέα των συνθετικών ινών, στον

τομέα των μεταφορών και στη συναφή υποδομή, καθώς και στην παραγωγή, διανομή και τις υποδομές ενέργειας·

2) στις περιφερειακές ενισχύσεις υπό μορφή καθεστώτων που στοχεύουν σε περιορισμένο αριθμό συγκεκριμένων τομέων οικονομικής δραστηριότητας τα καθεστώτα που αφορούν τουριστικές δραστηριότητες, υποδομές ευρυζωνικών δικτύων ή τη μεταποίηση και την εμπορία γεωργικών προϊόντων δεν θεωρείται ότι στοχεύουν σε συγκεκριμένους τομείς οικονομικής δραστηριότητας·

ii) Ειδικοί όροι άρθρου 14 του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014

1) Οι Περιφερειακές επενδυτικές ενισχύσεις συμβιβάζονται και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης, εάν πληρούνται οι γενικοί όροι συμβατότητας και οι όροι του παρόντος άρθρου.

2) Στις ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παρ. 3 στοιχείο α) της Συνθήκης, οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται για αρχικές επενδύσεις, ανεξάρτητα από το μέγεθος του δικαιούχου. Στις ενισχυόμενες περιοχές που πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παρ. 3 στοιχείο γ) της Συνθήκης, οι ενισχύσεις μπορούν να χορηγούνται σε ΜΜΕ για οποιαδήποτε μορφή αρχικής επένδυσης. Οι ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις χορηγούνται μόνο για αρχική επένδυση για νέα οικονομική δραστηριότητα στη συγκεκριμένη περιοχή. Οι ενισχύσεις χορηγούνται αποκλειστικά για αρχικές επενδύσεις σύμφωνα με τον σχετικό ορισμό.

3) Επιλέξιμες είναι οι επενδυτικές δαπάνες για ενσώματα και άυλα στοιχεία ενεργητικού.

4) Διατήρηση της επένδυσης στην περιοχή για τουλάχιστον 3 έτη για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

5) Τα αποκτώμενα στοιχεία ενεργητικού πρέπει να είναι καινούρια.

6) Για δαπάνες που συνδέονται με τη μίσθωση για γήπεδα και κτήρια, η μίσθωση πρέπει να συνεχίζεται για τουλάχιστον τρία έτη (ΜΜΕ) μετά την ολοκλήρωση του έργου.

7) Για απόκτηση περιουσιακών στοιχείων στο πλαίσιο της αρχικής επένδυσης, μόνον οι δαπάνες για αγορά από τρίτους που δεν σχετίζονται με τον αγοραστή, εφόσον η συναλλαγή πραγματοποιείται υπό τους όρους της αγοράς. Εάν έχει ήδη χορηγηθεί ενίσχυση για στοιχεία ενεργητικού πριν από την αγορά τους, το εν λόγω κόστος αφαιρείται από τις επιλέξιμες δαπάνες. Αν μέλος της οικογένειας ή υπάλληλος του αρχικού ιδιοκτήτη αναλαμβάνει μια μικρή επιχείρηση, τότε δεν ισχύει ο όρος για αγορά από τρίτους που δεν σχετίζονται με τον αγοραστή. Η απόκτηση μετοχών δεν συνιστά αρχική επένδυση.

8) Όσον αφορά ενισχύσεις που χορηγούνται για διαφοροποίηση υφιστάμενης επιχειρηματικής εγκατάστασης, οι επιλέξιμες δαπάνες πρέπει να υπερβαίνουν κατά τουλάχιστον 200% τη λογιστική αξία (ένα έτος πριν από την έναρξη των εργασιών) των στοιχείων ενεργητικού που επαναχρησιμοποιούνται.

9) Οι δαπάνες για άυλα στοιχεία ενεργητικού είναι επιλέξιμες, εάν τα εν λόγω στοιχεία:

- χρησιμοποιούνται αποκλειστικά στην επιχειρηματική εγκατάσταση που λαμβάνει την ενίσχυση,
- είναι αποσβεστέα (αφορά μόνο μεγάλες επιχειρήσεις),
- αγοράζονται σύμφωνα με τους όρους της αγοράς από τρίτους που δεν έχουν σχέση με τον αγοραστή,
- περιλαμβάνονται στα στοιχεία ενεργητικού του δικαιούχου και παραμένουν συνδεδεμένα με το ενισχυόμενο έργο επί τουλάχιστον πέντε έτη (τρία έτη για τις ΜΜΕ),
- για μεγάλες επιχειρήσεις: ανώτατο ποσοστό 50% των συνολικών επιλέξιμων επενδυτικών δαπανών για την αρχική επένδυση.

10) Η ένταση ενίσχυσης, δεν υπερβαίνει τη μέγιστη ένταση ενίσχυσης που προσδιορίζεται στον χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.

11) Ενιαίο επενδυτικό έργο: Αρχική επένδυση σε άλλη ενισχυόμενη επένδυση — ίδιος δικαιούχος (σε επίπεδο ομίλου)— εντός τριών ετών από την ημερομηνία

έναρξης των εργασιών στην ίδια περιφέρεια NUTS3 (νομός) θεωρείται ότι ανήκει σε ενιαίο επενδυτικό έργο. Σε περίπτωση μεγάλου επενδυτικού έργου, το συνολικό ποσό της ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το προσαρμοσμένο ποσό ενίσχυσης για μεγάλα επενδυτικά έργα.

12) Η συμμετοχή του δικαιούχου ανέρχεται τουλάχιστον στο 25% των επιλέξιμων δαπανών είτε μέσω ιδίων πόρων είτε μέσω εξωτερικής χρηματοδότησης, και με μορφή που δεν περιέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

13) Ο δικαιούχος επιβεβαιώνει ότι, κατά τα δύο έτη που προηγούνται της αίτησης για ενίσχυση, δεν έχει προβεί σε μετεγκατάσταση στην επιχειρηματική εγκατάσταση στην οποία θα πραγματοποιηθεί η αρχική επένδυση για την οποία ζητείται η ενίσχυση, και δεσμεύεται ότι δεν θα το πράξει εντός μέγιστης περιόδου δύο ετών μετά την ολοκλήρωση της αρχικής επένδυσης για την οποία ζητείται η ενίσχυση.

Δ. Σε περίπτωση χρήσης του άρθρου 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 (Ενισχύσεις για νεοσύστατες επιχειρήσεις) πέραν των όρων χρήσης του σημείου II ισχύουν οι παρακάτω πρόσθετες προϋποθέσεις:

i. Ειδικοί όροι άρθρου 22 του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014

Συμβιβάζονται και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης, εάν πληρούνται οι γενικοί όροι συμβατότητας και οι όροι του παρόντος άρθρου:

Επιλέξιμες επιχειρήσεις:

- I. μη εισηγμένες στο χρηματιστήριο·
- II. μικρές επιχειρήσεις·
- III. έως και πέντε έτη μετά την καταχώρισή τους·
- IV. δεν έχουν προβεί ακόμη σε διανομή κερδών·
- V. δεν έχουν συσταθεί μέσω συγχώνευσης·
- VI. δεν έχουν αναλάβει τη δραστηριότητα άλλης επιχείρησης.

Επιλέξιμες επιχειρήσεις που δεν υπόκεινται σε καταχώριση: πενταετής περίοδος επιλεξιμότητας από την έναρξη της οικονομικής τους δραστηριότητας ή από τη

στιγμή που καθίστανται υπόχρεες καταβολής φόρου για την οικονομική τους δραστηριότητα. Επιχειρήσεις που συστάθηκαν μέσω συγχώνευσης επιχειρήσεων επιλέξιμων για ενίσχυση δυνάμει του παρόντος άρθρου θεωρούνται επίσης επιλέξιμες επιχειρήσεις, έως και πέντε έτη μετά την ημερομηνία καταχώρισης της παλαιότερης επιχείρησης που μετέχει στη συγχώνευση.

III. Σε περίπτωση χρήσης του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014, προκειμένου να είναι οι ενισχύσεις συμβατές με τον Κανονισμό αυτό πρέπει να ληφθούν υπόψη οι παρακάτω όροι και προϋποθέσεις:

A. Πεδίο εφαρμογής

Ο Κανονισμός μεταξύ άλλων εφαρμόζεται στις ακόλουθες κατηγορίες ενισχύσεων:

1) ενίσχυση υπέρ των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ):

i. οι οποίες δραστηριοποιούνται στον γεωργικό τομέα, δηλαδή την πρωτογενή γεωργική παραγωγή, τη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων και την εμπορία γεωργικών προϊόντων,

ii. για δραστηριότητες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης, εφόσον οι ενισχύσεις αυτές χορηγούνται σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1305/2013 και είτε συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) είτε χορηγούνται ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση για τέτοια συγχρηματοδοτούμενα μέτρα,

iii. ενισχύσεις υπέρ της δασοκομίας.

B. Ο Κανονισμός (ΕΕ) 702/2014 δεν εφαρμόζεται:

1) σε ενισχύσεις υπέρ της δασοκομίας που δεν συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ ή χορηγούνται ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση για τέτοια συγχρηματοδοτούμενα μέτρα, με εξαίρεση τα άρθρα 31, 38, 39 και 43,

2) σε ενισχύσεις υπέρ των ΜΜΕ για δραστηριότητες που δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 42 της Συνθήκης, οι οποίες δεν συγχρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΑΑ ή χορηγούνται ως πρόσθετη εθνική χρηματοδότηση για το εν λόγω συγχρηματοδοτούμενο μέτρο,

- 3) σε ενισχύσεις σε δραστηριότητες που συνδέονται με εξαγωγές προς τρίτες χώρες ή κράτη μέλη της ΕΕ και συγκεκριμένα ενισχύσεις που συνδέονται άμεσα με τις εξαγόμενες ποσότητες, τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής ή με άλλες τρέχουσες δαπάνες που συνδέονται με την εξαγωγική δραστηριότητα,
- 4) ενισχύσεις που εξαρτώνται από τη χρήση εγχώριων αντί εισαγόμενων εμπορευμάτων,
- 5) σε επιχειρήσεις κατά των οποίων εκκρεμεί διαταγή ανάκτησης, κατόπιν προηγούμενης απόφασης της Επιτροπής, με την οποία μια ενίσχυση κηρύσσεται παράνομη και ασυμβίβαστη,
- 6) στις ενισχύσεις για προβληματικές επιχειρήσεις,
- 7) στις ενισχύσεις που συνιστούν, είτε αυτές καθαυτές είτε οι όροι που τις συνοδεύουν ή η εφαρμοζόμενη μέθοδος χρηματοδότησής τους, παραβίαση του δικαίου της Ένωσης που τις καθιστά παράνομες στο σύνολό τους, και ιδίως α) ενισχύσεις η χορήγηση των οποίων υπόκειται στην υποχρέωση του δικαιούχου να διατηρεί στο αντίστοιχο κράτος μέλος είτε την έδρα του είτε την κύρια εγκατάστασή του· β) ενισχύσεις η χορήγηση των οποίων υπόκειται στην υποχρέωση του δικαιούχου να χρησιμοποιεί προϊόντα εθνικής παραγωγής ή εθνικές υπηρεσίες.

Γ. Επιπλέον, ο Κανονισμός (ΕΕ) 702/2014 θέτει τις παρακάτω προϋποθέσεις προκειμένου να τυγχάνει εφαρμογής:

1) Οι ενισχύσεις μπορούν να τύχουν απαλλαγής μόνον εάν έχουν χαρακτήρα κινήτρου. Για τον σκοπό αυτό δεν πρέπει να έχει γίνει έναρξη εργασιών του υπό ενίσχυση επενδυτικού σχεδίου πριν από την υποβολή της αίτησης υποβολής από τους δικαιούχους στο πλαίσιο της παρούσας πρόσκλησης. Σε αντίθετη περίπτωση το σύνολο του επενδυτικού σχεδίου καθίσταται μη επιλέξιμο προς χρηματοδότηση.

2) Σώρευση:

i. Για τα όρια και τις μέγιστες εντάσεις ενίσχυσης λαμβάνεται υπόψη το συνολικό ποσό της ενίσχυσης,

ii. οι απαλλασσόμενες ενισχύσεις μπορούν να σωρευθούν με οποιεσδήποτε άλλες κρατικές ενισχύσεις, εάν πρόκειται για διαφορετικές προσδιορίσιμες δαπάνες,

iii. δεν επιτρέπεται η σώρευση των απαλλασσόμενων ενισχύσεων με οποιεσδήποτε άλλες ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, οι οποίες επικαλύπτονται πλήρως ή εν μέρει, εάν το αποτέλεσμα υπερβαίνει την υψηλότερη ένταση ενίσχυσης/το υψηλότερο ποσό ενίσχυσης που εφαρμόζεται στην ενίσχυση αυτή,

iv. οι κρατικές ενισχύσεις που τυγχάνουν απαλλαγής δυνάμει του Κανονισμού δεν σωρεύονται με οποιεσδήποτε ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που αφορούν τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, εάν η σώρευση αυτή θα οδηγήσει σε υπέρβαση της έντασης ενίσχυσης που προβλέπεται στο κεφάλαιο III του Κανονισμού.

3) Οι ενισχύσεις που καταβάλλονται σε περισσότερες δόσεις ανάγονται στην αξία τους κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Οι επιλέξιμες δαπάνες ανάγονται στην αξία τους κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης. Το επιτόκιο που χρησιμοποιείται για την αναγωγή είναι το προεξοφλητικό επιτόκιο που ισχύει κατά την ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης.

Δ. Σε περίπτωση χρήσης του άρθρου 38 του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 (Ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης στον τομέα της δασοκομίας) πέραν των όρων χρήσης του σημείου III ισχύουν οι παρακάτω πρόσθετες προϋποθέσεις:

1) Οι ενισχύσεις καλύπτουν δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και απόκτησης δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των μαθημάτων επιμόρφωσης, εργαστηρίων και ατομικής καθοδήγησης, δραστηριότητες επίδειξης και δράσεις ενημέρωσης. Μπορεί επίσης να καλύπτει βραχυπρόθεσμες ανταλλαγές για διαχείριση δασών και επισκέψεις σε δάση. Ενισχύσεις για δραστηριότητες επίδειξης μπορούν να καλύπτουν τις σχετικές επενδυτικές δαπάνες.

2) Οι φορείς υλοποίησης δράσεων μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης διαθέτουν τις κατάλληλες ικανότητες όσον αφορά τα προσόντα του προσωπικού και τακτική επιμόρφωση για την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων.

Ε. Σε περίπτωση χρήσης του άρθρου 44 του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 (Ενισχύσεις για επενδύσεις στη μεταποίηση γεωργικών προϊόντων σε μη γεωργικά προϊόντα ή στην παραγωγή βάμβακος) πέραν των όρων χρήσης του σημείου III ισχύουν οι παρακάτω πρόσθετες προϋποθέσεις:

1) δεν εφαρμόζεται σε επενδύσεις που συνδέονται με την παραγωγή βιοκαυσίμων ή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές,

2) η επένδυση πρέπει να είναι σύμφωνη με την ενωσιακή νομοθεσία και με την εθνική νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους για την περιβαλλοντική προστασία. Όταν για μια επένδυση απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την οδηγία 2011/92/ΕΕ, η ενίσχυση υπόκειται στην προϋπόθεση ότι η εν λόγω εκτίμηση έχει εκτελεστεί και ότι η σχετική άδεια έχει χορηγηθεί για το συγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο πριν από την ημερομηνία χορήγησης της μεμονωμένης ενίσχυσης,

3) η ενίσχυση καλύπτει επενδύσεις σε ενσώματα και σε άυλα στοιχεία ενεργητικού,

4) οι φορείς που αιτούνται ενίσχυση για τη μεταποίηση προϊόντος του παραρτήματος Ι της ΣΛΕΕ (γεωργικού προϊόντος) σε προϊόν εκτός παραρτήματος Ι (μη γεωργικό), θα πρέπει να δραστηριοποιούνται στην μεταποίηση του γεωργικού προϊόντος και να αξιοποιούν το παραγόμενο προϊόν ως ενδιάμεσο προϊόν που θα το μεταποιούν περαιτέρω, με αποτέλεσμα να λαμβάνουν τελικό προϊόν εκτός παραρτήματος Ι.

ΣΤ. Σε περίπτωση χρήσης του άρθρου 47 του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 (Ενισχύσεις για δράσεις μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης σε ΜΜΕ αγροτικών περιοχών) πέραν των όρων χρήσης του σημείου III ισχύουν οι παρακάτω πρόσθετες προϋποθέσεις:

1) Οι ενισχύσεις καλύπτουν δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης και απόκτησης δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των μαθημάτων επιμόρφωσης, εργαστηρίων και ατομικής καθοδήγησης, δραστηριότητες επίδειξης και δράσεις ενημέρωσης.

2) Οι φορείς υλοποίησης δράσεων μεταφοράς γνώσεων και ενημέρωσης διαθέτουν τις κατάλληλες ικανότητες όσον αφορά τα προσόντα του προσωπικού και τακτική επιμόρφωση για την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων.

3) Πρόσβαση στην ενίσχυση έχουν όλες οι επιλέξιμες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη σχετική αγροτική περιοχή, βάσει αντικειμενικά καθορισμένων όρων.

Z. Σε περίπτωση χρήσης του άρθρου 41 του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 (Ενισχύσεις για επενδύσεις σε δασοκομικές τεχνολογίες και στη μεταποίηση, διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων πέραν των όρων χρήσης του σημείου III ισχύουν οι παρακάτω πρόσθετες προϋποθέσεις:

1) Η επένδυση είναι σύμφωνη με την ενωσιακή νομοθεσία και με την εθνική νομοθεσία του οικείου κράτους μέλους για την περιβαλλοντική προστασία. Όταν για μια επένδυση απαιτείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με την οδηγία 2011/92/ΕΕ, η ενίσχυση υπόκειται στην προϋπόθεση ότι η εν λόγω εκτίμηση έχει εκτελεστεί και ότι η σχετική άδεια έχει χορηγηθεί για το συγκεκριμένο επενδυτικό σχέδιο πριν από την ημερομηνία χορήγησης της μεμονωμένης ενίσχυσης.

2) Οι επενδύσεις που σχετίζονται με τη βελτίωση της οικονομικής αξίας των δασών είναι αιτιολογημένες σε σχέση με τις αναμενόμενες βελτιώσεις δασών σε μία ή περισσότερες εκμεταλλεύσεις και μπορούν να περιλαμβάνουν επενδύσεις σε φιλικά προς το έδαφος και τους πόρους μηχανήματα και πρακτικές συγκομιδής.

3) Οι επενδύσεις που αφορούν τη χρήση ξυλείας ως πρώτης ύλης ή πηγής ενέργειας περιορίζονται σε όλες τις εργασίες εκμετάλλευσης που προηγούνται της βιομηχανικής μεταποίησης.

4) Οι επενδύσεις σε υποδομές ανανεώσιμης ενέργειας που καταναλώνουν ή παράγουν ενέργεια πρέπει να συμμορφώνονται με τα ελάχιστα πρότυπα για την ενεργειακή απόδοση, εφόσον υπάρχουν τέτοια πρότυπα σε εθνικό επίπεδο.

5) Δεν είναι επιλέξιμες για ενίσχυση οι επενδύσεις σε εγκαταστάσεις, ο πρωταρχικός σκοπός των οποίων είναι η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από

βιομάζα, εκτός εάν χρησιμοποιείται ένα ελάχιστο ποσοστό θερμικής ενέργειας, το οποίο θα καθοριστεί από τα κράτη μέλη.

6) Οι ενισχύσεις για επενδυτικά σχέδια για την παραγωγή βιοενέργειας περιορίζονται στη βιοενέργεια που πληροί τα ισχύοντα κριτήρια αειφορίας που ορίζονται στη νομοθεσία της Ένωσης, μεταξύ άλλων στο άρθρο 17 παρ. 2 έως 6 της οδηγία 2009/28/ΕΚ.

7) Για δασικές εκμεταλλεύσεις που υπερβαίνουν ένα ορισμένο όριο, το οποίο καθορίζεται από τα κράτη μέλη, η ενίσχυση εξαρτάται από την υποβολή των συναφών πληροφοριών προγράμματος διαχείρισης δασών ή ισοδύναμου μέσου, σύμφωνα με την αειφόρο διαχείριση των δασών, όπως ορίστηκε από τη δεύτερη υπουργική διάσκεψη για την προστασία των δασών στην Ευρώπη του 1993.

Άρθρο 47. Επιλέξιμες και μη επιλέξιμες δαπάνες

1. Οι επιλεξιμότητες δαπανών των άρθρων 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53 και 55 είναι οι ακόλουθες:

1. Οι επιλέξιμες δαπάνες στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων για όλες τις κατηγορίες υποδράσεων εκτός των υποδράσεων 19.2.1.1, 19.2.1.2 και 19.2.7.1 έως και 19.2.7.8, δύναται να είναι:

α. Η αγορά, η κατασκευή ή βελτίωση ακινήτου. Είναι επιλέξιμη δαπάνη η αγορά οικοδομημένης ή μη οικοδομημένης γης, σε περιπτώσεις πράξεων που περιλαμβάνουν κτιριακές υποδομές, προκειμένου να εξυπηρετούνται οι ανάγκες της επένδυσης, για ποσό μέχρι το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της πράξης. Για εγκαταλελειμμένες και πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν κτίρια, το όριο αυτό αυξάνεται στο 15 %. Ειδικότερα, για τις πράξεις που ενισχύονται βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 το ποσοστό δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% ακόμα και στις περιπτώσεις εγκαταλελειμμένων και πρώην βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Επιπρόσθετα είναι επιλέξιμες οι δαπάνες διαμόρφωσης περιβάλλοντος χώρου έως το 10% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της πράξης. Σε περιπτώσεις εκσυγχρονισμών, κατόπιν αιτιολογημένης

πρότασης είναι δυνατή η υπέρβαση του εν λόγω ανώτατου (%) ποσοστού σε σχέση με τις συνολικές επιλέξιμες δαπάνες της πράξης.

β. Αγορά, (συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς και εγκατάστασης) εξοπλισμού και ο εξοπλισμός εργαστηρίων στο βαθμό που εξυπηρετεί τη λειτουργία της επένδυσης. Επίσης ο εξοπλισμός παραγωγής ενέργειας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξοικονόμησης ύδατος και επεξεργασίας αποβλήτων εφόσον αντιστοιχούν στην δυναμικότητα ή της ανάγκες της μονάδας και δεν αποτελούν μεμονωμένη δαπάνη αλλά συμπληρωματική δαπάνη σε παραγωγικές επενδύσεις. Σε περίπτωση χρήσης του άρθρου 44 του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 δεν είναι επιλέξιμες επενδυτικές δαπάνες που συνδέονται με την παραγωγή βιοκαυσίμων ή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Σε περίπτωση χρήσης του αρ. 14 του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 δεν είναι επιλέξιμες οι ενισχύσεις για παραγωγή ενέργειας και επομένως ο εξοπλισμός παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Σε περίπτωση χρήσης του αρ. 41 του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 θα πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις του παρόντος άρθρου.

γ. Αγορά καινούργιων οχημάτων και συγκεκριμένα: i) Οχημάτων μεταφοράς προϊόντων ειδικού τύπου τα οποία, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, θεωρούνται απαραίτητα για την λειτουργία της επένδυσης. Το ύψος της δαπάνης για την αγορά οχημάτων ειδικού τύπου δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% του προϋπολογισμού του επενδυτικού σχεδίου. ii) Μέσων εσωτερικής μεταφοράς που καλύπτουν τις ανάγκες της επένδυσης. Δεν είναι επιλέξιμα οχήματα μεταφοράς προσωπικού ή πελατών, εκτός αν σε επιμέρους υποδράσεις περιγράφεται διαφορετικά. Σε περίπτωση χρήσης του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014, δεν είναι επιλέξιμες οι δαπάνες για την απόκτηση οχημάτων σε επιχειρήσεις που εκτελούν οδικές εμπορευματικές μεταφορές.

δ. Απόκτηση πιστοποιητικών διασφάλισης ποιότητας, τα οποία είναι αναγνωρισμένα από διεθνή ή εθνικά πρότυπα. Στις δαπάνες αυτές περιλαμβάνονται οι δαπάνες συμβούλου και πιστοποίησης.

ε. Δαπάνες εξοπλισμού επιχείρησης, όπως αγορά fax, τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, δικτύων ενδοεπικοινωνίας, ηλεκτρονικών υπολογιστών, λογισμικών, περιφερειακών μηχανημάτων και φωτοτυπικών.

στ. Δαπάνες συστημάτων ασφαλείας εγκαταστάσεων, συστημάτων πυροσβεστικής προστασίας εγκαταστάσεων.

ι. Γενικές δαπάνες συνδεόμενες με τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό της μονάδας, όπως αμοιβές αρχιτεκτόνων, μηχανικών και συμβούλων, αμοιβές για συμβουλές σχετικά με την περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για μελέτες σκοπιμότητας. Επίσης στις δαπάνες αυτές δύναται να συμπεριλαμβάνονται και συμβουλευτικές υπηρεσίες για την υποβολή και την τεχνική υποστήριξη της αίτησης στήριξης. Οι δαπάνες αυτές δεν μπορούν να υπερβαίνουν το 10% του Συνολικού Κόστους της πράξης. Από τις ανωτέρω δαπάνες όταν γίνεται χρήση του αρ. 14 του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014, επιλέξιμες δύναται να είναι μόνο όσες πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 46 περίπτωση II Γiii9 και μπορεί να θεωρηθούν άυλα στοιχεία ενεργητικού. Στις περιπτώσεις πράξεων που ενισχύονται βάσει των Κανονισμών (ΕΕ) 651/2014 και 702/2014 οι δαπάνες συμβουλευτικών υπηρεσιών για την υποβολή και την τεχνική υποστήριξη της αίτησης στήριξης δεν είναι επιλέξιμες.

ια. Δαπάνες όπως απόκτηση ή ανάπτυξη λογισμικού και αποκτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών, δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, εμπορικών σημάτων, δημιουργία αναγνωρίσιμου σήματος (ετικέτας) του προϊόντος, έρευνα αγοράς για τη διαμόρφωση της εικόνας του προϊόντος (συσκευασία, σήμανση).

ιβ. Δαπάνες προβολής, όπως ιστοσελίδα, έντυπα, διαφήμιση και συμμετοχή σε εκθέσεις και μέχρι το 10% του συνολικού κόστους της πράξης. Στις περιπτώσεις πράξεων που ενισχύονται βάσει των Κανονισμών (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 14) και 702/2014 οι ανωτέρω δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες.

ιγ. Δαπάνες σύνδεσης με Οργανισμούς Κοινής Ωφέλειας (ΟΚΩ) όπως ενδεικτικά ΔΕΗ, ύδρευση, αποχέτευση, τηλεφωνοδότηση κλπ, εντός των ορίων του οικοπέδου. Στις περιπτώσεις πράξεων που ενισχύονται βάσει των Κανονισμών (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 14) και 702/2014 οι ανωτέρω δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες.

ιδ. Ασφαλιστήριο συμβόλαιο κατά παντός κινδύνου, κατά τη διάρκεια των εργασιών της επένδυσης (υποχρεωτική ασφάλιση). Στις περιπτώσεις πράξεων που

ενισχύονται βάσει των Κανονισμών (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 14) και 702/2014 οι ανωτέρω δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες.

ιε. Αμοιβές προσωπικού, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης, πληρωτές από τον δικαιούχο στο προσωπικό του, εφόσον αυτό προσελήφθη, για να εργασθεί αποκλειστικά για την υλοποίηση της επένδυσης και να απολυθεί με την ολοκλήρωσή του, σε περίπτωση αυτεπιστασίας. Στις περιπτώσεις πράξεων που ενισχύονται βάσει των Κανονισμών (ΕΕ) 651/2014 (άρθρο 14) και 702/2014 οι ανωτέρω δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες.

ιστ. Ειδικά για τις υποδράσεις 19.2.1.1 και 19.2.1.2: Οι επιλέξιμες δαπάνες είναι αποκλειστικά:

αα) δαπάνες διοργάνωσης και εκτέλεσης ενεργειών μεταφοράς γνώσεων, ενημέρωσης και επίδειξης,

ββ) τα οδοιπορικά, οι δαπάνες διαμονής και οι ημερήσιες δαπάνες των συμμετεχόντων, καθώς και οι δαπάνες αντικατάστασης των γεωργών στην εκμετάλλευση. Στις περιπτώσεις πράξεων που ενισχύονται βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 δεν είναι επιλέξιμες οι δαπάνες αντικατάστασης των γεωργών στην εκμετάλλευση.

Οι επιλέξιμες δαπάνες των υποδράσεων αφορούν αποκλειστικά άυλες ενέργειες. Οποιαδήποτε άλλη δαπάνη είναι μη επιλέξιμη

ιζ. Ειδικά για τις υποδράσεις 19.2.2.1, 19.2.2.2, 19.2.3.1 και 19.2.3.2: Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν των ανωτέρω, στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

αα) Δαπάνες που σχετίζονται με την διαμόρφωση χώρων προβολής, δοκιμής των προϊόντων της επιχείρησης καθώς και του αντίστοιχου εξοπλισμού (όπως εξοπλισμός αναπαραγωγής ήχου και εικόνας) που απαιτείται σε περίπτωση που η επιχείρηση διατηρεί ή δημιουργεί χώρο επισκέψιμο για το κοινό και επιχειρηματίες.

ββ) Εργασίες πράσινου δενδροφυτεύσεις, γκαζόν, καθώς και έργα διακόσμησης (εντός του λειτουργικού χώρου της επιχείρησης) σε περίπτωση που η επιχείρηση διατηρεί ή δημιουργεί χώρο επισκέψιμο για το κοινό και επιχειρηματίες.

γγ) Η αγορά συγκροτήματος ψυχρής έκθλιψης ελαιολάδου, μέχρι του ποσού των 30.000€. Η δαπάνη αυτή αφορά αποκλειστικά ενεργούς ή επαγγελματίες αγρότες, μόνο για την ίδια παραγωγή τους και το τελικό προϊόν θα πρέπει να είναι τυποποιημένο σε συσκευασίες μέχρι πέντε (5) λίτρων. Στις περιπτώσεις πράξεων που ενισχύονται βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 1407/2013 θα πρέπει οπωσδήποτε να πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 46 περίπτωση Ι,.

ιη. Ειδικά για τις υποδράσεις 19.2.2.3 και 19.2.3.3: Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν των ανωτέρω, στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

αα) Δαπάνες ειδικού εξοπλισμού όπως η αγορά- κατασκευή παραδοσιακών ξύλινων σκαφών, λοιπών σκαφών για εξυπηρέτηση τουριστικών δραστηριοτήτων, αγορά αλόγων για δραστηριότητες περιήγησης, αγορά οχημάτων μεταφοράς πελατών για τις επιχειρήσεις εναλλακτικού/θεματικού τουρισμού και εφόσον τεκμηριώνεται πλήρως η αναγκαιότητά τους και μέχρι του ποσού των 30.000 € για τα οχήματα αυτά.

ββ) Κατασκευή οικίσκου – αποθήκης για τις ανάγκες φύλαξης – εξυπηρέτησης της επένδυσης, μέχρι 40 τ.μ, μόνο για επενδύσεις τουριστικών καταλυμάτων.

γγ) Έργα πρασίνου καθώς και έργα διακόσμησης (εφόσον αποτελούν λειτουργικό τμήμα της επιχείρησης).

δδ) Εξοπλισμός αναψυχής πελατών (όπως εξοπλισμός αναπαραγωγής ήχου και εικόνας).

εε) Ειδικά για τις υποδράσεις 19.2.2.4 και 19.2.3.4: Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν των ανωτέρω στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

Δαπάνες όπως απόκτηση ή ανάπτυξη λογισμικού και αποκτήσεις διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αδειών, δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, εμπορικών σημάτων,

δημιουργία αναγνωρίσιμου σήματος (ετικέτας) του προϊόντος, έρευνα αγοράς για τη διαμόρφωση της εικόνας του προϊόντος (συσκευασία, σήμανση).

ιθ. Ειδικά για τις υποδράσεις 19.2.2.5 και 19.2.3.5: Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν των ανωτέρω, στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

αα) Εργασίες πράσινου (δενδροφυτεύσεις, γκαζόν, κ.λπ.) εφόσον αποτελούν λειτουργικό τμήμα της επιχείρησης.

ββ) Αγορά οχημάτων ειδικού τύπου που συνδέονται με τον σκοπό της επένδυσης (π.χ. ειδικά οχήματα μεταφοράς ΑΜΕΑ σε επενδύσεις συνδεδεμένες με την υγεία.)

κ. Ειδικά για την υποδράση 19.2.2.6: Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν των ανωτέρω, στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στην εν λόγω υποδράση του παρόντος άρθρου, είναι:

αα) Δαπάνες που σχετίζονται με την διαμόρφωση χώρων προβολής, δοκιμής των προϊόντων της επιχείρησης καθώς και του αντίστοιχου εξοπλισμού (όπως εξοπλισμός αναπαραγωγής ήχου και εικόνας κ.λπ.) που απαιτείται σε περίπτωση που η επιχείρηση διατηρεί ή δημιουργεί χώρο επισκέψιμο για το κοινό και επιχειρηματίες.

ββ) Εργασίες πράσινου δενδροφυτεύσεις, γκαζόν, καθώς και έργα διακόσμησης σε περίπτωση που η επιχείρηση διατηρεί ή δημιουργεί χώρο επισκέψιμο για το κοινό και επιχειρηματίες.

γγ) Η αγορά συγκροτήματος ψυχρής έκθλιψης ελαιολάδου, μέχρι του ποσού των 30.000 €. Η δαπάνη αυτή αφορά την ίδια παραγωγή και το τελικό προϊόν θα πρέπει να είναι τυποποιημένο σε συσκευασίας μέχρι πέντε (5) λίτρα.

δδ) Δαπάνες ειδικού εξοπλισμού για εξυπηρέτηση τουριστικών δραστηριοτήτων, αγορά αλόγων για δραστηριότητες περιήγησης, αγορά οχημάτων μεταφοράς πελατών για τις επιχειρήσεις εναλλακτικού/θεματικού τουρισμού και εφόσον τεκμηριώνεται πλήρως η αναγκαιότητά τους και μέχρι του ποσού των 30.000€ για τα οχήματα αυτά.

εε) Κατασκευή οικίσκου – αποθήκης για τις ανάγκες φύλαξης – εξυπηρέτησης της επένδυσης, μέχρι 40 τ.μ, μόνο για επενδύσεις τουριστικών καταλυμάτων.

στστ) Έργα πρασίνου καθώς και έργα διακόσμησης.

ζζ) Εξοπλισμός αναψυχής πελατών (όπως εξοπλισμός αναπαραγωγής ήχου και εικόνας).

κα. Ειδικά για την υποδράση 19.2.6.2: Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν των ανωτέρω, στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στην εν λόγω υποδράση του παρόντος άρθρου, είναι:

αα) Ειδικές διαμορφώσεις χώρων π.χ. κορμποπλατείες.

ββ) Χώροι αποθήκευσης εφόσον αποτελούν τμήμα της επένδυσης.

γγ) Εργαλεία υλοτομίας, αποφλοίωσης, τεμαχισμού, αποκομιδής και μεταφοράς και λοιπά ειδικά εργαλεία προσαρμοσμένα στις ανάγκες της επιχείρησης και της γεωμορφολογίας της περιοχής.

δδ) Ζώα σύρσης και φόρτου, για την κινητοποίηση ξύλου από δυσπρόσιτες περιοχές.

εε) Εξοπλισμός για αξιοποίηση υπολειμμάτων ξυλείας.

στστ) Δαπάνες πιστοποίησης προέλευσης ξυλείας, συστημάτων δέουσας επιμέλειας, λογισμικού παρακολούθησης δασών και εμπορικών σημάτων. Στην περίπτωση αυτή είναι επιλέξιμος ο κατάλληλος εξοπλισμός ή συστήματα εξοπλισμού όχι όμως τα λειτουργικά κόστη.

ζζ) Δαπάνες εκπόνησης σχεδίων διαχείρισης δασών ή ισοδύναμων μέσων, διαχειριστικές εκθέσεις, πίνακες υλοτομίας.

κβ. Ειδικά για τις υποδράσεις 19.2.7.1 έως και 19.2.7.8: Οι επιλέξιμες δαπάνες, στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

αα) Δαπάνες για μελέτες – επιχειρηματικά σχέδια. Αφορά δαπάνες, όπως οι μελέτες σκοπιμότητας, έρευνα αγοράς, εκπόνηση των επιχειρηματικών σχεδίων των δικαιούχων.

ββ) Δαπάνες για την εξεύρεση των εταίρων προκειμένου να καθορίσουν το επιχειρηματικό τους σχέδιο.

γγ) Λειτουργικές δαπάνες που προκύπτουν από την οργάνωση της μορφής συνεργασίας, το συντονισμό της και την προετοιμασία του επιχειρηματικού σχεδίου (αμοιβές ήδη απασχολούμενου και νέου προσωπικού, αναλώσιμα υλικά, έξοδα μετακίνησης).

δδ) Το κόστος χρήσης μηχανημάτων ή μίσθωση αυτών, εδαφών, λοιπών παγίων και βελτίωση ακινήτου προκειμένου να εξυπηρετούνται οι ανάγκες της επένδυσης, για ποσό μέχρι το 10 % των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της πράξης που διαθέτουν είτε οι παραγωγοί είτε τα ερευνητικά κέντρα για την ανάπτυξη – πιλοτική δοκιμή των αποτελεσμάτων της πράξης.

εε) Ανθρωπομέρες προσωπικού (δύναται να συμπεριλαμβάνει εργασία ερευνητή για την προσαρμογή ή τη δοκιμή της εφαρμογής), αλλά και των παραγωγών και άλλων φορέων που σχετίζονται με την πιλοτική λειτουργία και τις λοιπές δραστηριότητες που αφορούν στην υλοποίηση του έργου/επιχειρηματικού σχεδίου.

στστ) Δαπάνες προώθησης των αποτελεσμάτων του επιχειρηματικού σχεδίου (όπως δημιουργία ιστοσελίδας, φυλλαδίων, διοργάνωση ημερίδων, έξοδα μετακίνησης, κόστος μεταφράσεων).

ζζ) Απόκτηση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας.

ηη) Δημιουργία κοινών εργαστηρίων ποιοτικού ελέγχου των προϊόντων ή των πρώτων υλών, εξοπλισμός εξασφάλισης ποιότητας (π.χ. παγολεκάνες), συστήματα διανομής, επαγγελματικά αυτοκίνητα μεταφοράς πρώτης ύλης κ.λπ.

θθ) Δαπάνες σύστασης και οργάνωσης φορέα (μελέτη σκοπιμότητας, νομικά και λοιπά έξοδα, λογότυπο, αγορά επίπλων και εξοπλισμού γραφείου, εξοπλισμός για εκθέσεις κλπ).

2. Μη επιλέξιμες δαπάνες

Ως μη επιλέξιμες δαπάνες στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων για όλες τις κατηγορίες υποδράσεων είναι:

- α. Μίσθωση κτιριακών εγκαταστάσεων παλαιών ή καινούργιων, ανεξάρτητα από την πιθανή προηγούμενη χρήση τους.
- β. Έργα απλής συντήρησης κτιριακών εγκαταστάσεων, υπό την έννοια των μεμονωμένων επιδιορθώσεων που ανακύπτουν από τη λειτουργία της επιχείρησης και έργα συντήρησης μηχανολογικού εξοπλισμού.
- γ. Προσωρινά έργα μη άμεσα συνδεδεμένα με την εκτέλεση της πράξης (πχ προσωρινό υπόστεγο για την φύλαξη υλικών, κ.λπ.).
- δ. Έργα οδοποιίας εκτός των ορίων του οικοπέδου/γηπέδου εγκατάστασης της μονάδας.
- ε. Πάσης φύσεως έξοδα, εισφορές, φόροι, τέλη, δημοσιονομικές επιβαρύνσεις, αποζημιώσεις, ασφάλιστρα υπέρ τρίτων.
- στ. Εξοπλισμός αναψυχής (όπως εξοπλισμός αναπαραγωγής ήχου και εικόνας κ.λπ.) εκτός και η επιχείρηση διατηρεί ή δημιουργεί, επισκέψιμο για το κοινό και επιχειρηματίες, τμήμα.
- ζ. Δαπάνες συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης, ασφάλιστρα, κεφάλαιο κίνησης και δαπάνες αναλωσίμων υλικών.
- η. Τα μεταχειρισμένα οχήματα και ο μεταχειρισμένος εξοπλισμός.
- θ. Οι δαπάνες για απλή αντικατάσταση μηχανολογικού εξοπλισμού, παρόμοιας κατηγορίας, μεγέθους ή δυναμικότητας, ακόμη και όταν γίνεται με εγκατάσταση καινούργιου, εφόσον ο εξοπλισμός που αντικαθίσταται δεν έχει αποσβεστεί.
- ι. Επενδυτικές δαπάνες των υποβαλλόμενων αιτήσεων στήριξης που χρηματοδοτούνται από άλλο επενδυτικό πρόγραμμα.
- ια. Παραγωγικές δαπάνες ή δαπάνες εξοπλισμού, με σκοπό τη συμμόρφωση με τα υποχρεωτικά Ενωσιακά πρότυπα.
- ιβ. Αιτούμενες δαπάνες, η υλοποίηση των οποίων δεν εγκρίθηκε κατά την έγκριση της αίτησης στήριξης.
- ιγ. Υπερβάσεις εγκεκριμένου κόστους εκτός από τις περιπτώσεις που έχουν γίνει αποδεκτές στο πλαίσιο αιτήματος τροποποίησης του δικαιούχου.

ιδ. Δαπάνες αποξήλωσης και καθαίρεσης γενικότερα. Δαπάνες για τον καθαρισμό της αρχικής θέσης σε περιπτώσεις μετεγκατάστασης και κόστος αποξήλωσης και μεταφοράς του παλαιού εξοπλισμού ή μέρος αυτού στη νέα θέση.

ιε. Αμοιβές προσωπικού για την λειτουργία της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων των επιβαρύνσεων της κοινωνικής ασφάλισης.

ιστ. Στις περιπτώσεις ενισχύσεων που χορηγούνται δυνάμει του άρθρου 14 Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 και των άρθρων του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014, προκειμένου να πληρείται η απαίτηση περί χαρακτήρα κινήτρου δεν είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που αφορούν σε εφαρμογή συστημάτων διαχείρισης και ποιοτικών σημάτων που είναι υποχρεωτικά από την κείμενη νομοθεσία να διαθέτουν οι προς ενίσχυση επιχειρήσεις.

ιζ. Ειδικά για τις υποδράσεις 19.2.2.1, 19.2.2.2, 19.2.3.1 και 19.2.3.2: Οι μη επιλέξιμες δαπάνες, στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

αα) Δαπάνες που αφορούν την αύξηση της δυναμικότητας σε τομείς όπου υπάρχει περιορισμός στην παραγωγή από την ΚΟΑ γεωργικών προϊόντων.

ββ) Δεν είναι επιλέξιμη η ίδρυση ελαιοτριβείων.

γγ) Η ίδρυση σφαγείου είναι επιλέξιμη μόνο σε νησιωτικές περιοχές και ετήσια δυναμικότητα μέχρι 400 τόνους κρέατος.

δδ) Η ίδρυση σφαγείων πουλερικών είναι επιλέξιμη μόνο σε ορεινές ή νησιωτικές περιοχές.

ιη. Ειδικά για τις υποδράσεις 19.2.2.5 και 19.2.3.5: Οι μη επιλέξιμες δαπάνες, πέραν των ανωτέρω, στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι: η προμήθεια απλού οχήματος μεταφοράς.

3. Ειδικές περιπτώσεις επιλεξιμότητας:

α. Όσον αφορά στην υποδράση 19.2.2.3 ορίζεται το ποσό των είκοσι χιλιάδων ΕΥΡΩ (20.000 €) ως μέγιστο όριο επιλέξιμων δαπανών σε περιπτώσεις δικαιούχων που υποβάλλουν πρόταση η οποία θα φορά αποκλειστικά δαπάνες προβολής της

περιοχής (όπως ιστοσελίδα, συμμετοχή σε εκθέσεις κλπ) και δεν θα περιλαμβάνει κατασκευή ή βελτίωση κτιριακών υποδομών.

β. Όσον αφορά στις υποδράσεις 19.2.2.1, 19.2.2.2, 19.2.2.4, 19.2.3.1, 19.2.3.2 και 19.2.3.4 θεωρείται επιλέξιμη η δαπάνη κατασκευής οικίσκου ή συγκεκριμένου χώρου για τις ανάγκες φύλαξης της πράξης μέχρι επιφάνειας είκοσι τετραγωνικών μέτρων (20 τ.μ.).

4. Ειδικοί όροι εφαρμογής

α. Οι επιχειρήσεις που ενισχύονται, θα πρέπει να λαμβάνουν μέριμνα για την διευκόλυνση ατόμων ειδικών αναγκών ανάλογα με την φύση της πράξης και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17^{ης} Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Ταμείο Συνοχής και την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) 1083/2006.

β. Η κατηγοριοποίηση των επιχειρήσεων σε Μεγάλες, Μεσαίες, Μικρές και Πολύ Μικρές γίνεται σύμφωνα με το Παράρτημα Ι του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 ή με το Παράρτημα Ι του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 ή με την σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων, κατά περίπτωση.

γ. Στην εκτέλεση των έργων θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η ισχύουσα εθνική και ενωσιακή νομοθεσία σχετικά με την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ειδικότερα ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων), ΕΕ L 119 της 4/5/2016.

δ. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται δυνάμει της παρούσας συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά κατά την έννοια του άρθρου 107 παρ. 2 ή 3 της Συνθήκης και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης του άρθρου 108 παρ. 3 της

Συνθήκης, εφόσον οι ενισχύσεις αυτές πληρούν όλες τις προϋποθέσεις του Κεφαλαίου I του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 ή του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014 και του αντίστοιχου άρθρου του ειδικού μέρους του ίδιου Κανονισμού. Αντίστοιχα οι ενισχύσεις που χορηγούνται δυνάμει της παρούσας με τον Κανονισμό (ΕΕ) 1407/2013 πρέπει να πληρούν όλες τις προϋποθέσεις του Κανονισμού αυτού. Αντιστοίχως θα πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις δημοσίευσης, πληροφοριών και υποβολής εκθέσεων που τίθενται στους ως άνω Κανονισμούς.

ε. Σε περίπτωση χρήσης των Κανονισμών (ΕΕ) 651/2014 ή/και 702/2014, θα πρέπει επιπροσθέτως να τηρούνται οι υποχρεώσεις δημοσιότητας των αντίστοιχων άρθρων των Κανονισμών (άρθρο 9 του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 ή/και άρθρο 9 του Κανονισμού (ΕΕ) 702/2014).

Άρθρο 48. Υποδράσεις 19.2.1.1 και 19.2.1.2

1. Δικαιούχος μπορεί να είναι φορέας του ιδιωτικού ή δημοσίου τομέα και να έχει νομική υπόσταση, όπως και η ίδια η ΟΤΔ που προκηρύσσει την υποδράση.

Πράξεις στα πλαίσια των υποδράσεων αυτών που αφορούν μεταφορά γνώσης και ενημέρωσης αφορούν ενέργειες επαγγελματικής κατάρτισης και απόκτησης δεξιοτήτων. Η επαγγελματική κατάρτιση και οι ενέργειες απόκτησης δεξιοτήτων μπορούν να περιλαμβάνουν, επίδειξη, επιμορφωτικά μαθήματα και εργαστήρια.

Επίσης οι πράξεις μπορούν να περιλαμβάνουν ενέργειες όπως οι βραχυπρόθεσμες ανταλλαγές για διαχείριση γεωργικών και δασικών εκμεταλλεύσεων και δασών, καθώς και επισκέψεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και δάση.

Οι πράξεις δεν μπορούν να περιλαμβάνουν μαθήματα ή κατάρτιση, τα οποία αποτελούν μέρος κανονικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων ή συστημάτων σε επίπεδο δευτεροβάθμιας ή ανώτερης εκπαίδευσης.

Άρθρο 49. Υποδράσεις 19.2.2.1, 19.2.2.2, 19.2.3.1 και 19.2.3.2

1. Ως εκσυγχρονισμός μονάδας νοείται η αντικατάσταση ή/και η συμπλήρωση μηχανολογικού εξοπλισμού όπως η επέκταση δυναμικότητας (εφόσον καλύπτεται από τις απαραίτητες κάθε φορά αδειοδοτήσεις) ενεργών και ανενεργών μονάδων. Κατ' εξαίρεση όσον αφορά στην περίπτωση μονάδων ελαιοτριβείων που έχουν παύσει τη λειτουργία τους, αυτές μπορούν να προβούν σε εκσυγχρονισμό και να **επαναλειτουργήσουν με την ίδια δραστηριότητα και δυναμικότητα.**

Στην περίπτωση εκσυγχρονισμού χωρίς αύξηση δυναμικότητας άνω του 20%, μονάδων παραγωγής ανόργανων συμπληρωματικών ζωοτροφών για επιχειρήσεις, οι μονάδες θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένες/εγκεκριμένες σύμφωνα με την 340668/26-11-2008 ΚΥΑ (Β'2422).

Οι μετεγκαταστάσεις και οι συγχωνεύσεις μονάδων συνοδεύονται απαραίτητα και από εκσυγχρονισμό αυτών.

Άρθρο 50. Υποδράση 19.2.6.2

1. Στα πλαίσια της υποδράσης ενισχύονται επενδύσεις οι οποίες αφορούν στην επεξεργασία, διακίνηση και εμπορία δασικών προϊόντων, αυξάνοντας την προστιθέμενη αξία τους. Στις επενδύσεις αυτές συγκαταλέγεται κάθε επένδυση που σχετίζεται με την ανάπτυξη και οργάνωση της επεξεργασίας και εμπορίας δασικών προϊόντων, μέχρι το στάδιο της βιομηχανικής μεταποίησης. Μπορεί να περιλαμβάνουν επενδύσεις σε μηχανήματα και εξοπλισμό υλοτομίας, αποκλάδωσης, αποφλοίσωσης, πελέκησης, σχίσσης, κορμοτεμαχισμού, ξήρανσης και αποθήκευσης ξυλείας, συμπεριλαμβανομένης και της παραγωγής πρώτης ύλης/υλικών για παραγωγή ενέργειας. Περιλαμβάνεται επίσης κάθε επένδυση που συνεισφέρει στη βελτίωση της αποδοτικής χρήσης δασικών πόρων.

2. Δικαιούχοι της υποδράσης μπορεί να είναι φυσικά πρόσωπα, Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού και Δημοσίου Δικαίου, διαχειριστές δασικής γης. Στα μικρά νησιά του Αιγαίου Πελάγους κατά την έννοια του Κανονισμού (ΕΚ) 1405/2006 η ενίσχυση μπορεί επίσης να χορηγείται σε επιχειρήσεις που δεν είναι ΜΜΕ. Κατά τα λοιπά

ισχύουν τα αναγραφόμενα στο άρθρο 2 της ΚΥΑ 2635/13-09-2017 (Β' 3313), που αφορούν στις πιο πάνω κατηγορίες δικαιούχων.

Άρθρο 51. Υποδράσεις 19.2.2.3 και 19.2.3.3

1. Οι επενδύσεις οι οποίες ενισχύονται στα πλαίσια της εφαρμογής των ΤΠ, θα πρέπει να συνάδουν με την μορφή των τουριστικών καταλυμάτων και λοιπών εγκαταστάσεων τουρισμού, που προβλέπονται στην ΚΥΑ 2986/25-11-2016 (Β' 3885) και σε κάθε περίπτωση οι προδιαγραφές που τίθενται στο ν. 4276/2014 (Α' 155).

Άρθρο 52. Υποδράσεις 19.2.2.4 και 19.2.3.4

1. Δικαιούχοι των υποδράσεων μπορεί να είναι Φυσικά πρόσωπα και Νομικά πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου. Κατά τα λοιπά ισχύουν τα αναγραφόμενα στο άρθρο 2 της ΚΥΑ 2635/13-09-2017 (Β' 3313), που αφορούν στις πιο πάνω κατηγορίες δικαιούχων.

Άρθρο 53. Υποδράσεις 19.2.2.5 και 19.2.3.5

1. Δικαιούχοι των υποδράσεων μπορεί να είναι φυσικά πρόσωπα και Νομικά πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου. Κατά τα λοιπά ισχύουν τα αναγραφόμενα στο άρθρο 2 της ΚΥΑ 2635/13-09-2017 (Β' 3313), που αφορούν στις πιο πάνω κατηγορίες δικαιούχων.

Άρθρο 54. Υποδράση 19.2.2.6

1. Δικαιούχοι υποδράσης 19.2.2.6 είναι πολύ μικρές και μικρές αγροτικές επιχειρήσεις (φυσικά και νομικά πρόσωπα εγγεγραμμένα στο Μητρώο Αγροτών και Αγροτικών Εκμεταλλεύσεων (Μ.Α.Α.Ε.) συμπεριλαμβανομένων και των μελών

των αγροτικών νοικοκυριών εγγεγραμμένων στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Οικοτεχνιτών (Κ.Η.Μ.Ο.).

Η εγγραφή στο ΜΑΑΕ μπορεί να πραγματοποιηθεί και μετά την υποβολή της αίτησης στήριξης και της δημοσιοποίησης του πίνακα κατάταξης, αλλά σε κάθε περίπτωση πριν την έκδοση απόφασης έγκρισης πράξης.

2. Οι επιλέξιμες δαπάνες, πέραν του άρθρου 47 στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι:

1) Δαπάνες που σχετίζονται με την διαμόρφωση χώρων προβολής, δοκιμής των προϊόντων της επιχείρησης καθώς και του αντίστοιχου εξοπλισμού (όπως εξοπλισμός αναπαραγωγής ήχου και εικόνας κ.λπ.) που απαιτείται σε περίπτωση που η επιχείρηση διατηρεί ή δημιουργεί χώρο επισκέψιμο για το κοινό και επιχειρηματίες.

2) Εργασίες πράσινου δενδροφυτεύσεις, γκαζόν, καθώς και έργα διακόσμησης σε περίπτωση που η επιχείρηση διατηρεί ή δημιουργεί χώρο επισκέψιμο για το κοινό και επιχειρηματίες.

3) Η αγορά συγκροτήματος ψυχρής έκθλιψης ελαιολάδου, μέχρι του ποσού των 30.000€. Η δαπάνη αυτή αφορά την ίδια παραγωγή και το τελικό προϊόν θα πρέπει να είναι τυποποιημένο σε συσκευασία μέχρι πέντε (5) λίτρα.

4) Δαπάνες ειδικού εξοπλισμού για εξυπηρέτηση τουριστικών δραστηριοτήτων, αγορά αλόγων για δραστηριότητες περιήγησης, αγορά οχημάτων μεταφοράς πελατών για τις επιχειρήσεις εναλλακτικού/θεματικού τουρισμού και εφόσον τεκμηριώνεται πλήρως η αναγκαιότητά τους και μέχρι του ποσού των 30.000€ για τα οχήματα αυτά.

5) Κατασκευή οικίσκου – αποθήκης για τις ανάγκες φύλαξης – εξυπηρέτησης της επένδυσης, μέχρι 40 τ.μ, μόνο για επενδύσεις τουριστικών καταλυμάτων.

6) Έργα πρασίνου καθώς και έργα διακόσμησης.

7) Εξοπλισμός αναψυχής πελατών (όπως εξοπλισμός αναπαραγωγής ήχου και εικόνας).

3. Μη επιλέξιμες δαπάνες, πέραν του άρθρου 47 στο πλαίσιο των επενδυτικών προτάσεων στις εν λόγω υποδράσεις του παρόντος άρθρου, είναι δαπάνες που αφορούν επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα.

Άρθρο 55. Υποδράσεις 19.2.7.1, 19.2.7.2, 19.2.7.3, 19.2.7.4, 19.2.7.5, 19.2.7.6, 19.2.7.7 και 19.2.7.8

1. Συνεργατικά σχήματα φορέων, τα οποία θα απαρτίζονται από τουλάχιστον δύο ενδιαφερόμενους φορείς (όπως γεωργούς, ερευνητές, πανεπιστήμια, συμβούλους, επιχειρήσεις ή άλλους φορείς όπως περιβαλλοντικές οργανώσεις και ΜΚΟ) και θα διαθέτουν εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας (σύμφωνο συνεργασίας). Στα σχήματα αυτά θα προσδιορίζεται ο επικεφαλής εταίρος (Συντονιστής Φορέας) του συνεργατικού σχήματος.

Το συνεργατικό σχήμα θα μπορεί, είτε να έχει νομική υπόσταση - νομικό πρόσωπο είτε να καθορίζεται η μορφή και λειτουργία του σε ένα συμφωνητικό σύμπραξης/συνεργασίας, μεταξύ φυσικών ή νομικών προσώπων, που θα αναφέρει ρητώς και σαφώς τον καταμερισμό των ευθυνών και των υποχρεώσεων μεταξύ των μελών του συνεργατικού σχήματος.

Σε περίπτωση συμφωνητικού σύμπραξης/συνεργασίας, ο ένας εκ των συνεργαζόμενων μελών ορίζεται από τους ενδιαφερόμενους ως κοινός εκπρόσωπος (Συντονιστής Φορέας). Ο Συντονιστής Φορέας είναι ο κοινός εκπρόσωπος των φορέων που συμπράττουν για την υλοποίηση του έργου και αναλαμβάνει την ευθύνη για τη συνολική διαχείρισή του. Παράλληλα, κάθε δικαιούχος - φορέας διατηρεί την ευθύνη εξολοκλήρου για το επιμέρους τμήμα του έργου που δεσμεύεται να υλοποιήσει και απορρέει από συμφωνητικού σύμπραξης/συνεργασίας.

Η υποδράση 19.2.7.3 αφορά αποκλειστικά μη γεωργούς. Η υποδράση 19.2.7.7 αφορά αποκλειστικά γεωργούς και μεταποιητές.

Η ενεργοποίηση του συνεργατικού σχήματος πρέπει να είναι τοπικού χαρακτήρα σε ότι αφορά στην εφαρμογή του.

Οι δικαιούχοι δεν πρέπει να έχουν επιδοτηθεί στο παρελθόν για το ίδιο αντικείμενο, το οποίο προβλέπεται στο επιχειρηματικό σχέδιο.

Κάθε φορέας μπορεί να συμμετάσχει ως μέλος σε οποιαδήποτε σύμπραξη χωρίς όριο, σε διαφορετικά συνεργατικά σχήματα.

Σε κάθε περίπτωση το μη ανακτήσιμο ΦΠΑ είναι επιλέξιμο.

Άρθρο 56. Μακροχρόνιες Υποχρεώσεις Δικαιούχων

1. Ο δικαιούχος οφείλει να αποδέχεται και να διευκολύνει τους ελέγχους στην έδρα της πράξης, από την ΟΤΔ και τους αρμόδιους φορείς ελέγχου. Σε περίπτωση άρνησης ελέγχου τότε επιστρέφεται το σύνολο της δημόσιας δαπάνης που καταβλήθηκε, με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών.

2. Ο δικαιούχος οφείλει για περίοδο τριών (3) ετών ή πέντε (5) ετών για μεγάλες επιχειρήσεις, από την τελευταία πληρωμή της πράξης από την ΟΤΔ να μην προβεί σε:

α) παύση ή μετεγκατάσταση μιας παραγωγικής δραστηριότητας εκτός της περιοχής προγράμματος,

β) αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος ενός στοιχείου υποδομής η οποία παρέχει σε μια εταιρεία ή δημόσιο οργανισμό αδικαιολόγητο πλεονέκτημα,

γ) ουσιαστική μεταβολή που επηρεάζει τη φύση, τους στόχους ή την εφαρμογή των όρων που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τους αρχικούς στόχους.

Ο δικαιούχος της ενίσχυσης υποχρεούται στην τήρηση των όρων που προβλέπονται στην παρούσα πρόσκληση.

Ο δικαιούχος της ενίσχυσης δεν μπορεί να ενισχυθεί από άλλο Εθνικό ή Κοινοτικό Πρόγραμμα για την υλοποίηση της ίδιας πρότασης ή τμήματος αυτής.

Ο δικαιούχος της ενίσχυσης οφείλει να μην διακόψει την λειτουργία του και να λειτουργεί εντός της περιοχής του ΤΠ για χρονικό διάστημα τριών (3) ετών ή πέντε (5) ετών για μεγάλες επιχειρήσεις από την ημερομηνία της τελευταίας πληρωμής

της πράξης από την ΟΤΔ. Σε αντίθετη περίπτωση επιβάλλεται επιστροφή της δημόσιας επιχορήγησης αναλογικά προς την περίοδο για την οποία δεν εκπληρώθηκαν οι απαιτήσεις.

Ο δικαιούχος της ενίσχυσης οφείλει να μην μεταβιβάσει για οποιοδήποτε λόγο πάγια περιουσιακά στοιχεία που έχουν ενισχυθεί, εκτός εάν αυτά αντικατασταθούν από άλλα κυριότητας του φορέα και ανάλογης αξίας, που ανταποκρίνονται στην εξυπηρέτηση της επένδυσης (στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται ενημέρωση της αρμόδιας ΟΤΔ) για χρονικό διάστημα τριών (3) ετών ή πέντε (5) ετών για μεγάλες επιχειρήσεις από την ημερομηνία της τελευταίας πληρωμής της πράξης από την ΟΤΔ. Σε αντίθετη περίπτωση επιβάλλεται επιστροφή της δημόσιας επιχορήγησης αναλογικά προς την περίοδο για την οποία δεν εκπληρώθηκαν οι απαιτήσεις.

Σε περίπτωση χρήσης του άρθρου 14 του Κανονισμού (ΕΕ) 651/2014 ισχύουν τα εξής:

α) Ο δικαιούχος της ενίσχυσης οφείλει να μην διακόψει την λειτουργία του και να λειτουργεί εντός της περιοχής του ΤΠ, για χρονικό διάστημα τριών (3) ή πέντε (5) ετών για μεγάλες επιχειρήσεις, από την ημερομηνία της τελευταίας πληρωμής της πράξης από την ΟΤΔ. Σε αντίθετη περίπτωση επιβάλλεται ολική επιστροφή της δημόσιας επιχορήγησης.

β) Ο δικαιούχος της ενίσχυσης οφείλει να μην μεταβιβάσει για οποιοδήποτε λόγο πάγια περιουσιακά στοιχεία που έχουν ενισχυθεί, εκτός εάν αυτά αντικατασταθούν από άλλα κυριότητας του φορέα και ανάλογης αξίας, που ανταποκρίνονται στην εξυπηρέτηση της επένδυσης (στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται ενημέρωση της αρμόδιας ΟΤΔ) για χρονικό διάστημα 3 ή πέντε (5) ετών για μεγάλες επιχειρήσεις από την ημερομηνία της τελευταίας πληρωμής της πράξης από την ΟΤΔ. Σε αντίθετη περίπτωση επιβάλλεται ολική επιστροφή της δημόσιας επιχορήγησης.

Σε περίπτωση δημιουργίας θέσεων εργασίας σε Ετήσιες Μονάδες Εργασίας (ΕΜΕ), από τον δικαιούχο και οι οποίες επιτέλεσαν κριτήριο επιλογής της αίτησης, τότε ο δικαιούχος οφείλει να τις έχει δημιουργήσει εντός 12μήνου από την τελευταία πληρωμή της πράξης από την ΟΤΔ και να τις διατηρήσει τουλάχιστον για τρία (3) έτη ή πέντε (5) για μεγάλες επιχειρήσεις, από την δημιουργία τους.

Σε αντίθετη περίπτωση, επιβάλλεται οικονομική κύρωση σχετική με τις ελλείπουσες θέσεις απασχόλησης σε ΕΜΕ, το ύψος της οποίας καθορίζεται από τον παρακάτω τύπο:

$$\text{Οικονομική κύρωση} = \text{Επιχορήγηση} \times (1 - a) \times b$$

όπου: a = Πραγματικά δημιουργηθείσες νέες θέσεις απασχόλησης σε ΕΜΕ/Συμβατικά δηλωθείσες νέες θέσεις απασχόλησης σε ΕΜΕ

$$b = (1,2 + (0,05 * c)) / 12$$

και c = Συμβατικά δηλωθείσες νέες θέσεις απασχόλησης σε ΕΜΕ

Σε κάθε περίπτωση η οικονομική κύρωση δεν θα είναι μεγαλύτερη του 10% της Δημόσιας Δαπάνης που καταβλήθηκε.

Ο δικαιούχος οφείλει να τηρεί τα κριτήρια επιλογής, που αποτελούν μακροχρόνιες υποχρεώσεις, για τρία (3) έτη ή πέντε (5) για μεγάλες επιχειρήσεις από την τελευταία πληρωμή της πράξης από την ΟΤΔ. Σε αντίθετη περίπτωση, αν ένα ή περισσότερα κριτήρια δεν ικανοποιούνται τότε επιστρέφεται, με την διαδικασία των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, ποσοστό της Δημόσιας Δαπάνης που έχει καταβληθεί, και απορρέει από τον ακόλουθο τύπο:

$$(\alpha - \beta) / 100 * \gamma / 3 \text{ ή πέντε (5) για μεγάλες επιχειρήσεις} \times \text{Δημόσια Δαπάνη.}$$

Όπου α η βαθμολογία του κριτηρίου κατά την αξιολόγηση,

β η νέα βαθμολογία του κριτηρίου σύμφωνα με τα

ευρήματα του ελέγχου και

γ ο αριθμός των ετών από την τελευταία πληρωμή της

πράξης από την ΟΤΔ

Ο παραπάνω τύπος εφαρμόζεται για κάθε κριτήριο επιλογής που ελέγχεται και η προς ανάκτηση Δημόσια Δαπάνη υπολογίζεται αθροιστικά.

Σε περίπτωση που η επανεξέταση των κριτηρίων έχει ως αποτέλεσμα η βαθμολογία του επενδυτικού σχεδίου να είναι μικρότερη της τιμής βάσεως αξιολόγησης για την συγκεκριμένη υποδράση, τότε επιστρέφεται κατ' αναλογία το ποσοστό της Δημόσιας Δαπάνης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 71 Κανονισμός (ΕΕ) 1303/2013.

Η προς ανάκτηση Δημόσια Δαπάνη υπολογίζεται με τον ακόλουθο τύπο:

$\alpha * \Delta\Delta / 3$ ή πέντε (5) για μεγάλες επιχειρήσεις

Όπου α το έτος (1^ο ή 2^ο ή 3^ο ή 4^ο ή 5^ο) κατά το οποίο διενεργείται ο έλεγχος, μετά την τελευταία πληρωμή και $\Delta\Delta$ η Δημόσια Δαπάνη που καταβλήθηκε.

Ειδικά για τις πράξεις που αφορούν αποκλειστικά τουριστικά καταλύματα θα πρέπει κατ' έτος μετά την τελευταία πληρωμή της πράξης από την ΟΤΔ, να επιτύχουν τουλάχιστον το 20% του στόχου που τέθηκε στην αίτηση στήριξης για το αντίστοιχο έτος, σε ότι αφορά τον αριθμό των διανυκτερεύσεων.

Ο στόχος ελέγχεται για τρία (3) πέντε (5) για μεγάλες επιχειρήσεις έτη μετά την τελευταία πληρωμή της πράξης από την ΟΤΔ. Ως έτος λογίζεται ένα πλήρες ημερολογιακό έτος, από την επομένη ημέρα της τελευταίας πληρωμής της πράξης από την ΟΤΔ.

Σε περίπτωση μη επίτευξης του στόχου αυτού επιβάλλεται δημοσιονομική διόρθωση που απορρέει από τον τύπο :

$((20\% * \alpha) - \beta) / 100 * (\Delta\Delta / 3 \text{ πέντε (5) για μεγάλες επιχειρήσεις})$

Όπου α ο στόχος που τέθηκε στην αίτηση στήριξης, όσον αφορά στον ετήσιο αριθμό διανυκτερεύσεων.

β ο απόλυτος αριθμός των διανυκτερεύσεων για το έτος που γίνεται ο έλεγχος.

Ο έλεγχος που διενεργείται αφορά όλα τα παρελθόντα έτη από την ημερομηνία διεξαγωγής του και όχι το τρέχον έτος. Η δημοσιονομική διόρθωση επιβάλλεται αθροιστικά και ανά έτος.

Επίσης, για τις πράξεις που αφορούν μεταποίηση θα πρέπει κατ' έτος μετά την τελευταία πληρωμή της πράξης από την ΟΤΔ, να επιτύχουν τουλάχιστον το 30% του στόχου που τέθηκε στην αίτηση στήριξης για το αντίστοιχο έτος, σε ότι αφορά την ποσότητα της μεταποιήσιμης πρώτης ύλης.

Ο στόχος ελέγχεται για τρία (3) ή πέντε (5) έτη για μεγάλες επιχειρήσεις μετά την τελευταία πληρωμή της πράξης από την ΟΤΔ. Ως έτος λογίζεται ένα πλήρες ημερολογιακό έτος, από την επομένη ημέρα της τελευταίας πληρωμής της πράξης από την ΟΤΔ.

Σε περίπτωση μη επίτευξης του στόχου αυτού επιβάλλεται δημοσιονομική διόρθωση που απορρέει από τον τύπο $((30\% \cdot \alpha) - \beta) / 100 \cdot (\text{Δημόσια Δαπάνη} / 3 \text{ ή πέντε (5) για μεγάλες επιχειρήσεις})$

Όπου: α ο στόχος που τέθηκε στην αίτηση στήριξης, όσον αφορά την ετήσια ποσότητα μεταποιήσιμης πρώτης ύλης.

β η ποσότητα της μεταποιήσιμης πρώτης ύλης για το έτος που γίνεται ο έλεγχος.

Ο έλεγχος που διενεργείται αφορά όλα τα παρελθόντα έτη από την ημερομηνία διεξαγωγής του και όχι το τρέχον έτος. Η δημοσιονομική διόρθωση επιβάλλεται αθροιστικά και ανά έτος.

Ο δικαιούχος υποχρεούνται κάθε έτος και στα πλαίσια της διάρκειας των μακροχρονίων υποχρεώσεων του να αποστέλλει ηλεκτρονικά ή εγγράφως στην ΟΤΔ, αποδεικτικά τήρησης των μακροχρονίων υποχρεώσεών του.

Οι ΟΤΔ διατηρούν λεπτομερείς φακέλους με όλες τις πληροφορίες και τα δικαιολογητικά έγγραφα που απαιτούνται, οι οποίοι φυλάσσονται επί 10 έτη από την ημερομηνία ολοκλήρωσης των πράξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'. ΥΠΟΜΕΤΡΟ 19.4 «ΣΤΗΡΙΞΗ ΟΤΔ»

Άρθρο 57. Δικαιούχοι της ενίσχυσης

Δικαιούχοι της ενίσχυσης είναι οι ΟΤΔ που έχουν επιλεγεί με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων στο πλαίσιο προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για την επιλογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης του ΠΑΑ 2014-2020 και υλοποιούν πρόγραμμα τοπικής ανάπτυξης LEADER/CLLD.

Άρθρο 58. Είδος της ενίσχυσης – Ποσά και ποσοστά στήριξης – Περίοδος Επιλεξιμότητας

1. Η ενίσχυση χορηγείται στο δικαιούχο με τη μορφή επιχορήγησης και το ύψος της υπολογίζεται βάσει των επιλέξιμων δαπανών και κατ' αποκοπή χρηματοδότησης, όπως ορίζεται στο άρθρο 60.
2. Η ενίσχυση μπορεί να ανέλθει μέχρι το 20% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του ΤΠ σύμφωνα με την απόφαση έγκρισής του και όπως κάθε φορά ισχύει.

A) Στις περιπτώσεις όπου έχει γίνει η ένταξη πράξεων σε συγκεκριμένες κατηγορίες υποδράσεων που συμβάλουν στην ανάπτυξη της καινοτομίας, των συλλογικών δράσεων, της δικτύωσης και της συνεργασίας σε ποσοστό άνω του 10% του προϋπολογισμού των υπομέτρων 19.2 και 19.3 αθροιστικά, το ανωτέρω ποσοστό στήριξης του 19.4 μπορεί να ανέλθει μέχρι το 25% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του ΤΠ σύμφωνα με την απόφαση έγκρισής του και όπως κάθε φορά ισχύει.

B) Οι πράξεις που δύναται να συνυπολογιστούν στο 10% είναι:

- 1) καινοτόμα έργα (στο σύνολό τους) ή καινοτόμες επενδύσεις (μέρος του έργου).
- 2) Πράξεις Συνεργασίας (Συνεργασία μεταξύ διαφορετικών παραγόντων), Cluster, μεταξύ ομοειδών ή παρεμφερών επιχειρήσεων, με κοινά ή παρεμφερή προϊόντα που στοχεύουν στην ίδια τομεακή αγορά. (Δράση 19.2.7).
- 3) Διατοπικά και Διακρατικά προγράμματα συνεργασίας. (υπομέτρο 19.3).

Γ) Η επίτευξη του στόχου αυτού αποδεικνύεται με την συμβασιοποίηση των ποσών.

Δ) Ειδικά για τα Διατοπικά και Διακρατικά σχέδια συνεργασίας ως συμβασιοποίηση ορίζεται η υπογραφή από όλα τα μέλη των Συμφωνητικών Συνεργασίας. Σε κάθε περίπτωση τα Διατοπικά και Διακρατικά σχέδια συνεργασίας θα πρέπει να έχουν ενταχθεί.

Ε) Την επίτευξη του στόχου πιστοποιεί Επιτροπή που ορίζει ο Γενικός Γραμματέας Αγροτικής Πολιτικής και Κοινοτικών πόρων από στελέχη της ΕΥΕ ΠΑΑ 2014 2020 σε συνεργασία με την ΕΥΔ ΠΑΑ 2014 2020, κατόπιν σχετικού αιτήματος της ΟΤΔ, με το οποίο προτείνεται και η κατάλληλη τροποποίηση του εγκεκριμένου ΤΠ.

3. Το 5% κατ' ελάχιστο του συνολικού προϋπολογισμού του υπομέτρου πρέπει να αφορά δραστηριότητες εμπύχωσης του τοπικού πληθυσμού και ενέργειες προβολής του ΤΠ που συμβάλουν στην εμπύχωση του τοπικού πληθυσμού.
4. Η ένταση ενίσχυσης ορίζεται στο 100% των επιλέξιμων δαπανών.
5. Σε περιπτώσεις τροποποίησης προϋπολογισμού του ΤΠ, τα ποσά που αντιστοιχούν στο ποσοστό του υπομέτρου 19.4 και της εμπύχωσης, πληροφόρησης και προβολής του ΤΠ, τροποποιούνται αντιστοίχως.
6. Η επιλεξιμότητα των δαπανών αρχίζει από την επόμενη της κατάθεσης του φακέλου Β στο πλαίσιο Πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για την επιλογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης του ΠΑΑ 2014-2020 και του ΕΠΑΛΘ 2014-2020 και μέχρι τη λήξη του προγράμματος.
7. Για τις υπο σύσταση ΟΤΔ η επιλεξιμότητα δαπανών ξεκινά από τη σύσταση του νομικού προσώπου.»

Άρθρο 59. Διαδικασία χορήγησης προκαταβολής

1. Εκδίδεται απόφαση ένταξης στο υπομέτρο 19.4, από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην με αρ. 2545/17-10-2016 (Β' 3447) κοινή υπουργική απόφαση «Εκχώρηση αρμοδιοτήτων της ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 στις ΕΥΔ Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΕΠ) Περιφερειών» και τη με αρ. 1065/19.04.2016 (Β' 1273) υπουργική απόφαση για τη θέσπιση διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του Προγράμματος «Αγροτική Ανάπτυξη της Ελλάδας 2014-2020», όπως κάθε φορά ισχύουν.
2. Στη συνέχεια και ύστερα από αίτηση της ΟΤΔ προς την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, δύναται να χορηγηθεί προκαταβολή έως το 50% της Δημόσιας Δαπάνης του υπομέτρου 19.4, σύμφωνα με τα ακόλουθα:
  - 2.1 Η ΟΤΔ υποβάλλει αίτημα προκαταβολής στο ΟΠΣΑΑ και αίτημα λήψης προκαταβολής στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας προσκομίζοντας εγγυητική επιστολή τραπεζής ή άλλου χρηματοπιστωτικού οργανισμού που έχει από το νόμο το δικαίωμα έκδοσης εγγυητικών επιστολών, ποσού ίσου με το 100% της αιτούμενης προκαταβολής. Η εγγυητική επιστολή πρέπει να είναι σύμφωνη με το υπόδειγμα του Παραρτήματος 1, να εκδίδεται προς τον ΟΠΕΚΕΠΕ και να έχει ισχύ αορίστου χρόνου.
  - 2.2 Ο έλεγχος του αιτήματος πραγματοποιείται από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας, τα αποτελέσματα του οποίου αποτυπώνονται σε Λίστα Διοικητικού Ελέγχου Αίτησης Προκαταβολής Δικαιούχου και αφορά στη συμμόρφωση με το υπόδειγμα της εγγυητικής επιστολής (συνημμένο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1) και στο ότι το ύψος της αιτούμενης προκαταβολής σχετίζεται με το συνολικό επιλέξιμο ποσό στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.4.
  - 2.3 Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας διαβιβάζει στον ΟΠΕΚΕΠΕ Φάκελο Πληρωμής Προκαταβολής.
  - 2.4 Ο ΟΠΕΚΕΠΕ πιστώνει το ποσό της προκαταβολής σε τραπεζικό λογαριασμό που διατηρεί η ΟΤΔ αποκλειστικά και μόνο για το

υπομέτρο 19.4 του ΤΠ, χωρίς την προσκόμιση παραστατικών δαπανών απ' αυτήν, και δηλώνεται από την ΟΤΔ στην αίτηση χορήγησης προκαταβολής. Σε περίπτωση που ο λογαριασμός είναι έντοκος, οι παραγόμενοι τόκοι επιστρέφονται στον ΕΛΕΓΕΠ, εντός ενός μηνός από τη λήξη του προγράμματος.

2.5 Οι δαπάνες του υπομέτρου 19.4 δύνανται να εξοφλούνται απευθείας από τον παραπάνω λογαριασμό ή/και από λογαριασμό της ΟΤΔ οπότε στη συνέχεια μεταφέρεται το αντίστοιχο ποσό από τον παραπάνω λογαριασμό, στο λογαριασμό της ΟΤΔ.

3. Εφόσον η ΟΤΔ δεν επιλέξει να λάβει προκαταβολή, τότε στην πρώτη πληρωμή δηλώνει ένα λογαριασμό για την καταβολή της ενίσχυσης στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.4, στον οποίο είναι δικαιούχος.

Άρθρο 60. Επιλέξιμες δαπάνες

1. Επιλέξιμες δαπάνες του υπομέτρου 19.4 είναι οι δαπάνες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο υλοποίησης του ΤΠ και σχετίζονται με αυτό.

Στις επιλέξιμες δαπάνες περιλαμβάνονται οι εξής κατηγορίες:

α. ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ (που παράγουν απλοποιημένο κόστος έμμεσων δαπανών)

Συμπεριλαμβάνονται οι αμοιβές των στελεχών της υπηρεσιακής δομής της ΟΤΔ τα οποία ανήκουν στην Ομάδα Έργου ως τακτικό προσωπικό που συνδέεται μαζί της με σχέση εξαρτημένης εργασίας (σύμβαση εργασίας πλήρους ή μερικής απασχόλησης) ή έκτακτο προσωπικό που απασχολείται από την ΟΤΔ, είτε με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου (πλήρους ή μερικής απασχόλησης), είτε με σύμβαση μίσθωσης έργου, είτε με σύμβαση παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών (όταν τα πρόσωπα παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο χώρο της ΟΤΔ όπως και το υπόλοιπο προσωπικό και το είδος της παρεχόμενης υπηρεσίας είναι τέτοιο που εξομοιώνεται με εργασία) και γενικά προσωπικό που με κάθε νόμιμη διαδικασία

απασχολείται στην ΟΤΔ, συμπεριλαμβανομένων των δώρων Χριστουγέννων, Πάσχα, επιδόματος αδείας και λοιπών νομίμων επιδομάτων και των επιβαρύνσεων – εισφορών όπως προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία.

Στις δαπάνες προσωπικού συμπεριλαμβάνεται τυχόν ΦΠΑ, αν αυτός είναι επιλέξιμη δαπάνη.

β. ΑΜΕΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ (που δεν παράγουν απλοποιημένο κόστος έμμεσων δαπανών)

1) Πάγια και λοιπός εξοπλισμός:

- i. Προμήθεια ηλεκτρονικού εξοπλισμού, περιφερειακών Η/Υ εξοπλισμού γραφείων και λοιπού εξοπλισμού της έδρας και των παραρτημάτων ή υποκαταστημάτων της ΟΤΔ εφόσον υπάρχουν (υφιστάμενα ή προβλεπόμενα νέα παραρτήματα).
- ii. Διαμόρφωση και αναβάθμιση, συντήρηση και επισκευή χώρων γραφείων.
- iii. Προμήθεια ή και ανάπτυξη λειτουργικών συστημάτων π.χ. λογιστικά προγράμματα, προγράμματα διαχείρισης έργου κλπ
- iv. Αναβάθμιση υφιστάμενου ηλεκτρονικού εξοπλισμού και λογισμικού.
- v. Αγορά και χρηματοδοτική μίσθωση ενός επιβατικού αυτοκινήτου για τις ανάγκες μετακίνησης του υπηρεσιακού πυρήνα στο πλαίσιο της στρατηγικής τοπικής ανάπτυξης.
- vi. Αγορά επεξηγηματικής πινακίδας, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις δημοσιότητας.

2) Ενέργειες εμπύχωσης - ενέργειες πληροφόρησης & προβολής:

- i. Ενέργειες πληροφόρησης για την περιοχή παρέμβασης και την τοπική αναπτυξιακή στρατηγική.
- ii. Ενέργειες ευαισθητοποίησης, εμπύχωσης και παροχής συμβουλευτικής υποστήριξης στους δικαιούχους.

- iii. Διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής του ΤΠ και των αποτελεσμάτων του.

Οι ενέργειες σχετίζονται με τη διοργάνωση εκδηλώσεων, ημερίδων, ενημερωτικών συναντήσεων (δαπάνες μίσθωσης αιθουσών, μικροφωνικών εγκαταστάσεων, υλικών, οργάνωση συνεδρίων κλπ), σχεδιασμός και παραγωγή έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού (φυλλάδια, έντυπα, αφίσες, spot, ντοκιμαντέρ, κλπ), έντυπη και ηλεκτρονική προβολή, δημοσιεύσεις, καταχωρήσεις, ανακοινώσεις, δελτία τύπου (ραδιόφωνο, τηλεόραση, διαδίκτυο), κλπ.

- iv. Έντυπα ή/και video παρουσίασης αποτελεσμάτων του τοπικού προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων των δαπανών για την πολλαπλή αναπαραγωγή και διάδοσή τους.
- v. Δαπάνες υλοποίησης διαγωνισμών βράβευσης ιδεών και καλών πρακτικών.

3) Μετακινήσεις, εκτός αυτών που αφορούν την υλοποίηση των σχεδίων του υπομέτρου 19.3:

- i. Δαπάνες μετακινήσεων των στελεχών – υπηρεσιακής δομής της ΟΤΔ, που γίνονται με αποκλειστικό σκοπό την εξυπηρέτηση των αναγκών του ΤΠ.
- ii. Δαπάνες κίνησης μελών της ΕΔΠ για κάθε συνεδρίασή του. Ειδικά μέλη ΕΔΠ νησιωτικών περιοχών που δεν έχουν μόνιμη κατοικία στο νησί – έδρα της ΟΤΔ, είναι επιλέξιμες οι δαπάνες μετακίνησής τους.
- iii. Δαπάνες κίνησης, διαμονής και αποζημίωσης για τη συμμετοχή σε συνέδρια, σεμινάρια, συσκέψεις, συμβούλια και άλλες συναφείς δραστηριότητες στο πλαίσιο συμμετοχής των ΟΤΔ σε δίκτυα και όργανα σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο (π.χ. ΕΑΔ, ENRD, EIP – AGRI, ERP, ELARD, Εθνικά Αγροτικά Δίκτυα άλλων χωρών, Ελληνικό Δίκτυο ΟΤΔ CLLD/LEADER κτλ). Οι ανωτέρω δαπάνες είναι επιλέξιμες μόνο στις περιπτώσεις όπου σχετική πρόσκληση αποστέλλεται /

διαβιβάζεται από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 ή την ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 ή άλλο εθνικό ή ενωσιακό αρμόδιο φορέα προς τις ΟΤΔ, καθώς επίσης και σε περιπτώσεις που τελούν σε γνώση και έγκριση της ΕΥΔ/ΕΥΕ. Οι εν λόγω δαπάνες θα αφορούν τα στελέχη της υπηρεσιακής δομής της ΟΤΔ και τα μέλη της ΕΔΠ.

iv. Δαπάνες μετακινήσεων στο πλαίσιο πρόσκλησης του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου που δεν καλύπτονται από αυτό.

4) Υποστηρικτικές ενέργειες:

- i. Εκπόνηση μελετών και εν γένει παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σχετικών με το ΤΠ.
- ii. Ενέργειες επιμόρφωσης των στελεχών των ΟΤΔ αλλά και των εκπροσώπων των φορέων που συνδέονται άμεσα με την υλοποίηση του προγράμματος (πχ τα μέλη της ΕΔΠ). Σαν τέτοιες αναφέρονται, ενδεικτικά, η συμμετοχή σε συνέδρια και ημερίδες, εκδηλώσεις που διοργανώνονται από τρίτους και αφορούν σε θέματα συναφή με την στρατηγική τοπικής ανάπτυξης και την εν γένει παρακολούθηση του ΤΠ.
- iii. Αμοιβές εξωτερικών συμβούλων για τις ανάγκες του τοπικού προγράμματος.
- iv. Ενέργειες αξιολόγησης των ΟΤΔ και των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης. Η αξιολόγηση του Προγράμματος σε τοπικό επίπεδο διενεργείται με ευθύνη της ΟΤΔ μέσω αυτοαξιολόγησης ή με χρήση εξωτερικού εμπειρογνώμονα ή με συνδυασμό των δύο.

5) Λοιπές ενέργειες:

- i. Δαπάνες συνδρομών σε αντίστοιχα Δίκτυα και οργανισμούς, Ελληνική Ένωση Αναπτυξιακών Εταιρειών, ELARD, Ελληνικό Δίκτυο ΟΤΔ CLLD/LEADER κλπ. που σχετίζονται άμεσα με την εφαρμογή του προγράμματος.
- ii. Τραπεζικά έξοδα για το άνοιγμα και την διαχείριση των ενδεδειγμένων

λογαριασμών του 19.2, 19.3 και 19.4 (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της Τράπεζας για την εξέταση του φακέλου και της πιστοληπτικής ικανότητας της ΟΤΔ), προμήθεια τράπεζας για μεταφορά ποσών, καθώς και τα έξοδα προμήθειας εγγυητικών επιστολών που αφορούν στο τοπικό πρόγραμμα.

γ. ΕΜΜΕΣΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

Έμμεσες δαπάνες είναι οι δαπάνες που δεν συνδέονται άμεσα με την υλοποίηση του έργου, αλλά μπορούν να προσδιοριστούν και να τεκμηριωθούν από το λογιστικό σύστημα του δικαιούχου ως δαπάνες πραγματοποιούμενες σε ευθεία συσχέτιση με τις άμεσες δαπάνες οι οποίες αποδίδονται στο έργο.

Δύνανται να είναι επιλέξιμες έμμεσες δαπάνες, οι οποίες καθορίζονται με εφαρμογή σταθερού ποσοστού 15% επί των επιλέξιμων άμεσων δαπανών προσωπικού (απλουστευμένο κόστος) της παραγράφου α του παρόντος άρθρου.

Διευκρινίζεται ότι οι δαπάνες βάσει απλουστευμένων επιλογών κόστους, εφαρμόζονται και στην περίπτωση των ΟΤΔ που έχουν επιλέξει επικεφαλής ταμείο το ΕΓΤΑΑ.

Οι έμμεσες δαπάνες είναι οι παρακάτω:

1. Ενοίκιο του χώρου στέγασης της ΟΤΔ και των παραρτημάτων ή υποκαταστημάτων της εφόσον υπάρχουν (υφιστάμενα ή προβλεπόμενα νέα), δαπάνες καθαρισμού, λογαριασμοί σταθερής τηλεφωνίας, λογαριασμός κινητής τηλεφωνίας για το Συντονιστή του ΤΠ ή για άτομο που θα μετέχει στην επιτροπή που είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση και παραλαβή έργων LEADER/CLLD και θα ορισθεί με απόφαση της αρμόδιας ΕΔΠ), λογαριασμοί οργανισμών παροχής ενέργειας, ύδρευσης, αποχέτευσης, θέρμανσης, κοινόχρηστα, έξοδα αλληλογραφίας και ταχυμεταφορών, αναλώσιμα υλικά, γραφική ύλη και έντυπα.
2. Προμήθεια βιβλίων και συνδρομές σχετικές με την υλοποίηση της τοπικής στρατηγικής ή φορολογικά, λογιστικά, νομικά, εργατικά και τεχνικά θέματα καθώς και αντίστοιχες δαπάνες για σύνδεση ή συνδρομές σε βάσεις

δεδομένων αντίστοιχων ή συναφών θεμάτων, καθώς και συμμετοχή σε συλλογικές εκπροσωπήσεις π.χ. Επιμελητήρια.

3. Επισκευή και συντήρηση εξοπλισμού και συσκευών.
4. Αμοιβές, λογιστών/φοροτεχνικών και νομικών συμβούλων (εφόσον δεν αποτελούν μέλη της ομάδας έργου ή δεν συνεργάζονται με την ΟΤΔ αποκλειστικά για το ΤΠ), ορκωτών λογιστών μηχανογραφικής υποστήριξης, συμβούλων για συμμόρφωση με τον Κανονισμό ΕΕ 2016/679 (GDPR), δαπάνες μελέτης, εγκατάστασης, υποστήριξης, πιστοποίησης, ελέγχων διατήρησης προτύπου ποιότητας και δαπάνες εκπαίδευσης συστήματος διαχείρισης επάρκειας, που σχετίζονται με τη λειτουργία της ΟΤΔ στο πλαίσιο του ΤΠ.
5. Οποιαδήποτε άλλη δαπάνη αφορά το ΤΠ και δεν υπάγεται στις άμεσες δαπάνες.

Άρθρο 61. Επικεφαλής Ταμείο

1. Εν όψει της πολυταμειακής προσέγγισης δύναται να χρηματοδοτηθούν από το ΕΓΤΑΑ, ως επικεφαλής Ταμείο, οι λειτουργικές δαπάνες των τοπικών στρατηγικών και εταιρικών σχημάτων, οι οποίες θα αφορούν σε δράσεις εκτός των παρεμβάσεων ΕΓΤΑΑ και τα λοιπά οικεία Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, και ΕΤΘΑ), εφόσον συντρέχουν οι εξής προϋποθέσεις:
  - i. η περιοχή παρέμβασης ΕΤΠΑ και ΕΚΤ, ως προς την έκτασή της, να ταυτίζεται ή να είναι υποσύνολο της περιοχής εφαρμογής LEADER σύμφωνα με το προτεινόμενο ΤΠ,
  - ii. η περιοχή παρέμβασης ΕΤΘΑ, ως προς την έκτασή της, να ταυτίζεται κατά τουλάχιστον στο 50% με την περιοχή εφαρμογής LEADER σύμφωνα με το προτεινόμενο ΤΠ,
  - iii. οι τοπικές στρατηγικές αφορούν το ΕΓΤΑΑ (LEADER προσέγγιση) σε προϋπολογισμό σε ποσοστό 50% και άνω σύμφωνα με το προτεινόμενο ΤΠ.

2. Στις περιπτώσεις όπου γίνεται χρήση επικεφαλής ταμείου, το ποσό κάλυψης των λειτουργικών δαπανών ως προς το σκέλος του ΕΤΘΑ, ΕΤΠΑ & ΕΚΤ υπολογίζεται ως ποσοστό βάσει των όρων και προϋποθέσεων του εν λόγω ταμείου και αφαιρείται ως ποσό από τα υπομέτρα 19.2 και 19.3 του σκέλους του ΕΓΤΑΑ και προστίθεται ως ποσό στον προϋπολογισμό του υπομέτρου 19.4.
3. Ο καθορισμός χρήσης του επικεφαλής ταμείου αποφασίζεται από την ΟΤΔ πριν την ένταξη του Τεχνικού Δελτίου στο ΟΠΣΑΑ χωρίς δυνατότητα αλλαγής κατά την υλοποίηση του ΤΠ.
4. Οι όροι και οι προϋποθέσεις που αφορούν υλοποίηση, διαχείριση και διοικητικό έλεγχο αιτημάτων πληρωμής που αφορούν στο σκέλος του ΕΤΘΑ, ΕΤΠΑ και ΕΚΤ, ορίζονται ως αυτοί της παρούσας απόφασης με την επιφύλαξη των όσων ορίζονται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Αλιεία και Θάλασσα 2014-2020» (ΕΠΑΛΘ 2014-2020) και τα σχετικά Επιχειρησιακά Προγράμματα των Περιφερειών.

Άρθρο 62. Στελέχωση

1. Για την υλοποίηση του ΤΠ, η ΟΤΔ οφείλει να διαθέτει κατάλληλο υπηρεσιακό πυρήνα για την εφαρμογή του ΤΠ καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησής του που αποτελείται κατ' ελάχιστον από τρία άτομα πανεπιστημιακής ή τεχνολογικής εκπαίδευσης με εμπειρία κατά προτεραιότητα στην αγροτική ανάπτυξη και την υλοποίηση αντίστοιχων προγραμμάτων.

Ο εν λόγω υπηρεσιακός πυρήνας θα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο και σύμφωνα με τις ανάγκες του ΤΠ τις ακόλουθες ειδικότητες: 1 μηχανικός (προκειμένου για πιστοποίηση έργων που περιλαμβάνουν κατασκευαστικές εργασίες), 1 γεωτεχνικός (κατά προτίμηση γεωπόνος) και 1 οικονομολόγος καθώς και κάθε άλλη ειδικότητα η οποία κρίνεται απαραίτητη με βάση τις υποδράσεις του ΤΠ.

Ένα από τα τρία ή περισσότερα άτομα που θα αποτελέσουν τον υπηρεσιακό πυρήνα, μπορεί να εκτελεί και χρέη Συντονιστή, και θα έχει μηνιαίο ποσοστό απασχόλησης στο ΤΠ τουλάχιστον 60%. Σε περίπτωση που δεν πληρείται το ποσοστό αυτό η δαπάνη μισθοδοσίας του συντονιστή κρίνεται μη επιλέξιμη.

Σε περίπτωση πολυταμειακού ΤΠ ο Συντονιστής είναι αρμόδιος για το συνολικό πρόγραμμα τοπικής ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ-ΕΤΘΑ-ΕΚΤ) και το παραπάνω ποσοστό απασχόλησης υπολογίζεται αθροιστικά.

2. Σε περιπτώσεις παραίτησης ατόμου του υπηρεσιακού πυρήνα, ή απουσία μεγάλης διάρκειας η ΟΤΔ έχει την υποχρέωση να κινήσει άμεσα διαδικασίες για την αντικατάστασή τους και τη συμπλήρωση του υπηρεσιακού πυρήνα, εφόσον δεν καλύπτονται οι ελάχιστες απαιτούμενες ειδικότητες, του μηχανικού, του γεωτεχνικού και του οικονομολόγου. Σε διαφορετική περίπτωση, υπόκειται στην κρίση της ΟΤΔ για το εάν θα προχωρήσει σε αντικατάσταση. Η έναρξη της διαδικασίας (απόφαση της ΕΔΠ) δεν μπορεί να υπερβαίνει τον ένα μήνα από την έναρξη της παραίτησης ή της απουσίας. Ειδικά στην περίπτωση απουσίας του συντονιστή η απόφαση της ΕΔΠ πρέπει να λαμβάνεται εντός εβδομάδας από την έναρξη της παραίτησης ή της απουσίας.
3. Ο ελάχιστος υπηρεσιακός πυρήνας μπορεί να συμπληρωθεί μέχρι την ημερομηνία έναρξης αξιολόγησης των προτάσεων της 1^{ης} Πρόσκλησης των ΟΤΔ στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.2. Εντός αποκλειστικά και μόνο του παραπάνω χρονικού διαστήματος και εφόσον δεν συμπληρώνεται ο ελάχιστος υπηρεσιακός πυρήνας, υπάρχει η δυνατότητα απασχόλησης εργαζομένων από άλλη Αναπτυξιακή Εταιρεία ή ΟΤΔ.
4. Το προσωπικό που θα απασχολήσει η ΟΤΔ για την υλοποίηση του ΤΠ μπορεί να είναι:
  - α) Το τακτικό προσωπικό της ΟΤΔ που συνδέεται μαζί της με σχέση εξαρτημένης εργασίας (σύμβαση εργασίας πλήρους ή μερικής απασχόλησης αορίστου χρόνου).

β) Τυχόν έκτακτο προσωπικό που απασχολείται από την ΟΤΔ είτε με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου (πλήρους ή μερικής απασχόλησης), είτε με σύμβαση παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών (όταν τα πρόσωπα παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο χώρο της ΟΤΔ όπως και το υπόλοιπο προσωπικό και το είδος της παρεχόμενης υπηρεσίας είναι τέτοιο που εξομοιώνεται με εργασία) ή προσωπικό που έχει αποσπαστεί ή διατεθεί από φορείς Γενικής Κυβέρνησης και ΝΠΔΔ και γενικά προσωπικό που με κάθε νόμιμη διαδικασία απασχολείται στην ΟΤΔ. Στη σύμβαση προσδιορίζεται η αποκλειστική ή μερική απασχόληση στο ΤΠ, ως προς το ΕΓΤΑΑ, το αντικείμενο της απασχόλησης σε σχέση με τις ενέργειες και τα παραδοτέα του ΤΠ και η αμοιβή.

Αμοιβές για φυσικά πρόσωπα που συμβάλλονται με την ΟΤΔ με σύμβαση μίσθωσης έργου για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος εντάσσονται στις άμεσες δαπάνες προσωπικού για το χρονικό διάστημα της υλοποίησης του ΤΠ, υπό τις παρακάτω προϋποθέσεις:

α) Στη σύμβαση προσδιορίζεται το συγκεκριμένο έργο που θα εκτελεστεί προσδιοριζόμενο σε σχέση με το ΤΠ, ο χρόνος εκτέλεσης και παράδοσης του, το συνολικό ποσό της αμοιβής του αντισυμβαλλόμενου φυσικού προσώπου, ο τρόπος εκτέλεσης του έργου, καθώς και ότι το έργο συνδέεται αποκλειστικά με τις ανάγκες του ΤΠ για την οποία συνάπτεται.

β) Το φυσικό πρόσωπο εργάζεται κάτω από τις οδηγίες της ΟΤΔ και στις εγκαταστάσεις της ΟΤΔ. Η διάρκεια της σύμβασης δύναται να συμπίπτει ή να είναι μικρότερη από τη διάρκεια του ΤΠ.

γ) Το αποτέλεσμα της εργασίας ανήκει στην ΟΤΔ.

δ) Η αμοιβή του φυσικού προσώπου, καθορίζεται με βάση χρονικές απαιτήσεις για την ολοκλήρωση του παρεχόμενου έργου και δεν είναι σημαντικά διαφορετική με αυτό που έχει η ΟΤΔ για προσωπικό της το οποίο εκτελεί παρόμοια καθήκοντα ή αν δεν έχει τέτοιο προσωπικό, με αυτό που απαντάται στην αγορά για παρόμοια απασχόληση, προσόντα και εμπειρία. Η αμοιβή του φυσικού προσώπου πρέπει να συνδέεται άρρηκτα με τα στάδια

υλοποίησης του έργου του. Ρήτρα καταβολής της αμοιβής τμηματικά κατά μήνα ή άλλο χρονικό όριο χωρίς συνάρτηση με την πρόοδο του έργου είναι μη επιλέξιμη.

ε) Το αντικείμενο της σύμβασης δεν καλύπτει πάγιες και διαρκείς ανάγκες της ΟΤΔ. Απασχόληση του φυσικού προσώπου σε αντικείμενο άσχετο με εκείνο που περιγράφεται στη σύμβαση καθιστά τις δαπάνες της σύμβασης μη επιλέξιμες στο σύνολό τους.

5. Σε κάθε περίπτωση χρειάζεται να διασφαλίζεται τεκμηριωμένα η μη διπλή χρηματοδότηση των δαπανών από κάθε άλλη πηγή χρηματοδότησης.
6. Φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν στην υλοποίηση του ΤΠ ως υπεργολάβοι (συμβάσεις παροχής υπηρεσιών) δεν θεωρούνται προσωπικό της ΟΤΔ. Το προσωπικό της ΟΤΔ δεν επιτρέπεται να απασχολείται στο ΤΠ στη βάση σύμβασης παροχής υπηρεσιών (υπεργολάβος).
7. Η επιλογή τυχόν έκτακτου προσωπικού για τις ανάγκες του ΤΠ με οποιαδήποτε σχέση (σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, σύμβαση ανεξάρτητων υπηρεσιών, σύμβαση μίσθωσης έργου), πραγματοποιείται τηρώντας την ισχύουσα νομοθεσία και τις γενικές αρχές της συνθήκης ΕΚ και ειδικά την αρχή της ίσης μεταχείρισης, της μη διάκρισης, της ισότητας των φύλων και της διαφάνειας. Ειδικά για τις περιπτώσεις συμβάσεων μίσθωσης έργου δημοσιεύεται πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες στην ιστοσελίδα του δικαιούχου ή/και του επιχειρησιακού προγράμματος με αναφορά στα επαγγελματικά προσόντα που υπαγορεύονται από τη φύση και το σκοπό του προς υλοποίηση έργου.
8. Οι επιλέξιμες δαπάνες για αμοιβές του προσωπικού που απασχολείται στο ΤΠ υπολογίζονται, κατά κανόνα, με βάση το συνολικό πραγματικό χρόνο απασχόλησης του προσωπικού στο ΤΠ και το μικτό (συνολικό) ωριαίο κόστος απασχόλησης του προσωπικού αυτού για την ΟΤΔ.

Το μικτό ωριαίο κόστος απασχόλησης υπολογίζεται ως το ηλικίο του τελευταίου τεκμηριωμένου ετήσιου μικτού κόστους απασχόλησης, όπως

αυτό ορίζεται από την κείμενη νομοθεσία, και του αριθμού των 1.720 παραγωγικών ωρών.

9. Οι εργοδοτικές εισφορές συμπεριλαμβάνονται στο μικτό ωριαίο κόστος απασχόλησης και είναι επιλέξιμη δαπάνη.
10. Στις περιπτώσεις που το προσωπικό απασχολείται στο ΤΠ για το σύνολο του συμβατικού του χρόνου ή για σταθερό ποσοστό του συμβατικού χρόνου απασχόλησης, οι δαπάνες για αμοιβές προσωπικού δύνανται να υπολογίζονται (όχι με βάση το ωριαίο κόστος απασχόλησης αλλά) ως το γινόμενο του σταθερού ποσοστού του συμβατικού του χρόνου με το τρέχον μικτό μηνιαίο κόστος απασχόλησης συμπεριλαμβανομένων των αναλογούντων δώρων Χριστουγέννων, Πάσχα, επιδόματος αδείας και λοιπών νομίμων επιδομάτων. Το μικτό μηνιαίο κόστος απασχόλησης υπολογίζεται ως το ετήσιο μικτό κόστος απασχόλησης, σύμφωνα με την παρ. 7 του παρόντος άρθρου με αναγωγή στο δωδεκάμηνο όταν πρόκειται για συμβάσεις μίσθωσης έργου.
11. Οι άμεσες δαπάνες έκτακτου προσωπικού είναι επιλέξιμες έως του ποσού που τεκμηριωμένα ισχύει για ανάλογη εμπειρία και θέση του τακτικού προσωπικού της ΟΤΔ. Για τις περιπτώσεις συμβάσεων μίσθωσης έργου στις δαπάνες συνυπολογίζεται και ο ΦΠΑ της σύμβασης έργου, εφόσον προβλέπεται και βαρύνει πραγματικά και οριστικά την ΟΤΔ, σύμφωνα με το άρθρο 68.
12. Σε κάθε περίπτωση για την επιλεξιμότητα των δαπανών αμοιβής του προσωπικού της ΟΤΔ που απασχολείται στο ΤΠ ισχύουν τα ακόλουθα:
  - α) για το στέλεχος που εκτελεί χρέη συντονιστή, και απασχολείται το 100% του χρόνου του μέχρι το ποσό των 3.000€ (ακαθάριστες αποδοχές) μηνιαίως, πλέον των εργοδοτικών εισφορών και των δώρων Χριστουγέννων και Πάσχα, του επιδόματος αδείας, λοιπών νομίμων επιδομάτων, όπου απαιτείται η καταβολή τέτοιων και ΦΠΑ. Μέχρι 4-8-2017, το ανώτατο ποσό είναι το οριζόμενο στην Υπουργική Απόφαση 1577/2010, άρθρο 5, παρ. 1α.
  - β) για τα λοιπά στελέχη, μέχρι το 90% του ανώτατου ορίου του σημείου (α).

Σε περίπτωση μερικής απασχόλησης στο πρόγραμμα τα ανωτέρω όρια ανά στέλεχος μειώνονται αναλογικά.

13. Απαγορεύεται το προσωπικό της ΟΤΔ με οποιοδήποτε σχέση εργασίας και ποσοστό επιμερισμού και τα μέλη της ΕΔΠ, να λειτουργούν ως μελετητές – συντάκτες αιτήσεων στήριξης και πληρωμής δικαιούχων.
14. Οι συμμετέχοντες στην αξιολόγηση, ενστάσεις, επιλογή αναδόχων καθώς και στην ΕΔΠ, πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί και αποδειχθεί η μη αμερόληπτη μεταχείριση δικαιούχου του ΤΠ από μέλος ή μέλη της ΕΔΠ – ΟΤΔ, τα μέλη αυτά αντικαθίστανται άμεσα.
15. Τα μέλη της ΕΔΠ, δεν πρέπει να μετέχουν στον υπηρεσιακό πυρήνα της ΟΤΔ ούτε να συμμετέχουν σε διαδικασίες που σχετίζονται με την υλοποίηση του ΤΠ (αξιολόγησης, ενστάσεων, πιστοποίησης έργων LEADER).
16. Απαγορεύεται η λήψη από την ΟΤΔ (όργανα της ή/και στελέχη της εταιρείας) οποιασδήποτε φύσης ανταλλάγματος (αμοιβής κλπ.) από υποψήφιους ή και δικαιούχους για την αξιολόγηση και επιλογή των προτάσεών τους ή για την καταβολή ενίσχυσης σε αυτούς.
17. Είναι επιτρεπτή η παροχή, από τα νομικά πρόσωπα που συνιστούν τις ΟΤΔ σε δυνητικούς δικαιούχους ΟΤΑ και φορείς τους καθώς και σε ΝΠΔΔ, υπηρεσιών σχετικών με την ωρίμανση των έργων για υποβολή προτάσεων ένταξης στο πρόγραμμα, μη συμπεριλαμβανομένου του φακέλου υποψηφιότητας, υπό την προϋπόθεση αφ' ενός ότι τούτο προβλέπεται στη νομοθεσία και στο καταστατικό τους και αφ' ετέρου ότι τα φυσικά πρόσωπα των Υπηρεσιών του Νομικού Προσώπου που συμμετέχουν στην παροχή των εν λόγω υπηρεσιών δεν αναμειγνύονται καθ' οιονδήποτε τρόπο στην αξιολόγηση και επιλογή καθώς και στην παραλαβή των συγκεκριμένων ενταγμένων πράξεων του προγράμματος.

Άρθρο 63. Πάγια και λοιπός εξοπλισμός – Λειτουργικές Δαπάνες

1. Ο επιμερισμός των λειτουργικών δαπανών (άρθρο 60) θα καθορίζεται με απόφαση της αρμόδιας ΕΔΠ και θα είναι ανάλογος με την απασχόληση του προσωπικού της ΟΤΔ στο ΤΠ σε σχέση με τα λοιπά προγράμματα ή δραστηριότητες που αυτή διαχειρίζεται.

Ειδικά για την περίοδο από την ημέρα έναρξης της επιλεξιμότητας των δαπανών απασχόλησης του προσωπικού μέχρι και την 1-9-2017 μπορούν τα ανωτέρω να καθορισθούν με απόφαση των αρμόδιων οργάνων του φορέα υλοποίησης του τοπικού προγράμματος, η οποία εγκρίνεται με εκ των υστέρων απόφαση της ΕΔΠ, το αργότερο έως και 1-9-2017.

2. Οι σχετικές δαπάνες με τη λειτουργία παραρτημάτων, υποκαταστημάτων ή άλλων γραφείων που οι ΟΤΔ ενδεχομένως διατηρούν σε άλλες περιοχές εκτός της έδρας εγκατάστασής τους δεν είναι επιλέξιμες, εκτός από τις περιπτώσεις ήδη λειτουργούντων ή και δηλωθέντων κατά την υποβολή του φακέλου συμμετοχής της ΟΤΔ στην Πρόσκληση. Σε εξαιρετικές και πλήρως αιτιολογημένες περιπτώσεις ανάγκης δημιουργίας νέων παραρτημάτων, υποκαταστημάτων απαιτείται η έγκριση από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.
3. Οι δαπάνες διαμόρφωσης, επισκευής, συντήρησης και αναβάθμισης χώρων γραφείου είναι επιλέξιμες μέχρι του ποσού των 50.000€ μη συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ και μέχρι τη λήξη του προγράμματος. Οποιαδήποτε υπέρβαση πρέπει να εγκρίνεται από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020. Οι δαπάνες αυτές είναι επιλέξιμες με την προϋπόθεση ότι το κτήριο είναι ιδιόκτητο ή υπάρχει ιδιωτικό συμφωνητικό μίσθωσης ή παραχωρήθηκε δωρεάν, τουλάχιστον έως τη λήξη του προγράμματος.
4. Αντικατάσταση πάγιου και λοιπού εξοπλισμού μπορεί να γίνει αφού παρέλθει ο χρόνος απόσβεσής τους.
5. Α) Η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης πρέπει να προβλέπει ελάχιστη περίοδο τουλάχιστον ίση με τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του αυτοκινήτου, ενώ οι αντίστοιχες δαπάνες δύνανται να καλυφθούν μέχρι

την ημερομηνία λήξης της επιλεξιμότητας δαπανών του υπομέτρου 19.4 του ΠΑΑ. Μετά το πέρας της χρηματοδοτικής μίσθωσης η κυριότητα αυτού απαιτείται να περνά στο δικαιούχο. Επιλέξιμο μηνιαίο ποσό για χρηματοδοτική μίσθωση 450€ (συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ).

Β) Σε περίπτωση αγοράς αυτοκινήτου

Μέγιστος επιτρεπόμενος κυβισμός: 1.600 cc ή 1.700 cc (όταν πρόκειται για πετρελαιοκίνητο) για αυτοκίνητο πέντε θέσεων και 1.800 cc για αυτοκίνητο 7 θέσεων.

Μέγιστη επιλέξιμη αγοραία αξία: €20.000 (χωρίς ΦΠΑ) για αυτοκίνητο πέντε θέσεων και 25.000 (χωρίς ΦΠΑ) για αυτοκίνητο 7 θέσεων.

6. Επισημαίνεται ότι δεν είναι επιλέξιμες δαπάνες πληρωμής τελών (εκτός των τελών ταξινόμησης), φόρων ή εξόδων ασφάλισης. Σε περίπτωση χρήσης του αυτοκινήτου και σε άλλα προγράμματα της ΟΤΔ, πραγματοποιείται επιμερισμός της δαπάνης μίσθωσης ή αγοράς για την αντίστοιχη περίοδο αναφοράς, σύμφωνα με την παρ. 1.
7. Η επεξηγηματική πινακίδα τοποθετείται στην έδρα των ΟΤΔ
8. Προβλέπεται η χρήση μίας (1) σύνδεσης κινητής τηλεφωνίας για το Συντονιστή του τοπικού προγράμματος ή για άτομο που θα μετέχει στην επιτροπή που είναι υπεύθυνη για την παρακολούθηση και παραλαβή έργων LEADER/CLLD και θα ορισθεί με απόφαση της αρμόδιας ΕΔΠ. Σε μηνιαία βάση το επιλέξιμο ποσό είναι 60 €.

Άρθρο 64. Μετακινήσεις

1. Οι δαπάνες μετακίνησης των στελεχών του υπηρεσιακού πυρήνα της ΟΤΔ είναι επιλέξιμες, εφόσον αποδεδειγμένα πραγματοποιούνται για την εξυπηρέτηση των αναγκών του ΤΠ.

Επιλέξιμες είναι και οι δαπάνες κίνησης των μελών της ΕΔΠ που προκύπτουν για τις μέρες των συνεδριάσεων, σύμφωνα με το άρθρο 60, παρ. β.3ii καθώς

και οι δαπάνες κίνησης, διανυκτέρευσης και ημερήσιας αποζημίωσης για επιμόρφωση και συμμετοχή σε δίκτυα και όργανα σύμφωνα με το άρθρο 60, παρ. β.3iii.

2. Στις δαπάνες μετακίνησης περιλαμβάνονται:

α) τα έξοδα κίνησης και ειδικότερα το αντίτιμο των εισιτηρίων των μέσων μαζικής μεταφοράς (ή συγκοινωνιακών μέσων), η δαπάνη χιλιομετρικής αποζημίωσης λόγω χρήσης ιδιόκτητου του προσωπικού ή της ΟΤΔ ή μισθωμένου μεταφορικού μέσου, στις περιπτώσεις που επιτρέπεται η χρήση του, η δαπάνη διοδίων, ο ναύλος οχήματος σε μετακινήσεις με θαλάσσιο μέσο μεταφοράς, η μίσθωση σκάφους ή οχήματος ή η δαπάνη λόγω χρήσης επιβατικού αυτοκινήτου δημόσιας χρήσης (ταξί) στις περιπτώσεις που επιτρέπεται η χρήση τους,

β) τα έξοδα διανυκτέρευσης για το αναγνωριζόμενο ποσό για κάθε τύπο ξενοδοχειακής μονάδας ή ενοικιαζόμενου καταλύματος και

γ) η ημερήσια αποζημίωση, η οποία καταβάλλεται στον μετακινούμενο για την κάλυψη των εξόδων, τα οποία προκαλούνται λόγω της μετακίνησης και παραμονής του εκτός έδρας για εκτέλεση υπηρεσίας

3. Οι δαπάνες της ανωτέρω παραγράφου συμπεριλαμβανομένης της ημερήσιας αποζημίωσης καθώς και άλλες προβλέψεις αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες και καθορίζονται στην κοινή υπουργική απόφαση με αρ. 2/68332/ΔΕΠ (Β' 2943) «Ρυθμίσεις για τις μετακινήσεις στο πλαίσιο ενεργειών Τεχνικής Βοήθειας του ΕΣΠΑ, συμπεριλαμβανομένων των ΠΑΑ και ΕΠΑΛΘ, του ΕΟΧ και του Μηχανισμού Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη» και όπως κάθε φορά ισχύει. Η επιλέξιμη δαπάνη είναι αυτή της κατηγορίας II (λοιποί μετακινούμενοι) σύμφωνα με το ν. 4336/2015 (Α' 94).

Άρθρο 65. Εκπόνηση Μελετών

1. Οι μελέτες που εντάσσονται στο υπομέτρο 19.4 θα πρέπει να σχετίζονται με

τα θεματικά αντικείμενα του ΤΠ, ενώ σε κάθε περίπτωση τα παραδοτέα τους πρέπει να τυγχάνουν εφαρμογής στο πλαίσιο συγκεκριμένων υποδράσεων/δράσεων. Οι μελέτες δύνανται να πραγματοποιηθούν σε οποιοδήποτε χρονικό στάδιο εφαρμογής του προγράμματος.

2. Συγκεκριμένες μελέτες που έχουν προβλεφθεί στο ΤΠ θεωρείται ότι έχουν εγκριθεί με την αποδοχή της αρχικής -αναμορφωμένης πρότασης
3. Επικαιροποίηση μελετών, πέραν των όσων αναφέρονται στην παρ. 2 του παρόντος άρθρου, που υλοποιήθηκαν κατά το παρελθόν μπορεί να δικαιολογηθεί σε εξαιρετικές περιπτώσεις και εφόσον τεκμηριώνεται πλήρως η σκοπιμότητα και ο αντίκτυπός τους σε συγκεκριμένη θεματική κατεύθυνση ή δράση.

Η έγκριση προς τούτο δίνεται από την ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.

4. Η ΟΤΔ υποβάλλει στην ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 αίτημα έγκρισης κάθε νέας μελέτης στο οποίο περιγράφεται το αντικείμενό της, τα περιεχόμενα αυτής, αναλύονται η αναγκαιότητα υλοποίησης και ο συσχετισμός της με τις δράσεις του ΤΠ και τέλος βεβαιώνεται από την ΟΤΔ η μη επικάλυψή της με υφιστάμενες μελέτες.
5. Κατά την εξέταση του αιτήματος πληρωμής θα ελέγχεται κατά πόσο τηρείται η νομοθεσία σχετικά με την ανάθεσή της.

Άρθρο 66. Ενέργειες πληροφόρησης και προβολής - Ενέργειες εμπύχωσης

1. Οι δαπάνες που αφορούν σε ενέργειες πληροφόρησης & προβολής της περιοχής παρέμβασης και της τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής καθώς και οι ενέργειες εμπύχωσης πρέπει να ανέρχονται τουλάχιστον στο 5% του συνολικού προϋπολογισμού του υπομέτρου 19.4. Στις περιπτώσεις χρήσης επικεφαλής ταμείου, το 5% του προϋπολογισμού αφορά τον προϋπολογισμό του ΕΓΤΑΑ και αυξάνεται κατά τα οριζόμενα στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα

«Αλιεία και Θάλασσα 2014-2020» (ΕΠΑΛΘ 2014-2020) και τα σχετικά Επιχειρησιακά Προγράμματα των Περιφερειών). Το παραπάνω ποσοστό θα πρέπει να δεσμεύεται στην απόφαση ένταξης και να επιτυγχάνεται έως την ολοκλήρωση του υπομέτρου 19.4. Κατά την τελική εκκαθάριση του 19.4 θα γίνει αναλογική μείωση από τον προϋπολογισμό του 19.4 προκειμένου να τηρηθεί το παραπάνω ποσοστό.

2. Ειδικότερα περιλαμβάνονται :

A. Ενέργειες Πληροφόρησης και Προβολής

- i. Οι ενέργειες πληροφόρησης και προβολής για την περιοχή παρέμβασης και την τοπική αναπτυξιακή στρατηγική πρέπει να εξυπηρετούν τους τρόπους προσέγγισης που είναι ενδεδειγμένοι για κάθε περιοχή, ώστε αυτές να διαχέονται τουλάχιστον στον τοπικό πληθυσμό και να συνεισφέρουν στην εμψύχωσή του.
- ii. Σε αυτές μπορεί να περιλαμβάνονται και ενέργειες διαβούλευσης με τους φορείς της περιοχής σε όλες τις φάσεις υλοποίησης του προγράμματος.
- iii. Η ΟΤΔ διασφαλίζει, προ της προκήρυξης των δράσεων/υποδράσεων του υπομέτρου 19.2, ότι έχει δοθεί ευρεία δημοσιότητα της συνοπτικής Πρόσκλησης σε τοπικά και περιφερειακά Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Η δημοσιότητα δύναται να περιλαμβάνει δημοσιοποίηση της περίληψης της πρόσκλησης σε τοπικές, περιφερειακές και ηλεκτρονικές εφημερίδες, παραγωγή και αναμετάδοση σποτ σε ραδιοτηλεοπτικά μέσα και διάχυση στα κοινωνικά δίκτυα και στις ιστοσελίδες.
- iv. Το υλικό που παράγεται στο πλαίσιο των εν λόγω δράσεων, όπως το δημιουργικό, το λογότυπο – η εταιρική ταυτότητα, η ιστοσελίδα, τα έντυπα και οι λοιπές παραγωγές, δεν μπορεί να διατεθεί προς πώληση. Για το λόγο αυτό στο αντίστοιχο υλικό αναγράφεται ότι διανέμεται δωρεάν. Επιπλέον, στη σύμβαση μεταξύ ΟΤΔ και αναδόχου αναγράφεται ότι τα δικαιώματα του υλικού που παράγεται στο πλαίσιο της δράσης ανήκουν αποκλειστικά στην ΟΤΔ.

- v. Κάθε έντυπη και ψηφιακή ενέργεια πληροφόρησης και προβολής που πραγματοποιείται στο ΤΠ από την ΟΤΔ, απαιτείται να πληροί τις απαιτήσεις πληροφόρησης και ενημέρωσης όπως αυτές προβλέπονται στον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 808/2014 (άρθρο 13, Παράρτημα ΙΙΙ) και τον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/669 (άρθρο 3, παρ.5, Παράρτημα ΙΙΙ), καθώς και στο Σχέδιο Στρατηγικής Ενημέρωσης & Δημοσιότητας ΠΑΑ 2014-2020, όπως επικαιροποιείται κάθε φορά σύμφωνα με τις οδηγίες της ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020.
- vi. Στις ενέργειες πληροφόρησης και προβολής συμπεριλαμβάνεται και κάθε σχετική ενέργεια, που συνεισφέρει στην προβολή της τοπικής αναπτυξιακής στρατηγικής όπως, συμμετοχή ή διοργάνωση εκθέσεων, συνεδρίων, ημερίδων και λοιπών συναφών εκδηλώσεων.

B. Ενέργειες εμπύχωσης

- i. Η ΟΤΔ σχεδιάζει ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα εμπύχωσης του τοπικού πληθυσμού, το οποίο θα βρίσκεται σε εξέλιξη σε ολόκληρη την προγραμματική περίοδο, για το οποίο η ΟΤΔ ενημερώνει την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.
- ii. Ο σχεδιασμός του θα πρέπει να περιλαμβάνει
- την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού της ΟΤΔ (κατά προτίμηση των νέων σε ηλικία στελεχών) που θα έχει την ευθύνη για την υλοποίηση του τοπικού προγράμματος και των δράσεων εμπύχωσης.
  - Την/τις ομάδες στόχους του τοπικού πληθυσμού με την ανάλογη θεματολογία.
- iii. Οι ενέργειες εμπύχωσης αποσκοπούν στην ανάπτυξη ικανοτήτων για τις τεχνικές διαβούλευσης, τη συμμετοχικότητα και τη λήψη αποφάσεων όπως εμπεριέχονται στο ΤΠ. Μπορούν να διεξάγονται μέσω εργαστηρίων, ημερίδων / σεμιναρίων, έντυπου υλικού και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης καθώς και ότι άλλο κρίνεται πρόσφορο, αιτιολογημένα, από την ΟΤΔ.

iv. Επιλέξιμες δαπάνες για την εμπύχωση μπορεί να είναι:

- Δαπάνες διαρκούς επιμόρφωσης της ομάδας εμπύχωσης.
- Δαπάνες των στελεχών της ομάδας εμπύχωσης της ΟΤΔ (μετακινήσεις, λειτουργικές δαπάνες) για ενέργειες που σχετίζονται άμεσα με τον σκοπό της εμπύχωσης του τοπικού πληθυσμού.
- Έξοδα εκδηλώσεων, ψηφιακών ενεργειών ενημέρωσης, δημιουργίας και αναπαραγωγής εντύπων, για ενέργειες που σχετίζονται άμεσα με τον σκοπό της εμπύχωσης του τοπικού πληθυσμού.
- Έξοδα επιδεικτικών ενεργειών (μετακινήσεων – διαμονή), της ομάδας που υπόκειται σε εμπύχωση.
- Κόστος του εμπυχωτή με την προϋπόθεση ότι δεν θα αφορά μισθοδοσία – αμοιβή στελέχους της ΟΤΔ με οποιοδήποτε σχέση εργασίας.

3. Κάθε χρόνο η ΟΤΔ κάνει απολογιστική αναφορά ενεργειών για το πρόγραμμα εμπύχωσης του τοπικού πληθυσμού, πληροφόρησης και προβολής για την περιοχή παρέμβασης και την τοπική αναπτυξιακή στρατηγική προς την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και παράλληλα αναμορφώνει, αν χρειαστεί, το υπόλοιπο πρόγραμμα.

Άρθρο 67. Ενέργειες Επιμόρφωσης

1. Η ΟΤΔ σχεδιάζει και υλοποιεί ενέργειες που αφορούν την ενίσχυση της ικανότητας των τοπικών φορέων να αναπτύσσουν και να υλοποιούν πράξεις, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης των ικανοτήτων τους όσον αφορά τη διαχείριση έργων, στο πλαίσιο του ΤΠ. Επιπλέον οι ενέργειες αυτές αφορούν και τα στελέχη του υπηρεσιακού πυρήνα και της ΕΔΠ. Σε κάθε περίπτωση οι ενέργειες επιμόρφωσης περιλαμβάνουν συμβατικές μεθόδους (ημερίδες,

σεμινάρια, εργαστήρια και έντυπο υλικό) ή/και ψηφιακές (ηλεκτρονικές πλατφόρμες, εξ αποστάσεως).

2. Στην περίπτωση διοργάνωσης ενέργειας επιμόρφωσης από μια ΟΤΔ θα πρέπει να εξασφαλίζεται ελάχιστη συμμετοχή πέντε (5) ατόμων. Πριν τη διοργάνωση ή τη συμμετοχή σε τέτοιου είδους ενέργειες, η ΟΤΔ ενημερώνει την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και κοινοποιεί στην ΕΥΔ 2014-2020 και ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020 για το θεματικό της αντικείμενο, τη σκοπιμότητα, τη διάρκεια, το κόστος και τον αριθμό των ατόμων που θα συμμετέχουν.
3. Οι δαπάνες συμμετοχής των στελεχών του υπηρεσιακού πυρήνα της ΟΤΔ σε ενέργειες επιμόρφωσης που διοργανώνονται από άλλους φορείς, είναι επίσης επιλέξιμες.

Άρθρο 68. Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

1. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) είναι επιλέξιμη δαπάνη, εφ' όσον ο δικαιούχος δεν έχει δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα ΦΠΑ όπως εκάστοτε ισχύει. Ειδικότερα, είναι επιλέξιμη δαπάνη εφόσον βαρύνει δαπάνες που χρησιμοποιούνται για την άσκηση εξαιρούμενων ή απαλλασσόμενων του ΦΠΑ δραστηριοτήτων του δικαιούχου.
2. Στις περιπτώσεις που ο ΦΠΑ βαρύνει δαπάνες οι οποίες χρησιμοποιούνται τόσο για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης όσο και για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες παρέχεται το σχετικό δικαίωμα, ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμη δαπάνη κατά το ποσοστό που δεν μπορεί να ανακτηθεί.

Άρθρο 69. Διοικητικός έλεγχος αιτημάτων πληρωμής υπομέτρου 19.4

1. Σκοπός του διοικητικού ελέγχου είναι η επαλήθευση της πραγματοποίησης των δαπανών σε σχέση με το εγκεκριμένο φυσικό και οικονομικό αντικείμενο του υπομέτρου 19.4.
2. Η υλοποίηση των δαπανών του υπομέτρου 19.4 παρακολουθείται μέσω των Βεβαιώσεων Υλοποίησης Δαπανών (ΒΥΔ) οι οποίες συντάσσονται από την ΟΤΔ και αποστέλλονται στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας.
3. Η ΟΤΔ υποβάλλει το αίτημα πληρωμής στο ΟΠΣΑΑ για ποσό που ισούται με το 20% και άνω της χορηγηθείσας προκαταβολής. Σε περίπτωση μη χορήγησης προκαταβολής υπάρχει δυνατότητα υποβολής αιτήματος πληρωμής κάθε 2 μήνες.
4. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας διενεργεί διοικητικό έλεγχο σε κάθε αίτημα πληρωμής του υπομέτρου 19.4, τα αποτελέσματα του οποίου αποτυπώνονται σε Πρακτικό Διοικητικού Ελέγχου Δαπανών (Λίστα Διοικητικού Ελέγχου αίτησης πληρωμής δικαιούχου) όπως αυτό καθορίζεται σε σχετική εγκύκλιο.
5. Προκειμένου να διενεργηθεί ο διοικητικός έλεγχος των δαπανών σε κάθε αίτημα πληρωμής η ΟΤΔ αποστέλλει εντύπως ή/και ηλεκτρονικά φάκελο στην ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας με δικαιολογητικά που ορίζονται σε εγκύκλιο του ΟΠΕΚΕΠΕ και κατ' ελάχιστο είναι τα παρακάτω :
  - I. Παραστατικά δαπανών (σε φωτοαντίγραφα στην περίπτωση έντυπης υποβολής) και αποδεικτικά εξόφλησης αυτών.
  - II. Κάθε έγγραφο / δικαιολογητικό που αποδεικνύει τη νομιμότητα της δαπάνης (διαδικασία ανάθεσης υπηρεσιών, μελετών, αποφάσεις της ΕΔΠ, εκθέσεις κλπ) σε φωτοαντίγραφα.
  - III. Αναλυτικό καθολικό των υπό έλεγχο δαπανών.
  - IV. Κίνηση του λογαριασμού του υπομέτρου 19.4 και του λογαριασμού της ΟΤΔ από τον οποίο γίνονται οι πληρωμές στο πλαίσιο του προγράμματος.

Ο έντυπος φάκελος πληρωμής με τα πρωτότυπα παραστατικά τηρείται στο αρχείο της ΟΤΔ και η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας δύναται να ζητά δειγματοληπτικά, κάποιο από τα παραπάνω δικαιολογητικά και παραστατικά δαπανών.

6. Ο τρόπος εξόφλησης των παραστατικών είναι αυτός που προβλέπεται στη φορολογική νομοθεσία.
7. Ο διοικητικός έλεγχος γίνεται σε δαπάνες πλήρως εξοφλημένες. Ειδικά στην περίπτωση δαπανών στελέχωσης, μπορούν να γίνουν δεκτές δαπάνες αμοιβών προσωπικού ακόμα και στην περίπτωση που δεν έχουν εξοφληθεί οι αντίστοιχες φορολογικές και ασφαλιστικές εισφορές με την προϋπόθεση ότι αυτές έχουν ρυθμιστεί ή από τη νομοθεσία προβλέπεται η δυνατότητα μεταγενέστερης εξόφλησής τους π.χ. ΦΜΥ, Ασφαλιστικά Ταμεία κλπ.

Στην περίπτωση ρύθμισης φορολογικών και ασφαλιστικών εισφορών, είναι επιλέξιμη η δαπάνη (τμήμα φορολογικών ή ασφαλιστικών εισφορών) που έχει εξοφληθεί με ρύθμιση.

8. Κατά τον διοικητικό έλεγχο των άμεσων δαπανών, που δεν παράγουν απλοποιημένο κόστος έμμεσων δαπανών γίνεται επαλήθευση του «εύλογου κόστους» των δαπανών που υποβάλλονται στο αίτημα πληρωμής εφόσον αυτές δεν έχουν προκύψει από διαγωνιστική διαδικασία, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Για τον υπολογισμό του «εύλογου κόστους» δαπανών, πλην κτιριακών υποδομών, η ΟΤΔ προσκομίζει αποδεικτικά στοιχεία, όπως προσφορές προμηθευτών, έρευνα από διαδίκτυο και διασταυρωτικό έλεγχο αιτήσεων στήριξης. Εφόσον το μοναδιαίο ανά τεμάχιο κόστος αυτών υπερβαίνει, σε αξία τα 1.000€ (χωρίς ΦΠΑ), ή υπερβαίνει σε συνολικό ποσό τα 5.000€ (χωρίς ΦΠΑ) ανά είδος, απαιτούνται τρία (3) αποδεικτικά για το συγκεκριμένο είδος, ενώ σε αντίθετη περίπτωση ένα (1). Ως αποδεικτικό νοείται και η τιμολόγηση του προϊόντος, με το κατάλληλο κατά περίπτωση φορολογικό παραστατικό). Οι συγκρίσιμες προσφορές αφορούν ομοειδή και εφάμιλλα προϊόντα. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας καλείται να αξιολογήσει τόσο τις οικονομικές παραμέτρους των αποδεικτικών που πρέπει να προσιδιάζουν με τις αιτούμενες δαπάνες, όσο και τις ποιοτικές.

Έτσι είναι δυνατό να γίνει δεκτό ένα αποδεικτικό το οποίο δεν είναι το οικονομικότερο, αρκεί η ΟΤΔ να τεκμηριώνει ότι είναι το συμφερότερο (π.χ. μοναδικότητα ή υψηλή ποιότητα ή ειδικές προδιαγραφές που προσφέρει το προμηθευόμενο προϊόν). Για τις δαπάνες αμοιβών προσωπικού, εξωτερικών συνεργατών (με εξαίρεση μελέτες–εμπειρογνωμοσύνες) δε γίνεται επαλήθευση του «εύλογου κόστους».

9. Για την τεκμηρίωση των δαπανών στελέχωσης απαιτούνται:

- i. Με Απόφαση του Δ.Σ., κατόπιν εισήγησης της ΕΔΠ, καθορίζεται το προσωπικό που θα απασχοληθεί στο ΤΠ και το ποσοστό απασχόλησής του ενώ τα καθήκοντά του σε σχέση με το φυσικό αντικείμενο του ΤΠ και ο χρόνος απασχόλησής του καθορίζεται από απόφαση της ΕΔΠ. Ειδικά για την περίοδο από την ημέρα έναρξης της επιλεξιμότητας των δαπανών απασχόλησης του προσωπικού έως την 1-9-2017 μπορούν τα ανωτέρω να καθορισθούν με απόφαση των αρμόδιων οργάνων του φορέα υλοποίησης του ΤΠ, η οποία εφαρμόζεται με εκ των υστέρων απόφαση της ΕΔΠ, το αργότερο μέχρι την 1-9-2017.
- ii. Σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου ή σύμβαση μίσθωσης έργου σε συνέχεια ανοικτής διαδικασίας, ή σύμβαση ανεξάρτητων υπηρεσιών, σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, στην οποία θα αναφέρονται, πέραν των συμβαλλομένων, το αντικείμενο της σύμβασης προσδιοριζόμενο και σε σχέση με το φυσικό αντικείμενο του ΤΠ, η χρονική διάρκεια, ο τόπος εργασίας του αντισυμβαλλόμενου, ο τρόπος παραλαβής του έργου, το τίμημα και οι όροι καταβολής του.
- iii. Μηνιαία συνολικά απολογιστικά φύλλα χρονοχρέωσης (global timesheets), στα οποία θα αποτυπώνονται σε επίπεδο φυσικού προσώπου οι πραγματικές ώρες απασχόλησής του ανά ημέρα και για κάθε Πρόγραμμα ή άλλη δραστηριότητα της ΟΤΔ, υπογεγραμμένα από τον απασχολούμενο και το Συντονιστή του τοπικού προγράμματος ή αντίστοιχα από το Συντονιστή και το ιεραρχικά ανώτερο στέλεχος της ΟΤΔ (υπευθύνου της διοίκησης), για τις περιπτώσεις συμβάσεων αορίστου και ορισμένου χρόνου. Για τις περιπτώσεις που το φυσικό

πρόσωπο απασχολείται στο ΤΠ για το σύνολο του συμβατικού του χρόνου ή με σταθερό ποσοστό επί του συμβατικού του χρόνου, δεν απαιτείται η συμπλήρωση φύλλων χρονοχρέωσης αλλά βεβαίωση του υπευθύνου, όπως περιγράφηκε προηγούμενα, για την απασχόληση σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη σχετική απόφαση της ΕΔΠ.

- iv. Εκθέσεις για το παραχθέν έργο την αντίστοιχη περίοδο και βεβαίωση παραλαβής του έργου για τις περιπτώσεις συμβάσεων μίσθωσης έργου ή συμβάσεων παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών. Στην περίπτωση που η σύμβαση προσδιορίζει ωριαία αμοιβή, μηνιαία αναλυτικά απολογιστικά φύλλα χρονοχρέωσης, σύμφωνα με το iii).
  - v. Μισθολογικές καταστάσεις του δικαιούχου για τις περιπτώσεις συμβάσεων αορίστου και ορισμένου χρόνου.
  - vi. Για την περίπτωση συμβάσεων μίσθωσης έργου ή συμβάσεων παροχής ανεξαρτήτων υπηρεσιών απόδειξη παροχής υπηρεσιών. Τίτλος κτήσης όταν ο αντισυμβαλλόμενος δεν είναι επιτηδευματίας από καμία αιτία, ασκεί ευκαιριακό επάγγελμα και η αμοιβή του είναι μικρή, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.
10. Για την τεκμηρίωση των δαπανών μετακίνησης απαιτούνται κατά περίπτωση:
- i. Πρόσκληση από ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας ή ΕΥΔ και ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020, εφόσον η μετακίνηση γίνεται με πρωτοβουλία τους ή σε συνεννόηση ή μετά από βεβαίωση της αντίστοιχης Υπηρεσίας για τη συγκεκριμένη παρουσία.
  - ii. Πρόσκληση για συμμετοχή σε δίκτυα, συνέδρια, σεμινάρια, συσκέψεις, συμβούλια και άλλες συναφείς δραστηριότητες στο πλαίσιο συμμετοχής της ΟΤΔ σε δίκτυα και όργανα σε ευρωπαϊκό επίπεδο (π.χ. LEADER, ENRD, ERP, ELARD, Εθνικά – Αγροτικά Δίκτυα άλλων χωρών) η οποία αποστέλλεται/διαβιβάζεται από την ΕΥΕ ή την ΕΥΔ ΠΑΑ 2014-2020 ή άλλο εθνικό ή κοινοτικό αρμόδιο φορέα προς

τις ΟΤΔ, ή έγκριση για τη συμμετοχή από την ΕΥΔ/ΕΥΕ ΠΑΑ 2014-2020.

- iii. Εντολή μετακίνησης, στο πλαίσιο υλοποίησης του ΤΠ, υπογεγραμμένη από το Δ/ντη ή τον πρόεδρο της ΕΔΠ για τα στελέχη της ΟΤΔ. Όταν η εντολή μετακίνησης αφορά το Δ/ντή της ΟΤΔ αυτή υπογράφεται από τον πρόεδρο της ΕΔΠ.
- iv. Τα παραστατικά δαπάνης
- v. Έγγραφο συνοπτική ενημέρωση για την πραγματοποιηθείσα μετακίνηση για τις περιπτώσεις που δε συντάσσεται πρακτικό διοικητικού ελέγχου.

11. Για την τεκμηρίωση των έμμεσων δαπανών δεν απαιτείται η προσκόμιση αντίστοιχων παραστατικών καθώς αποτελούν το 15% των δαπανών προσωπικού του αιτήματος πληρωμής εφαρμογής στο πλαίσιο εφαρμογής του απλοποιημένου κόστους.

12. Η πληρωμή δαπανών υπολογίζεται με βάση α) το ποσό προς καταβολή στην ΟΤΔ βάσει της αίτησης πληρωμής και της απόφασης ένταξης· β) το ποσό προς καταβολή στην ΟΤΔ κατόπιν εξέτασης της επιλεξιμότητας των δαπανών στην αίτηση πληρωμής.

Εάν το ποσό που καθορίζεται δυνάμει του παραπάνω εδαφίου στοιχείο α) υπερβαίνει το ποσό που καθορίζεται δυνάμει του στοιχείου β) του εν λόγω εδαφίου επιβάλλεται διοικητική κύρωση σύμφωνα με τον Κανονισμός (ΕΕ) 809/2014 άρθρο 63 και όπως κάθε φορά ισχύει.

13. Ωστόσο, δεν επιβάλλονται κυρώσεις εάν η ΟΤΔ είναι σε θέση να αποδείξει σε βαθμό ικανοποιητικό ότι δεν ευθύνεται για την ένταξη του μη επιλέξιμου ποσού ή εάν κριθεί με άλλο τρόπο ότι η ΟΤΔ δεν έχει ευθύνη.

14. Η ΟΤΔ μετά την ολοκλήρωση της πληρωμής σφραγίζει όλα τα πρωτότυπα παραστατικά δαπανών που περιλαμβάνονται στο αίτημα πληρωμής με την ένδειξη: «*επιχορηγήθηκε από το ΠΑΑ 2014-2020, στο πλαίσιο του υπομέτρου 19.4 για ποσό .....*».

15. Η ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας αποστέλλει στον ΟΠΕΚΕΠΕ φάκελο πληρωμής σύμφωνα με σχετική εγκύκλιο.
16. Για αιτήματα πληρωμής που περιελάμβαναν δαπάνες προσωπικού, και έχουν αναγνωρισθεί και εκκαθαρισθεί από την ΕΥΔ (ΕΠ) της οικείας Περιφέρειας και έχουν πληρωθεί από τον ΟΠΕΚΕΠΕ, οι δαπάνες που ανήκουν στην κατηγορία έμμεσων δαπανών του άρθρου 60, παρ. γ. και δεν είχαν συμπεριληφθεί στο αντίστοιχο αίτημα πληρωμής, θα συμπεριληφθούν σε νέο αίτημα, θα ελεγχθούν και θα πληρωθούν με την προσκόμιση πλήρων παραστατικών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'. Τελικές διατάξεις

Άρθρο 70. Έναρξη ισχύος

Η παρούσα απόφαση ισχύει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1. Υπόδειγμα Εγγυητικής Επιστολής χορήγησης προκαταβολής

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΕΓΓΥΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ: .....
(ΠΛΗΡΗ ΣΤΟΙΧΕΙΑ, ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΤΑΧ. ΔΙΕΥ/ΝΣΗ κτλ):
.....

ΠΡΟΣ: Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.
Δομοκού 5 104 45 Αθήνα

ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΥΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ: .....
ΠΟΣΟ ΕΓΓΥΗΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ: .....€
(ΠΟΣΟ ΟΛΟΓΡΑΦΩΣ, ΕΥΡΩ): .....
ΤΟΠΟΣ, ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: .....

Σας γνωρίζουμε ότι με την παρούσα εγγυόμαστε ανεπιφύλακτα και ανέκκλητα παραιτούμενοι των δικαιωμάτων της διαιρέσεως και διζήσεως ευθυνόμενοι έναντι σας σε ολόκληρο υπέρ του κου ..... του ....., δ/νση ....., με ΑΦΜ ..... , Δ.Ο.Υ ..... μέχρι του ποσού των (.....€),(€ ολογράφως .....)

στο οποίο και μόνο περιορίζεται η εγγύησή μας, που αντιστοιχεί στο .....% της αιτούμενης προκαταβολής ποσού των (.....€), (€ ολογράφως .....) με την είσπραξη παρ' αυτού από εσάς της προκαταβολής που αντιστοιχεί σε ποσοστό .....%, της εγκεκριμένης Δημόσιας Δαπάνης της Απόφασης Ένταξης Πράξης με αριθμό ..... του Μέτρου .....

Το πιο πάνω ποσό τηρούμε στη διάθεσή σας και έχουμε την υποχρέωση σε περίπτωση μερικής ή ολικής κατάπτωσης της εγγύησης, να σας το καταβάλουμε ολόκληρο ή μέρος του, απροφάσιστα και χωρίς καμία αντίρρηση μέσα σε τρεις (3) ημέρες από την έγγραφη δήλωσή σας προς εμάς, χωρίς να ερευνήσουμε το νόμιμο ή μη της απαίτησής σας.

Σε περίπτωση κατάπτωσης της εγγύησης το ποσό της κατάπτωσης υπόκειται στο εκάστοτε ισχύον τέλος χαρτοσήμου.

Η παρούσα εγγύηση προκαταβολής αφορά μόνο την παραπάνω αιτία ,είναι αορίστου και ισχύει μέχρι την επιστροφή της σε εμάς.

Βεβαιώνεται υπεύθυνα ότι το ποσό των εγγυητικών μας επιστολών, που έχουν δοθεί στο Δημόσιο και στα Ν.Π.Δ.Δ., συνυπολογίζοντας και το ποσό της παρούσας, δεν υπερβαίνει το όριο των εγγυήσεων που έχει καθορισθεί από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών για την Τράπεζά μας.

Με τιμή,

.....

_____
[Υπογραφή/ Ιδιότητα]

_____
[Υπογραφή/ Ιδιότητα]